Tyíˊpíˊnì

Ń yű̃npyé, yépi nónó-á sɛ́bɛ́y mɛ̀ kàrpulɛ, mé wɛkɩ yé tyí.

Tyíˊpíˊnì sɛ́bɛ́y mɛ̀nɛ, Likyi sɛ́bɛ́y wa̋rkíˊnɔ́ níˊ-ò ye kélɛ.

Wǎh nɛ̂ wãrkɩ gbennɛ, tɛ́ ǹ yĩnnɛ ké yõ pè n ye Likyi sɛ́bɛ́ynɛ, képah Yesu min pɩ dùkù tyíˊ ólɛ n yo á tyíˊ, gbĩ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ à mɛ sétáh yõ. Ǹtɛ ǹ sɛ́bɛ́y níˊ-ò mɛ̀ wɔlɛ, nɛ̂-á pè n ye Tyíˊpíˊnì sɛ́bɛ́ynɛ, kè Yesu yĩ̂nyõ dɔ́kɔ́nsɔkɔnɔ tyíˊlɛ n yo á tyíˊ; ànɛ̂ képah náh, Liyel Mirki-á pɔ Yesu tɔ̃̀ sa̋hpú tɔkɔ, tɛ́ Yesu yõ sɛ̃́pú tĩ̏nkȉnɔ́ tyah dùkù nɛ̂nɛ.

Yesu yõ sɛ̃́pú tĩ̏nkȉ nɔ́pi sɔ̃̀ tyah Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ gbɔ̃̀ yõ Nsyifunɔ wrɔ́, Yerusalɛmɩ kwil ànɛ̂ Nsyifunɔ kwlo túkù sɔkɔ. Tɛ́ tĩ̏nkȉ nɔ́pi túkù mɛ wɛ Pole gbɔ̃̀ yõ kwlo yíˊsyɔ́ sɔkɔ, nónó náh pɩ Nsyifunɔ kwlolɛ, sɔ̃́-á Antyɔsyɩ kwil, ànɛ̂ Korɛ̃nti kwil, ànɛ̂ Filipi kwillɛ. Képah náh, Likyi mɛ Pole Liyel tɔ̃̀ píˊnkɔnkɔ̃nɔ dùkù yo wah ànɛ̂ yɔ̋tyíˊ nónó-á à wɛ ké sɔkɔ. Pole-á tɛ̃ wɛ yɔ̋tyíˊ nɔ́pi yah wah dùkù nɛ̂nɛ, Likyi ké tɔ yah yo wah.

Likyi ǹ sɛ́bɛ́y mɛ̀ sɔkɔ tyi kèdùkù yah yo á tyíˊ, ké 1.8:

- Liyel yõ sɛ̃́pú tĩ̏nkȉ tyàhnɔ́lɛ Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ (1.1 - 8.3),

- Liyel wɛy yónkɔ̃nɔlɛ Yerusalɛmı kwil, ànɛ̂ Nsyude, ànɛ̂ Samari gbɛ̃nyah (8.4 - 12.25),
- ànɛ̂ kèkõyő tầntần pól sɔkɔ (13.1 - 28.31).

Wâh Yesu tɛ̃ntồ névye Liyel wɛy yo dùkùlɛ n yah, ǹ n núkú fɛ̃ n pĩ kwɔ́nɔ́ nɛ̂-á sồ pè Yesu yõ sɛ̃púlɛ n kɔ̃. Kénɛ Liyel wɛy yónɔ́ mɛ̀ ye Nìvìnì tirlɛ. Képah tɔ̃ Yesu dùkùlɛ álɛ n wɛ̃kı, ǹmɔ nɛ̂-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ. Ǹmɔ ye pɔ tɛ̃ kèkõyő mɛ̀ sɔkɔ, à pwáhnmɔnɔlɛ névye kɔ̃, nónó pól-á fɛ̃ syi sɛ̃ ǹ yõ.

Liyel yé yah tɛ̃ ké kàrnɔ́ sɔkɔ.

Amina!

Liyel vyãh kɔ̃nɔ́lɛ ǹ Mirki pɔ́nɔ́ tyí sɔkɔ

1 Ń dɪ̃́ Tewofil, máh lésõ sɛ́bɛ́y gben nɛ̂ tɛkı
mɔ á tyí, képah sɔkɔ ye mé wãrkı Yesu tyípínì
ànɛ̂ ǹ névye kwɔ́nɔ́nɔ póllɛ. Mé sè wãrkı à tɔkɔ
ǹ tồ tyàhnɔ́ tyí,*
2 pópó à pɔ nɔ sõ nɛ̂-á Liyel à yɔ̃ dɔkɔ sɔkɔ
yɪ̃̂nyõ. Tɛ́ Yesu-á pópó n yɔ̃ n dɔkɔ n sɔkɔ, à tần
kwãh sah ǹ tɛ̃ntồ syínyopu kɔ̃ Liyel Mirki gbồ
yõ, pépi nónó-á lésõ à yah wilki sah.
3 Yesu-á yèvyãhrı pı à ku, képah náh tɛ̃ntồ
névye nɔ́pi tyí ye à ǹ gblɔ̃y wɛ̃kı duke duke
náhnáhlɛ nɛ, páh mɛ vilɛ. Sèpɪ̃̀n tikininí sɔkɔ ye
sồ à ǹ gblɔ̃ynɛ pélɛ n wɛ̃kı, tɛ́ pélɛ n kwɔ Liyel
tɔ̃rí tyí yõ.

---

* **1:1** 1.1 - Liyel wɛy sɛ́bɛ́y fɪ̃́ nɛ̂-á pè n ye Likyilɛ, képah tyí ye Likyi n yo Tewofil tyí nɛ pé sɛ́bɛ́y gben-á.

4-5 Képah sɔkɔ, ső́ yɔ́lɛ pè mɛ yõke yő́nɔ́ sɔkɔ,
tɛ́ Yesu gbáhdyâh yɔ́ di pé tyı́ nɛ: «Yé káh n gbɛ
n mɔ Yerusalɛmı kwillɛ. Ǹgbòlɛ, Nsyɔ̃ lésõ
névye wel wilki ni sɔkɔ, ǹtɛ núkúnúkú, kàh
pópó n nɔ sèpı̏n yı́syɔ́ tyı́, Liyel kı yé tõ sah ǹ
Mirkilɛ kı yé pı yályál. Képah ye, yé káh gbɛ mɔ
Yerusalɛmınɛ. Yé Liyel Mirki syıkı n tɛ̃ nɛ́npɔ́,
képah nɛ̂-á Sú Liyel vyãh kɔ̃́nɔ́lɛ, nɛ̂ tyı́-á mé yo
sah yé tyı́.»

Yesu yɔ̃̀ndɔkɔnsɔkɔnɔlɛ yı̂̃nyõ

6 Tɛ́ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye-á sɔ̃̀ mɛ tùkènmɔnɔlɛ ǹ
tnɔ̂, pè pı́kı́nyahnɔ yɔ́ pı ǹ tyı́ nɛ, pé Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃,
núkúnúkú se à kı tɔ̃́rı́ tõ dahbı Yisrayel
gbɛ̃̀nyah tãn gbɔ̃̀ sɔkɔ nı?
7 À mɛ yo pé tyı́ nɛ: «Yépi tyı́ náh ké lésõ ànɛ̂
ké gbı̃́ pı̃́nɔ́lɛ. Sú Liyel nɛ̂ ó-á tɔ̃́rı́ nɛ́tɛ̃̀nɛ, ǹmɔ
ye wilki sah légbı̃́nɛ.
8 Ǹtɛ yé kı pɔ tɛ̃́nwɛnɔ yɔ́ wɛ, Liyel Mirki-à pɔ
tiki yé yõ gbı̃́ nɛ̂nɛ. Képah sɔkɔ, yé kı pı ńmɔ
tyı́ yónwàhpu kègblɔlɛ à tɔkɔ Yerusalɛmı kwil,
ànɛ̂ Nsyude gbɛ̃̀nyah pól sɔkɔ, à tahlı Samari
gbɛ̃̀nyah tyı́, fɔ́ɔ́ à kı kyı syı kèkõyő́ pól yı̃̀n tyı́.»
9 Yesu-á fyɔ̀ kénɛ wɛlɔ yo tɛ, à núkú yɔ̃ dɔkɔ n
sɔkɔ yı̂̃nyõ pé pól yı̃́ yah. Tɛ́ ńyı̃́rkı̀ yɔ́ pɔ à fɔkɔ
tũ, pè náh tɔ̃ à wɛ.
10 Tɛ́ păh mɛ kénɛ yı̂̃nyõ yáhnɔ́ sɔkɔ díkídíkí
sɛ̃́, pè núkú díbí nɛ́pı̂̃ nímí yı́syɔ́ wɛ pé tnɔ̂
fwɔ̀pikinɔ sɔkɔ,

11 pè mɛ n yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́: «Kalile gbɛ̃̌nyah
tãn, kwâh nɛ̂ mɛ, tɛ́ yé yĩn tɛ̃ ásɔ̂̃, à yĩ̂nyɔ̃lɛ n
yah sɛ̃́? Sɔ̃́-á yé wɛ Yesu mɛ̀nɛ, à yɔ̃ dɔkɔ sɔkɔ
yĩ̂nyɔ̃ yɔ̀, sɛ̃́ntɛ̃ ó ye à kɩ tɔ̃ ǹ syɩ n pɔ n pi.»

Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye syínpɔnɔlɛ Yerusalɛmɩ kwil

12 Képah náh, Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye yal Wolivi yèh
yɔ̃lɩ yɔ̃, à pé syɩ n pi Yerusalɛmɩ sɔkɔ. Kénɛ yɔ̃lɩ
náh sɔ̃̀ mɛ fíí kah Yerusalɛmɩnɛ, kè mɛ lɛ́rí tɔ́ní
kénkɔ̃ kɔ́-ńsahlɛ.
13 Pǎh pɔ de, pè dɔkɔ yuku yĩ̂nyɔ̃ wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ,
pǎh ńkɛ̃́nɛ wɛ̃nɛ n tuke n mɔ ńyãh sɔkɔ. Pyɛrɩ
sɔ̃̀ mɛ, ànɛ̂ Nsyɔ̃nɛ, ànɛ̂ Nsyakɩlɛ, ànɛ̂ Andrelɛ, à
tahlɩ Filipi tyí, ànɛ̂ Tomalɛ, ànɛ̂ Barteleminɛ,
ànɛ̂ Matyelɛ, ànɛ̂ Alfe píɗĩ́ Nsyakɩlɛ, ànɛ̂ Simolɛ
nɛ̂-á sɔ̃̀ pè n ye sú fɔ̃́ vyãh syí-òlɛ, ànɛ̂ Nsyakɩ
píɗĩ́ Nsyudelɛ.
14 Pé pól sɔ̃̀ mɛ pé sɔ̃nɔ pɩ núkúlɛ, à n tuke n
mɔ wɛ̃ tyí gbĩ́mɛgbĩ́, à nírílɛ n pɩ. Syɔ́ yísyɔ́ tɔ
sɔ̃̀ mɛ pélɛ, à tahlɩ Yesu yṹ Mari tyí, ànɛ̂ Yesu
yṹnpyélɛ.†

Matyasɩ sàhnɔ́lɛ Nsyudasɩ swɔ

15 Kénɛ sèpĩ̀n sɔkɔ, sɔ̃ yɔ́lɛ, Yesu yɔ̃ sɛ̃́pú sɔ̃̀
mɛ tuke mɔ népĩ̂ tikinúkò (120) kénkɔ̃lɛ. Tɛ́
Pyɛrɩ mɛ yuku yĩn pé nɩyɔ̃́, tɛ́ yo pé tyí nɛ,

† **1:14** 1.14 - Yesu yṹnpyé nónó tyí-á n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀, túkù sɔ̃nɔ
sɔkɔ, ǹ kèkùrkì núkú gbãm ye à n ye. Tɛ́ túkù sɔ̃nɔ sɔkɔ mó, ǹ
kèkùrkì núkú gbãm náh à n ye.

16 pé yű̃npyé, Liyel wɛy sɔkɔ Liyel Mirki-á
lésõ Davidi kɔ̃, à nɛ̂ yo sah Nsyudasɩ tyí sɔkɔ,
kăh sȍ yĩnɛ kè pɩ ó pɩ. Kénɛ Nsyudasɩ-á lésõ
Yesulɛ ǹ tɛ̃́pú wɛ̃kɩ.
17 Tɛ́ pépi tȉnkȉ sɔkɔ nɛy yɔ́-á mó tɔ̃ sȍ ǹnɛ,
tȍlɛ dáhbínɔ́lɛ ǹ gbȍ pépi tyí kɔ̃lɛ.
18 Ǹtɛ wăh pɔ́ nɛ̂ wɛ ǹ tyítúkù pínɔ́ yõrelɛ,
képah-á dwe swãhlɛ. Tɛ́ à mɛ pɔ syɩkɩ ǹ fɔkɔ sɔ,
ǹ dyɔ pól wil karkɩ.
19 Képah sɔkɔ, Yerusalɛmɩ tãn pól mɛ kè noh,
pè kɔ̃ pè kénɛ swãhlɛ n ye pé wɛy sɔkɔ
Akeldamalɛ, nɛ̂ kɔ́r-á tố swãhlɛ.
20 Képah tyí-á sȍ wấrkínsàhnɔ́lɛ Gbálnɔ́ sɛ́bɛ́y
sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
«Ǹ kéte kɩ pɩ kéntíkínȉnɛ,
ànɛ̂ nɛy náh tɔ̃ n tɛ̃ n pi ké sɔkɔ.»‡
Tɛ́ tɔ̃ yo ké fĩ́ yɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
«Ǹnî kɩ ǹ pɩ pɩ tȍ tɔkɔ n pɩ.»§
21 Képah-á, névye nónó-á sȍ mɛ pélɛ Yesu mɛ
gbĩ́ dùkùlɛ,
22 à tɔkɔ Nsyɔ̃-á à wel wilki ni sɔkɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, fɔ́ɔ́
à kyɩ syɩ ǹ yɔ̃ n dɔkɔ n sɔkɔ sõ tyí yĩ̂nyõ. Pépi
sɔkɔ nɛ́núkù yɔ́-á yĩnɛ à tahlɩ pé tyí, pé ǹ tyílɛ
n yo n wah nɛ, wăh ku tɛ́ yilki mɔ.
23 Wăh yo sɛ̃́, pè mɛ nɛ́pĩ̂ nímí wɛ̃kɩ. Núkú yĩn
ye Nsyosɛfulɛ, nɛ̂-á pè n ye Barsabasɩlɛ, tɛ́ tɔ̃
ǹnɛ n ye Nsyusitusilɛ. Ní-ò yĩn mɛ Matyasɩlɛ.

‡ **1:20** 1.20 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 69.26. § **1:20** 1.20 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 109.8.

24 Képah sɔkɔ, pè mɛ Liyel ni nɛ, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃
Liyel, ǹmɔ nɛ̂-á no pól fɔ́kɔ́sɔ̃nɔlɛ n pnɛ, wǎh nɛ̂
yah wilki nɛ́pȋ nímí nɔ́pi sɔkɔ, à tɛ̃̆nɛ pé wɛ̃kɩ.
25 Tɛ̃̆ wɔ-á kɩ Nsyudasɩ swɔ tɔkɔ Yesu tɛ̃ntɔ̏
névye tɔ̏ mɛ̀ sɔkɔ, wǎh nɛ̂ milki tɛ́ yuku fɩ̃́ yɔ́,
ńyãh-á yĩnɛ ǹnɛ.*
26 Képah tɛ̃̆nɛ, pè sɑ̃́hntɔkɔnɔ pɩ, kénɛ
sɑ̃́hntɔkɔnɔ mɛ pɔ yĩnɛ Matyasɩlɛ. Ǹmɔ núkú
kwrɔ mɔ Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye nɛ́pȋ gbɔ̃núkú sɔkɔ.

2

Liyel Mirki pɔ́nɔ́lɛ

1 Syáh sõ-á pɔ nɔ, nɛ̂-á pè n ye Pãntekɔtɩ
syáhlɛ, Yesu yõ sɛ̃pú pól sɔ̏ mɛ tùkènmɔnɔlɛ fɩ̃́
núkú sɔkɔ.
2 Dǒ, yɩ̃́npɔ̃ yɔ́ núkú n wil líyel sɔkɔ á kɩ nɛ
yɑ̃́hpékè yɔ́ sɔ̃ kõ, à pé mɛ́-ńsah wɔ̀kɔ̀ pól yuku.
3 Tɛ́ kwâh yɔ́ núkú wil mɔ á kɩ nɛ nyàh lépɔ̃
sɔ̃, tɛ́ kɔ̃lɩ tɛ̃ tɛ̃ kɔ̃ pé nɛ́núkù núkú pól yõ.
4 Liyel Mirki mɛ pé pól tɔkɔ. Pè tyah wɛ́nsnɔ́lɛ
n wɛkɩ Liyel Mirki-á nónó dahbɩ pé vyɛ̃y.
5 Tɛ́ légbɩ̃́nɛ, Nsyifunɔ nónó-á pé Liyel wɛ̃̆kɩ̀
tɛ̃̆nɔ́ plɛ, pè sɔ̏ mɛ wil kèkõyɔ̋ kwlo kwlo pól
sɔkɔ, à pɔ twah Yerusalɛmɩ kwil.
6 Yɩ̃́npɔ̃ mɛ̀-á wil sɛ̃̆, pé pól tuke mɔ tɔ́wûlɛ. Tɛ́
pé pól yáh-ńsah sɔ̏ mɛ tyɛ, pé nɛ́núkù núkú

* **1:25** 1.25 - Fɩ̃́ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̏ yɔ̀, yèvyãhrɩ tɛ̃-ǹsah ye nɛ́npɔ́lɛ,
nɛ̂-á pɩ nyàh mɛ́-ńsahlɛ. Nsyudasɩ ye ku sɔkɔ nɛ́npɔ́.

pól-á sɔ̃npílɛ pé kwlo wɛlɔ wɛ́kínɔ́lɛ n nohnı
Yesu yõ sɛ̃pú tyí.
7 Kăh pı sɛ̃́, pé gbɛ̏n du, pé lékɛ̃́m fɛ̃kı, pè mɛ
tyah n yo wɛ̃ tyí nɛ: «Nónó pól-á n wɛkı yɔ̀, pé
póllɛ Kalile gbɛ̃̌nyah tãn náh di?
8 Ǹtɛ kè pı sɔ̃́ tɛ́ ápi nɛ́núkù núkú pól á kwlo
wɛlɔ wɛ́kínɔ́lɛ n nohnı pé tyí,
9 ápi nónó-á n wil gbɛ̃̌nyah nɔ́pi sɔkɔ, nónó-á
pı: Partɛselɛ, ànɛ̂ Medilɛ, ànɛ̂ Yelamnɛ, ànɛ̂
Mesopotami tɔlɛ, ànɛ̂ Nsyudelɛ, ànɛ̂ Kapadɔsılɛ,
ànɛ̂ Põtelɛ, ànɛ̂ Asilɛ,
10 ànɛ̂ Frisyilɛ, ànɛ̂ Pãnfililɛ, ànɛ̂ Yesyiptilɛ, à
tahlı Sirɛnı kwil tãn tyí, Libi sɔkɔ, ànɛ̂ Wrome
kwil tãn nónó-á mɛ tɛ̃̌nɔ́lɛ ásɔ̂̃,
11 ànɛ̂ Krɛtı tãnnɛ, ànɛ̂ Arabuninɛ. Ápi túkù
sɔ̏̃ dubi Nsyifunɔ Liyel nínɔ́ wɛ̃̌kı̀ sɔkɔ, tɛ́ túkù
mó vi mɔ de álɛ ké sɔkɔ. Tɛ́ á pól mɛ Liyel
tyí-ǹgbnɔ pínɔ́ tyí yónɔ́lɛ n nohnı pé tyí á kwlo
wɛlɔ sɔkɔ.»
12 Képah sɔ̏̃ mɛ pé pól yáh-ńsah tyɛ, tɛ́
gbɛ̃̌ndùnı̀ tɛ̃ tyí, pè mɛ tyah n yo wɛ̃ tyí nɛ, tir
nɛ̂ se képah n wɛ̃kı nı?
13 Tɛ́ pé túkù mó sɔ̏̃ mɛ kɔ̃́lɛ Yesu yõ sɛ̃púlɛ n
ko nɛ, dı̀vɛ̃ pènɛ̀kı̀-á tɛ̃ pélɛ.

Pyɛrı Liyel wɛy yónɔ́lɛ tɔ́wû tyí

14 Képah sɔkɔ, Pyɛrı yuku yĩn pé no tɛ̃ntɔ̏̃
névye nɛ́pı̂̃ gbɔ̃núkú tɛ́lɔ́ nıyɔ̃́, tɛ́ tyah n yo
yĩ́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ tɔ́wû tyí nɛ: «Ápi Nsyifunɔ póllɛ
ànɛ̂ nónó pól-á mɛ tɛ̃̌nɔ́lɛ Yerusalɛmı kwil, yé yé

ní kwɔ noh pallɛ ń tyí, yè mó ń wɛy syíkí-ńsah
pĩ.
15 Mé pĩ nɛ yáh mɛ n sõ nɛ, sètɛ̃nì sɔkɔ-á no
nɔ́pilɛ, tɛ́ sɛ̃́ náh dɛ́! Pɔ̃́y tõ gbĩ́ ó sɔkɔ náh álɛ
yɔ̀ di?*
16 Ǹtɛ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò Nsyowɛlı-á nɛ̂ yo
sah, képah ye pı yɔ̀.†
17 À lésõ nɛ, Liyel-á nɛ ńkɛ̃́:
‹Kèkõyɔ̃́-à pópó n tyɛ,
mé kı ń Mirki tiki mɔ no pól yõ.
Yé dĩ́npĩ̀ ànɛ̂ yé syɔ́npĩ̀ kı ń tɛ̃ntõnènɛ n syi n yo.
Mé kı wɛ̃́kínɔ́lɛ yé kètɛ̃̀npĩ̀lɛ n wɛ̃kı,
tɛ́ yé yèwàhnì kı dlɛ́ynɛ n dɔ.
18 Gbı yõ, kénɛ sèpĩ̀n sɔkɔ,
mé kı ń Mirki tiki mɔ ń tɔ̃̀npıbı díbí ànɛ̂ syɔ́ yõ.
Tɛ́ pè kı ń tɛ̃ntõnènɛ n syi n yo.
19 Mé kı gbĩ̌l tyi pı yĩ̂nyõ,
tɛ́ kı gbĩ̌l tyi pı sétáh yõ,
nɛ̂-á kı pı tɔ̃́, ànɛ̂ nyàh, ànɛ̂ gbĩ̀syikilɛ,
20 gbĩ kı vi mɔ pı fɛ̃́ntũ̂nɛ, tɛ́ ńwɔ̃ kı syãh tɔ̃́ sɔ̃,
tɛ́ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ tukey tùkènɔ́ yòh ǹgbɛ̃ kı pyɛ̌ pɔ,
kénɛ tɔ̃́rí yòh ǹgbɛ̃nɛ.
21 Képah sɔkɔ, nónó pól-à Tɛ̃ ǹgbɛ̃ ye gbo, pépi
wɔ kı pwah.›»
22 Pyɛrı-á Nsyowɛlı wɛlɔ nɔ́pi yo tɛ, à tɔ̃ ǹ syı
yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́: «Yisrayel tãn, yé noh ń tyí,
máh kı nɛ̂ yo n pi: Nasarɛtı Yesulɛ, ǹmɔ ye pı

* **2:15** 2.15 - Yáh wɛ Pyɛrı pɔ̃y tõ gbĩ́ tyílɛ n yo, Nsyifunɔ náh sɔ̃̀ tɔ̃lɛ n wɔ, pɔ̃y tõ gbĩ́ nírí sɔ́kɔ́-ńkɛ̃ sɔkɔ. † **2:16** 2.17-21 - Yah n tɛ Nsyowɛlı 2.28-30.

névi yɔ́lɛ, nɛ̂-á Liyel syɔ̃ ǹ tyí, à ǹ gblɔ̌y tɔ̃̋rílɛ
yé wɛ̃kɩ ǹ gbi̋l ànɛ̂ ǹ gbɛ̃̋ndùnì tyi pínɔ́ sɔkɔ yé
wrɔ́. Yépi ńtɛ̃ ye kè pĩ ó!
23 Liyel-á ǹ tyi yah tɔkɔ sah sɔ̃̋, sè pɩ sɛ̃̋. À
kénɛ dı̃́ gbàh dɛ mɔ yé kɔ̃, yé mɛ ǹnɛ Liyel dêl
pípú kɔ̃ pè à syɩ dahnɩ yɔ̃, à à ko mɔ.
24 Ǹtɛ kũ náh sɔ̃̀ fɛ̃ à tɛ̃ n sah n pi. Képah ye,
Liyel mɛ tɔ̃ ǹ lékó yilki mɔ, à à wilki kũ
yèvyãhrɩ sɔkɔ.
25 Ǹmɔ tyí ye lésõ yɔ̃̀tɛ̃ dı̃́ Davidi yo nɛ ńkɛ̃̋:‡
‹Péwɔ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Liyel náh mɛ ké tyí nɛ pé tɛ̃ n
kwlɔ.
Képah-á, à mɛ pélɛ gbı̃̋mɛgbı̃̋ pé yohnɩ mɔ yĩnnɛ.
26 Páh tɔ̃ mɛ nìvìnì sɔkɔ, ànɛ̂ nìvìnì wɛlɔ ó-á pè
n nɛ n wɛkɩ.
Pé gbɔ̃̀ sàhnɔ́-á mɛ ké yɔ̃ nɛ, pâh pɔ ku, pé
min-á kɩ mɛ tɛ̃ yèvɩnɩ sɔkɔ.
27 À náh pé lékó sah kũ kɔ̃ n pi,
ànɛ̂ à náh n yɛ pé lékó kɔ̃ kè n pyãh n pi,
péwɔ nɛ̂-á ǹ tɔ̃̀npɩ pèpɛynɛ.
28 Wǎh min wȁllɛ pé wɛ̃kɩ. Tɛ́ kɩ pé kɔ̃,
pé kɩ mɛ nìvìnì sɔkɔ kũ̋mm ǹ yah.›»
29 Képah yóntɛnɔ náh, Pyɛrɩ tɔ̃ yo pé tyí nɛ:
«Á no, yé yɛ mè á náh nɛy Davidi tyi yo n wah
yé syah. À lésõ ku pè yĩ. Tɛ́ kwɛy mɛ̀ sɔkɔ, ǹ
diki ńtɛ̃ mɛ ápi kwil.
30 Ǹtɛ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò ye sɔ̃̀ ǹnɛ. Ǹ gbɔ̃̀
sàhnɔ́ sɔ̃̀ mɛ Liyel vyãh kɔ̃̋nɔ́ mɛ̀ yɔ̃, Liyel-á ǹ

‡ **2:25** 2.25-28 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 16.8-10.

wo nɛ̂ sɔkɔ nɛ, ǹ pétóbé sɔkɔ yɔ́-á kɩ pɔ pɩ
yɔ̀̃tɛ̃̆nɛ ǹ swɔ.
31 Tɛ̃ wɔ ye pɔ pɩ Kristalɛ, nɛ̂ kɔ́r-á Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ. Tɛ́ wăh nɛ n yilki n mɔ n pi ǹ
kúntɛnɔ náh, képah ye Davidi kwãh tɛ̃ wɛ, à kɔ̃
à nɛ ńkɛ̃́: ‹À náh n wũ n pi lékókwíl, ànɛ̂ ǹ lékó
náh n pyãh n pi.›
32 Núkúnúkú Yesu mɛ̀nɛ, á pól ye kè wɛ yĩ́nɛ
nɛ wăh ku, tɛ́ Liyel mɛ ǹ lékó yilki mɔ.
33 À yɔ̃ dɔkɔ sɔkɔ yĩ̂nyɔ̃, mɛ kyɩ tɛ̃ Liyel gbɔ̃̀yɔ̃̀
sɔ̃̀lɛ. Tɛ́ Sú Liyel-á ǹ vyãh kɔ̃ ǹ Mirki nɛ̂ tyí
sɔkɔ, à mɛ kélɛ Yesu kɔ̃ à tiki mɔ á yɔ̃. Képah ye
á n yah, tɛ́ n nohnɩ yɔ̀.
34 Ǹtɛ Davidi náh dɔkɔ yuku yĩ̂nyɔ̃, tɛ́ wăh kè
yo nɛ ńkɛ̃́:
‹Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Liyel kè yo ńmɔ yɔ̃̀tɛ̃ dĩ́ tyí nɛ,
pɔ n kɔ̃ n tɛ̃ ń gbɔ̃̀yɔ̃̀ sɔ̃̀lɛ,
35 fɔ́ɔ́ kè pɔ nɔ gbĩ́ nɛ̂-á mé kɩ á sépɛ́bí pɩ á
gbáhkɩ̀ súnsàh-ǹsahlɛ.›»§
36 Képah yóntɛnɔ náh, Pyɛrɩ tɔ̃ pè syah nɛ:
«Yisrayel tãn pól yĩnɛ yè kè pĩ gbɩ yɔ̃ nɛ, Yesu
nɛ̂-á yépi tɛ̃ syɩ dahnɩ yɔ̃, ǹmɔ-á Liyel pɩ TƐ̃̀
ǸGBƐ̃NƐ tɛ́ tɔ̃ à pɩ Kristalɛ, nɛ̂ kɔ́r-á Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ.»

Népĩ̂ kèyɔ̃ núkú kyɛgbãm (3 000) dòhnɩ̀nɔ́lɛ Yesu yɔ̃ sɛ̃́pú yɔ̃

§ **2:35** 2.34-35 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 110.1.

37 Pyɛrɩ-á wɛy mɛ̀ yo pɔ tyɛ sɛ̃́, kè névye nɩ
kah tɛ̃, pè mɛ Pyɛrɩ ànɛ̂ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye tɛ́lɔ́
piki yah nɛ, pé no, sɔ̃́ se pé yĩnɛ pé pɩ nɩ?
38 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ mɛ yo pé tyí nɛ: «Yé yé
nnɔ vi mɔ, yé nɛ́núkù núkú pól mó wèlnwìlkìnɔ́
wɛ ni sɔkɔ Yesu Krista yĩn yõ, yé tyípêl
yɔ̃̀nmɔnɔ yĩnnɛ. Képah sɔkɔ, Liyel Mirki kɩ yé
kɔ̃.
39 Liyel-á ǹ vyãh kɔ̃ ǹ Mirki tyí sɔkɔ nónó
yĩnnɛ, yépi ye, ànɛ̂ yé wɛ̃́npìlɛ, à tahlɩ nónó
pól-á mɛ kwlo fífí sɔkɔ, ànɛ̂ nónó pól-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃
Liyel kɩ n ye n pi.»
40 Tɛ́ Pyɛrɩ tɔ̃ sɔ̃̀ mɛ wɛlɔ náhnáhlɛ n gbah n
yo pé tyí, à sɔ̃́rélɛ n mɔ pé sɔkɔ. Ȁ sɔ̃̀ mɛ n yo
pé tyí nɛ: «Yé Liyel pwáhnmɔnɔ fɛ̃ syi, yè mó
wil kwɛy gbĩ névye nɛ́pêl wrɔ́.»
41 Képah sɔkɔ, nónó-á Pyɛrɩ wɛlɔ fɛ̃ syi, pè
wèlnwìlkìnɔ́ wɛ ni sɔkɔ. Ké lésõlɛ, nɛ́pĩ̂ kèyõ
núkú kyɛgbãm (3 000) kénkɔ̃ dohnɩ Yesu yõ
sɛ̃́pú yõ.

Yesu yõ sɛ̃́pú nɛ́gbro tɛ̃̀nɔ́lɛ wɛ̃ tyí

42 Képah tɛ̃̀nɛ, Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye-á kwɔ́nɔ́lɛ
nónónɛ n kɔ̃, pé pól sɔ̃̀ mɛ pé gblɔ̃̌y kɔ̃, mɛ n
nohnɩ pé tyí, tɛ́ mɛ kwrɔ mɔ pé sɔkɔ, à pɩ pélɛ
núkúlɛ. Pè sɔ̃̀ mɛ yõkelɛ n yõ pélɛ wɛ̃ tyí, tɛ́ mɛ
níŕílɛ n pɩ pélɛ.
43 Liyel sɔ̃̀ mɛ n syɔ̃ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye tyí, à
gbĩ̌l tyi náhnáhlɛ n pɩ. Kǎh pɩ sɛ̃́, kè tíkílɛ no pól
tɛ̃.

44 Nónó pól-á sɔ̃̀ vi mɔ pɩ Yesu yõ sɛ̃́púlɛ, pè sɔ̃̀
mɛ kwrɔ mɔ tɛ̃ wɛ̃ tyí, tɛ́ mɛ pé gbɛ̃̀n yî póllɛ n
sah wɛ̃ yõ.
45 Pè sɔ̃̀ mɛ pé swɛ̃y ànɛ̂ pé gbɛ̃̀n yîlɛ n yãm.
Tɛ́ mɛ sé yɛ̃̀mnɔ́ pɔ́nɔ́lɛ n dibi wɛ̃ wrɔ́, à yĩnɛ pé
nɛ́núkù núkú pól fyɛ̃̀hnɔ́nɔlɛ.
46 Tɛ́ pè sɔ̃̀ mɛ pé sõnɔ pɩ núkúlɛ, à wɛ̃nɛ n
tuke n mɔ sõmɛsɔ̃́ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ. Pè sɔ̃̀
pé fɔkɔ dal wɛ̃nɛ, à yõkenɔlɛ n yõ wɛ̃ yõ
nìvìnìnɛ, pé gbéngbèn sɔkɔ.
47 Pè sɔ̃̀ mɛ Liyellɛ n gbilki, tɛ́ no pól mɛ pélɛ
n sõ. Tɛ́ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ sɔ̃̀ mɛ névyelɛ n pwah n mɔ n
dohnɩ pé yõ sõmɛsɔ̃́.

3

Gbáhkì núkú dɩ̃́ yɔ́ dɛ́nmɔnɔlɛ

1 Képah sɔkɔ, sõ yɔ́lɛ Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ sɔ̃̀ mɛ n
yuku gbèkãm gbɩ̃́ Liyel ní-ńsah, Liyel ní-ńsah
gbô sɔkɔ.
2 Tɛ́ dɩ̃́ yɔ́ sɔ̃̀ mɛ gbáhkì núkúlɛ ǹ dubi gbɩ̃́
dùkùlɛ. Sõmɛsɔ̃́, pè sɔ̃̀ ńkɛ̃́nɛ à twah n pɔ n sah
Liyel ní-ńsah gbô dé-ńsah yah sɔkɔ, nɛ̂-á pè n ye
dé-ńsah Kètǎrlɛ, à kɔ̃ ǎ pɔ́lɛ n ni n syi ké sɔkɔ
dépú tyí.
3 Wǎh Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ wɛ pè n tyah dénɔ́lɛ ké
sɔkɔ, à pɔ́ ni pé tyí.
4 Képah sɔkɔ, pè à gbah yah, tɛ́ Pyɛrɩ mɛ yo ǹ
tyí nɛ, à pé yah yĩ̃́.

5 Wǎh yo sɛ̃́, ɗĩ́ sɔ̃̀ wɛ nɛ, páh kɩ kwâh yɔ́ wɛ n
syi n pi pé tyí, tɛ́ tyah pélɛ n gbah n yah.
6 Képah tɛ̃̆nɛ, Pyɛrɩ mɛ yo ǹ tyí nɛ, pɔ́ ànɛ̂ sɑ̃́n
náh mɛ pé tyí, ǹtɛ kwâh nɛ̂-á mɛ pé tyí, páh kɩ
kélɛ à kɔ̃. Tɛ́ nɛ: «Nasarɛtɩ Yesu Krista yĩn yõ,
yuku nɛ n kɔ!»
7 Tɛ́ mɛ ǹ gbɔ̃̀yɔ̃̀ sɔkɔ tɛ̃, à à yilki sah. Nɛ́npɔ́
swɔ, sèkùkù ɗĩ́ gbyɛ̃̂h ànɛ̂ ǹ létɔ̃́hnì sũ.
8 À núkú yɔkɔ syɩkɩ ǹ gbyɛ̃̂h yõ, à tyah n kɔ,
tɛ́ de pélɛ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, mɛ n kɔ, tɛ́ n
yɔkɔ n syɩkɩ, à Liyellɛ n gbilki.
9 No pól à wɛ à mɛ n kɔ, mɛ Liyellɛ n gbilki.
10 Pè mɛ à yah pĩ nɛ, ǹmɔ-á ńkɛ̃̆nɛ n tɛ̃ ǹ nɛ n
ni n syi Liyel ní-ńsah gbô dé-ńsah sɔkɔ, nɛ̂-á pè
n ye dé-ńsah Kètǎrlɛ. Tɛ́ tir nɛ̂-á pɩ ǹ tyí, képah
sɔ̃̀ mɛ kah pɩ yáh-ńsah tyɛ́nɔ́ ànɛ̂ gbɛ̃̆ndùǹìnɛ
no pól tyí.

Pyɛrɩ Liyel wɛy yónɔ́lɛ tɔ́wû tyí

11 Képah sɔkɔ, sèkùkù ɗĩ́ náh tɔ̃ sɔ̃̀ mɛ ǹ syɩ
Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ náh. Tɛ́ gbɛ̃̆ndùǹì kàhnmɔnɔ tɛ̃̆
tyí, névye to pɔ pè mɔ gbĩ̆ Liyel ní-ńsah gbô
párn yɔ́ sɔ̃̂, nɛ̂-á pè n ye Salomo párnnɛ.
12 Pyɛrɩ-á képah wɛ sɛ̃́, à yo tɔ́wû tyí nɛ:
«Yisrayel tɑ̃n, kwâh nɛ̂ pɩ, tɛ́ tir mɛ̀ pínɔ́ yé
gbɑ̃̏n du wɛ́? Kwâh nɛ̂ pɩ tɛ́ yé álɛ n gbah n yah
sɛ̃́? Yé káh wɛ nɛ ápi yɛ̃̆ngbɛ̃̆ tɛ̃̆nwɛnɔ, képah
náh pɩ, á Liyel wɛ̃̆kì tɛ̃̆nɔ́ pèpɛy-á pɩ ɗĩ́ mɛ̀nɛ à
kɔ̃ à kɔ dɛ́?
13 Á náh tɑ̃n nónó-á pɩ Abrahmɩ, ànɛ̂ Yisakɩ,
ànɛ̂ Nsyakɔbɩ, ànɛ̂ pé no tɛ́lɔ́lɛ, pépi Liyel ye

gbílkínɔ́ sah ǹ tɔ̃̀npɩ Yesu yõ, ǹmɔ nɛ̂-á yé dahbɩ
yɔ̃̀tãm gbɔ̃̀, tɛ́ à yahle gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dɩ̃́ Pilati
yɩ̃́ yah. Tɛ́ Pilati mó tɔ̃ sɔ̃̀ kè yah tɔkɔ nɛ, pé à
fĩn mɔ.
14 Ǹtɛ ǹmɔ nɛ̂-á mɛ Liyel tyí yõ, tɛ́ mɛ nɛ́gbílɛ
Liyel yah, yé ǹmɔ yahle, tɛ́ pyě nɛ́kókè mɔ́-ò wɔ
fĩ́nmɔnɔ yah kɔ̃.
15 Tɛ́ min nɛ́tɛ̃̂ Yesu nɛ̂-á yé ko mɔ, yépi ńtɛ̃ ye
kè wɛ yɩ̃́nɛ, Liyel mɛ ǹ lékó yilki mɔ.
16 Dɩ̃́ nɛ̂-á yé n yah yɔ̀, yé ǹnɛ n pnɛ. Yesu yĩn
yõ sɛ̃́nɔ́ gbɔ̃̀ yõ sɔkɔ ye ǹ gbyɛ̂h mɛ sũ. Yé pól yɩ̃́
yah ye Yesu yõ sɛ̃́nɔ́ dɩ̃́ mɛ̀ dɛ mɔ pnɛ́pnɛ́ yɔ̀ dɛ́!
17 Ǹtɛ núkúnúkú, á no, mé pĩ nɛ ǹpɩ̃̀-ǹkɛ̃̂
sɔkɔ-á yépi ànɛ̂ yé yɔ̃̀tãm ko mɔ Yesulɛ.
18 Tɛ́ Liyel-á lésõ ǹ tɛ̃ntɔ̃̀ syínyopu pól kɔ̃, pè
nɛ̂ yo sah di mónɔ́lɛ nɛ, Krista-á kɩ yèvyãhrɩ pɩ,
képah ye à pɩ yɔ̀.
19 Kǎh pɩ sɛ̃́, yé yé nnɔ vi mɔ, yè mó Liyel
wɛ̃̆kì tɛ̃, à kɔ̃ à yé tyípêl yɔ̃ mɔ yé kɔ̃.
20 Képah sɔkɔ, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Liyel kɩ yèvɩnɩ gbɩ̃́nɛ
yé kɔ̃, tɛ́ kɩ Yesu Krista tɛkɩ mɔ yé kɔ̃, wǎh sɔ̃̀ nɛ̂
yah wilki sah yépi yĩnnɛ.
21 Ǹtɛ núkúnúkú, à yĩnɛ à tɛ̃ yɩ̃̂nyõ, fɔ́ɔ́ kè kyɩ
syɩ tyi pól tɔ̃́nsàhnɔ́ tyí, sépi nónó-á Liyel ǹ
tɛ̃ntɔ̃̀ syínyopu kɔ̃ pè sè yo sah ǹgbò dùkùlɛ,
pépi nónó-á mɛ ǹ tyí yõ.
22 Moyisi kè yo sah ǹgbòlɛ nɛ ńkɛ̃́: ‹Yé Tɛ̃̆
ǹgbɛ̃ Liyel kɩ yé sɔkɔ nɛy yɔ́ wilki mɔ yé kɔ̃ n
pi, à kɩ pɔ pɩ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-òlɛ ńmɔ tyí kɔ̃lɛ.

Yé nɛ n nohnɩ ǹ tyí ǹ wɛlɔ pól sɔkɔ.
23 Tɛ́ nɛ̂-à yahle sàhnɔ́lɛ ǹ tyí yõ, tɛ̃́ tyí kɩ yɩkɩ,
à kɩ ku to Liyel wɛ̃́npɩ̀ wrɔ́.›*
24 Ǹtɛ gbĩ nɛ̂-á yé n wnɛ yɔ̀,† képah tyí ye
Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò Samuyɛlɩ yo sah ǹ mɛ gbĩ́
dùkùlɛ, à tahlɩ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyopu tɛ́lɔ́ tyí,
nónó pól-á pɔ ǹmɔ tyí náh.
25 Yé yah, Liyel-á tyi nónó pól yo ǹ tɛ̃ntɔ̃̀
syínyopu tyí, yépi yĩn ye à yo sélɛ, à tahlɩ wǎh
lésõ yégbékè kwrɔ́nmɔnɔ nɛ̂ pɩ yé náh tãn tyí,
nɛ̂-á à yo Abrahmɩ tyí nɛ ńkɛ̃́: ‹Áwɔ pétóbé gbɔ̃̀
yõ, kèkõyɔ̃́ névye pól kɩ ń pèpɔrɩ wɛ.›‡ Kénɛ
yégbékè kwrɔ́nmɔnɔ nɛ̂-á à pɩ yé náh tãnnɛ yɔ̀,
yépi tɔ vyãh mɛ ké sɔkɔ dò!
26 Yépi ǹgbò tyí ye Liyel tɛkɩ mɔ ǹ tɔ̃̀npɩ
Yesulɛ pèpɔrɩ pɩ yĩnnɛ yé tyí nɛ, à yé pól
nɛ́núkù núkú yohnɩ n mɔ yé kõ yé tyítúkúnɩ̀
pínɔ́ yal n mɔ.»

4

Yɔ̃̀tãm-á Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ tuke sɔ̃́

1 Képah tɛ̃̀nɛ, Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃-á sɔ̃̀ mɛ wɛ́kínɔ́
sɔkɔ tɔ́wû tyí sɛ̃́, nósyɔ́ pɔ wil mɔ pé yõ. Sárká
syínwɩ̀lkɩ̀pu yísyɔ́ ye sɔ̃̀, ànɛ̂ Liyel ní-ńsah gbô
syíkípú yɔ̃̀tɛ̃̀nɛ, à tahlɩ Sadusɛ̃ névye yísyɔ́ tyí.
2 Tɛ́ kénɛ no fɔkɔ sɔ̃̀ mɛ kah vyãh Pyɛrɩ ànɛ̂
Nsyɔ̃̃nɛ, pǎh sɔ̃́npílɛ névyelɛ n kwɔ nɛ, Yesu-á

* **3:23** 3.22-23 - Yah n tɛ Tɔ̃́nyonɔ 18.15,18. † **3:24** 3.24 - Gbĩ nɛ̂ wnɛ́nɔ́ tyí-á n yo yɔ̀, Yesu mɛ gbĩ́ tyí ye kè n yo. ‡ **3:25** 3.25 - Yah n tɛ Yenɛsɩ 22.18.

ku tɛ́ yilki mɔ, ànɛ̂ lékyî tɔ-á kɩ pɔ n yilki n mɔ
n pi.
3 Képah sɔkɔ, pè pè tɛ̃. Tɛ́ lékẫh-á sɔ̃̀ mɛ mɔ n
tɛ sɛ̃́, képah ye pè pè dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ,
pópó à pɔ syɩ dĩ́ndal tyí.
4 Ǹtɛ nónó-á Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye kwɔ́nɔ́ noh, pé
náhnáh Liyel wɛ̃̀kɩ̀ tɛ̃. Kǎh pɩ sɛ̃́, Yesu yõ sɛ̃́pú
nɔ nɛ́pĩ̂ kèyõ nínɔ́ kyɛgbãm (5 000) kénkɔ̃lɛ.
5 Képah sɔkɔ, ké dĩ́ndallɛ, Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm,
ànɛ̂ kwil yèwàhnɩ̀, ànɛ̂ Liyel tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́
kwɔ́pú wɛ̃ tuke Yerusalɛmɩ sɔkɔ.
6 Sárká syínwɩ̃̀lkɩ̃̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ An sɔ̃̀ mɛ ànɛ̂ ǹ
gbô tãn póllɛ. Pépi túkù ye sɔ̃̀ pɩ Kayifilɛ, ànɛ̂
Nsyɔ̃nɛ, ànɛ̂ Alɛkisãdrelɛ.
7 Képah tɛ̃̌nɛ, pè Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ tɛ̃ pɔ pé nɩyɔ̃́,
à pɔ pè piki yah nɛ, tɛ̃́nwɛnɔ nɛ̂ gbɔ̃̀ yõ se,
képah náh pɩ, nɛ̂ yĩn yõ se pè pɩ dɛ́nmɔnɔ mɛ̀nɛ
nɩ?
8 Képah sɔkɔ, Liyel Mirki gbɔ̃̀ yõ, Pyɛrɩ pè
syah nɛ:
9 «Kwil yɔ̃̀tãm ànɛ̂ yèwàhnɩ̀, áyáh pèpɔrɩ pɩ
sèkùkù dĩ́ yɔ́ tyí, képah yõ sɔkɔ náh yé n piki n
yah álɛ kwɛynɛ nɛ, sɔ̃́ se á pɩ, tɛ́ à dɛ mɔ di?
10 Yépi pól ànɛ̂ Yisrayel tãn pól yĩnɛ yè kè pĩ
nɛ, Nasarɛtɩ Yesu Krista yĩn yõ-á dĩ́ mɛ̀nɛ
yĩ́nntɛ̃̌nɔ́lɛ yé yah sɔkɔ lènɔlɛ yɔ̀. Yépi ye syɩ
Yesulɛ dahnɩ yõ, tɛ́ Liyel mɛ ǹ lékó yilki mɔ.
11 Ǹmɔ Yesu tyí ye yónɔ́lɛ Liyel wɛy sɔkɔ nɛ
ńkɛ̃́: ‹Wɔ̀kɔ̀ mɔ́pú-á yahle dáhkɩ̀ nɛ̂ mɔ́nkɔ̃̀nɔ́lɛ,

képah ye pɔ pɩ wɔ̀kɔ̀ dáhgbílɛ.›»*
12 Képah náh, Pyɛrɩ tɔ̃ nɛ: «Yesu ó yĩn kɩ fɛ̃
névye pwah mɔ. Nɛ́ ǹmɔ ó yĩn náh, yĩn yɔ́ ńtɛ̃
náh ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ kɔ̃ kèkõyɔ̃́, nɛ̂-á kɩ fɛ̃ névye min
pwah mɔ.»
13 Tukey tùkèpu sɔ̃̀ pĩ nɛ Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ náh
Nsyifunɔ kǎrn ǹgbɛ̃ pɩ, ànɛ̂ pè náh mɛ n mɔ n
kõ nɛ́npɔ́ tɩ̃̀nnɛ. Tɛ́ pǎh n wɛkɩ nɩ̀sãh ànɛ̂
lékɑ̃́mnɛ sɛ̃́, képah mɛ pé gbɑ̃̀n du. Ǹtɛ pè mó tɔ̃
sɔ̃̀ pĩ nɛ, pépi-á lésõ Yesu kɔ́mûnɛ.
14 Tɛ́ pé yɩ̃́-á mó tɔ̃ sɔ̃̀ mɛ dɩ̃́ mɛ̀ yõ nɛ̂-á
dɛ́nmɔnɔ wɛ, tyíyóné náh tɔ̃ wɛ pé tyí.
15 Kǎh pɩ sɛ̃́, pè Pyɛrɩpi kɔ̃ pè wil tukey
tùkèpu tɩ̃̀nkɩ̀ wrɔ́, tɛ́ pépi mɛ wɛ̃ wɛ pé yahlɛ
16 tɛ́ nɛ, sɔ̃́ se pé kɩ pɩ no nɔ́pilɛ nɩ? Ǹkɛ̃́, kɔ̃lɩ
kɔ̃lɩ tɛ̃̆ náh se mó tɔ̃ kélɛ tɛ́. Yerusalɛmɩ tãn
pól-á pĩ nɛ, Pyɛrɩpi-á pɩ gbɩ̃̆l mɛ̀nɛ.
17 Kàh pɩ sɛ̃́, pé ye kè yahle pé tyí dírí sɔkɔ nɛ,
pè káh tɔ̃ Yesu yĩnnɛ n yo ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ tyí.
Képah-à pɩ, yĩ mɛ̀ náh n tɔ̃ n mɔ n yuku n pi
yahlɛ.
18 Képah tɛ̃̆nɛ, pè tɔ̃ pè ye, tɛ́ kè yahle pé tyí
gbógbó nɛ, pé káh tɔ̃ Yesu yĩn noh n yah pé
vyɛ̃y yah, ànɛ̂ pè káh tɔ̃ kwɔ́nɔ́ pɩ ǹ yĩn yõ.
19 Ǹtɛ Pyɛrɩpi pè syah nɛ: «Yépi ńtɛ̃ kè sõ n
yah kɛ̀: Kè se mɛ yɩ̃́nɛ́nɔ́lɛ Liyel tyí, áyâh ǹmɔ
tyí yɛ, tɛ́ yépi yóré fɛ̃ syi?
20 Ápi tɛ̃̆ wɔlɛ, áyáh nɛ̂ wɛ, tɛ́ nɛ̂ noh, á náh fɛ̃
n yɛ n pi sé yɑ̃́hnɔ́lɛ.»

* **4:11** 4.11 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 118.22.

21 Képah tɛ̃nɛ, tukey tùkèpu tɔ̃ dírí gbah wɔ
pé tyí, tɛ́ pè fin mɔ. Pè náh sɔ̃ mɛ vì-ǹsah wɛ pé
wɛ fõh fõh tɛ̃nɛ, no pól-á sɔ̃npílɛ Liyel yĩnnɛ n
gbilki Pyɛrɩpi tyípíkì mɛ̀ yĩnnɛ.
22 Tɛ́ dí nɛ̂ dɛ́nmɔnɔ-á sɔ̃ pɩ gbìllɛ, à kah ye
tikinininɛ.

Yesu yõ sɛ̃pú nîrîlɛ

23 Pǎh fyɔ̀ Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ fin mɔ, sárká
syínwìlkìpu yɔ̃tãm ànɛ̂ yèwàhnì-á nɛ̂ yo pé tyí,
pè kyɩ sè pól yãh pé kɔ́mû tyí.
24 Pé wɛlɔ nóhntɛnɔ náh, pé pól pé sõnɔ pɩ
núkúlɛ, à Liyellɛ n ni nɛ ńkɛ̃: «Tɛ̃ ǹgbɛ̃, áwɔ ye
mɔ yĩnyõlɛ, ànɛ̂ sétáhlɛ, ànɛ̂ pnɛ yɔlɛ, à tahlɩ sé
sɔkɔ yíyìn pól tyí.
25 Ápi náh nɛy Davidi nɛ̂-á á tɔ̃npɩlɛ, áwɔ ye à
kɔ̃ à kè yo á Mirki gbɔ̃ yõ nɛ ńkɛ̃:
‹Kwâh nɛ̂ yúkúnyahlenɔ mɛ kwlo kwlo tyí?
Kwâh nɛ̂ tyíkwɛ̂ sõnɔ mɛ névye sɔkɔ!
26 Kèkõyő yɔ̃tãm wɛ̃ tyí mɔ,
tɛ́ yah tãm tɔ tuke mɔ, à pɩ núkúlɛ,
pè Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyellɛ n fwo ànɛ̂ ǹ nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ.›†
27 Gbɩ yõ, kwil mɛ̀ ńtɛ̃ sɔkɔ, yɔ̃tɛ̃ dí Yerɔdɩ ànɛ̂
gbɛ̃nyah yah tɛ̃-ò dí Põse Pilati ye wɛ̃ tyí mɔ, à
tahlɩ Yisrayel tãn ànɛ̂ kwlo kwlo tɛ́lɔ́ tyí, pè á
tɔ̃npɩ Yesulɛ n fwo, ǹmɔ nɛ̂-á á nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ.

† **4:26** 4.25-26 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 2.1-2.

28 Yah, wáh lésõ á tɛ̃́nwɛnɔ sɔkɔ tyi nónó yah
tɔkɔ sah á dyɔ dyɔ tɛ̃nɛ, sépi ye pè pɩ.
29 Ǹtɛ núkúnúkú, yah pè ápilɛ n kyĩ n kɔ̃ kɛ̀!
Nìsãh ǹgbɛ̃nɛ á kɔ̃, à á wɛynɛ n yah n yo, ápi
nónó-á á tɔ̃̀npɩbɩlɛ.
30 Tɛ̃́nwɛnɔlɛ á kɔ̃, à yámpúlɛ n dɛ n mɔ, à mó
gbǐl tyilɛ n pɩ, á tɔ̃̀npɩ Yesu yĩn yõ.»
31 Tɛ́ fɩ̃́ nɛ̂ sɔkɔ-á sɔ̃̀ pélɛ tùkènmɔnɔlɛ, nírí-á
fyɔ̀ n tyɛ, nɛ́npɔ́ núkú yike. Képah tɛ̃nɛ, Liyel
Mirki pé pól tɔkɔ, pè tyah Liyel wɛynɛ n yah n
yo n kɔ̃ nìsãhlɛ.

Yesu yõ sɛ̃́pú nɛ́gbro mɛ dùkùlɛ wɛ̃ tyí

32 Yesu yõ sɛ̃pú pól sɔ̃̀ mɛ n sõ dùkù núkúlɛ, tɛ́
mɛ ké tyí nɛ pé nɛ n pɩ dùkù núkúlɛ. Pé sɔkɔ yɔ́
ńtɛ̃ náh sɔ̃̀ mɛ n yo nɛ, pé gbɑ̃̀n yı̂lɛ, pé gblɔ̌y
núkúní tyí-á sélɛ. Tɛ́ pé wɛ̃ wrɔ́, pé pól gbɑ̃̀n yı̂
sɔ̃̀ pɩ tɔ́wû tyílɛ.
33 Tɛ́ tɛ̃́nwɛnɔ ǹgbɛ̃ sɔkɔ ye sɔ̃̀ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu
tɛ̃ntɔ̃̀ névye pɩ ǹ tyí yónwàhpu kègblɔlɛ, à ǹ
tyílɛ n yo n kɔ̃ nɛ, wǎh ku tɛ́ yilki mɔ. Tɛ́ Liyel
pèpɔrɩ ǹgbɛ̃ sɔ̃̀ mɛ pé pól yõ.
34-35 Swɛ̃y, képah náh pɩ, gbên-à sɔ̃̀ mɛ nónó
tyí, pě sélɛ n yãm, ǹ tɛ́ sé pɔ́lɛ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀
névyelɛ n kɔ̃. Pépi n mó sélɛ n dibi, à yĩnɛ pé
nɛ́núkù núkú pól fyɑ̃̀hnɔ́nɔlɛ. Képah ye, yãm
pí-ò náh sɔ̃̀ mɛ pé sɔkɔ.
36 Tɛ́ légbɩ̃́nɛ, Nsyosɛfu yɔ́ sɔ̃̀ mɛ, nɛ̂-á dubi
Syipri gbɛ̃̌nyah. Levi yı̌kı̌ nɛy ye sɔ̃̀ ǹnɛ. Tɛ́ Yesu

tɛ̃ntɔ̏ névye mɛ yĩn dyı à kɔ̃ Barnabasılɛ, nɛ̂
kɔ́r-á sɔ̋ré mɔ́-òlɛ.
37 Ǹmɔ mɛ ǹ swãh yãm, tɛ́ mɛ pɔ ké pɔ́lɛ Yesu
tɛ̃ntɔ̏ névye gbɔ̏ dahbı.

5

Ananiyasi ànɛ̂ ǹ kyı Safiralɛ

1 Ǹtɛ dı̋ yɔ́ lésõ mɛ pè n ye Ananiyasilɛ. Ǹmɔ
ànɛ̂ ǹ kyı Safira mɛ pé sétáh yɔ́ yãm, tɛ́ yo sah
núkú yõ,
2 à ké pɔ́ túkù kãm sah. Képah náh, Ananiyasi
mɛ kyı ké pɔ́ tɛ́ynɛ Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye kɔ̃.
3 Képah sɔkɔ, Pyɛrı mɛ yo ǹ tyí nɛ, Ananiyasi,
sétȁn yɔ̏tɛ̃ se pı sɔ̃ tɛ́ wɛ de yı̋ ǹ nı sɔkɔ sɛ̃, fɔ́ɔ́
à pɔ mìnì yo Liyel Mirki tyí, tɛ́ sétáh yȁmnɔ́ pɔ́
túkù kãm sah nı?
4 Sétáh mɛ̀ yȁm-ǹkɛ̃ gbı̋nɛ, ǹ yɛ̃ngbɛ̃ tyí kó sɔ̏
kélɛ nı? Wăh tɔ̃ pɔ kè yãm, ké pɔ́ kó pı ǹmɔ
tyílɛ nı? Ǹtɛ yĩ mɛ̀ dùkù pínɔ́ sõnɔ se pı sɔ̃, tɛ́
de ǹ nı sɔkɔ nı? Ǹkɛ̃, névye ó tyí náh à yo
mìnìnɛ dɛ́, Liyel tɔ tyí-á.
5 Ananiyasi-á fyɔ̀ kénɛ wɛlɔ noh, à núkú syıkı
ku. Kăh pı sɛ̃, nónó pól-á yĩ mɛ̀ noh, tíkí pè kah
tɛ̃.
6 Wăh ku sɛ̃, kètɛ̃npì mɛ pɔ ǹ lékó fɔkɔ, tɛ́ à
tɔkɔ kyı yĩ.
7 Képah náh, lɛ́rínɔ́ tɔ̃nɔ́ kénkɔ̃ sɔ́kɔ́ntɛnɔ
náh, ǹ kyı pɔ de nɛ́npɔ́, tɛ́ tir nɛ̂-á pı sɔkɔ, à
náh sɔ̏ mɛ kè pĩ.

8 Pyɛrɩ mɛ à syah nɛ, à yo pé syah, dan mɛ̀ se
ńtyɩ̃́nɔ pè yãm pé sétáh mɛ̀nɛ nɩ? À mɛ nɛ, àwe,
kénɛ dan-á.
9 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ mɛ yo ǹ tyí nɛ, pè se pɩ
sɔ̃́, tɛ́ yo sah núkú yõ ǹ pɛlɛ, à pɔ Tɛ̃́ ǹgbɛ̃ Mirki
vyãh sɔ̃̀lɛ n noh nɩ? À yah, nónó-á kyɩ yĩ ǹ pɛ
lékólɛ, pǎh mɛ pɔ n de yɔ̀. Tɛ́ pǎh kɩ ǹ tɔ lékó
tɔkɔ n sɔkɔ n pi.
10 Pyɛrɩ-á yo sɛ̃́, nɛ́npɔ́ swɔ, pi núkú syɩkɩ ǹ
yah tɩ̃̀nnɛ, à ku. Kètɛ̃́npɩ̀-á de kyɩ, pè kyɩ à wɛ
kúnɔ́lɛ. Pè mɛ à tɔkɔ kyɩ yĩ ǹ pɛ tnɔ̂.
11 Képah sɔkɔ, tíkí Yesu yõ sɛ̃́pú tɩ̃̀nkì pól kah
tɛ̃́, à tahlɩ tyi nɔ́pi nóhpú pól tyí.

Yesu tɛ̃́ntɔ̃̀ névye gbɩ̌l tyi náhnáh pínɔ́lɛ

12 Liyel sɔ̃̀ mɛ n syɔ̃ Yesu tɛ̃́ntɔ̃̀ névye tyí, à
gbɩ̌l tyi náhnáhlɛ n pɩ névye nɩyɔ̃́. Pè sɔ̃̀ mɛ pé
sɔ̃nɔ pɩ núkúlɛ ànɛ̂ Yesu yõ sɛ̃́pú télɔ́ póllɛ, tɛ́
wɛ̃nɛ n tuke n mɔ Liyel ní-ńsah gbô párn yɔ́ sɔ̃̀,
nɛ̂-á pè n ye Salomo párnnɛ.
13 Ǹtɛ no télɔ́ sɔkɔ nɛy yɔ́ ńtɛ̃ náh sɔ̃̀ mɛ ǹ
nɩlɛ n syãh n kwrɔ n mɔ pé sɔkɔ. Tɛ́ no pól mó
tɔ̃ mɛ pélɛ n kah n sɔ̃.
14 Képah sɔkɔ, díbí ànɛ̂ syɔ́ náhnáh sɔ̃̀ mɛ n sɛ̃
Tɛ̃́ ǹgbɛ̃ Yesu yõ, dòhnìnɔ́ kɔ̃ kè n pɩ n yuku ǹ
yõ sɛ̃́pú yõ.
15 Kǎh pɩ sɛ̃́, névye tyah n wil pé yámpúlɛ, à
pélɛ n sah n pɔ pàl yõ, képah náh pɩ, sɛ̃ sɛ̃ yî yõ
wɑ̃̀l yey sɔkɔ, nɛ Pyɛrɩ-à pɔ n sɔkɔ, tɛ́ ǹ mírkí
wɛ mɔ pé sɔkɔ nɛy nɛ̂ yõ, tɛ̃ wɛ dɛ.

16 Yerusalɛmɩ gbɔ̀plɔ kwlo névye náhnáh ńtɛ̃
tɔ sɔ̃̀ mɛ pé yámpúlɛ n tɛ̃ n pɔ n pɔ, à tahlɩ
névye tyɩ́, sétɛ̃̀n-á sɔ̃̀ mɛ nónónɛ n kwlɔ. Tɛ́ pé
pól sɔ̃̀ mɛ dɛ́nmɔnɔlɛ n wɛ.

Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye fɔ̃́hnɔ́lɛ

17 Képah tɛ̃nɛ, sárká syɩ́nwɩ̃̀lkɩ̃̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃
ànɛ̂ ǹ náh névye póllɛ nónó-á Sadusɛ̃ névyelɛ,
pè tyah dyɔ́yɔ́kìlɛ n pɩ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névyelɛ,
18 tɛ́ pè tɛ̃ kyɩ dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.
19 Ǹtɛ lékɑ̃̂h-á pɔ mɔ, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ yɩ̃̂nyɔ̃ tɔ̃̀npɩ yɔ́
pɔ wɔ̀kɔ̀npèkè mɛ̀ yah yɩkɩ mɔ ànɛ̂ ké sɔkɔ táh
vɩ̀ yeynɛ, à Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye wilki, tɛ́ yo pé tyɩ́
nɛ:
20 «Yé kyɩ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, yè kyɩ min
sɑ̃́n tyi nɔ́pi pól yo névye tyɩ́.»
21 Wɛy mɛ̀-á yo pè noh sɛ̃́, séngbɔ̃́ púpúlɛ, pè
mɛ yuku kyɩ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, à kyɩ tyah
kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ.

Légbɩ̃́nɛ, sárká syɩ́nwɩ̃̀lkɩ̃̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ ànɛ̂ ǹ
náh névye mɛ kyɩ tukey tùkèpu tɩ̃̀nkɩ̃̀ ye ànɛ̂
Yisrayel gbɛ̃̆nyah yèwàhnɩ̀ póllɛ. Tɛ́ mɛ sràsyɩ́bɩ́
tɔ̃ nɛ, pè kyɩ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye wilki n pɔ
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.
22 Ǹtɛ pǎh kyɩ yɩ̃ni tɛ̃, pè náh pè wɛ
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ. Pè mɛ pé syɩ pɔ ké yah yo pé
yɔ̃̀tɑ̃m tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́,
23 páh kyɩ wɔ̀kɔ̀npèkè yah wɛ tɛ̃́nmɔnɔlɛ pallɛ
ànɛ̂ ké sɔkɔ táh vɩ̀ yey tɔlɛ, sé syɩ́kɩ́púlɛ tɛ̃̆nɔ́lɛ

pé tɛ̃-ǹtȁn sɔkɔ. Ǹtɛ páh se mó tɔ̃ sè yıkı mɔ de,
pé náh nɛy wɛ sé sɔkɔ.
24 Pǎh yo sɛ̃́, yĩ mɛ̀ nóhnɔ́ Liyel ní-ńsah gbô
syíkípú yȍtɛ̃ dĩ́ ànɛ̂ sárká syínwȉlkȉpu yȍtãm
fɔkɔ fil. Pè mɛ wɛ̃nɛ n piki n yah Yesu tɛ̃ntȍ
névye tyí-á pı dùkù nɛ̂nɛ.
25 Pǎh mɛ képah sɔkɔ, ǹnî yɔ́ pɔ yo pé tyí nɛ,
névye nónó-á pè dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ, pǎh
mɛ névyelɛ n kwɔ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ.
26 Képah tɛ̃̏nɛ, Liyel ní-ńsah gbô syíkípú yȍtɛ̃
dĩ́ ǹ no tɛ̃, à pé nyáh sõ. Pǎh kyı, tíkí pè tɛ̃ nɛ
páh kı nɛ pé pè tɛ̃ gbùgbù, névye káh pɔ pé
minki ko dyêhlɛ. Kǎh pı sɛ̃́, pè pè ye yárr, à
sɔkɔ.
27 Pǎh kyı yĩni tɛ̃ pélɛ tukey tùkèpu tȉnkȉ tyí,
sárká syínwȉlkȉpu yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ pè syah nɛ,
28 pé kó lésõ kè tũ pé tyí nɛ, pè káh tɔ̃ kwɔ́nɔ́
pı n yah dĩ́ mɛ̀ yĩn yõ nı? Tɛ́ pè yah, pǎh pé
kwɔ́nɔ́ tɔ̃ mɔ Yerusalɛmı kwil pól sɔkɔ, tɛ́ tɔ̃ mɛ
ǹ kũ plɔlɛ n twah pépi yõ kɛ̀!
29 Ǹtɛ Pyɛrı ànɛ̂ Yesu tɛ̃ntȍ névye tɛ́lɔ́ mɛ yo
pé tyí nɛ: «Á kı Liyel dyɔ yĩ́ĩ tɛ̃ yɛ sɔ̃́, tɛ́ kı
névye tyílɛ n pı?
30 Yesu nɛ̂-á yé ko mɔ dahnı yõ, á náh tãn
Liyel ye ǹ lékó yilki mɔ,
31 tɛ́ à yɔ̃ dɔkɔ sɔkɔ, à kyı à sah ǹ gbȍyȍ sȍlɛ.
Tɛ́ à pı yȍtɛ̃nɛ, ànɛ̂ pwáhnmɔ-òlɛ nɛ ńkɛ̃́, ǹmɔ
gbȍ yõ Yisrayel tãn fɛ̃ pé nnɔ vi mɔ, pè mó pé
tyípêl yɔ̃nmɔnɔ wɛ.
32 Kénɛ tyi nónó-á Liyel pı, ápi ànɛ̂ Liyel Mirki

ye sé yónwàhpu kègblɔlɛ, wăh képah nɛ̂nɛ
névye kɔ̃, nónó-á sah ǹ tyí yõ.»
33 Képah tɛ̃̌nɛ, tukey tùkèpu tı̃̏nkı̏-á wɛlɔ nɔ́pi
noh sɛ̃́, pé fɔkɔ kah vyãh, fɔ́ɔ́ pè sõ̏ mɛ ké tyí nɛ,
pé Yesu tɛ̃ntõ̏ névye ko mɔ.
34 Ǹtɛ Farisiyɛ̃ nɛy yɔ́ sõ̏ mɛ pé sɔkɔ pè n ye
Kamalyɛlılɛ. Liyel tyi kõ̏nsàhnɔ́ kwɔ́-ò yɔ́ ye sõ̏
ǹnɛ, nɛ̂-á névye pól mɛ yõ̏yénnɛ n sah ǹ yõ.
Ǹmɔ mɛ yuku yĩn tukey tùkèpu tı̃̏nkı̏ nıyṍ tɛ́ nɛ,
pè Yesu tɛ̃ntõ̏ névye wilki mɔ kégbɔ́ kwéy átrɛ.
35 Păh wil, à ǹ syı yo pé no tyí nɛ: «Á no
Yisrayel tãn, yé yé gblɔ̃̌y kyɔmı yı̃́ yé tyípínɔ́
sɔkɔ, à yuku díbí nɔ́pi tı̃̏nnɛ dɛ́!
36 Ké náh tɔ̃̌nì pı di mónɔ́lɛ kah, gbı̃́ nɛ̂-á
Tedası mɛ yuku ǹ gblɔ̃̌y pı nɛ, nɛ́-ǹgbɛ̃-á
péwɔlɛ, tɛ́ díbí nɛ́pı̃̂ kyɛyɛ̃́h (400) sõnɔ vi mɔ pè
kɔ̃ pè ǹ sõ̏ tɛ̃. Ǹtɛ wăh pɔ ko mɔ, ǹ sõ̏ tɛ̃́pú pól
náh karkı di? Nɛy se tɔ̃ wũ?
37 Ǹmɔ tyí sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, Kalile gbɛ̃̌nyah dı̃́
Nsyudası mɛ tõ yuku kénɛ gbɛ̃̌nyah névye yãh
gbı̃́nɛ, à pé náhnáh yõ yıkı pè kɔ̃ pè ǹ sõ̏ tɛ̃. Ǹtɛ
ǹ tɔ náh pɔ ko mɔ, tɛ́ ǹ sõ̏ tɛ̃́pú mɛ karkı di?
38 Képah ye núkúnúkú tɛ̃̌nɛ, mé kélɛ n yo yé
tyí, yé yé vyɛ̃y dɛ no nɔ́pi tyí sɔkɔ, yè mó pè fın
mɔ pè nɛ n yuku. Pé tir yáhntɔkɔnɔ, képah náh
pı, pé tyípíní mɛ̀-à kı mɛ wil névye tɛ̃ tyí, kè kı
tyɛ ké gblɔ̃̌y.
39 Ntɛ kàh kı mɛ wil Liyel tɛ̃ wɔ tyí tɔ́tɔ́, yépi
náh fɛ̃ kè yıkı n pi. Yé kyɔ̀mìnɔ́ pı, yè káh pɔ

tyah Liyel wɔlɛ n fwo dɛ́!»
Kamalyɛlı-á yo sɛ̃́, pé no sah ǹ tyı́ yõ.
40 Pè mɛ tɔ̃ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye ye de, à pɔ pè ko
yèfõhlɛ. Tɛ́ kè yahle pé tyı́ nɛ, pè káh tɔ̃ Yesu
tyı́lɛ n yãh, tɛ́ pè fin mɔ.
41 Ǹtɛ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye sɔ̃̀ mɛ nı̀vı̀nı̀ sɔkɔ
kègbılɛ, pǎh n yal tukey tùkèpu tı̃̀nkı̀ wrɔ́ gbı̃́
nɛ̂nɛ, pǎh sɔ̃́npı́lɛ kè kyɔmı wɛ nɛ, páh yı̃nɛ
fɔ̃́hnɔ́lɛ Yesu yı̃nnɛ.
42 Képah sɔkɔ, sõmɛsɔ̃́ pè n nɛ n mɛ Liyel
ní-ńsah gbô ànɛ̂ kétlo sɔkɔ, ǹ névyelɛ n kwɔ, ǹ
tɛ́ Nı̀vı̀nı̀ tirlɛ n yo pé tyı́ Yesu Krista tyı́ yõ.

6

Yõke tɔ̃́nsàhndibipu yáhnwı̀̃lkı̀̃nɔ́lɛ

1 Légbı̃́nɛ, wãn sɔ̃̀ mɛ n mɔ Yesu tɔ̃̀ sɛ̃́hpú
nɛ́dán yõ. Képah sɔkɔ, Krɛkı wɛy wɛ́kı́pú tyah
n wɛkı nɛ, sõmɛsɔ̃́ pé no Yebre wɛy wɛ́kı́pú-á
mɛ n syıkı pépi pɛ́kúsyɔ yõ yõke dibi gbı̃́nɛ.
2 Kǎh pı sɛ̃́, Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye nɛ́pı̃̂ gbɔ̃nimı́ mɛ
Yesu tɔ̃̀ sɛ̃́hpú tɔ́wû pól ye tuke, tɛ́ yo pé tyı́ nɛ,
kè náh yı̃nɛ pépi Liyel wɛy yónɔ́ yal n mɔ, pé
mó de tɛ̃ yõke dı́bı́nɔ́ sɔkɔ.
3 Képah-á, pé yṹnpyé, pè dı́bı́ nɛ́pı̃̂ kwǎrnimi
yah n wilki pé sɔkɔ, nónó yı̃́ngbı́-á mɛ n yo, tɛ́
Liyel Mirki mɛ pè tɔkɔ, ànɛ̂ lékɛ̃́m mɛ pé sɔkɔ.
Páh kı tɔ̃̀ mè dahbı pépi gbɔ̃̀.
4 Kàh kı pı sɛ̃́, pépi-á kı mó yɔ̃ sɔkɔ nı́rı́ pı́nɔ́
ànɛ̂ Liyel wɛy yónɔ́ tɔ̃̀lɛ.

5 Képah sɔkɔ, pǎh nɛ̂ yo, tɔ́wû pól kè fɛ̃ syi. Pè
mɛ Yetyɛ̃nı yah wilki, ǹmɔ nɛ̂ Liyel yõ sɛ̃nɔ́-á sȍ
mɛ gblò, tɛ́ Liyel Mirki mɛ à tɔkɔ. Ȁ tahlı Filipi
tyí, ànɛ̂ Prokɔrılɛ, ànɛ̂ Nikanɔrılɛ, ànɛ̂ Timolɛ,
ànɛ̂ Parmenasılɛ, ànɛ̂ Antyɔsyı kwil Nikolasılɛ,
ǹmɔ nɛ̂-á lésõ vi mɔ de Nsyifunɔ Liyel nínɔ́
wɛ̃kı̀ sɔkɔ.
6 Tɛ́ mɛ pépilɛ Yesu tɛ̃ntȍ névye wɛ̃kı. Pépi
mɛ pé gbȁn sah pé yõ níri pínɔ́ sɔkɔ, à sãm mɔ
pé sɔkɔ.
7 Képah tɛ̃nɛ, Liyel wɛy sȍ mɛ n tɔ̃ n mɔ n
yuku, tɛ́ wãn mɛ n mɔ n yuku náhnáh Yesu tȍ
sa̋hpú nɛ́dán yõ Yerusalɛmı kwil. Sárká
syínwı̏lkı̏pu tɔ náhnáh sȍ mɛ fɛ̃ syi sɛ̃ Yesu yõ.

Yetyɛ̃nı tɛ̃nɔ́lɛ

8 Yetyɛ̃nı sȍ Liyel pèpɔrı náhnáh wɛ ànɛ̂ ǹ
tɛ̃nwɛnɔlɛ. Ȁ sȍ mɛ à tɔkɔ à gbı̌l tyilɛ n pı
névye nıyő.
9 Képah tɛ̃nɛ, Nsyifunɔ tyah yékâblɛ n pı
Yetyɛ̃nınɛ. Pé túkùlɛ, Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ nɛ̂-á
pè n ye yɔ̃rı sɔkɔ wı̏lpu wɔ̀kɔ̀lɛ, képah névye ye.
Pè n wil Sirɛnı kwil ànɛ̂ Alɛkisãdri kwil. Pé túkù
mɛ n wil Silisi gbɛ̃nyah ànɛ̂ Asi gbɛ̃nyah sɔkɔ.
10 Tɛ́ Liyel Mirki gbȍ yõ, Yetyɛ̃nı sȍ mɛ n wɛkı
léka̋mnɛ. Képah ye, no nɔ́pi náh mɛ tɛ̃ wɛ ǹ
wɛlɔlɛ n kɔ̃lı.
11 Képah tɛ̃nɛ, pè kyı nósyɔ́ tɔkɔ pɔ́lɛ nɛ pè pɔ
yo nɛ, páh à wɛ à mɛ Moyisi ànɛ̂ Liyel tyílɛ n yo
n yıkı.

12 Pè képah pɩ, à tɔ́wû, ànɛ̂ yèwàhnì, ànɛ̂
Liyel tyi kɔ̏nsàhnɔ́ kwɔ́pú mɔ Yetyɛ̃nɩ yõ, pè kɔ̃
pè à fyãh tɛ̃ yuku ǹnɛ tukey tùkèpu tȉnkȉ tyí.
13 Tɛ́ tɔ̃ tàrfyɔ̀ mìnyobe yísyɔ́ yah, à yuku pélɛ
nɛ pè kyɩ yo nɛ, dɩ̃́ mɛ̀ náh mɛ n yal n mɔ Liyel
ní-ńsah gbô ànɛ̂ Moyisi tyi kɔ̏nsàhnɔ́ tyí
yónyɩkɩnɔlɛ.
14 Páh kè noh ǹ vyãh yah à mɛ n yo ńtɛ̃nɛ nɛ,
kénɛ Nasarɛtɩ Yesu mɛ̀-á kɩ pɔ Liyel ní-ńsah gbô
sɔ n pi, tɛ́ Moyisi-á pé kwɔ wȁl nónónɛ, wăh kɩ
sé tɔ vi mɔ.
15 Képah sɔkɔ, tukey tùkèpu tȉnkȉ pól tyah
Yetyɛ̃nɩnɛ n yah díkídíkí, tɛ́ ǹ yah wɛ kè mɛ
yȋnyõ tɔ̏npɩ tyí kɔ̃lɛ.

7

Yetyɛ̃nɩ Liyel tyi yah yónɔ́lɛ

1 Képah sɔkɔ, sárká syínwȉlkȉpu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ
Yetyɛ̃nɩ piki yah nɛ, no-á nɛ̂nɛ n yo ǹ tyí sɔkɔ,
gbɩ se kélɛ nɩ?
2 Yetyɛ̃nɩ mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Ń súbí ànɛ̂ ń
yű̃npyé, yé noh ń tyí. Gbɩ̃́ nɛ̂-á lésõ á náh nɛy
Abrahmɩ náh tɔ̃̋nì mɛ yal yuku Yarã kwil sɔkɔ,
tɔ̃̋rí nétɛ̃̂ Liyel ye lésõ wil ǹ yah Mesopotami
gbɛ̃̆nyah,
3 tɛ́ mɛ yo ǹ tyí nɛ: ‹Yal á gbɛ̃̆nyah ànɛ̂ á kéte
tãn wrɔ́, ǹ yuku gbɛ̃̆nyah yɔ́ sɔkɔ, nɛ̂-á mé kɩ ǹ
wɛ̃kɩ n pi.›*

---

* 7:3 7.3 - Yah n tɛ Yenɛsɩ 12.1.

4 Képah sɔkɔ, Abrahmɩ yal Kalde tãn gbɛ̃̌nyah
sɔkɔ, à kyɩ tɛ̃ Yarã kwil.† Képah náh, ǹ sú-á pɔ
ku tɛ, Liyel mɛ à kõ à yal Yarã kwil, à pɔ tɛ̃
gbɛ̃̌nyah mὲ sɔkɔ, nɛ̂ sɔkɔ-á yépilɛ núkúnúkú
yɔ̀.
5 Tɛ́ Liyel náh sõ̀ sétáh yɔ́ ńtɛ̃nɛ à kõ ǹ tyílɛ
ásõ̂. Gbáhsúkí kénkõ fyé tyahlɛ, à náh kélɛ à kõ.
Ǹtɛ à ǹ vyãhlɛ à kõ nɛ, páh kɩ pɔ gbɛ̃̌nyah mὲ
póllɛ à kõ. Tɛ́ kǎh kɩ tõ pɩ ǹ pétóbé tɔ tyílɛ, ǹmɔ
kɛ̃́ náh ńtɛ̃ sɔkɔ. Tɛ́ légbĩ́nɛ, pi ńtɛ̃ náh sõ̀ mɛ
Abrahmɩ tyí.
6 Liyel mɛ tɔ̃ yo ǹ tyí nɛ: ‹Ǻ pétóbé kɩ pɔ wil
kɩ kyɩ n tɛ̃ n pi gbɛ̃̌nyah káhkí sɔkɔ. Nɛ́npɔ́ sɔkɔ
pè kɩ n pɩ n pi yɔ̃bɩlɛ, tɛ́ kɩ fɔ̃́hnɔ́ wɛ, pópó ye
kyɛyɛ̃́h (400).
7 Ǹtɛ gbɛ̃̌nyah káhkí nɛ̂ sɔkɔ-á pélɛ yɔ̃rɩ sɔkɔ,
ńmɔ Liyel tukey kɩ n syɩkɩ n pi kénɛ gbɛ̃̌nyah
tãn yõ. Tɛ́ képah náh, pè kɩ wil yɔ̃rɩ sɔkɔ nɛ́npɔ́,
kɩ pé syɩ pɔ ńmɔ yĩn gbilki ásõ̂.›
8 Képah yóntɛnɔ náh, Liyel mɛ yégbékè kwrɔ
mɔ Abrahmɩnɛ, képah nɛ̂-á kɩ sõ̀ n wɛ̃kɩ n pi
kõ̀kè kõ̀nɔ́ sɔkɔ. Képah ye, Abrahmɩ-á pɔ Yisakɩ
dubi, à mɛ à kõ ǹ dúbínɔ́ sèpĩ̀n kwǎrtɔ̃-ò sõlɛ.
Yisakɩ tɔ mɛ pɔ ǹ pídĩ́ Nsyakɔbɩ kõ. Nsyakɔbɩ tɔ
mɛ pɔ ǹ dĩ́npì nɛ́pĩ̂ gbɔ̃nimí kõ, pépi nónó-á ápi
yĩ̀kĩ̀nì gbɔ̃ninɔ́ náh tãnnɛ.
9 Képah náh, á náh tãn pɔ tyah pé gbɛ̃̌ndĩ́
Nsyosɛfu dyɔlɛ n yɔ. Tɛ́ à tɛ̃ yãm yɔ̃̌lɛ, pè kõ pè

† 7:4 7.4 - Abrahmɩ lésõ mɛ Kalde gbɛ̃̌nyah sɔkɔ, Mesopotami sétáh yõ.

sɔkɔ ǹnɛ Yesyipti gbɛ̃̆nyah. Ǹ̆tɛ Liyel sɔ̃̀ mɛ
Nsyosɛfulɛ.
10 À ǹ yõ wilki yènvyã̀hnpèl nɔ́pi sɔkɔ, tɛ́
lékɑ̃́mnɛ à kɔ̃ yĩ́ĩ, tɛ́ Yesyipti yɔ̃̀tɛ̃ dĩ́ Farawɔ̃ yĩ́
kɔ̃ kè yuku ǹnɛ. Képah sɔkɔ, à mɛ à pɩ ǹ
gbɛ̃̆nyah ànɛ̂ ǹ tɔ̃́rɩ́ kéte pól yah tɛ̃́-òlɛ.
11 Tɛ́ kwɛ́npékè yɔ́ pɔ de Yesyipti gbɛ̃̆nyah ànɛ̂
Kanah gbɛ̃̆nyah pól sɔkɔ, à pɩ yèvyɑ̃̂hrɩ ǹgbɛ̃nɛ
pé tyɩ́. Ké pékénkàhnmɔnɔ tɛ̃ tyɩ́, á náh tɑ̃n náh
tɔ̃ sɔ̃̀ mɛ kwâh yɔ́ ńtɛ̃nɛ n wɛ n yõ.‡
12 Tɛ́ Nsyakɔbɩ-á pɔ kè wɛ noh nɛ, yõke-á mɛ
Yesyipti sɔkɔ, ké gbennɛ, à á náh tɑ̃n tɛkɩ mɔ
nɛ́npɔ́, pè kyɩ yõke yah pɔ, pépi nónó-á ǹ
wɛ̃́npɩ̀lɛ.§
13 Pǎh tɔ̃ pɔ pé syɩ yuku kɛ nĩ́-òlɛ, Nsyosɛfu
mɛ ǹ gblɔ̃̆y tyɩ́ yo wah ǹ nɛ́nkyɩ́bɩ́ tyɩ́. Kǎh pɩ
sɛ̃́, Farawɔ̃ mɛ Nsyosɛfu duku wɩ̀l-ǹsah pĩ.
14 Képah sɔkɔ, Nsyosɛfu tɛ̃ntɔ̃̀ mɔ nɛ, pè kyɩ
pé sú Nsyakɔbɩ ànɛ̂ ǹ no pól tɛ̃ n pɔ. Pè sɔ̃̀ mɛ
nɛ́pɩ̂ tikitɔ̃nɩ́ pɔ́ gbɑ̃m pɔ́ kwlɔ́lɛ.
15 Sɛ̃́ ye Nsyakɔbɩ mɛ yuku pɔ tɛ̃ Yesyipti
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. À syi pɔ ku nɛ́npɔ́ ànɛ̂ á náh tɑ̃n
tɔ póllɛ.
16 Pé lékyɩ̂ mɛ twah kyɩ yĩ Sisyɛmɩ kwil diki
yɔ́ sɔkɔ, nɛ̂-á lésõ Abrahmɩ dwe Yemɔrɩ wɛ̃́npɩ̀
tyɩ́.

‡ **7:11** 7.11 - Kanah gbɛ̃̆nyah mɛ ye pè n ye Yisrayel gbɛ̃̆nyahlɛ núkúnúkú. § **7:12** 7.12 - Yáh wɛ pè nɛ kwɛkɩ-á de Yesyipti gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, tɛ́ tɔ̃ nɛ Nsyakɔbɩ-á yõke tyɩ́ noh nɛ́npɔ́, Liyel lésõ lékɑ̃́mnɛ Nsyosɛfu kɔ̃ à yõkelɛ n koh n sah, yõke pɛkɩ gbĩ́nɛ. Képah ye yõke kɔ̃ kè pɔ wɛ nɛ́npɔ́.

17 Liyel-á lésõ ǹ vyãhlɛ Abrahmɩ kɔ̃ nɛ̂ yĩnnɛ,
ké pɩ gbɩ̃́-á pɔ n nɔ, ápi no kwel náhnáh Yesyipti
sɔkɔ.
18 Tɛ́ yɔ̃̀tɛ̃ késɑ̃́n yɔ́-á pɔ dɔkɔ Yesyipti yõ, ǹmɔ
náh sɔ̃̀ Nsyosɛfulɛ n pnɛ.
19 À mɛ vi syɩkɩ á no yõ. Ǹ nɛ́pékè kàhnmɔnɔ
tɛ̃ tyí, à á náh tãn kyĩ mɔ, pè kɔ̃ pè pé wɛ̃́npɩ̀
yrɔ̃ milki sah kégbɔ́ pé ku yĩnnɛ.
20 Légbɩ̃́ mɛ̀ ó sɔkɔ ye Moyisi dubi. À kah plɛ
yɩ̃̃́, ànɛ̂ ǹ tyí nɔ Liyel tyí. Pè à pu ńwɔ̃́lɔ́ tɔ̃́nɔ́ ǹ
sú gbô.
21 Képah náh, pè à tɔkɔ kyɩ milki.* Farawɔ̃
písê mɛ à wɛ tɔkɔ. À pɔ à pu ǹ yɛ̃́ngbɛ̃ pídɩ̃́ sɔ̃.
22 Kǎh pɩ sɛ̃́, lékɑ̃́m tyi nónó pól-á sɔ̃̀ mɛ
Yesyipti sɔkɔ, Moyisi kwɔ́nɔ́ wɛ sé pól yõ. Képah
ye, à pɩ wèntǎhnì wɛ́kí-òlɛ ànɛ̂ tyítǎhnì pí-òlɛ.
23 Tɛ́ wǎh pɔ nɔ ye tikininínɛ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, à kè sõ
wɛ nɛ, páh kɩ kyɩ yah pé yɩ̃̃́npyé Yisrayel tãn
tyí.
24 Wǎh kyɩ, à kyɩ yĩnɛ ǹ tyí névi yɔ́lɛ, Yesyipti
nɛy yɔ́ mɛ n fõh. Moyisi tyí névi fɔ̃́hnɔ́ yrɔ tɛ̃
tyí, à ǹ vyãh syi, à Yesyipti nɛy mɛ̀ ko mɔ.
25 Moyisi sɔ̃̀ mɛ n sõ nɛ, pé no Yisrayel tãn-á
kɩ n pĩ n pi nɛ, Liyel-á kɩ péwɔ tɔkɔ, kɩ pè wilki
n pi pé yɔ̃rɩ sɔkɔ. Ǹtɛ pè náh tɛ̃ wɛ kè pĩ ǹ tyí.
26 Ké dĩndallɛ, à tõ kyɩ Yisrayel tãn nɛ́pɩ̂ nímí
yísyɔ́ wɛ, pè mɛ n fwo. À nɛ pé pè syi mɔ, tɛ́ yo
pé tyí nɛ, pé no, pépi ó-á pé yahlɛ. Tɛ́ kwâh nɛ̂
se pè wɛ̃nɛ n fõh nɩ?

* 7:21 7.21 Yah n tɛ Yálnɔ́ 1.22 - 2.10.

27 Ǹtɛ nɛ̂-á sȍ n fõh ǹ ní-òlɛ, ǹmɔ Moyisi syah
nɛ ńkɛ̃́, nɛ̂ se sah ǹnɛ pépi yȍtɛ̃̆nɛ ànɛ̂ pé
tùkè-òlɛ nɩ?
28 Péwɔ kònmɔ-ńsah káh kɩ nɛ̂, á n yah n kõ,
wăh ńnínínɛ Yesyipti nɛy mɛ̀ ko mɔ sɔ̃́ dɛ́?
29 Wăh fyɔ̀ képah yo, Moyisi to, tɛ́ kyɩ tɛ̃
Madyã gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, à syi pɔ ďínpì nɛ́pȋ nímí
wɛ nɛ́npɔ́.[†]
30 À tɛ̃ nɛ́npɔ́, pópó à ye tikininí pɩ. Képah
náh, sõ yɔ́lɛ, à sȍ mɛ gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ, Syinayi yɔ̃lɩ
gbɔ̀pɔ, tɛ́ yȋnyõ tȍnpɩ yɔ́ wil ǹ yah nyàh lépɔ̃́
sɔkɔ, nɛ̂-á sȍ mɛ n kõ dukuni yɔ́ sɔkɔ.
31 Yì mɛ̀ wɛ́nɔ́ pɩ gbɛ̃̆ndùǹnɛ Moyisi tyí. Tɛ́
wăh mɛ n nɔ n de nɛ, pé kè wɛ yah yĩ́́, à Tɛ̃̆
ǹgbɛ̃ yónmɔnɔ noh nɛ ńkɛ̃́:
32 ‹Á náh tãn Liyel ye ńmɔlɛ, Abrahmɩ, ànɛ̂
Yisakɩ, ànɛ̂ Nsyakɔbɩpi Liyellɛ.› Képah tɛ̃̆nɛ, tíkí
Moyisi tɛ̃, fɔ́ɔ́ ǹ wil n syah. À náh tõ ǹ nɩ syãh ǹ
yah yɔ̃ yah.
33 Képah sɔkɔ, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ mɛ yo ǹ tyí nɛ: ‹Tyah
nɛ̂ sɔkɔ-á álɛ yɔ̀, nɛ́npɔ́ mɛ ńmɔ tyí yõ. Képah
ye, á lékyêh dɛ.
34 Mé ń no kwlɔ dùkù wɛ yĩ́nɛ Yesyipti
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, tɛ́ pé gbȉnɔ́ yĩ́npɔ̃́ noh. Mé pɔ pé
wȉlkȉ-ǹsah pé yɔ̃rɩ sɔkɔ. Képah ye, sɔkɔ! Mé álɛ
n tɛkɩ mɔ ké tyí sɔkɔ núkúnúkú Yesyipti sɔkɔ.›[‡]
35 Tɛ́ kénɛ Moyisi nɛ̂-á lésõ Yisrayel tãn yahle,
tɛ́ à syah nɛ ńkɛ̃́, nɛ̂ se sah ǹnɛ pépi yȍtɛ̃̆nɛ ànɛ̂

[†] **7:29** 7.27 - 29 - Yah n tɛ Yálnɔ́ 2.11 - 15.21 - 22. [‡] **7:34** 7.30-34 - Yah n tɛ Yálnɔ́ 3.1-10.

pépi tùkè-òlɛ nɩ? Ǹmɔ ó ye tɔ̃ Liyel tɛkɩ mɔ
yɔ̃̀tɛ̃̆nɛ ànɛ̂ pwáhnmɔ-òlɛ yɩ̃̂nyõ tɔ̃̀npɩ gbɔ̃̀ yõ,
nɛ̂-á lésõ wil ǹ yah dukuni sɔkɔ.
36 Moyisi ye wilki Yisrayel tãnnɛ Yesyipti
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, tɛ́ pnɛ yɔ́nsyẫh kah pélɛ, tɛ́ tɛ̃
pélɛ gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ pópó ye tikininí. Liyel gbɔ̃̀ yõ
ye à pɩ sépi póllɛ gbɩ̆l sɔkɔ.
37 Tɛ́ ǹmɔ ye tɔ̃ yo Yisrayel tãn tyí nɛ: ‹Liyel
kɩ yé sɔkɔ nɛy yɔ́ tɛkɩ n mɔ n pi. Ȁ kɩ pɔ pɩ
Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-òlɛ ńmɔ tyí kɔ̃lɛ.›§
38 Gbɩ̃́ nɛ̂-á sɔ̃̀ Yisrayel tãn mɛ tùkènmɔnɔlɛ
gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ, ǹmɔ ye tɔ̃ sɔ̃̀ wɛ syi yɩ̃̂nyõ tɔ̃̀npɩ
tɛ̃ntɔ̃̀lɛ Syinayi yɔ̃lɩ yõ, à pɔ yo á náh tãn tyí. Sɛ̃̆
ye à wɛ syi min wɛlɔlɛ Liyel tyí, à yo á tyí.*
39 Ǹtɛ á náh tãn náh fɛ̃ syi sah ǹ tyí yõ. Pè à
yahle, tɛ́ sɔ̃̀ mɛ n sõ nɛ, pé pé syɩ yuku Yesyipti
sɔkɔ,
40 tɛ́ mɛ yo Arõ† tyí nɛ: ‹Moyisi nɛ̂-á tɛ̃ wil
ápilɛ Yesyipti sɔkɔ, á náh tɔ̃ mɛ pĩ, kénɛ Moyisi
tyí-á mɛ pɩ sɔ̃́ dɛ́! Képah ye, yɩ̂ yísyɔ́ pɩ á kɔ̃
líyelnɔ́lɛ, sè á yahlɛ n tɛ̃.›‡
41 Kénɛ sèpɩ̃̀n sɔkɔ, pè mɛ tɔ̃̀ yɔ́ mɔ náhpír
kètɔ̀lɛ, tɛ́ sárká wilki ké yõ, à nɩ̀vɩ̀nɩ̀ syáh syah,
à pé gbɛ̃̆npɩnɩ gbilki.§
42 Képah tɛ̃ sɔkɔ, Liyel ǹ náh vi pè kɔ̃, tɛ́ pè
fin mɔ sah ńwɔ̃́ kèpye gbílkínɔ́ sɔkɔ, sɔ̃́-á Liyel ǹ

§ **7:37** 7.37 - Yah n tɛ Tɔ̃́nyonɔ 18.15,18. * **7:38** 7.38 - Yah n tɛ Tɔ̃́nyonɔ 5.1-33, ànɛ̂ Yálnɔ́ 19.1 - 20.17. † **7:40** 7.40 - Arõ mɛ̀nɛ, Moyisi nɛ́nkyí dɩ̃́ ye sɔ̃̀ ǹnɛ. ‡ **7:40** 7.40 - Yah n tɛ Yálnɔ́ 32.1. § **7:41** 7.41 - Yah n tɛ Yálnɔ́ 32.2-6.

tɛ̃ntɔ̏ syínyopu kɔ̃ pè kè wãrkɩ sah pé sɛ́bɛ́y
sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
‹Yisrayel tãn, yáh yípɛ̂y nónó ko sárkálɛ
pópó ye tikininí gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ,
yé se mɛ n sõ nɛ, ńmɔ tyí-á yé ko sélɛ?
43 Ɔ̃́ɔ̃ dɛ́! Yé tɔ̏ nɛ̂ yĩn-á Molɔkɩlɛ, képah yèpir ye yé twah,
à tahlɩ yé ńwɔ̃́ kèpil tɔ̏ tyí tyí, nɛ̂-á yé n ye Wrefannɛ.*
Kénɛ tȁn ye yé pɩ sah yé gblɔ̌y tyí, tɛ́ sélɛ n gbilki.
Képah ye, mé kɩ yé tɛ̃ sɔkɔ, fɔ́ɔ́ Babilɔnɩ kwil náhlɛ.›»†
44 Képah yóntɛnɔ náh, Yetyɛ̃nɩ tɔ̃ yɔ̃ sɔkɔ yo
pé tyí nɛ: «Á náh tãn-á sɔ̏ mɛ gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ gbĩ́
nɛ̂nɛ, yèpir yɔ́ sɔ̏ mɛ pé tyí, nɛ̂-á n wɛ̃kɩ nɛ,
Liyel-á mɛ pélɛ. Liyel sɔ̏ kè yah kɔ̃ Moyisi tyí
nɛ, à yèpir mɛ̀ pɩ sɔ̃́-á pé à wɛ̃kɩ ké pínɔ́lɛ
gbrámgbrám.
45 Képah náh, á náh tãn pɔ yèpir mɛ̀nɛ pé
wɛ̃́npì kɔ̃. Nsyosye ye sɔ̏ pɩ pé yah tɛ̃́-òlɛ, pè
yuku kénɛ yèpirlɛ à kyɩ nɛ́káhbí gbɛ̌nyahnɔ́ syi,
Liyel-á nónó yĩni yal. Képah sɔkɔ, yèpir mɛ̀ mɛ
tɛ̃ nɛ́npɔ́, pópó à pɔ syɩ yɔ̏tɛ̃ dĩ́ Davidi gbĩ tyí.
46 Tɛ́ Davidi tyí sɔ̏ kah nɔ Liyel tyí. Képah
sɔkɔ, ǹ tɔ mó Liyel ni nɛ, à yɛ pé wɔ̀kɔ̀ yɔ́ mɔ à
kɔ̃, ǹmɔ nɛ̂-á Nsyakɔbɩ Liyellɛ.

---

* 7:43 7.43 - Molɔkɩ ànɛ̂ Wrefannɛ, Nsyifunɔ tnɔ̂ tɛ̃pu tȁn yísyɔ́ ye sɔ̏ sélɛ. † 7:43 7.42-43 - Yah n tɛ Amɔsɩ 5.25-27.

47 Tɛ́ ǹ píɗí Salomo ye pɔ pɩ kénɛ wɔ̀kɔ̀
mɔ́-òlɛ Liyel tyí.
48 Ǹtɛ Yɔ̃̀tah Liyel náh mó tɔ̃ n tɛ̃ névi gbɔ̃̀
wɔ̀kɔ̀nmɔnɩ sɔkɔ, sɔ̃́-á Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò yo
kélɛ nɛ,
49 Tɛ̃ ǹgbɛ̃-á nɛ ńkɛ̃́: ‹Yɩ̃̂nyɔ̃ ye pɩ ń tɔ̃́rí kɔ̌lɛ,
sétáh mɛ pɩ kòpírlɛ, ń gbáhkì súnsàh-ǹsahlɛ.
Tɛ́ wɔ̀kɔ̀ nɛ̂ dùkù mɛ yé kɩ fɛ̃ mɔ ńmɔ kɔ̃ wɛ́?
Ńmɔ se kɩ fɛ̃ tɛ̃ yépi wɔ̀kɔ̀nmɔnɩ sɔkɔ?
50 Ńmɔ gbɛ̃̌npɩnɔ náh yíyìn póllɛ di?›»‡
51 Képah náh, Yetyɛ̃nɩ tɔ̃ yo tukey tùkèpu tyí
nɛ: «Nikisekɔ́kɔ́ névye nɔ́pi, yé yé nnɔ ànɛ̂ yé
ní tah tũ, à yahle Liyel wɛy nóhnɔ́lɛ, tɛ́ mɛ Liyel
Mirki yahle pɔ kwɛy nɔ. Yé mɛ yé náh tãn tyí
kɔ̃lɛ.
52 Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò yɔ́ ńtɛ̃ se mɛ, nɛ̂-á yé
náh tãn náh à fɔ̃h yah? Nɛ́gbí nɛ̂-á Liyel tyí,
nónó-á ǹ pɔ́nɔ́ tyí yo sah kèkɔ̃yɔ̃́, pè náh pépi tɔ
ko mɔ di? Ǹtɛ núkúnúkú, kénɛ nɛ́gbí náh yépi
vi ǹ náh, tɛ́ à ko mɔ di?
53 Yɩ̃̂nyɔ̃ tɔ̃̀npɩbɩ ye Liyel tɔ̃, pè pɔ Liyel tyi
kɔ̃̀nsàhnɔ́ yo yé tyí. Tɛ́ yé yahle kɔ́lɔ́lɛ sé wɑ̃̀l
yɔ̃.»

Yetyɛ̃nɩ kònmɔnɔlɛ, ànɛ̂ kǎh yĩnɛ Sole tyí sɔ̃́

54 Yetyɛ̃nɩ-á wɛlɔ nɔ́pi yo sɛ̃́, kè tukey tùkèpu
kah yɔ kah mɔ, fɔ́ɔ́ pè pé ynínɛ n tah yrɔ tɛ̃ tyí.
55 Ǹtɛ Liyel Mirki tɛ̃-á mɛ Yetyɛ̃nɩ tɔkɔ sɛ̃́, à
tyah yɩ̃̂nyɔ̃lɛ n yah díkídíkí, tɛ́ Liyel tɔ̃́rí wɛ ànɛ̂
Yesulɛ yúkúnyĩnntɛ̃nɔ́lɛ Liyel gbɔ̃̀yɔ̃̀ sɔ̃̀lɛ.

‡ **7:50** 7.49-50 - Yah n tɛ Yesayi 66.1-2.

56 Képah tɛ̃ sɔkɔ, à nɛ: «Yé yah, mé mɛ
yȋnyõlɛ n yah yíkínmɔnɔlɛ, tɛ́ Névi Pídȉ mɛ
yúkúnyĩnnɔlɛ Liyel gbȍyȍ sȍlɛ.»
57 Névye-á képah noh sɛ̃́, pè gbo mɔ wòhòh, tɛ́
pé ní sni tũ, tɛ́ to tuke pé póllɛ ǹ yõ.
58 Tɛ́ à yɔrı wil kwil náhlɛ. Képah sɔkɔ,
nónó-á sȍ pè ye pɔ pı tàrfyɔ̀lɛ, pépi mɛ pé
fwɔ̀mɔ̀-ǹgbnɔ dɛ sah kètɛ̃̌npǐkì yɔ́ tyí, nɛ̂-á pè n
ye Solelɛ. Tɛ́ pè tyah Yetyɛ̃nınɛ n minki dyêhlɛ,
ǹ ku ku tɛ̃ yõ.
59 Ǹtɛ pǎh mɛ Yetyɛ̃nı mínkínɔ́ sɔkɔ dyêhlɛ sɛ̃́,
à sȍ mɛ nírílɛ n pı nɛ ńkɛ̃́: «Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu, ń min
yohnı n syi.»
60 Tɛ́ mɛ ǹ gbètukunɔ di, à yo yȋnpɔ̃ ǹgbɛ̃nɛ
nɛ: «Tɛ̃ ǹgbɛ̃, káh pé tyípékè mɛ̀ mɔ n kõ.»
Képah yóntɛnɔ ǹsɔ̃, à ku.

8

1 Tɛ́ pǎh à ko mɔ sɛ̃́, képah nɔ Sole tyí.

Sole-á Yesu yõ sɛ̃́pú fõh dùkù nênɛ

Képah sɔkɔ, Yesu yõ sɛ̃́pú tȉnkì kàhnfõhnɔ
núkú tyah Yerusalɛmı sɔkɔ lésõlɛ. Kǎh pı sɛ̃́, à
wil Yesu tɛ̃ntȍ névye tyí sɔkɔ, Yesu yõ sɛ̃́pú tɛ́lɔ́
pól to karkı de kwlo sɔkɔ, nónó-á mɛ Nsyude
gbɛ̃̌nyah ànɛ̂ Samari gbɛ̃̌nyah sɔkɔ.
2 Ǹtɛ névye nónó-á sȍ mɛ Liyel wɛ̃̌kì tɛ̃́nɔ́ plɛ,
pé yísyɔ́ mɛ Yetyɛ̃nı lékó tɔkɔ yĩ, tɛ́ ǹ kũ pɔ̀ kah
gbo.
3 Ǹtɛ Sole tɛ̃ wɔ sȍ mɛ n yah n kõ Yesu yõ sɛ̃́pú
tȉnkì duku tó-ńsahlɛ pnɛ́pnɛ́. À sȍ mɛ n de n kõ

gbên sɔkɔ, à Yesu yõ sɛ̃́pú díbí ànɛ̂ syɔ́lɛ n tɛ̃ n
yɔrɩ n wilki n dah n mɔ n pɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.

Filipi Liyel wɛy yónɔ́lɛ Samari gbɛ̃̆nyah sɔkɔ

4 Képah sɔkɔ, Yesu yõ sɛ̃́pú nónó-á sɔ̃̀ karkɩ
kɔ̃, pépi mó mɛ Nɩ̀vɩ̀nɩ̀ tirlɛ n yo n kɔ̃ tɐ̃̀ntɐ̃̀n pól
sɔkɔ.
5 Tɛ́ pé sɔkɔ nɛy nɛ̂-á pè n ye Filipilɛ, ǹmɔ mɛ
kyɩ kwil yɔ́, Samari gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, à kyɩ tyah
Krista tyílɛ n yo nɛ́npɔ́.
6-7 Képah tɛ̃̆nɛ, sétɐ̃̀n kwĩnki nónó-á sɔ̃̀ mɛ
déntɛ̃̆nɔ́lɛ névye sɔkɔ mɛ pélɛ n kwlɔ, sè sɔ̃̀ mɛ
n kah n de n syi, tɛ́ n wil pé sɔkɔ, tɛ́ wil kúnɔ́
névye ànɛ̂ gbáhkɩ̀ núkú névye náhnáh tɔ sɔ̃̀ mɛ
dɛ́nmɔnɔlɛ n wɛ. Képah sɔkɔ, tɔ́wû-á Filipi gbɩ̆l
pínɔ́ tyí yónɔ́ noh, tɛ́ kyɩ sè wɛ sɛ̃́, pé pól pé
sõnɔ pɩ núkúlɛ, à ǹ wɛlɔlɛ n tɔ̃ n sah n nohnɩ.
8 Kɐ̆h pɩ sɛ̃́, nɩ̀vɩ̀nɩ̀ ǹgbɛ̃ wɛ kénɛ kwil.
9 Tɛ́ légbĩ́nɛ, dĩ́ yɔ́ lésõ mɛ pè n ye Simolɛ. À
sɔ̃̀ mɛ tɛ̃̆nɔ́lɛ kénɛ kwil mɛ̀ ó sɔkɔ di mónɔ́lɛ.
Ǹmɔ sɔ̃̀ mɛ snɛ̀y tyilɛ n pɩ, nónó-á mɛ Samari
gbɛ̃̆nyah tãn gbɐ̃̀n du kègbɩlɛ, tɛ́ mɛ ǹ gblɔ̆y pɩ
nɛ́-ǹgbɛ̃nɛ.
10 No pól sɔ̃̀ mɛ mɔ ǹnɛ, à tɔkɔ wɛ̃́npɩ̀ tyí, à
kyɩ sah yèwàhnɩ̀ tyí. Tɛ́ mɛ yo tũ nɛ ńkɛ̃́, Liyel
tɛ̃́nwɛnɔ nɛ̂-á pè n ye Ǹgbɛ̃nɛ, képah-á dĩ́ mɛ̀nɛ.
11 Tɛ́ dĩ́ mɛ̀ sɔ̃̀ mɛ gbɛ̃̆ndùǹnɛ n pɩ pé tyí ǹ
snɛ̀y sɔkɔ di mónɔ́lɛ, képah ye pè kɔ̃ pè mɔ ǹnɛ.
12 Ǹtɛ Filipi-á pɔ Liyel tɔ̃́rí Nɩ̀vɩ̀nɩ̀ tir ànɛ̂ Yesu
Krista tyí yo pé tyí sɛ̃́, pè sɛ̃ ké yõ. Tɛ́ díbí ànɛ̂
syɔ́ mɛ à kɔ̃ à pè wel wilki ni sɔkɔ.

13 Képah sɔkɔ, Simo ńtɛ̃ tɔ sɛ̃ Yesu yõ, tɛ́ Filipi
kɔ̃ à à wel wilki ni sɔkɔ. Ȁ náh tɔ̃ sȍ mɛ ké tyí
nɛ pé yal Filipi tnɔ̂. Tɛ́ gbȉl tyi ǹgbnɔ nónó-á sȍ
mɛ n pı à n yah, sè sȍ mɛ pı gbɛ̃̆ndùnȉnɛ ǹ tyí.

14 Képah tɛ̃̆nɛ, Yesu tɛ̃ntȍ névye-á tɛ̃
Yerusalɛmı kwil, tɛ́ noh nɛ Samari gbɛ̃̆nyah
tãn-á Liyel wɛy fɛ̃ syi sɛ̃́, pè Pyɛrı ànɛ̂ Nsyɔ̃ tɛkı
mɔ pè kɔ̃.
15-16 Pǎh kyı de Samari sɔkɔ, tɛ́ Yesu yõ sɛ̃́pú
nónó wɛ nɛ́npɔ́, Liyel Mirki náh tɔ̃́nì sȍ mɛ tiki
pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ yõ. Pè sȍ mɛ wèlnwȉlkȉnɔ́ wɛ ni
sɔkɔ Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Yesu wɔ yĩn yõ. Kǎh pı sɛ̃́, Pyɛrı
ànɛ̂ Nsyɔ̃ mɛ tyah nírílɛ n pı pé tyí, nɛ pè Liyel
Mirki wɛ.
17 Pè sȍ mɛ pé gbȁn sah no nɔ́pi yõ à nírílɛ n
pı pé tyí. Képah sɔkɔ, pè mɛ Liyel Mirki wɛ.

18 Képah tɛ̃̆nɛ, Simo-á kè wɛ Yesu tɛ̃ntȍ névye
pé gbȁnnɛ n sah pé yõ, pè kɔ̃ pè Liyel Mirkilɛ n
wɛ sɛ̃́, à pɔ pɔ́lɛ Pyɛrıpi tyí,
19 tɛ́ nɛ, pè péwɔ tɔ kɔ̃ kénɛ tǎhkìlɛ. Képah
sɔkɔ, pâh fyɔ̀ pé gbȁn sah nɛ̂ yõ, tɛ̃ Liyel Mirki
wɛ.
20 Wǎh yo sɛ̃́, Pyɛrı mɛ à syah nɛ, ǹ tyí yıkı n
to ànɛ̂ ǹ pɔ́ tɔlɛ, wǎh sɔ̃́npílɛ n sõ nɛ, páh kı fɛ̃
Liyel yĩ́nkɔ̃nɔ kwâh dwe pɔ́lɛ.
21 Ǹ nı-á mɛ kétúkùyɔ̂ Liyel yah. Képah-á, wɛ
wɛ tɛ̃ náh mɛ ǹ tyí yĩ mè sɔkɔ. Ȁ náh yĩnɛ kélɛ
póllɛ.
22-23 Páh kè wɛ nɛ, dyɔ́yɔ́kì képékè-á yuku sah
ǹ nılɛ, ànɛ̂ wǎh mɛ tyípékè yɔ̃rı sɔkɔ. Képah-á,

à ǹ nɩ vi mɔ, à mó Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Liyel ni à kɔ̃ à ǹ
fɔ́kɔ́sõnɔ pèkè mɛ̀ yɔ̃ mɔ à kɔ̃, kàh kɩ fɛ̃ n pɩ n
pi.
24 Képah sɔkɔ, Simo mɛ yo Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ tyí
nɛ, pépi Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Liyel ni pé tyí pé gblɔ̃̌y. Kàh kɩ
pɩ sɛ̃́, tyi nónó-á pè yo pé tyí, sé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh
pé nɔ n pi.

25 Képah náh, Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃-á tyi nónó pĩ
Yesu tyí sɔkɔ, păh sè yãh tɛ névye tyí, tɛ́ Tɛ̃̆
ǹgbɛ̃ wɛy yo tɛ pé tyí gbĩ́ nɛ̂nɛ, pè pé syɩ n yuku
Yerusalɛmɩ kwil, tɛ́ mɛ Nìvìnì tirlɛ n yo n yuku
kwílpî náhnáh sɔkɔ wɛ̃̆kì yah, nónó-á mɛ
Samari gbɛ̃̆nyah.

Filipi Liyel wɛy yah yónɔ́lɛ Yetyopi gbɛ̃̆nyah nɛ́-ǹgbɛ̃ yɔ́ tyí

26 Sõ yɔ́lɛ, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ yĩ̂nyõ tɔ̃̀npɩ yɔ́ pɔ yo Filipi
tyí nɛ ńkɛ̃́, à ǹ gblɔ̃̌y vi, à mó ǹ yah mɔ
gbĩ̀ngboke gbɔ̃̀yɔ̃̀ sɔ̃̀lɛ, à wɛ̃̆kì tɛ̃, nɛ̂-á wil
Yerusalɛmɩ, à n tiki n yuku Kasa kwil. Kénɛ
wɛ̃̆kì mɛ̀ yõ kɔ́pú náh mɛ fwɔ́ɔ.
27 Képah sɔkɔ, Filipi núkú yuku kénɛ wɛ̃̆kì tɛ̃.
Wăh n yuku, dǒ, à Yetyopi gbɛ̃̆nyah nɛ́-ǹgbɛ̃ yɔ́
wɛ.* Ǹmɔ ye sɔ̃̀ Yetyopi yɔ̃̀tɛ̃̀ pi Kãndasɩ tɔkɔ
sah ǹ tahrɩ yɔ̃̀tɛ̃̆nɛ. À sɔ̃̀ kyɩ Liyel ni Yerusalɛmɩ
sɔkɔ.

---

* **8:27** 8.27 - Díbí nónó pól-á sɔ̃̀ tɔ̃̀lɛ n pɩ yɔ̃̀tãm fnɛ́ sɔkɔ, pě pè wɔ̃, nɛ pè káh pɔ pé yĩ́ wil syɔ́ tyí. Képah ye, Yetyopi gbɛ̃̆nyah nɛ́-ǹgbɛ̃ mɛ̀ tɔ sɔ̃̀ mɛ wɔ̃́nɔ́lɛ.

28 Tɛ́ wǎh ǹ syɩ n yuku ǹ tȉnnɛ, à sȍ mɛ
kɔ̃́ntɛ̃́nɔ́lɛ ǹ wòtoro sɔkɔ, mɛ Liyel tɛ̃ntȍ
syínyo-ò Yesayi sɛ́bɛ́ynɛ n kar.
29 Képah sɔkɔ, Liyel Mirki mɛ yo Filipi tyí nɛ,
à kɔ n tel wòtoro mɛ̀ tyí.
30 Filipi mɛ to tel ké tyí, tɛ́ dȉ́ kàrnɔ́ noh. Ȁ sȍ
mɛ fȉ́ yɔ́lɛ n kar Liyel tɛ̃ntȍ syínyo-ò Yesayi
sɛ́bɛ́y sɔkɔ. Filipi mɛ à piki yah nɛ, fȉ́ nɛ̂-á à n
kar yɔ̀, à se mɛ ké kɔ́rlɛ n pnɛ nɩ?
31 Dȉ́ mɛ yo ǹ tyí nɛ, sɔ̃́ se pé kɩ pĩ ké kɔ́rlɛ, nɛ́
nɛy náh ké yah yo pé syah nɩ? Tɛ́ mɛ kè yah kɔ̃
Filipi tyí nɛ, à pɔ n dɔkɔ n kɔ̃ n tɛ̃ pé tnɔ̂ wòtoro
sɔkɔ.
32 Tɛ́ fȉ́ nɛ̂-á sȍ dȉ́ mɛ n kar, kè mɛ yónɔ́lɛ
nɛ́npɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
«À sȍ pɩ képɔ́ sɔ̃́, nɛ̂-á pè tɛ̃ n yuku kò-ǹsah;
képah náh pɩ, nɛ̂ yɛ̀-á pè n kɔ̃,
tɛ́ à náh ǹ vyãh fyɔ.
33 Pè à yilɔ, tɛ́ lékàhlɛ à kɔ̃,
tɛ́ à ko mɔ, ǹ duku to kèkɔ̃yɔ̃́.
Nɛ̂ kɩ tɔ̃ n yãh ǹ no tyílɛ?»†
34 Dȉ́-á kar tɛ, à mɛ yo Filipi tyí nɛ, à kékwɛ, à
yo pé syah, nɛ̂ tyí se Liyel tɛ̃ntȍ syínyo-ò Yesayi
n yo sɛ̃́ yɔ̀ nɩ? Ǹ gblɔ̌y tyí se à n yo, tȉ̂ ǹnî tyí se
à n yo?
35 Képah sɔkɔ, Filipi syɔ̃ kénɛ Liyel wɛy mɛ̀
tyí, à Nìvìnì tir yo à syah Yesu tyí sɔkɔ.
36 Pǎh mɛ wɛ̃̌kì yõ, pè kyɩ syɩ yɔ yɔ́ tyí. Dȉ́ mɛ
yo Filipi tyí nɛ ńkɛ̃́, yɔ-á yɔ̀, tir yɔ́ tɛ̃́-à kɩ

† **8:33** 8.32-33 - Yah n tɛ Yesayi 53.7-8.

mɛ́-ńkɛ̃́nɛ, páh mɛ ké tyí nɛ, à pé wel wilki ni
sɔkɔ. [
37 À mɛ yo ǹ tyí nɛ, wàh kɩ mɛ sɛ̃ Yesu yõ ǹ nɩ
póllɛ, páh kɩ fɛ̃ à wel wilki ni sɔkɔ. Dɩ́ mɛ yo ǹ
tyí nɛ, páh sɛ̃ ké yõ nɛ, Liyel Pɩ́dɩ̃́-á Yesu
Kristalɛ.]
38 Tɛ́ mɛ nɛ, pè wòtoro yĩn mɔ. Kǎh yĩn, à tiki
ànɛ̂ Filipilɛ à kyɩ de yɔ, tɛ́ Filipi mɛ à wel wilki
ni sɔkɔ.
39 Pǎh fyɔ̀ wil yɔ sɔkɔ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyel Mirki
núkú Filipi tɔkɔ sɔkɔ. Yetyopi gbɛ̃́nyah nɛ́-ǹgbɛ̃
mɛ̀ náh tɔ̃ à wɛ. Ǹtɛ à yɔ̃ sɔkɔ ǹ kɔ́lɔ́lɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀
sɔkɔ.
40 Tɛ́ Filipi tɛ̃ wɔ mó kyɩ ǹ gblɔ̌y wɛ Asɔtɩ
kwil. À mɛ yɔ̃ sɔkɔ, à Nɩ̀vɩ̀nɩ̀ tirlɛ n yo n yuku
kwlo kwlo pól sɔkɔ, wǎh n kah nónó sɔkɔ, pópó
à kyɩ de Sesarɩ kwil.

9

Yesu yónmɔnɔlɛ Sole tyí

1 Tɛ́ légbɩ̃́nɛ, Sole mó sɔ̃̀ mɛ yɔ̃ sɔkɔ dírílɛ n pɩ
Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpúlɛ, mɛ n yah n kɔ̃ pé
kònmɔ-ńsahlɛ. Képah sɔkɔ, à kyɩ wil sárká
syínwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ tyí.
2 Tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, à sɛ́bɛ́ynɔ́lɛ pé kɔ̃, pé kyɩ
Damasɩ kwil Nsyifunɔ Liyel ní-ńtɑ̂n vɩ̀ yɔ̃̀tɑ̃m
kɔ̃. Képah sɔkɔ, páh kɩ kyɩ díbí ànɛ̂ syɔ́ nónó
wɛ nɛ́npɔ́, tɛ́ pè mɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛ̃̀kɩ̀lɛ n kɔ,
pé pè tɛ̃ n pukubi n pɔ Yerusalɛmɩ kwil.

3 Wăh sè wɛ syi, à wɛ̃kì tɛ̃ n yuku Damasɩ
kwil. Wăh mɛ yúkɛy kélɛ, kyòo yɔ́ núkú wil
yĩ̂nyõ à kwɛ ǹ yõ pěrr, à à mɔ gbĩ.
4 Képah sɔkɔ, à yɔ̃ syɩkɩ sétáh, tɛ́ yĩ́npɔ̃́ yɔ́
noh, nɛ̂-á mɛ n yo ǹ tyí nɛ: «Sole, Sole, kwâh
nɛ̂ pɩ tɛ́ á ńnɛ n fõh?»
5 Sole mɛ piki yah nɛ, nɛ̂ se ǹmɔlɛ nɩ, pé Tɛ̃
ǹgbɛ̃? Kénɛ yĩ́npɔ̃́ tõ yo ǹ tyí nɛ: «Yesu ye
ńmɔlɛ, nɛ̂-á á n fõh.
6 Ǹtɛ yuku n de kwil sɔkɔ, tɛ́ wáh yĩnɛ ǹ nɛ̂
pɩ, pè kɩ kè yo ǹ syah.»
7 Tɛ́ Sole-á sɔ̃̀ mɛ wɛ̃kì yõ ànɛ̂ nónónɛ, pé tɔ
sɔ̃̀ mɛ yĩ́npɔ̃́ mènɛ n nohnɩ, tɛ́ pè náh mɛ nɛy
wɛ. Kăh pɩ sɛ̃́, pé gbɛ̃̀n du, pè yĩn tɛ̃ syísyí, pè
náh mɛ fɛ̃ tirlɛ n yo.
8 Képah sɔkɔ, Sole-á yuku yĩn, à ǹ yĩ́ yɩkɩ mɔ,
tɛ́ à náh tɔ̃ mɛ fɛ̃ n yah. Pè mɛ ǹ gbɔ̃̀ sɔkɔ tɛ̃, à
de ǹnɛ Damasɩ kwil.
9 À sèpĩ̀n tɔ̃́nì pɩ nɛ́npɔ́ yĩ́tũri sɔkɔ, yõke
yɔ̃́-ńkɛ̃́nɛ ànɛ̂ ni wɔ́-ńkɛ̃́nɛ.
10 Tɛ́ légbĩ́nɛ, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò yɔ́ sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́ pè
n ye Ananiyasilɛ. Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wil ǹ yah, tɛ́ nɛ:
«Ananiyasi!» Ananiyasi mɛ syi, tɛ́ nɛ páh yɔ̀, Tɛ̃
ǹgbɛ̃!
11 Tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Yuku ǹ wɛ̃kì tɛ̃,
wɛ̃kì nɛ̂-á pè n ye wɛ̃kì Tómmnɛ. Wáh kɩ kyɩ
Nsyudasɩ gbô sɔkɔ, ǹ dĩ́ yɔ́ tyí piki n yah. Kénɛ
dĩ́ n wil Tarsɩ kwil, pè ǹnɛ n ye Solelɛ. À mɛ
Liyel nínɔ́ sɔkɔ núkúnúkú.
12 Tɛ́ ǹ nírí pínɔ́ sɔkɔ, à dĩ́ yɔ́ wɛ pè n ye

Ananiyasilɛ.* À mɛ de pɔ ǹ gbȁn sah ǹ yõ nɛ, à
fɛ̃ nɛ n yah ńtɔ̃.»
13 Képah sɔkɔ, Ananiyasi nɛ, ű, Tɛ̃ ǹgbɛ̃,
névye náhnáh-á dí̃ mɛ̀ tyí yãh pé noh, ànɛ̂ wǎh
mɛ Yesu yõ sɛ̃púlɛ n fõh sɔ̃́ Yerusalɛmɩ kwil,
páh ké tɔ noh.
14 Tɛ́ wǎh tɔ̃ sɛ́bɛ́y wɛ syi sárká syínwȉlkȉpu
yȍtãm tyí, à pɔ ásȍ̂ sɔkɔ nɛ, pé pɔ ǹmɔ
yéngbopu pól tɛ̃ pukubi n sɔkɔ.
15 Ǹtɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ tɔ̃ yo Ananiyasi tyí nɛ:
«Ńmɔ ye yah tɔkɔ pɩ dí̃ mɛ̀nɛ ń tȍ̃npɩlɛ nɛ, à ń
tyílɛ n yo n kɔ̃ névye tyí, nónó náh pɩ
Nsyifunɔlɛ, à tahlɩ pé yȍtãm tyí, ànɛ̂ Yisrayel
tãn tɔ tyí. Képah ye, kyɩ ǹ tyí!
16 Wǎh kɩ kwlɔ́nɔ́ nɛ̂ pɩ n pi ńmɔ yĩnnɛ, mé kɩ
kélɛ à wɛ̃kɩ ń gblɔ̃̌y.»
17 Képah sɔkɔ, Ananiyasi yuku sɔkɔ. Wǎh kyɩ
de Nsyudasɩ gbô sɔkɔ, à ǹ gbȁn sah Sole yõ, tɛ́
yo ǹ tyí nɛ ńkɛ̃́, pé yṹnpi Sole, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu
nɛ̂-á wil ǹ yah wɛ̃̌kì yõ wǎh n pi gbí̃ nɛ̂nɛ,
ǹmɔ-á tɔ̃ pélɛ ǹ tyí nɛ, á fɛ̃ nɛ n yah ńtɔ̃, ànɛ̂
Liyel Mirki mó à tɔkɔ.
18 Nɛ́npɔ́ swɔ, yȋ yísyɔ́ núkú wil Sole yí̃ sɔkɔ à
pɔ kwɛ yɛ̃́nkɔ̂ gbró sɔ̃́, tɛ́ ǹ yí̃ mɛ yɩkɩ. À mɛ
yuku, tɛ́ pè mɛ à wel wilki ni sɔkɔ.
19 Képah náh, à yõke yõ, tɛ́ ǹ syɩ tǎhkì wɛ.

Sole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Damasɩ kwil

---

* **9:12** 9.12 - Ananiyasi sȍ pĩ nɛ dí̃ nɛ̂ tyí-á Liyel n yo pé tyí yɔ̀, péwɔ-á.

Képah sɔkɔ, Yesu tȍ sǻhpú nónó-á sȍ mɛ
Damasɩ kwil, Sole tɛ̃ à sèpȉn yísyɔ́ pɩ pépilɛ.
20 Tɛ́ núkú tyah Yesu tyílɛ n yo n kɔ̃ Nsyifunɔ
Liyel ní-ńtȃn vɩ̀ sɔkɔ nɛ, Liyel Píđí-á ǹnɛ.
21 Képah tɛ̃̏nɛ, nónó pól-á sȍ mɛ ǹ wɛlɔlɛ n
nohnɩ, kè pé gbȁn du. Pè tyah n yo nɛ, tɛ́ ǹmɔ
kó lésõ n kah n fõh Yesu yĩn yéngbopulɛ
Yerusalɛmɩ sɔkɔ nɩ? Tɛ́ pé
tɛ̃́npukubinsɔkɔ-ńsah ńtɛ̃-á à pɔ ásȏ sɔkɔ, nɛ pé
kyɩ pélɛ sárká syínwȉlkȉpu yȍtãm tyí dɛ́!
22 Ǹtɛ wãn sȍ mɛ n tɔ̃ n mɔ n yuku Sole tǎhkɩ̀
yõ. Ȁ sȍ mɛ kélɛ n yo n wah nɛ, Yesu-á Liyel yah
tɔkɔ pɩ pwáhnmɔ-òlɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, Damasɩ kwil
Nsyifunɔ yáh-ńsah tyɛ, tyíyóné náh tɔ̃ wɛ pé tyí.
23 Képah sɔkɔ, sèpȉn náhnáh sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh,
Nsyifunɔ pɔ yo sah núkú yõ nɛ, páh kɩ Sole ko
mɔ.
24 Tɛ́ Sole mɛ pɔ pé yĩ́nvȉ mɛ̀ wɛ noh. Pè sȍ
mɛ kwil dé-ńtȃnnɛ n syɩkɩ, ké lékȃh ké gbȉntɔ̃,
nɛ pé à wɛ n ko n mɔ.
25 Ǹtɛ sõ yɔ́ lékȃhnɛ, ǹ tȍ sǻhpú sȍ mɛ ké tyí
nɛ pé à pwah mɔ. Képah sɔkɔ, pè à dah mɔ
tɔ̀kɔ̀-ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ à tiki mɔ kɛ̃́nkahnɩnɛ, nɛ̂-á
kwil kore vi.

Sole syínyukunɔlɛ Yerusalɛmɩ kwil

26 Képah sɔkɔ, Sole sɔkɔ Yerusalɛmɩ kwil.
Wǎh kyɩ yĩni tɛ̃ nɛ́npɔ́, à sȍ mɛ ké tyí nɛ, pé
kwrɔ mɔ Yesu tȍ sǻhpú sɔkɔ. Ǹtɛ pépi náh sȍ

mɛ fɛ̃ sɛ̃ ké yõ nɛ, wăh pı Yesu tȍ sấh-òlɛ
kègbısı tɛ̃ yõ; képah ye tíkí pè tɛ̃.
27 Ǹtɛ Barnabası wɔ mɛ à tɛ̃ yuku Yesu tɛ̃ntȍ
névye tyí. Tɛ́ Sole-á sȍ Tɛ̆ ǹgbɛ̃ wɛ dùkù nɛ̂nɛ
Damasι kwil wɛ̆kì yah, ànɛ̂ Tɛ̆ ǹgbɛ̃-á yo mɔ ǹ
tyí sɔ̃́, Barnabası ké yah yo pé tyí. Tɛ́ tɔ̃ kè yo
pé tyí, wăh Yesu tyí yo nìsãhlɛ dùkù nɛ̂nɛ
Damasι sɔkɔ.
28 À tɔkɔ légbí̃ tyí, Sole kwrɔ mɔ pé sɔkɔ, à
Liyel wɛynɛ n yah n yo n kɔ̃ nìsãhlɛ Tɛ̆ ǹgbɛ̃ yĩn
yõ Yerusalɛmı sɔkɔ.
29 À sȍ mɛ n yãh ànɛ̂ Nsyifunɔ tɔlɛ, nónó-á
Krɛkı wɛynɛ n wɛkı, mɛ yékȃblɛ n pı pélɛ. Ǹtɛ
pépi wɔ sȍ mɛ ǹ kònmɔ-ńsahlɛ n yah n kɔ̃.
30 Yesu yõ sɛ̃pú-á pɔ kè noh, pè à tɛ̃ sɔkɔ
Sesarı kwil, à kyı à tɛkı mɔ Tarsı kwil.
31 Légbí̃nɛ, Yesu yõ sɛ̃pú tȉnkȉ nónó-á sȍ
Nsyude, ànɛ̂ Kalile, ànɛ̂ Samari gbɛ̆nyah pól
sɔkɔ, pé pól sȍ mɛ yèvını sɔkɔ. Pè sȍ mɛ tăhkìlɛ
n wɛ, tɛ́ mɛ n kɔ Tɛ̆ ǹgbɛ̃ yah tíkí pínɔ́ sɔkɔ, tɛ́
Liyel Mirki gbȍ yõ, wãn mɛ n mɔ n yuku pé
nɛ́dán yõ.

Yene dɛ mɔ dùkùlɛ

32 Tɛ́ légbí̃nɛ, Pyɛrı sȍ mɛ tȁntȁn póllɛ n kɔ n
kɔ̃. Képah sɔkɔ, sõ yɔ́lɛ, à tiki yuku Lida kwil
Yesu yõ sɛ̃pú tɔ tyí.
33 Tɛ́ kyı dí̃ yɔ́ wɛ nɛ́npɔ́ pè n ye Yenelɛ. Ńyân
sȍ mɛ ǹ wil ko; képah ye à sȍ mɛ sɛ̃ tɛ̃ ǹ sɛ̃ sɛ̃
kwâh yõ pópó ye kwărtɔ̃nɔ.

34 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Yene,
Yesu Krista ye álɛ n dɛ n mɔ yɔ̀. Yuku, ǹ tɛ́ á sɛ̃
sɛ̃ kwâh yõ tɔ̃ n sah á gblɔ̌y.» Wǎh yo sɛ̃́, dɩ̃́
núkú yuku yĩn.
35 Képah sɔkɔ, Lida kwil ànɛ̂ Sarõ gbɛ̌nyah
tãn-á képah wɛ sɛ̃́, pé pól vi mɔ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Yesu tyí
yõ.

Tabita kúnɔ́ ànɛ̂ ǹ yɩ̂lkɩ̂nmɔnɔlɛ

36 Pi yɔ́ lésõ mɛ Nsyope kwil sɔkɔ Yesu tɔ̃̀
sɑ̃́h-òlɛ. Ǹ yĩn ye sɔ̃̀ Tabitalɛ, pè n ye Dɔrkasɩlɛ
Krɛkɩ wɛy sɔkɔ. À sɔ̃̀ pèpɔrɩlɛ n pɩ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́,
mɛ yãm tãnnɛ n yohnɩ n mɔ.
37 Tɛ́ kénɛ sèpɩ̃̀n sɔkɔ, yam pɔ à fɛ̃ mɔ, à ku.
Pè mɛ ǹ lékó wel, tɛ́ à tɔkɔ kyɩ sah yɩ̃̂nyõ wɔ̀kɔ̀
yɔ́ sɔkɔ.
38 Tɛ́ kǎh pɩ Lida kwil ànɛ̂ Nsyope kwil sɔ̃̀ mɛ
yúkɛy wɛ̃nɛ sɛ̃́, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú nónó-á sɔ̃̀ mɛ
Nsyope sɔkɔ, pè sɔ̃̀ noh nɛ, Pyɛrɩ-á mɛ Lida
kwil. Képah sɔkɔ, pè mɛ díbí nɛ́pɩ̃̂ nímí tõ ǹ tyí
nɛ, pè kyɩ yo ǹ tyí nɛ ńkɛ̃́, à ǹ gblɔ̌y yɛ, à mó pɔ
pépi tɩ̃̀nnɛ súú.
39 Pǎh kyɩ kè yo sɛ̃́, à núkú yuku pè sɔkɔ wɛ̃
tyí. Wǎh kyɩ yĩni tɛ̃, pè à tɛ̃ dɔkɔ yuku yɩ̃̂nyõ
wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, tɛ́ pɛ́kúsyɔ pól sɔ̃̀ mɛ nɔ de ǹ tnɔ̂ mɛ
n gbo, tɛ́ mɛ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbnɔ ànɛ̂ fwɔ̀mɔ̀npɩ̂lɛ ǹnɛ
n wɛ̃kɩ, nónó-á Tabita tɩ̃ gbɩ̃́ nɛ̂-á sɔ̃̀ à mɛ vilɛ.
40 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ névye pól kɔ̃ pè wil
kégbɔ́, tɛ́ ǹ gbètukunɔ di à Liyel ni. Tɛ́ mɛ ǹ yah

vi pi lékó tȉnnɛ tɛ́ nɛ: «Tabita, yuku.» Pi núkú ǹ
yɪ̃́ yɪkɪ mɔ. Tɛ́ wăh Pyɛrɪ wɛ, à yuku kɔ̃ tɛ̃.
41 Pyɛrɪ mɛ ǹ gbɔ̏ sɔkɔ tɛ̃, à à yilki sah. Képah
náh, à Yesu yõ sɛ̃pú ànɛ̂ pɛ́kúsyɔ ye pɔ ǹnɛ pè
wɛ̃kɪ vilɛ.
42 Kăh pɪ sɛ̃́, yĩ mè tɔ̃ mɔ Nsyope kwil ywɔ̃
ywɔ̃ pól sɔkɔ, ànɛ̂ pé náhnáh pɪ Tɛ̆ ǹgbɛ̃ Yesu yõ
sɛ̃púlɛ.
43 Képah náh, Pyɛrɪ tɛ̃ mo kwéy Nsyope sɔkɔ
sénpɪ dɪ̃́ yɔ́ tyí, nɛ̂ yĩn-á Simolɛ.

10

Névye ye dùkùlɛ Liyel tyí, nónó náh pɪ Nsyifunɔlɛ

1 Dɪ̃́ yɔ́ lésõ mɛ Sesarɪ kwil pè n ye Kɔrnɛylɛ.
Sràsyíbí yȍtɛ̃ yɔ́ ye sȍ ǹnɛ, Wrome tãn sràsyíbí
tȉnkȉ sɔkɔ, nɛ̂-á pè n ye Yitalɪ gbɛ̆nyah sràsyíbí
tȉnkȉlɛ.
2 Ȁ sȍ mɛ Liyel wɛ̃kì tɛ̃nɔ́ plɛ, mɛ ǹ yah tíkílɛ
n pɪ, tɛ́ ǹmɔ ànɛ̂ ǹ gbô tãn pól mɛ ǹnɛ n ni. Ȁ
sȍ mɛ Nsyifunɔ yãm tãnnɛ n yohnɪ n mɔ
náhnáh, tɛ́ mɛ Liyellɛ n ni gbɪ̃́mɛgbɪ̃́.
3 Képah sɔkɔ, sõ yɔ́ gbèkãm gbɪ̃́ kénkɔ̃ sɔkɔ, à
wɛ̃kínɔ́ yɔ́ wɛ. Ȁ Liyel yɪ̃̂nyõ tȍnpɪ yɔ́ wɛ pnɛ́yy
à de pɔ ǹ tȉnnɛ, à pɔ à ye ǹ yĩnnɛ nɛ: «Kɔrnɛy!»
4 Ǹtɛ Kɔrnɛy sȍ mɛ yɪ̃̂nyõ tȍnpɪlɛ n yah
díkídíkí tíkítȉkȉ sɔkɔ, tɛ́ à piki yah nɛ, kwâh nɛ̂
se nɪ, pé yȍtɛ̃? Yɪ̃̂nyõ tȍnpɪ mɛ yo ǹ tyí nɛ:
«Wáh níri nónónɛ n pɪ, ànɛ̂ wáh yòhnìnmɔnɔ

nónónɛ n pı yãm tãn tyí, Liyel yĩ́ mɛ sé yõ. Ǹ
dyɔ mɛ n kwnɛ á tyílɛ.
5 Núkúnúkú tɛ̃nɛ, nósyɔ́ wilki n tɛkı n mɔ
Nsyope kwil, pè kyı Simo yɔ́ tɛ̃ n pɔ, nɛ̂-á pè n
ye Pyɛrılɛ.
6 À mɛ twáhntɛ̃nɔ́lɛ sénpı dĩ́ yɔ́ tyí, nɛ̂ tɔ yĩn-á
Simolɛ. Ǹ gbô mɛ pnɛ yɔ gbɔ̀pɔ.»
7 Képah sɔkɔ, yĩ̂nyõ tɔ̃̀npı-á wɛlɔ nɔ́pi yo tɛ
Kɔrnɛy tyí, tɛ́ yal ǹ tnɔ̂, Kɔrnɛy núkú ǹ tɔ̃̀npıbı
díbí nɛ́pĩ̂ nímí ye ànɛ̂ sràsyí yɔ́lɛ, nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ
tɛ̃nɔ́lɛ ǹ tnɔ̂ di mónɔ́lɛ, tɛ́ mɛ Liyel wɛ̃kì tɛ̃́nɔ́
plɛ.
8 Tɛ́ mɛ tyi nɔ́pi pól yãh pé tyí, tɛ́ pè tɛkı mɔ
Nsyope kwil.
9 Ké dĩndallɛ, pè sɔ̃̀ mɛ wɛ̃kì yõ sɛ̃́, tɛ́ pǎh
pópó n de Nsyope kwil sɔkɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, gbĩ sɔ̃̀ mɛ
yɔ̃̀tah sírr kénkɔ̃ sɔkɔ, tɛ́ Pyɛrı mɛ dɔkɔ gbɛ̃́ntĩ̂n
yõ, mɛ nírílɛ n pı.
10 Képah sɔkɔ, kwɛkı pɔ à tɛ̃; à sɔ̃̀ mɛ ké tyí
nɛ, pé yõke yõ. Tɛ́ pǎh mɛ yõkelɛ n pı ǹ tyí gbĩ́
nɛ̂nɛ, Liyel wɛ̃́kínɔ́ yɔ́lɛ à wɛ̃kı.
11 À yĩ̂nyõ wɛ yíkínmɔnɔlɛ, tɛ́ kwâh yɔ́ mɛ wil
ké sɔkɔ, fwɔ̀pĩ̀n-ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔ̃́, ké vyɛ̃ynɔ ńyã́hlɛ
tɛ̃́nɔ́lɛ, tɛ́ mɛ n tiki n pi sétáh.
12 Tɛ́ gbyɛ̂̃h ǹyɛ̂̃h yĩ̂ duke pól sɔ̃̀ mɛ ké sɔkɔ,
ànɛ̂ yĩ̂ nónó-à n til, à tahlı kèpye duke pól tyí.
13 Képah sɔkɔ, Pyɛrı yĩ́npɔ̃́ yɔ́ noh kè mɛ n yo
ǹ tyí nɛ: «Pyɛrı, yuku n ko sé sɔkɔ ǹ kɔ.»
14 Ntɛ Pyɛrı mɛ Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ syah nɛ, páh pı sɔ̃́
pilɛ, pé náh dêl kwâh yɔ́ ńtɛ̃ yõ yah, képah náh

pɩ, kwâh yɔ́ ńtɛ̃nɛ, nɛ̂-á névilɛ n silki Liyel yah.
Képah-á, pé náh kè pɩ n pi póllɛ.
15 Képah tɛ̃nɛ, yɩ̃́npɔ̃ mè tõ ké syɩ yo à noh kɛ
ní-òlɛ nɛ ńkɛ̃: «Liyel-á kwâh nɛ̂ wɛ̃kɩ
kwáhpépɛ̌ynɛ, áwɔ tyí náh ké wɛ̃kínɔ́lɛ nɛ, kǎh
mɛ névilɛ n silki Liyel yah.»*
16 Képah tɛ̃ pɩ sɛ̃ kɛ tɔ̃nɔ́, tɛ́ Liyel núkú kénɛ
kwâh yɔ̃ dɔkɔ sɔkɔ yɩ̂̃nyõ.
17 Kǎh pɩ sɛ̃, Pyɛrɩ lékɑ̃́m sɔ̃̀ mɛ fɛ̃kɩ, à mɛ ǹ
gblɔ̌ynɛ n piki n yah wɛ̃kínɔ́ nɛ̂-á à wɛ, ké yõ-á
kɩ fɛ̃ n pɩ n pi tir nɛ̂nɛ. À mɛ képah sɔkɔ, tɛ́
Kɔrnɛy tɛ̃ntɔ̃̀ névye mó mɛ sénpɩ dɩ̃́ Simo gbô
tyí piki yah kɔ̃ pɔ wɛ, mɛ yĩn tɛ̃ ké yah,
18 tɛ́ mɛ n piki n yah nɛ, Simo nɛ̂-á pè n ye
Pyɛrɩlɛ, à se mɛ twáhntɛ̃nɔ́lɛ ásɔ̃̂ sɔkɔ nɩ?
19 Ǹtɛ Pyɛrɩ-á sɔ̃̀ mɛ yɔ̃ sɔkɔ ǹ fɔkɔlɛ n sõ
wɛ̃kínɔ́ mè tyí sɔkɔ sɛ̃, Liyel Mirki mɛ yo ǹ tyí
nɛ à yah, díbí nɛ́pɩ̂̃ tɔ̃mí-á mɛ ǹnɛ n yah n kɔ̃.
20 Péwɔ-á tɛkɩ mɔ pélɛ ǹ tyí. Képah-á, à yuku
n tiki n sɔkɔ pélɛ, à káh tɔ̀tɔ̀ pɩ.
21 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ tiki kyɩ no nɔ́pi tnɔ̂, tɛ́ yo
pé tyí nɛ, nɛ̂-á pè n yah n kɔ̃, ǹmɔ-á péwɔlɛ.
Ńkɛ̃, pè kèyǎh kɔ̃.
22 Pè mɛ yo ǹ tyí nɛ, sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ Kɔrnɛy-á
tõ pélɛ ǹ tyí. Nɛ́gbí-á ǹnɛ, wǎh Liyel yah tíkílɛ n
pɩ, ànɛ̂ Nsyifunɔ pól-á ǹ yɩ̃́ngbílɛ n yo. Yɩ̂̃nyõ
tɔ̃̀npɩ yɔ́-á kélɛ à wɛ̃kɩ nɛ, wǎh yĩnɛ à pɔ ǹ tɛ̃ n

* **10:15** 10.15 - Liyel lésõ gbɛ̃nkyɔ yísyɔ́ tyí yo Nsyifunɔ tyí nɛ, pè káh sélɛ n kɔ. Yah n tɛ Levitiki 11.

kyɩ ǹ gbô sɔkɔ, tyi nónó-á mɛ á tyí yo yo tɛ̃̀nɛ, á
sè yo à syah.
23 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ mɛ pé kɔ̃ pè de gbô sɔkɔ,
à twah ǹ tyí à lékẫh pɩ.

Tɛ́ ké dĩ̀ndallɛ, à mɛ pé sɔ̃̀ tɛ̃ sɔkɔ. Tɛ́ Yesu yɔ̃
sɛ̃́pú yísyɔ́ tɔ sɔ̃̀ sɔkɔ pélɛ, nónó-á n wil Nsyope
kwil.
24 Pé sɔkɔ sɔ̃ dĩ̀ndallɛ, pè kyɩ de Sesarɩ kwil;
tɛ́ kyɩ nɛ yah Kɔrnɛy mɛ ǹ gbô tãn ànɛ̂ ǹ kódíbí
kègblɔ ye tuke, mɛ pɔ pè syɩkɩ tɛ̃.
25 Pyɛrɩ-á pɔ n de gbĩ́ nɛ̂nɛ, Kɔrnɛy kyɩ à
yohnɩ, tɛ́ kɔ kwĩnki ǹ yah, à à gbilki.
26 Ǹtɛ Pyɛrɩ mɛ yo ǹ tyí nɛ à yuku, tɛ́ à yilki
sah, tɛ́ nɛ névi ó-á péwɔ tɔlɛ dò.
27 Pè mɛ képah yónɔ́ sɔkɔ wɛ̃ tyí, tɛ́ de yuku
gbô à kyɩ no nɔ́pi wɛ tùkèntɛ̃̀nɔ́lɛ pípí.
28 Pyɛrɩ mɛ pè syah nɛ, pǎh pĩ nɛ, dêl-á kélɛ
Nsyifunɔ tyí, pè náh n pɩ n soh wɛ̃ tyí
kwlókáhkí névyelɛ, ànɛ̂ pè náh n de pé gbên
sɔkɔ kɛ̀. Ǹtɛ Liyel-á kélɛ péwɔ tɛ̃̀ wɛ̃kɩ nɛ, pé
náh yĩnɛ pé ǹnî yó ńtɛ̃nɛ n yah nɛ, wǎh mɛ
sĩ̀lkĩ̀nɔ́lɛ Liyel yah, képah náh pɩ, nɛ à náh yĩnɛ
pínsòhnɔ́lɛ névye tyí.
29 Képah-á, pé kɔ̃ pǎh pé ye pé pɔ yékẫb
pí-ńkɛ̃́nɛ. Ńkɛ̃́, pè se kɩ fɛ̃ pé yénɔ́ yɔ̃ yo pé syah
nɩ?
30 Képah sɔkɔ, Kɔrnɛy mɛ yo ǹ tyí nɛ, ké
sèpĩ̀n ǹyɛ̂̃h-á yɔ̀, gbèkãm gbĩ́ mɛ̀ ó kénkɔ̃ sɔkɔ,
páh lésɔ̃ mɛ nírílɛ n pɩ pé wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ. Tɛ́ dǒ, pé
núkú dĩ́ yɔ́ wɛ yĩ́nntɛ̃̀nɔ́lɛ pé yah tĩ̀nnɛ, wil flɔlɛ
pěrr ǹ tyí,

31 té mɛ pé ye pé yĩnnɛ nɛ, Kɔrnɛy, Liyel-á pé
níŕí tɛ̃; ǹ dyɔ-á mɛ n kwnɛ pé pèpɔrı pínɔ́ tyílɛ.
32 Képah-á, pé névye wilki n tɛkı n mɔ Nsyope
kwil, pè kyı Simo ye n pɔ ásɔ̂̃, nɛ̂-á pè n ye
Pyɛrılɛ. Wâh mɛ twáhntɛ̃nɔ́lɛ sénpı dɪ̃́ Simo gbô
sɔkɔ, pnɛ yɔ gbɔ̀pɔ.
33 Kǎh pı sɛ̃́, pé núkú névye tɛkı mɔ ǹ tyí nɛ,
pè kyı à ye n pɔ. Ǹ tɔ mó tɔ̃ pı plɛ té fɛ̃ syi pɔ.
Núkúnúkú, pé pól-á ásɔ̂̃ Liyel yah sɔkɔ, ǹ wɛlɔ
noh yĩnnɛ, nónó pól-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃ dahbı ǹ gbɔ̃̀, nɛ à
yo pé syah.

Pyɛrı Liyel wɛy yónɔ́lɛ Kɔrnɛy gbô

34 Képah sɔkɔ, Pyɛrı mɛ wɛy tɔkɔ té nɛ:
«Núkúnúkú, mé pĩ kègbı yõ nɛ, Liyel náh ǹnî
yɔ́ ńtɛ̃nɛ n wah.
35 Névi nɛ̂-à fyɔ̀ ǹ yah tíkílɛ n pı, té mɛ n kɔ
gbı wɛ̃̀kì yõ, tɛ̃-à sɔ̃́ mɛ yi̋kì nɛ̂ nɛynɛ, ǹ tyí n nɔ
Liyel tyí.
36 Ǹmɔ Liyel ye ǹ wɛy tɛkı mɔ Yisrayel tãn tyí,
à Nìvìnì tir yo pé tyí nɛ, yèvını-á n wɛ Liyel tyí
Yesu Krista gbɔ̃̀ yõ, ǹmɔ nɛ̂-á no pól Tɛ̃ ǹgbɛ̃nɛ.
37 Nsyɔ̃-á kwní kɔ̃ tɛ ni sɔkɔ wèlnwi̋lki̋nɔ́ tyí
sɔkɔ, képah náh, nɛ̂-á pı Kalile gbɛ̆nyah ǹgbò
sɔkɔ ànɛ̂ Nsyude gbɛ̆nyah pól sɔkɔ, yé se mó kè
pĩ tɛ́!
38 Tɛ́ Liyel sɔ̃̀ mɛ Nasarɛtı kwil Yesulɛ. Ȁ ǹ
Mirki ànɛ̂ tɛ̃́nwɛnɔlɛ à kɔ̃. Képah ye, à mɛ n kɔ
n kɔ̃ tȁntȁn pól sɔkɔ, à pèpɔrılɛ n pı, té nónó
pól-á sɔ̃̀ mɛ sétȁn yɔ̃̀tɛ̃ yɔ̃rı sɔkɔ, à sɔ̃̀ mɛ pélɛ n
wilki ké sɔkɔ.

39 Tɛ́ wǎh tyi nónó pól pɩ Yerusalɛmɩ kwil ànɛ̂
Nsyifunɔ kwlo tɛ́lɔ́ sɔkɔ, á pól ye sè wɛ yı̃́nɛ.
Ǹtɛ pè mɛ à tɛ̃ syɩ dahnɩ yõ, à à ko mɔ.
40 Tɛ́ ké sèpı̃̀n tɔ̃́-ò sõlɛ, Liyel mɛ ǹ lékó yilki
mɔ, tɛ́ à kɔ̃ à ǹ gblɔ̃̌ynɛ no wɛ̃kɩ,
41 ǹtɛ à náh ǹ gblɔ̃̌ynɛ no pól wɛ̃kɩ. À̃ ǹ
gblɔ̃̌ynɛ ápi ó wɛ̃kɩ, ápi nónó-á lésõ Liyel yah
tɔkɔ pɩ Yesu lékó yílkínmɔnɔ wɛ́pú ànɛ̂ sé
yã̌́hpúlɛ. Ápi lésõ yõke yõ, tɛ́ wɔ wɔ kwâh wɔ
ǹnɛ wɛ̃ tyí, ǹ lékó yílkínmɔntɛnɔ náh.
42 Képah sɔkɔ, à mɛ á tõ nɛ: ‹Yé kyɩ Liyel
wɛynɛ n yo n kɔ̃ no tyí. Yé kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ,
ńmɔ-á Liyel sah vye ànɛ̂ lékyı̂ tùkè-òlɛ.›
43 Ǹmɔ Yesu tyí ye tõ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyopu pól
yo nɛ, névi nɛ̂-à sɛ̃ ǹmɔ yõ, tɛ̃ tyípêl-á kɩ yɔ̃ mɔ
à kɔ̃ ǹmɔ yı̃n yõ.»

Liyel Mirki nósyɔ́ tɔkɔ, nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ

44 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ sɔ̃̀ mɛ wɛ́kínɔ́ sɔkɔ sɛ̃́, tɛ́
Liyel Mirki tiki ǹ wɛy nòhnìpu pól yõ.
45-46 Liyel-á Mirki nɛ̂ kɔ̃, kǎh tɔ̃ mɔ névye yõ
nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ, pè kɔ̃ pè wɛ́nkáhkínɔ́lɛ
n wɛkɩ nónó-á pè náh sè sãh, tɛ́ Liyellɛ n gbilki
sɛ̃́, képah pɩ gbɛ̃̀ndùǹ̀nɛ Yesu yõ sɛ̃́pú Nsyifunɔ
tyí, pépi nónó-á sɔ̃̀ pɔ ànɛ̂ Pyɛrɩlɛ.
47 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ nɛ: «Névye nónónɛ Liyel
Mirki wɛ tɛ ápi tyí kɔ̃lɛ, á kɩ fɛ̃ yahle sɔ̃́ nɛ, pè
káh n wel n wilki ni sɔkɔ?»
48 Tɛ́ mɛ pè kɔ̃ pè Kɔrnɛypi wel wilki ni sɔkɔ
Yesu Krista yı̃n yõ. Képah sɔkɔ, pépi mó Pyɛrɩ
ni nɛ, à wũ sèpı̃̀n yísyɔ́ pɩ pélɛ.

11

Pyɛrɩ-á nɛ̂ yo Yerusalɛmɩ kwil Yesu yõ sɛ̃pú tyí

1 Tɛ́ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye ànɛ̂ Yesu yõ sɛ̃pú tɛ́lɔ́
nónó-á sɔ̃̀ mɛ Nsyude gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, pè kè noh
nɛ, nósyɔ́ tɔ-á mɛ Liyel wɛy fɛ̃ syi, nónó náh pɩ
Nsyifunɔlɛ.
2 Képah tɛ̃̆nɛ, Pyɛrɩ-á pɔ ǹ syɩ kyɩ Yerusalɛmɩ
sɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, Yesu yõ sɛ̃pú Nsyifunɔ kyɩ tyah
lékàhlɛ ǹnɛ n kɔ̃,
3 tɛ́ nɛ, à se sɔ̃́npí kyɩ de, à yõke tɔlɛ n yõ
névye tɩ̃̀nnɛ, nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ nɩ?
4 Képah sɔkɔ, tir mɛ̀-á pɩ sɔ̃́, Pyɛrɩ ké yah yo
wah pɔ dal mɔ pé tyí wárwár nɛ,
5 páh sɔ̃̀ mɛ Nsyope kwil mɛ níríl̀ɛ n pɩ, tɛ́
Liyel wɛ̃́kínɔ́ yɔ́lɛ pé wɛ̃kɩ. Páh kwâh yɔ́ wɛ kè
mɛ wil yɩ̃̂nyõ fwɔ̀pɩ̃̀n-ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔ̃́, ké vyɛ̃ynɔ
ńyɑ̃́hlɛ tɛ̃́nɔ́lɛ, tɛ́ mɛ n tiki n pi à pɔ yĩni tɛ̃ pé
tnɔ̂.
6 Páh mɛ ké yáhnɔ́ sɔkɔ díkídíkí, pé yípɛ̂y wɛ
ké sɔkɔ, ànɛ̂ gbɛ̃́nkyɔlɛ, ànɛ̂ yɩ̂ nónó-á n til, à
tahlɩ kèpye tyí.
7 Képah tɛ̃ sɔkɔ, pé yɩ̃́npɔ̃́ yɔ́ noh kè mɛ n yo
pé tyí nɛ: «Pyɛrɩ, yuku n ko sé sɔkɔ ǹ kɔ.»
8 Ǹtɛ pé mɛ yo yɩ̃́npɔ̃́ mɛ̀ tyí nɛ pé Tɛ̃ ǹgbɛ̃, pé
náh képah pɩ n pi, ńkɛ̃́ páh pɩ sɔ̃́ pilɛ, dêl kwâh
yɔ́ ńtɛ̃ náh de yah pé vyɑ̃h ànɛ̂ kwâh yɔ́ ńtɛ̃nɛ,
nɛ̂-á névilɛ n silki Liyel yah.
9 Képah tɛ̃̆nɛ, yɩ̃́npɔ̃́ mɛ̀ tɔ̃ wil yɩ̃̂nyõ, mɛ n yo
nɛ ńkɛ̃́: «Liyel-á kwâh nɛ̂ wɛ̃kɩ kwáhpépɛ̆ynɛ,

áwɔ tyí náh ké wɛ̃́kínɔ́lɛ nɛ, kǎh mɛ névilɛ n
silki Liyel yah.»
10 Képah tɛ̃-á pı sɛ̃ kɛ tɔ̃́nɔ́, tɛ́ Liyel mɛ tɔ̃ kénɛ
kwâh tɔkɔ dɔkɔ yȋnyɔ̃.
11 Tɛ́ légbı̃́ mɛ̀ ó sɔkɔ, díbí nɛ́pȋ tɔ̃́mí mó mɛ
pɔ yı̃n tɛ̃ péwɔ mɛ́-ńsah gbô yah sɔkɔ. Ǹnî-á tõ
pélɛ Sesarı kwil, pè pɔ péwɔ tyí.
12 Tɛ́ Liyel Mirki mɛ yo péwɔ tyí nɛ, pé sɔkɔ
pélɛ, pé káh tɔ̀tɔ̀ pı. Pé yṹnpyé nɛ́pȋ kénúkò
nónó-á yɔ̀, pépi mɛ pé sɔ̃̀ tɛ̃ à yuku Sesarı kwil.
Pé pól kyı de Kɔrnɛy gbô sɔkɔ.
13 Képah sɔkɔ, Kɔrnɛy tɔ mó yo pé tyí nɛ, páh
sɔ̃̀ mɛ pé gbô sɔkɔ, tɛ́ yȋnyɔ̃ tɔ̃̀npı yɔ́ wil mɔ pé
yah, tɛ́ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́, pé nɛy tɛkı n mɔ
Nsyope kwil. Tɛ̃ kyı Simo tɛ̃ n pɔ, nɛ̂-á pè n ye
Pyɛrılɛ.
14 Wǎh kı pɔ wɛlɔ yísyɔ́ yo pé tyí, nónó-á kı
pé pwah mɔ ànɛ̂ pé gbô tãn póllɛ.
15 Kɔrnɛy-á képah yo tɛ sɛ̃ péwɔ Pyɛrı tyí, tɛ́
pé fyɔ̀ tyah à tyilɛ n yo pé tyí, Liyel Mirki tiki
Kɔrnɛypi tɔ yɔ̃, sɔ̃́-á lésɔ̃ kè tiki pépi yɔ̃ ké tyah
gbı̃́nɛ.
16 Kǎh pı sɛ̃́, péwɔ dyɔ to kɔ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛy
mɛ̀ tyílɛ, wǎh nɛ̂ yo nɛ ńkɛ̃́: «Nsyɔ̃ névye wel
wilki ni sɔkɔ, ǹtɛ yépi tɛ̃ wɔlɛ, Liyel kı yé tɔ̃ sah
ǹ Mirkilɛ kı yé pı yályál.»
17 Ǹtɛ pépi-á sɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu Krista yɔ̃, tɛ́
Liyel mɛ ǹ Mirki nɛ̂nɛ pépi kɔ̃, wǎh fyɔ̀ kélɛ no
nɔ́pi tɔ kɔ̃ tɛ pépi tyí kɔ̃lɛ, nɛ̂ se péwɔlɛ kı fɛ̃
Liyel tir yah kɔ̃ nı?
18 Képah sɔkɔ, névye-á wɛlɔ nɔ́pi noh sɛ̃́, pé

pól vɩ, tɛ́ Liyel yĩnnɛ n gbilki mɛ n yo nɛ, Liyel-á
ńtyĩ́nɔ ké wɛ̃̆kɩ̀lɛ névye tɔ kɔ̃ nónó náh pɩ
Nsyifunɔlɛ, pè kɩ fɛ̃ pé nnɔ vi mɔ, kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̄
min wɛ dɛ́!

Antyɔsyɩ kwil Yesu yõ sɛ̃̄pú tĩ̏nkɩ̈lɛ

19 Yetyɛ̃nɩ ko mɔ gbĩ́nɛ, pè sɔ̃̏ mɛ Yesu yõ
sɛ̃̄púlɛ n fõh. Képah ye, pè to karkɩ. Pé túkù
sɔkɔ Fenisi gbɛ̃̆nyah, túkù sɔkɔ Syipri gbɛ̃̆nyah,
túkù mɛ sɔkɔ Antyɔsyɩ kwil. Tɛ́ pè náh sɔ̃̏ mɛ
Yesu tyílɛ n yo ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ tyí, nɛ́ Nsyifunɔ ó tyí
náh.
20 Ǹtɛ túkù sɔ̃̏ mɛ pé sɔkɔ, nónó-á n wil Syipri
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ ànɛ̂ Sirɛnɩ kwil. Pépi-á pɔ
Antyɔsyɩ sɔkɔ, pè sɔ̃̏ mɛ Nɩ̀vɩ̀nɩ̀ tirlɛ n yo no
tɛ́lɔ́* tɔ tyí Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu tyí sɔkɔ.
21 Tɛ́ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ sɔ̃̏ mɛ tɛ̃̄nwɛnɔlɛ pélɛ n kɔ̃. Kǎh
pɩ sɛ̃̄, névye náhnáh vi mɔ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛ̃̆kɩ̀
yõ, à pɩ ǹ yõ sɛ̃̄púlɛ.
22 Képah tɛ̃̄nɛ, Yerusalɛmɩ Yesu yõ sɛ̃̄pú tĩ̏nkɩ̈-á
képah noh sɛ̃̄, pè Barnabasɩ tɛkɩ mɔ Antyɔsyɩ
sɔkɔ.
23-24 Barnabasɩlɛ, nɛ́pépɛ̌y ye lésõ ǹnɛ. Liyel
Mirki sɔ̃̏ mɛ à tɔkɔ, ànɛ̂ Liyel yõ sɛ̃̄nɔ́ mɛ ǹ sɔkɔ
kègbɩlɛ. Képah ye, wǎh kyɩ yĩni tɛ̃, tɛ́ Liyel
pèpɔrɩ pínɔ́ wɛ nɛ́npɔ́ Yesu yõ sɛ̃̄pú tyí sɛ̃, ǹ nɩ
vɩ. À̏ mɛ sɔ̃́ré mɔ pé pól sɔkɔ nɛ, pè gbah tɛ̃ pé
wrɔ́ tel tɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃̄nɛ pé nnɔ póllɛ. Képah tɛ̃̄nɛ,
tɔ́wû ǹgbɛ̃ fɛ̃ syi sɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yõ.

---

* **11:20** 11.20 Yah n tɛ Wɛlɔ yah yónɔ́ sɔkɔ, ńyãh-á Krɛkɩ tyílɛ n yo.

25 Képah náh, Barnabası sɔkɔ Tarsı kwil, Sole
yáhnkɔ̃-ńsah.
26 Wǎh kyı à wɛ, à à tɛ̃ pɔ Antyɔsyı sɔkɔ. Pé
nímí tɛ̃ à yi vi pól pı nɛ́npɔ́ Yesu yõ sɛ̃pú tı̃̀nkı̀lɛ,
à névye náhnáh tɔ wɛ kwɔ Yesu wɛ̃kı̀lɛ. Nɛ́npɔ́
ǹgbò sɔkɔ ye pè Yesu tõ̀ sã́hpú ye Kretyɛ̃bılɛ.
27 Tɛ́ kénɛ sèpı̃̀n sɔkɔ, Liyel tɛ̃ntõ̀ syínyopu
yísyɔ́ wil Yerusalɛmı kwil, à pɔ Antyɔsyı sɔkɔ.
28 Pé sɔkɔ núkú yɔ́ sõ̀ mɛ pè n ye Akabusilɛ.
Tɛ́ Liyel Mirki gbõ̀ yõ, ǹmɔ yuku kè yo nɛ ńkɛ̃́,
dǒ kwéy, kwɛ́npékè-á kı n de n pi kèkõyṍ pól
sɔkɔ. Képah pínɔ́ pɔ Klode wɛ, Wrome kwíltãm
yõ̀tɛ̃̆nɛ.
29 Képah sɔkɔ, Yesu tõ̀ sã́hpú kè yah tɔkɔ, à
yı̃nɛ pé nɛ́núkù núkú pól gbã̀n yı̂ wɛ́nɔ́nɔlɛ nɛ,
páh kı pé gbã̀n yı̂ yísyɔ́ tuke mɔ, kı tɛkı mɔ
Yesu yõ sɛ̃́pú kɔ̃ Nsyude gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
30 Pǎh kè yah tɔkɔ sɔ̃́, pè kè pı sɛ̃́, tɛ́ mɛ yı̂
nɔ́pilɛ Barnabası ànɛ̂ Sole gbõ̀ dahbı, pépi mɛ
kyı sélɛ Yesu yõ sɛ̃́pú yah tãm kɔ̃.

12

Nsyakı kònmɔnɔ ànɛ̂ Pyɛrı dáhnmɔnɔlɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ

1 Ké légbı̃́ mɛ̀ sɔkɔ, yõ̀tɛ̃ dı̃́ Yerɔdı tyah Yesu yõ
sɛ̃́pú tı̃̀nkı̀ névye túkù fṍhnɔ́lɛ Yerusalɛmı kwil.
2 À Nsyɔ̃ nɛ́nkyí dı̃́ Nsyakı ko mɔ kèkírkı̀lɛ.

3 Tɛ́ wǎh kè wɛ yĩ mɛ̀ nɔ Nsyifunɔ tyɩ́ sɛ̃́, à tɔ̃
Pyɛrɩ tɔ tɛ̃. Légbĩ́ pɔ yĩnɛ Nsyifunɔ búrn sɛ̃-ǹkɛ̃́
syáh syáhnɔ́lɛ.
4 Wǎh Pyɛrɩ tɛ̃ sɛ̃́, à mɛ à dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè
sɔkɔ, tɛ́ sràsyɩ́bɩ́ nɛ́pĩ̂ ǹyêh tĩ̀nkĩ̀nɔ́ ńyấh névye
kɔ̃ pè wɛ̃nɛ n sah, à ǹnɛ n syɩkɩ. À sɔ̃̀ mɛ ké tyɩ́
nɛ, búrn sɛ̃-ǹkɛ̃́ syáh-à kɩ sɔkɔ tɛ, pé à tuke no
pól yĩ́ yah.
5 Pyɛrɩ yah sɔ̃̀ mɛ vɩ́kénɔ́lɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ,
ǹtɛ Yesu yɔ̃ sɛ̃́pú tĩ̀nkĩ̀ mó mɛ Liyellɛ n gbah n
ni ǹ tyɩ́.

Liyel-á gbĩ̀l nɛ̂ pɩ, à Pyɛrɩ wilki wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ

6 Tɛ́ sɔ̃ nɛ̂ dĩndal-á Yerɔdɩ kɩ Pyɛrɩ tuke n pi,
ké lékấhnɛ, Pyɛrɩ sɔ̃̀ mɛ púkúbɩ́nsàhnɔ́lɛ kɛ̃́lɔ́
plɔ́ nɩ́nɔ́lɛ, tɛ́ mɛ n dɔ sràsyɩ́bɩ́ nɛ́pĩ̂ nɩ́mɩ́ wrɔ́.
Tɛ́ wɔ̀kɔ̀npèkè mɛ̀ syɩ́kɩ́pú sɔ̃̀ mɛ ké yah, mɛ
kélɛ n syɩkɩ.
7 Ǹtɛ nɛ́npɔ́ swɔ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ yĩ̂nyɔ̃ tɔ̃̀npɩ yɔ́ núkú
wil mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè mɛ̀ sɔkɔ, ké sɔkɔ pól piki
pěrr. Yĩ̂nyɔ̃ tɔ̃̀npɩ mɛ̀ mɛ Pyɛrɩ mɩ mɩ ǹ gbɔ̀pɔ
tyɩ́ à à yilki mɔ, tɛ́ yo ǹ tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́, à yuku súú.
Képah sɔkɔ, kɛ̃́lɔ́ nɔ́pi núkú kɔ̃lɩ to Pyɛrɩ gbằn
tyɩ́, à kwɛ sétáh.
8 Képah tɛ̃̌nɛ, yĩ̂nyɔ̃ tɔ̃̀npɩ tɔ̃ yo ǹ tyɩ́ nɛ, à ǹ
kɔ̃ dyɩ ànɛ̂ ǹ lékyêhlɛ. À mɛ kè pɩ sɛ̃́. Yĩ̂nyɔ̃
tɔ̃̀npɩ mɛ̀ tɔ̃ yo ǹ tyɩ́ nɛ, à ǹ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ mɔ, à
mó pé sɔ̃̀ tɛ̃.

9 Pyɛrı mɛ ǹ sȍ tɛ̃, à wil. Tɛ́ yȋnyõ tȍnpı-á tyi
nónónɛ n pı, Pyɛrı náh sȍ mɛ sɛ̃ sé yõ nɛ gblɔ-á
sélɛ. Ȁ sȍ wɛ nɛ dɛ́kí-á pé n dɔ.
10 Pè wɔ̀kɔ̀npèkè syíkí-ńsah gben kal sɔkɔ, tɛ́
ké ní-ò tɔ kal sɔkɔ, tɛ́ kyı syı vyɔrı wùkah gbı̋ní
tyí. Képah yah sȍ mɛ mɔ́nɔ́lɛ kwil nıyő tȉnnɛ.
Ké tɔ núkú yıkı mɔ ké gblɔ̌y. Pè mɛ wil à wɛ̆kì
tɛ̃ n yuku. Dǒ, Pyɛrı núkú yȋnyõ tȍnpı mɛ̀ yah
kwlɔ.
11 Képah sɔkɔ, Pyɛrı yah pyě pı kyòo yĩ mɛ̀nɛ.
Ȁ mɛ nɛ núkúnúkú, páh pyě kè pĩ yı̋ı̋ nɛ, Tɛ̃
ǹgbɛ̃-á tõ ǹ yȋnyõ tȍnpılɛ à pɔ pé pwah mɔ
wilki Yerɔdı gbȍ ànɛ̂ Nsyifunɔ-á sȍ mɛ pèl
nónónɛ n syıkı nɛ, sè péwɔ nɔ.
12 Tɛ́ Nsyɔ̃ nɛ̂-á pè n ye Markılɛ, Pyɛrı-á ǹ
fɔkɔ sõ yah, à sɔkɔ ǹmɔ yű Mari gbô. Níɾí pípú
náhnáh sȍ mɛ tuke mɔ tɛ̃ nɛ́npɔ́, mɛ Liyellɛ n ni.
13 Tɛ́ Pyɛrı-á pɔ gbô yah mı, tȍnpı pípír yɔ́ mɛ
pè n ye Wrodelɛ, ǹmɔ mɛ nɔ de kélɛ, tɛ́
píkínyahnɔ pı nɛ, nɛ̂ se nı?
14 Képah sɔkɔ, Pyɛrı-á yo mɔ, à ǹ yı́ pĩ. Ké
nìvìnì tɛ̃ tyí, à pyě gbô yah sah yíkínmɔ-ńkɛ̃̋nɛ
tɛ́ ǹ syı to kyı kè yo no tɛ́lɔ́ tyí nɛ ńkɛ̃̋, Pyɛrı-á
mɛ yı́nntɛ̃̆nɔ́lɛ gbô yah.
15 Ǹtɛ pè pyě nɛ, pípír yȍgbèkè-á yuku. Tɛ́
wăh mɛ kélɛ n gbah n yo nɛ gbı-á pé n yo, pè tɔ̃
nɛ ńkɛ̃̋, Pyɛrı mírkí-á kı nɛ̂ à wɛ.
16 Ǹtɛ Pyɛrı wɔ mó mɛ wùkahlɛ n tɔ̃ n mı sɛ̃̋.
Képah sɔkɔ, păh pópó pɔ wùkah yıkı mɔ, pè kè

wɛ kè pɩ ǹmɔlɛ ńtyı̃́nɔ. Kè pɩ pé tyí gbɛ̃̌ndùnı̀nɛ.
17 Pyɛrɩ mɛ ǹ gbɔ̃̀ pɩ mɔ pé tyí nɛ, pè pé vyɛ̃y
vike. Tɛ́ Liyel-á à yohnɩ mɔ dùkù nɛ̂nɛ à kɔ̃ à
wil wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ, à de ké sɔkɔ à kè yãh pé
tyí. Tɛ́ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́, pè kyɩ kè yãh Nsyakɩ
ànɛ̂ pé yṹnpyé Yesu yõ sɛ̃́pú tɛ́lɔ́ tyí. Képah náh,
à pyě wil sɔkɔ fı̃́ yɔ́.
18 Ǹtɛ tyah-á pɔ dal, sràsyíbí fɔkɔ fil Pyɛrɩ
tyílɛ. Képah sɔkɔ, pè wɛ̃nɛ n piki n yah nɛ, ǹ tyí
se pɩ sɔ̃́ nɩ?
19 Képah tɛ̃nɛ, Yerɔdɩ pè kɔ̃ pè mɩ de Pyɛrɩ
sóhnkɔ̃nɔ sɔkɔ. Ǹtɛ pè náh à wɛ. Kăh pɩ sɛ̃́, à
mɛ wɔ̀kɔ̀npèkè syíkípú ye pɔ piki yah, tɛ́ nɛ, pè
pè ko mɔ. Képah náh, Yerɔdɩ wil Nsyude
gbɛ̃̌nyah sɔkɔ à kyɩ sèpı̀n yísyɔ́ pɩ Sesarɩ kwil.

Yɔ̃̀tɛ̃ dı̃́ Yerɔdɩ kúnɔ́lɛ

20 Tiri kwil ànɛ̂ Sidõ kwil tãn-á sɔ̃̀ mɛ gbɛ̃̌nyah
nɛ̂ sɔkɔ, ké yõke lésõ mɛ n wil yɔ̃̀tɛ̃ dı̃́ Yerɔdɩ
gbɛ̃̌nyah sɔkɔ. Tɛ́ yékâ̂b-á pɔ wɛ pé wrɔ́ ànɛ̂
Yerɔdɩlɛ, Yerɔdɩ fɔkɔ kah vyãh pélɛ. Kăh pɩ sɛ̃́,
pépi mɛ yo sah núkú yõ nɛ, páh kɩ kyɩ wil
Yerɔdɩ tyí. Képah yı̃nnɛ, pè kyɩ pé sɔ̃nɔ pɩ
núkúlɛ ànɛ̂ Yerɔdɩ sɛ̃́-ńsah wɔ̀kɔ̀ yɔ̃̀tɛ̃̌nɛ, nɛ̂-á pè
n ye Blasɩtusilɛ, nɛ pé kyɩ yégbékè kwrɔ́nmɔnɔ
yah kɔ̃ Yerɔdɩ tyí.
21 Păh gbı̀yı̀kı̀ nɛ̂ yah tɔkɔ, ké lésõ-á nɔ, Yerɔdɩ
ǹ yɔ̃̀tɔ̃rí flɔ mɔ pɔ kɔ̃ tɛ̃ ǹ yɔ̃̀tɔ̃rí kǒ yõ, à tyah
wɛy yɔ́lɛ n yo tɔ́wû tyí.
22 Képah tɛ̃nɛ, névye tyah n gbo mɔ nɛ, névi
tɛ̃ wɔ náh n wɛkɩ yɔ̀ dɛ́, Liyel-á!

23 Képah sɔkɔ, Yerɔdı-á sɔ̃́npí gbílkínɔ́ mɛ̀ fɛ̃
syi, nɛ̂-á sɔ̃̀ yĩnɛ sàhnɔ́lɛ Liyel yõ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ yĩ̂nyõ
tɔ̃̀npı yɔ́ núkú à mı, kèfyɔ̃ mɛ gbɔ ǹ sɔkɔ, à à yõ
ko.
24 Ǹtɛ Liyel wɛy sɔ̃̀ mɛ n gbah n tɔ̃ mɔ n yuku
ólɛ.
25 Tɛ́ Barnabasɩ ànɛ̂ Sole wɔ-á pé tɔ̃̀ pı tɛ
Yerusalɛmı kwil,* pè Nsyɔ̃-Markı tɛ̃ pé syı sɔkɔ
Antyɔsyı kwil.

13

Barnabasɩ ànɛ̂ Sole tɛ́kínmɔnɔlɛ Liyel tɔ̃̀ sɔkɔ

1 Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyopu ànɛ̂ névye kwɔ́pú sɔ̃̀ mɛ
Antyɔsyı kwil Yesu yõ sɛ̃́pú tĩ̀nkì sɔkɔ:
Barnabasɩ sɔ̃̀ mɛ, ànɛ̂ Solelɛ, ànɛ̂ Simeyɔ̃lɛ, nɛ̂-á
pè n ye Dĩ́syíkèynɛ, ànɛ̂ Sirɛnı kwil Lusiyusilɛ, à
tahlı Manayɛ̃ tyí, ǹmɔ nɛ̂-á sɔ̃̀ kɔ̃rı pı wɛ̃ tyí
Kalile gbɛ̃̆nyah yɔ̃̀tɛ̃ dĩ́ Yerɔdılɛ.
2 Sõ yɔ́lɛ, pǎh mɛ níkì tɛ̃, tɛ́ mɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyellɛ
n ni gbĩ́ nɛ̂nɛ, ǹ Mirki yo pé tyí nɛ: «Yé
Barnabasɩ ànɛ̂ Sole wilki pé tyílɛ. Pè kı tɔ̃̀ pı, nɛ̂
yĩn-á mé n ye pélɛ.»
3 Képah sɔkɔ, pè níkì tɛ̃,* à nírí pı pé tyí à pé
gbɛ̃̀n sah pé yõ, tɛ́ pyě pè fin mɔ pè sɔkɔ.

Barnabasɩ ànɛ̂ Sole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Syipri sɔkɔ

---

* **12:25** 12.25 - Yah n tɛ 11.27-30. * **13:3** 13.3 - Níkì tɛ̃nɔ́ duke mɛ dò. Tɛ́ Nsyifunɔ tɛ̃ wɔ tyí, pàh níkì tɛ̃, ké kannɛ, pě ninɛ n wɔ, tɛ́ pé náh yõkelɛ n yõ.

4 Liyel Mirki-á Barnabasɩ ànɛ̂ Sole tɛkɩ mɔ tȍ
sɔkɔ sɛ̃́, pè mɛ tiki yuku à kyɩ de Selesi kwil. Tɛ́
de krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ nɛ́npɔ́, nɛ páh n yuku
gbɛ̃̆nyah yɔ́ sɔkɔ pè n ye Syiprilɛ, pnɛ yɔ nɩyɔ̃́.
5 Pǎh yĩni tɛ̃ ké kwil yɔ́ sɔkɔ pè n ye
Salamininɛ, pè tyah Liyel wɛynɛ n yo Nsyifunɔ
Liyel ní-ńtẫn vɩ̀ sɔkɔ. Tɛ́ Nsyɔ̃-Markɩ tɔ sȍ mɛ
pélɛ, pé yohnɩ n mɔ yĩnnɛ.
6 Pè mɛ Syipri mɛ̀ kan kɔ kah, à kyɩ de ké kwil
yɔ́ sɔkɔ pè n ye Pafɔsɩlɛ. Pè kyɩ Nsyifunɔ sènpɩ
dɩ̃́ yɔ́ yohnɩ, nɛ̂-á pè n ye Bar-Yesulɛ. Ǹmɔ sȍ mɛ
ǹ gblɔ̃̆ynɛ n pɩ Liyel tɛ̃ntȍ syínyo-òlɛ.
7 Tɛ́ à sȍ mɛ wɛ̃ tyí ànɛ̂ Syipri yah tɛ̃́-ò dɩ̃́
Sɛrɩsyusi Polusilɛ, ǹmɔ nɛ̂-á lésõ lékẫm névilɛ.
Tɛ́ Liyel wɛy noh dékè sȍ mɛ Sɛrɩsyusi Polusi tɛ̃.
Képah ye, à pè kɔ̃ pè kyɩ Barnabasɩ ànɛ̂ Sole ye.
8 Ǹtɛ sènpɩ dɩ̃́ Bar-Yesulɛ, pè tɔ̃ sȍ ǹnɛ n ye
Yelimasɩlɛ Krɛkɩ wɛy sɔkɔ. Ǹmɔ sȍ mɛ
Barnabasɩ ànɛ̂ Solelɛ n fwo. Ȁ sȍ mɛ n yah n kɔ̃
Syipri yah tɛ̃́-ò dɩ̃́ yɩ̃́nínmɔ-ńsahlɛ, nɛ à káh sɛ̃
Yesu yɔ̃.
9 Képah sɔkɔ, Sole nɛ̂-á tɔ̃ pè n ye Polelɛ,†
Liyel Mirki à tɔkɔ, à mɛ sènpɩ dɩ̃́ yah díkídíkí,
10 tɛ́ yo ǹ tyí nɛ: «Áwɔ nɛ̂-á lékẫmkã̃m ànɛ̂
yɩ̃́nvɩ̆ ó á tɔ̂ɔ́, sétẫn yɔ̃̏tɛ̃ névi mɛ̀; gblɔ wẫl pól
sépɛlɛ áwɔlɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wẫl tómtóm fɛ̃kɩ̀nɔ́ yal
mɔ dɛ́!

† **13:9** 13.9 - Solelɛ, Nsyifunɔ ye n ye ǹnɛ sɛ̃́, tɛ́ Wrome tã̃n mɛ
ǹnɛ n ye Polelɛ.

11 Núkúnúkú tɛ̃nɛ, Liyel gbɔ̃̀ kı sah á wil. Á kı
pı yı̃́tũ̂nɛ wrɔ́ yɔ́ sɔkɔ, á náh tɔ̃ gbı̃ kyòo wɛ n
pi.» Képah yóntɛnɔ ǹsɔ̃̀, ǹ yı̃́ núkú wɔ, à ǹ gblɔ̌y
wɛ fɛ̃́ntũ̂ sɔkɔ, tɛ́ tyah n kɔ n kore n vi n kɔ̃, à
nɛynɛ n yah n kɔ̃ ǹ gbɔ̃̀ sɔkɔ tɛ̃ tɛ̃ tɛ̃nɛ.
12 Képah sɔkɔ, Syipri yah tɛ̃́-ò dı̃́-á Liyel
tyí-ǹgbnɔ pínɔ́ wɛ, tɛ́ kwɔ́nɔ́ nɛ̂ noh, sè ǹ nı tɛ̃.
Kǎh pı sɛ̃́, à sɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yõ.

Pole ànɛ̂ Barnabası-á kwɔ́nɔ́ nɛ̂ pı Antyɔsyı kwil, Pisidi gbɛ̃nyah sɔkɔ

13 Képah náh, Pole ànɛ̂ ǹ kɔ́mû de krótókè
ǹgbɛ̃ sɔkɔ, à yal Pafɔsı kwil, tɛ́ yuku Pɛrsyı
kwil, Pãnfili gbɛ̃nyah sɔkɔ. Pǎh mɛ nɛ́npɔ́, Nsyɔ̃
ǹ gbɛ wil pé sɔkɔ, à ǹ syı yuku Yerusalɛmı kwil.
14 Ǹtɛ Polepi tɛ̃ wɔ mó yal Pɛrsyı kwil, à yɔ̃
sɔkɔ pé kɔ́lɔ́lɛ, pópó à kyı de Antyɔsyı kwil,
Pisidi gbɛ̃nyah sɔkɔ.‡ Tɛ́ Nsyifunɔ mı mı yòh
sõ-á pɔ nɔ, pè kyı de kɔ̃ tɛ̃ pélɛ pé Liyel ní-ńsah
wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ.
15 Képah tɛ̃nɛ, ǹnı̂ yɔ́ mɛ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ ànɛ̂
Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyopu sɛ́bɛ́ynɔ́ tɛ̃̀ntɛ̃̀nnɔ́ yísyɔ́
kar. Wǎh kar tɛ, Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ yah tãm mɛ
pè kɔ̃ pè yo Polepi tyí nɛ, pé no, wɛlɔ yísyɔ́-à kı
mɛ pé tyí sɔ̃́ré mɔ mɔ tɛ̃nɛ tɔ́wû sɔkɔ, ké wɛ̃kì-á
mɛ pé tyí.
16 Képah sɔkɔ, Pole mɛ yuku yı̃n, tɛ́ ǹ gbɔ̃̀ pı
mɔ no tyí nɛ, pè noh pé tyí yɔ̀. Tɛ́ yo pé tyí nɛ:

‡ **13:14** 11.19 - Antyɔsyınɔ sɔ̃̀ mɛ nínɔ́. Núkú sɔ̃̀ mɛ Pisidi gbɛ̃nyah sɔkɔ, ní-ò mɛ Siri gbɛ̃nyah sɔkɔ. Ǹtɛ Siri gbɛ̃nyah Antyɔsyı sɔkɔ ye sɔ̃̀ pé kɔ́lɔ́ mè tyah. Yah n tɛ Tyípínì 13.1-4.

«Yisrayel tãn, à tahlɩ nónó-á Nsyifunɔ náh pélɛ,
tɛ́ mɛ Liyel yah tíkílɛ n pɩ, yé nóhnɔ́ pɩ ń tyí.
17 Ápi Yisrayel tãn Liyellɛ, à ápi náh tãn yah
wilki. À tɔ̃ Yisrayel tãn pɩ dò, gbĩ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ pè mɛ
Yesyipti gbɛ̃̌nyah sɔkɔ; tɛ́ tɔ̃ ǹ tɛ̃́nwɛnɔlɛ pè
wilki ké sɔkɔ.
18 Tɛ́ à pè pu§ gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ pópó ye tikininí
kénkɔ̃lɛ.
19 Képah náh, à yìkìnìnɔ́ kwǎrninɔ névye ko
mɔ, à pé duku to Kanah gbɛ̃̌nyah sɔkɔ, tɛ́ pé
sétáhlɛ Yisrayel tãn kɔ̃ gbɛ̃̌kɩlɛ.
20 Tyi nɔ́pi pól-á pópó n pɩ n tɛ, kè nɔ ye
kyɛyɛ̃́h tikininí pɔ́ gbãm (450) kénkɔ̃lɛ. Képah
náh, á náh tãn sɔkɔ ye Liyel n wilki á vyãh
syípúlɛ, pópó à pɔ nɔ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò
Samuyɛlɩ gbĩ tyí.
21 Tɛ́ sõ yɔ́lɛ, pè mɛ kè yah kɔ̃ Liyel tyí nɛ,
páh mɛ yɔ̃̀tɛ̃ yɔ́ tyí. Képah sɔkɔ, Liyel mɛ Kisi
pídĩ́ Sawuli pɩ pé yɔ̃̀tɛ̃̌nɛ, pópó ye tikininí. Tɛ́
Sawulilɛ, Bɛ̃̌nsyamɛ yìkì nɛy ye sɔ̃̀ ǹnɛ.
22 Ǹtɛ Liyel-á pɔ ǹmɔ milki gbĩ́ nɛ̂nɛ, à mɛ
Davidi pɩ pé yɔ̃̀tɛ̃̌nɛ. Davidi tyí sɔkɔ ye lésõ
Liyel yo nɛ ńkɛ̃́: ‹Mé wil mɔ ń dyɔ yĩ̋ nɛy yõ,
ǹmɔ nɛ̂-á Nsyese pídĩ́ Davidilɛ. À kɩ ń dyɔ yĩ̋ tyi
pól pɩ dal mɔ pallɛ.›
23 Liyel ye lésõ ǹ vyãhlɛ Davidi kɔ̃ nɛ, Yisrayel
pwáhnmɔ-ò-á kɩ dubi ǹmɔ pétóbé sɔkɔ. Kénɛ
pwáhnmɔ-ò ye pɔ pɩ Yesulɛ.

§ **13:18** 13.18 - Púnɔ́ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, yõke ó náh sɔ̃̀ Liyel pélɛ n kɔ̃. À sɔ̃̀ mɛ pé nɩlɛ n gbɛ, à n tɔ̃ n sah n pɩ pé tyí.

24 Tɛ́ Yesu-á pópó n pi, wèlnwı̀lkı̀-ò Nsyɔ̃ ye yo
Yisrayel tãn pól tyí nɛ, pè pé nnɔ vi mɔ, pè mó
wèlnwı̀lkı̀nɔ́ wɛ.
25 Ǹtɛ Nsyɔ̃ tɔ̃̀-á pópó pɔ n tyɛ, à mɛ n yo
névye tyí nɛ ńkɛ̃́: ‹Yépi tɛ̃ sõnɔ sɔkɔ, nɛ̂ mɛ
ńmɔlɛ? Yé káh wɛ nɛ, pwáhnmɔ-ò nɛ̂ pɔ́nɔ́-á yé
syıkı tɛ̃, ǹmɔ-á ńmɔlɛ dɛ́! Ǹtɛ yé yah, à mɛ n
knɛ pɔ́-ńsah. Tɛ́ ńmɔ ńtɛ̃ fɔ̃́rɔɔ kah ǹ lékyêh fyé
dɛ́nɔ́lɛ ǹ gbyɛ̂̃h sɔkɔ.›»
26 Képah náh, Pole tɔ̃ nɛ: «Á no, yépi nónó-á
Abrahmı pétóbélɛ, à tahlı Liyel yah tíkí pípú
pól tyí, pwáhnmɔnɔ wɛy mɛ̀ ye tɛkı mɔ ápi pól
yı̃nnɛ.
27 Ǹtɛ Yerusalɛmı tãn ànɛ̂ pé yɔ̃̀tãm náh lésõ
pı̃ nɛ, Yesu-á pwáhnmɔ-òlɛ. Tɛ́ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀
syínyopu wɛlɔ nónó-á n kar pé tyí Nsyifunɔ mı
mı yòh sõnɔ́ póllɛ, pè náh sé yõ pı̃. Kénɛ wɛlɔ
tyi yónɔ́ ye lésõ pè pı dal mɔ, pǎh lékàhlɛ Yesu
kɔ̃.
28 Pè náh Yesu tyípíní yɔ́ ńtɛ̃ wɛ, nɛ̂-á yı̃nɛ ǹ
kònmɔnɔlɛ. Ǹtɛ pè kè yah kɔ̃ Pilati tyí nɛ, à à
ko mɔ.
29 Tɛ́ Liyel wɛy-á tyi nónó pól yo Yesu tyí
sɔkɔ, pǎh pɔ sè pı dal mɔ tɛ gbı̃́ nɛ̂nɛ, pè ǹ lékó
tiki mɔ to dahnı yõ, tɛ́ kyı à yı̃ diki yɔ́ sɔkɔ.
30 Ǹtɛ Liyel mɛ ǹ lékó yilki mɔ.
31 Képah náh, névye nónó-á lésõ ǹ sɔ̃̀ tɛ̃ yal
Kalile gbɛ̃̆nyah, à dɔkɔ yuku ǹnɛ Yerusalɛmı
kwil, à ǹ gblɔ̃̆ynɛ pépi wɛ̃kı sèpı̃̀n náhnáh sɔkɔ.
Kénɛ névye nɔ́pi ye mɛ ǹ tyi yónwàhpu
kègblɔlɛ Yisrayel tãn yah núkúnúkú yɔ̀.

32 Ǹtɛ ápilɛ, Nìvìnì tir ye ápi tɔ n yo yé tyí yɔ̀
nɛ ńkɛ̃́: Liyel-á ǹ vyãhlɛ á náh tãn kɔ̃ nɛ̂ tyí yõ,
33 képah-á à pɩ dal mɔ ápi tyí, ápi nónó-á pɩ
pé wɛ̃́npȉlɛ. Wăh Yesulɛ á kɔ̃, à yĩnɛ kăh wãrkɩ
sah sɔ̃́ Gbálnɔ́ sɛ́bɛ́y yìkì ní-ò sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:

‹Ńmɔ Pídĩ́ ye álɛ;

à tɔkɔ kwɛy tyí, ńmɔ ye á Súlɛ.›*

34 Liyel ye lésõ kwãh tɛ̃ kè yo sah nɛ ńkɛ̃́,
Yesu-à pɔ ku, à náh n pyãh n pi. Páh kɩ ǹ lékó
yilki mɔ. Á tɔ̃ lésõ kè yo dal mɔ nɛ ńkɛ̃́:
‹Máh lésõ ń vyãhlɛ Davidi kɔ̃ nɛ̂ tyí sɔkɔ,
mé kɩ kè pɩ yé tyí, kɩ sãm mɔ yé sɔkɔ,
tir yɔ́ náh ké dùkù ku n pi.›†

35 Képah ye Davidi yo fĩ́ yɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:

‹Á náh n yɛ á tȍnpɩ pèpɛy lékó kɔ̃
kè n pyãh n pi.›‡

36 Ǹtɛ Davidi tɛ̃ wɔ gbĩ sɔkɔ, à Liyel tȍ pɩ ké
wɛ̃kì yõ. Képah náh, à mɛ ku pè kɔ̃ pè yĩ ǹ náh
tãn lékyî tnɔ̂, ǹ tɔ lékó mɛ pyãh.
37 Ǹtɛ Liyel ye Yesu lékó yilki mɔ. Ǹmɔ lékó tɛ̃
wɔ náh pyãh dɛ́!
38 Á no, yé pĩ nɛ, ǹmɔ Yesu gbȍ yõ-á tyípêl
yɔ̃nmɔnɔ tyí wɛ yo yé tyí dɛ́! Moyisi tyi
kȍnsàhnɔ́ náh tɛ̃ wɛ yé yõ wilki tyípêl nónó
sɔkɔ,
39 névi nɛ̂-à sɛ̃ Yesu yõ, tɛ̃ yõ kɩ wil sé pól
sɔkɔ, à kɩ fɛ̃ nɔ de Liyellɛ.

* **13:33** 13.33 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 2.7. † **13:34** 13.34 - Yah n tɛ Yesayi 55.3. ‡ **13:35** 13.35 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 16.10.

40 Képah ye, yé kyɔ̀mìnɔ́ pɩ, yè káh pɔ Liyel
wɛy mɛ̀ yahle. Képah-à pí-ńkɛ̃́nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀
syínyopu-á tir nɛ̂ yo sah, kè kɩ pɔ yé yĩni tɛ̃. Pè
lésõ nɛ ńkɛ̃́:
41 ‹Yé yah, wɛ̀nyìkì wɛ́kípú nɔ́pi,
yé nɛ mɛ gbɛ̃̀ndùnì sɔkɔ, yè mó ku tɛ̃ yõ!
Máh kɩ pɔ nɛ̂ pɩ n pi yé sɔkɔ, tɛ́ kɩ yé sah min
sɔkɔ;
névi-à sɔ̃́ sɔ̃̀ pɔ kélɛ n yãh yé tyí,
yé náh n sɛ̃ n pi ké yõ.›»§
42 Sépi yóntɛnɔ náh, Pole ànɛ̂ Barnabasɩ-á n
wil Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, no tyah
pélɛ n ni nɛ, mɩ mɩ yòh kèyǎhlɛ, pè tɔ̃ pɔ pé syɩ
pé wɛy mɛ̀ ó yõ.
43 Képah náh, tɔ́wû-á pɔ karkɩ gbĩ́ nɛ̂nɛ, névye
náhnáh Pole ànɛ̂ Barnabasɩ sɔ̃̀ tɛ̃. Nsyifunɔ ye
sɔ̃̀, à tahlɩ névye tyí, nɔ́nɔ́-á vi mɔ de Nsyifunɔ
Liyel nínɔ́ wɛ̃̀kì sɔkɔ. Tɛ́ Pole ànɛ̂ Barnabasɩ sɔ̃̀
mɛ n yãh pélɛ, à pé sõnɔlɛ n vi n mɔ nɛ, Liyel-á
pèpɔrɩ nɛ̂ pɩ pé tyí, pè ké tɛ̃́nɔ́ plɛ.

Pole ànɛ̂ Barnabasɩ Liyel wɛy yónɔ́lɛ névye tyí, nɔ́nɔ́ náh pɩ Nsyifunɔlɛ

44 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ mɩ mɩ yòh kèyǎh-á vi
pɔ, kwil névye kan pɔ tuke mɔ Liyel wɛy noh
yĩnnɛ.
45 Nsyifunɔ-á kénɛ tɔ́wû wɛ sɛ̃́, dyɔ́yɔ́kì de pé
sɔkɔ képékèyɔ̂. Pè tyah Pole wɛynɛ n kɔ̃lɩ, à ké
tyílɛ n yo n yɩkɩ.

---

§ **13:41** 13.41 - Yah n tɛ Yabakuki 1.5.

46 Képah sɔkɔ, Pole ànɛ̂ Barnabasɩ kè yo
nɩ̀sãhlɛ pé tyí nɛ: «Yépi ǹgbò tyí ye Liyel wɛy
sȍ yĩnɛ kè yo. Ǹtɛ yáh fyɔ̀ kè yahle, tɛ́ kè wɛ̃kɩ
nɛ yé náh yĩnɛ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ́nɔ́lɛ, kǎh pɩ sɛ̃́,
ápi kɩ á yah mɔ névye tȉnnɛ núkúnúkú, nónó
náh pɩ Nsyifunɔlɛ.
47 Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Liyel-á nɛ̂ yo, képah ye á n pɩ dò. Ȁ
kè yo nɛ ńkɛ̃́:

‹Mé ye ǹ sah nɛ á pɩ kyòolɛ névye tyí, nónó náh
pɩ Nsyifunɔlɛ,

á mó kyɩ pwáhnmɔnɔ wɛy yo

kèkõyő pól sɔkɔ.›»*

48 Képah sɔkɔ, nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ, pǎh
wɛlɔ nɔ́pi noh sɛ̃́, pé nɩ vɩ, pè tyah Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃
Liyel wɛynɛ n gbilki. Tɛ́ névye nónó pól-á sȍ
yĩnɛ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ́nɔ́lɛ, pé pól sɛ̃ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ yõ.

49 Liyel wɛy núkú tɔ̃ mɔ kénɛ gbɛ̃̆nyah tȁntȁn
pól sɔkɔ.

50 Tɛ́ syɔ́ nɛ́-ǹgbnɔ yísyɔ́ sȍ mɛ, nónó-á mɛ
Nsyifunɔ Liyel wɛ̃̆kɩ̀lɛ n kɔ. Kǎh pɩ sɛ̃́, Nsyifunɔ
mɛ pépi ànɛ̂ kwil nɛ́-ǹgbnɔ yísyɔ́ kurki mɔ Pole
ànɛ̂ Barnabasɩ yõ. Pè mɛ tyah Polepilɛ n fõh, tɛ́
pè yĩni yal pé sétáh yõ.

51 Pǎh mó n wil kénɛ kwil, pè pé gbyȇh
nɛ̀ngbɔ̃ kwer kwɛ ké sɔkɔ, tɛ́ sɔkɔ Yikonyumi
kwil.

52 Ǹtɛ Antyɔsyɩ kwil Yesu tȍ sȁhpú tɛ̃̀ wɔ sȍ
mɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ ǹgbɛ̃ sɔkɔ, tɛ́ Liyel Mirki mɛ pè tɔkɔ.

* **13:47** 13.47 - Yah n tɛ Yesayi 49.6.

14

Pole ànɛ̂ Barnabasɩ Liyel wɛy yónɔ́lɛ Yikonyumi kwil

1 Képah sɔkɔ, Pole ànɛ̂ Barnabasɩ-á yĩni tɛ̃
Yikonyumi kwil, pè tɔ̃ de yuku Nsyifunɔ Liyel
ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ. Tɛ́ tyah Liyel wɛynɛ n yo,
fɔ́ɔ́ Nsyifunɔ ànɛ̂ nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ, pé
náhnáh vi mɔ pɩ Yesu yõ sɛ̃púlɛ.
2 Ǹtɛ Nsyifunɔ sɔkɔ nónó-á sɔ̃̀ yahle sɛ̃nɔ́lɛ
Yesu wɛy yõ, pépi nɛ́káhbɩ́ kurki mɔ Yesu yõ
sɛ̃pú yõ.
3 Ǹtɛ képah fyé yõ, Pole ànɛ̂ Barnabasɩ tɔ̃ tɛ̃ à
mo Yikonyumi sɔkɔ. Pé gbɔ̃̀ sàhnyĩnɔ sɔ̃̀ mɛ Tɛ̃
ǹgbɛ̃ yõ pè kɔ̃ pè n wɛkɩ nɩ̀sãhlɛ. Tɛ́ à sɔ̃̀ mɛ pé
yah tɛ̃ pè kɔ̃ pè gbɩ̆l tyilɛ n pɩ, gbɩ̆l nónó-á n
wɛ̃kɩ nɛ, pǎh wɛlɔ nónónɛ n yo Liyel pèpɔrɩ
pínɔ́ tyí sɔkɔ, gblɔ-á sélɛ.
4 Ǹtɛ kwil névye gbɛkɩ. Pé túkù sɔ̃̀ mɛ mɔ
Nsyifunɔlɛ, túkù mó mɛ mɔ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névyelɛ.
5 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ ànɛ̂ nónó náh pɩ
Nsyifunɔlɛ, à tahlɩ pé yɔ̃̀tãmnɔ́ tyí, pè wɛ̃ tyí mɔ
nɛ, pé Pole ànɛ̂ Barnabasɩ fõh, pé mó pè minki
ko dyêhlɛ.
6 Ǹtɛ Pole ànɛ̂ Barnabasɩ-á pɔ pĩ ké sɔkɔ, pè
to sɔkɔ Lisitir kwil, ànɛ̂ Dɛrɩbɩ kwil, ànɛ̂ sé
gbɔ̀plɔ kwlo sɔkɔ, Likawoni gbɛ̃nyah.
7 Tɛ́ yɔ̃ sɔkɔ, à Nɩvɩ̀nɩ̀ tirlɛ n yo n kɔ̃ nɛ́npɔ́.

Sèkùkù dɩ̃́ yɔ́ dɛ́nmɔnɔlɛ Lisitir kwil

8 Tɛ́ dɩ̃́ yɔ́ lésõ mɛ Lisitir kwil, gbyɛ̂̃hnɛ
kúnɔ́lɛ. À sɔ̃̀ dubi sèkùkùlɛ, à náh tɛ̃ wɛ kɔ yah.

9 Tɛ́ sõ yɔ́lɛ, Pole-á n wɛkɩ, kénɛ ɗɩ̃́ sɔ̃̀ mɛ ǹ
wɛynɛ n nohnɩ. Képah tɛ̃̌nɛ, Pole tyah ɗɩ̃́nɛ n
yah díkídíkí. Tɛ́ wǎh kè wɛ nɛ Liyel yõ sɛ̃́nɔ́-á
mɛ ɗɩ̃́ mɛ̀ tyí kɩ fɛ̃ dɛ́nmɔnɔ wɛ Liyel tyí,
10 à yo ǹ tyí yɩ̃́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ nɛ: «Yuku n yɩ̃n
tómm á gbyɛ̂̃h yõ!» Képah sɔkɔ, ɗɩ̃́ núkú yɔkɔ
syɩkɩ ǹ gbyɛ̂̃h yõ, à tyah n kɔ.
11 Tɔ́wû-á képah tɛ̃̌ pínɔ́ wɛ sɛ̃́ Pole tyí, pè
tyah n yo wòhòh Likawoni tãn wɛy sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́,
tɑ̃̀n-á sé viri pɩ névyelɛ à tiki pɔ pé wrɔ́ dɛ́!
12 Képah sɔkɔ, pè tɔ̃̀ nɛ̂-á pè n ye Nsewusilɛ,
pè képah yɩ̃n dyɩ Barnabasɩ kɔ̃. Tɛ́ wɛy-á sɔ̃̀ mɛ
Pole wɔ gbɔ̃̀ sɔkɔ sɛ̃́, pè kèyǎh yɩ̃n dyɩ ǹmɔ kɔ̃,
nɛ̂-á pè n ye Yɛrɛmɛsɩlɛ.
13 Tɛ́ tɔ̃̀ nɛ̂-á pè n ye Nsewusilɛ, ké wɔ̀kɔ̀ sɔ̃̀
mɛ kwil dé-ńsah yah sɔkɔ. Ké lékwén nɛ́tɛ̃̌ ɗɩ̃́
mɛ nyéhpyɛ́nì tɛ̃̌ pɔ kénɛ tɔ̃̀ wɔ̀kɔ̀ yah ànɛ̂ yî
finɛ.* Tɛ́ ǹmɔ ànɛ̂ tɔ́wû sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ, pé
gbètòh mɔ Barnabasɩ ànɛ̂ Pole yõ.
14 Ǹtɛ Barnabasɩ ànɛ̂ Pole-á képah tɛ̃̌ noh sɛ̃́,
pépi nónó-á Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névyelɛ, pè pé fwɔ̀mɔlɔ
yɔrɩ tɔkɩ yèkwɔrɩ tɛ̃̌ tyí, tɛ́ to de tɔ́wû nɩyɔ̃́ mɛ
yo tũ yɩ̃́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ nɛ:
15 «Á no, sɔ̃́ mɛ tɛ́ yé képahlɛ n pɩ? Névye ye
ápi tɔlɛ, yépi tyí kɔ̃lɛ dò! Nìvìnì tir ye á pɔ
yó-ńsah yé tyí nɛ, yé yõ kɛ̃́ fal fal tɑ̃̀n nɔ́pi milki,
yé mó vi mɔ Liyel wɛ̃̌kì tɛ̃, ǹmɔ nɛ̂-á min

* **14:13** 14.13 - Névye náhnáh tɛ̃̌ sõnɔ sɔkɔ, nyéhpyɛ́nì nɔ́pi sɔ̃̀ mɛ kóhnmɔnɔlɛ yî fi nɔ́pilɛ.

nétɛ̃̄nɛ. Ǹmɔ ye mɔ yȋ̂nyõlɛ, ànɛ̂ sétáhlɛ, ànɛ̂
pnɛ yɔlɛ, à tahlı sé sɔkɔ yíyı̀n pól tyí.
16 Ǹgbòlɛ, Liyel mɛ̀ ye sɔ̃̀ yɛ kwlo kwlo névye
pól kɔ̃ pè n kɔ pé dyɔ dyɔ wȁl yõ.
17 Ǹtɛ à mɛ ǹ gblɔ̃́y dùkùlɛ n wɛ̃kı sɛ̃́
gbĩ́mɛgbĩ́ ǹ pèpɔrı pínɔ́ sɔkɔ. Ȁ mɛ pȕ̃nɛ n pı n
mɔ yélɛ n kɔ̃ à n wil yȋ̂nyõ, tɛ́ yé sèmukɔ kɔ̃ sè n
pɛkı, tɛ́ yõke náhnáhlɛ yélɛ n kɔ̃ ànɛ̂ nìvìnìnɛ.»
18 Ǹtɛ wɛlɔ nɔ́pi fyé yónɔ́ yõ, Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye
yah vyãh tɔ́wû yȋ́nínmɔ-ńsah nɛ, pè káh gbètòh
mɔ pé yõ.
19 Ké légbĩ́ sɔkɔ, Nsyifunɔ yísyɔ́ wil Antyɔsyı
kwil, Pisidi gbɛ̃̀nyah, ànɛ̂ Yikonyumi kwil, à pɔ
nɛ́npɔ́. Pépi pɔ tɔ́wû vi tɛ̃ mɔ Polepi yõ, pè kɔ̃
pè yuku Polelɛ n minki dyêhlɛ nɛ páh ǹnɛ n
min n ko. Képah náh, pè à yɔrı wilki sah kwil
náh tȉnnɛ, tɛ́ mɛ n sõ nɛ wǎh ku.
20 Ǹtɛ Yesu tɔ̃̀ sȃ́hpú-á pɔ tuke mɔ ǹ tnɔ̂, à à
mɔ gbĩ gbĩ́ nɛ̂nɛ, à mɛ yuku tɛ́ de kwil sɔkɔ. Tɛ́
ké dĩndallɛ, à sɔkɔ ànɛ̂ Barnabasılɛ Dɛrıbı kwil.

Pole ànɛ̂ Barnabası syínyukunɔlɛ Siri gbɛ̃̀nyah sɔkɔ

21 Képah tɛ̃nɛ, pǎh kyı yĩni tɛ̃ Dɛrıbı kwil, pè
Nìvìnì tir yo nɛ́npɔ́ tãn tyí. Pé náhnáh mɛ sɛ̃
Yesu yõ, à pı ǹ tɔ̃̀ sȃ́hpúlɛ. Képah náh, Polepi pé
syı syɔ̃ Lisitir kwillɛ, ànɛ̂ Yikonyumi kwillɛ, à
kyı de Antyɔsyı kwil, Pisidi gbɛ̃̀nyah sɔkɔ.
22 Tɛ́ nìsãh ànɛ̂ sɔ̃́ré ye sɔ̃̀ pè n mɔ n kɔ̃ Yesu
tɔ̃̀ sȃ́hpú sɔkɔ nɛ, pè gbah n tɛ̃ pé sõnɔ sah yĩ́ĩ

Yesu yõ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́. Pè sɔ̃̀ mɛ n yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́,
yèvyãhrɩ náhnáh dénwɩ̃̀lnɔ́ sɔkɔ-á pé kɩ de
Liyel tɔ̃́rí mɛ́-ńsah sɔkɔ.
23 Tɛ́ Yesu yõ sɛ̃́pú tɩ̃̀nkɩ̃̀nɔ́ nónó-á sɔ̃̀ mɛ kwlo
nɔ́pi pól sɔkɔ, Polepi sɔ̃̀ yah tãm yísyɔ́ yah wilki
sé sɔkɔ, à sah sé yõ. Tɛ́ níkɩ̀ tɛ̃ à nírí pɩ pé tyí, à
pè dahbɩ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu gbɔ̃̀, pǎh sɛ̃ ǹmɔ nɛ̂ yõ.
24 Képah náh, pè Pisidi gbɛ̃̌nyah kɔ kah, à kyɩ
de Pãnfili gbɛ̃̌nyah sɔkɔ.
25 Nɛ́npɔ́ sɔkɔ, pè Liyel wɛy yo Pɛrsyɩ kwil tãn
tyí, tɛ́ pyɛ̌ yuku Atali kwil.
26 Pǎh n yal nɛ́npɔ́, pè de krótókè ǹgbɛ̃ sɔkɔ, à
yuku Antyɔsyɩ kwil, Siri gbɛ̃̌nyah sɔkɔ. Kénɛ
kwil sɔkɔ ye sɔ̃̀ pè pè dahbɩ Liyel gbɔ̃̀ sɔkɔ, tɔ̃̀
mɛ̀ pɩ yĩnnɛ, nɛ̂-á pè pɩ tɛ yɔ̀.
27 Pǎh yĩni tɛ̃ Antyɔsyɩ sɔkɔ, pè Yesu yõ sɛ̃́pú
tɩ̃̀nkɩ̃̀ ye tuke. Tɛ́ Liyel-á pé yah tɛ̃, à ǹ tɔ̃̀ pɩ
dùkù nɛ̂nɛ, pè kè yãh pé tyí; à tahlɩ wǎh ǹ yõ
sɛ̃́nɔ́ wɛ̃̌kɩ̀ yɩkɩ mɔ névye tɔ kõ sɔ̃́, nónó náh pɩ
Nsyifunɔlɛ.
28 Képah náh, Polepi tɛ̃ pélɛ Antyɔsyɩ sɔkɔ, à
mo.

15

Yékɑ̂b dénɔ́lɛ

1 Képah tɛ̃̌nɛ, díbí yísyɔ́ wil Nsyude gbɛ̃̌nyah,
à pɔ Antyɔsyɩ kwil sɔkɔ. Tɛ́ pɔ tyah Yesu yõ
sɛ̃́púlɛ n kwɔ nɛ ńkɛ̃́, nɛ́ pè náh kɔ̃̀kè kõ sɔ̃́-á
Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ kè yo sah, pè náh fɛ̃
pwáhnmɔnɔ wɛ n pi.

2 Ǹtɛ Pole ànɛ̂ Barnabasɩ náh fɛ̃ syi. Kǎh pɩ sɛ̃́,
yékẫb ǹgbɛ̃ de pépi ànɛ̂ díbí nɔ́pi wrɔ́. Képah
sɔkɔ, kè yah tɔkɔ nɛ Pole, ànɛ̂ Barnabasɩ, ànɛ̂
pépi túkù-á kɩ dɔkɔ yuku Yerusalɛmɩ kwil. Pǎh
kɩ kyɩ wil Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye ànɛ̂ Yesu yõ sɛ̃́pú
yah tãm tyí, pè yĩ mɛ̀ yah wah.
3 Tɛ́ mɛ yòhnìnmɔnɔ pɩ Polepi tyí kénɛ kɔ́lɔ́
mɛ̀ yĩnnɛ. Polepi-á n sɔkɔ, pè syɔ̃ sɔkɔ Fenisi
gbɛ̃̌nyah ànɛ̂ Samari gbɛ̃̌nyah sɔkɔ, mɛ névye
tyílɛ n yãh pé tyí, nónó-á vi mɔ Liyel wɛ̃̌kì tɛ̃, tɛ́
Nsyifunɔ náh pélɛ. Kè pɩ nìvìnì ǹgbɛ̃nɛ Yesu yõ
sɛ̃́pú pól tyí.
4 Pǎh kyɩ yĩni tɛ̃ Yerusalɛmɩ kwil, Yesu yõ
sɛ̃́pú, ànɛ̂ pé yah tãm, ànɛ̂ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye mɛ
pè tɛ̃ pallɛ. Képah sɔkɔ, Liyel-á Polepi yah tɛ̃ pè
ǹ tɔ̃̀ pɩ dùkù nɛ̂nɛ, Polepi kè yãh pé tyí.
5 Ǹtɛ Farisiyɛ̃ névye nónó-á vi mɔ pɩ Yesu yõ
sɛ̃́púlɛ, pépi túkù yuku tyah n yo nɛ ńkɛ̃́, nónó-á
sɛ̃ Yesu yõ, tɛ́ Nsyifunɔ náh pélɛ, pǎh yĩnɛ pè
kɔ̃̀kè kõ; ànɛ̂ pǎh yĩnɛ kyĩ̀nmɔnɔlɛ pè Moyisi tyi
kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ nɛ n pɩ.
6 Képah tɛ̃ sɔkɔ, Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye ànɛ̂ Yesu yõ
sɛ̃́pú yah tãm wɛ̃ wɛ yĩ mɛ̀ tyí sɔkɔ, à kè yah wɛ̃
tyí.
7 Kè sɔ̃̀ pɩ yĩ́ yékẫb ǹgbɛ̃nɛ pé wrɔ́, fɔ́ɔ́ Pyɛrɩ
pɔ yuku yĩn, tɛ́ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́: «Ń yṹnpyé,
yépi ńtɛ̃ se kè pĩ nɛ Liyel-á ńmɔ yah wilki yé
sɔkɔ di mónɔ́lɛ tɛ́! À nɛ mé Nìvìnì tir yo névye
tyí, nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ, pè kɔ̃ pè kè wɛ
noh, pè mó sɛ̃ Yesu yõ.

8 Ǹtɛ Liyel nɛ̂-á névye fɔkɔ sõnɔlɛ n pnɛ, ǹmɔ
ye ǹ Mirkilɛ pè kɔ̃, sɔ̃́-á lésõ à kélɛ ápi tɔ kɔ̃, à
kè wɛ̃kı nɛ páh pépi tɔ fɛ̃ syi.
9 À náh wǎhkı̀ pı ápi ànɛ̂ pépi wrɔ́. Pǎh sɛ̃ ǹ
yõ, képah ye à pé nnɔ tɔ̃ sah.
10 Tɛ́ núkúnúkú, sɔ̃ pı tɛ́ yé Liyel vyãh sɔ̃̀lɛ n
noh, à tɔ́kɔ́pɛ̂llɛ n sah Yesu yõ sɛ̃́pú yõ, nónó-á
ápi náh tãn ànɛ̂ ápi ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ sè twah yah?
11 Ǹtɛ ápi sɛ̃ ké yõ nɛ áyáh pwáhnmɔnɔ wɛ Tɛ̃̆
ǹgbɛ̃ Yesu pèpɔrı gbɔ̃̀ yõ, no nɔ́pi tyí kɔ̃lɛ.»
12 Kǎh pı sɛ̃́, no pól tɛ̃ syísyí, tɛ́ pé ní kwɔ Pole
ànɛ̂ Barnabası tyí. Képah sɔkɔ, Liyel-á syɔ̃
Polepi tyí, à gbı̃̆l tyi nónó pı névye tyí, nónó
náh pı Nsyifunɔlɛ, Polepi sè yãh pé tyí.
13 Pǎh sè yãh tɛ gbı̃́ nɛ̂nɛ, Nsyakı wɛy tɔkɔ, tɛ́
nɛ ńkɛ̃́: «Ń yṹnpyé Nsyifunɔ,* yé noh ń tyí yɔ̀.
14 Á pól yı̃́ yah ye Simo-Pyɛrı kè yo nɛ ńkɛ̃́,
ǹgbò dùkù-á Liyel kè yah tɔkɔ, à nósyɔ́ yah
wilki névye sɔkɔ, nónó náh pı Nsyifunɔlɛ, à pı
ǹ nolɛ.
15 Tɛ́ wɛy mè mó tɔ̃ mɛ yı̃́nɛ́nɔ́lɛ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀
syínyopu wɛlɔlɛ. Yé yah, kè mɛ wã́rkínsàhnɔ́lɛ
nɛ,
16 Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Liyel-á nɛ ńkɛ̃́:
‹Képah náh, mé kı ń syı pɔ Davidi kéte sɔ́nɔ́ tɔ̃
mɔ.
Mé kı ǹ kéntíkínı̀ tɔ̃ mɔ kı kè yilki pallɛ.
17 Képah sɔkɔ, kèkõyɔ̃́ névye tɛ́lɔ́ pól kı yuku
ńnɛ n yah n kɔ̃.

* **15:13** 15.13 - Yṹnpyé Nsyifunɔ nónó tyí-á n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀, pépi pı Nsyifunɔlɛ nónó-á sɛ̃ Yesu yõ.

Gbɩ yõ, kwlo kwlo névye pól ye kɩ n yah n kɔ̃ n
pi ńnɛ,
máh pépi nónó ye nɛ pè pɩ ń tyílɛ.›
Sɛ̃́ ye Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Liyel yo, ǹmɔ nɛ̂-á tyi nɔ́pi wɛ̃kɩ
18 di mónɔ́lɛ.†
19 Képah yĩnnɛ, ńmɔ Nsyakɩ tɛ̃̀ sõnɔ sɔkɔ,
névye nónó-á vi mɔ Liyel tyí yõ, tɛ́ Nsyifunɔ
náh pélɛ, á náh yĩnɛ à tyilɛ n tɛ̃ n tah pé tyí.
20 Ǹtɛ á ye sɛ́bɛ́y wãrkɩ n tɛkɩ n mɔ pé tyí nɛ,
pè pé gblɔ̌ynɛ n tɛ̃ sãh fálnɔ́ yîlɛ, ànɛ̂ fɔ̀fíkìlɛ,
ànɛ̂ tő kwɛ́-ńkɛ̂ kwáhkókè kɔ̀lɛ, ànɛ̂ tőnɛ, sè kɔ̃
sè káh pɔ pè silki.
21 Yé yah kɛ̀, à tɔkɔ ǹgbò dùkù tyí, kénɛ tyi ye
ńkɛ̃́nɛ Moyisi tyi kɔ̏nsàhnɔ́ sɔkɔ, pě névyelɛ n
kwɔ mɩ mɩ yòh sõnɔ́ póllɛ kwlo kwlo pól
Nsyifunɔ Liyel ní-ńtɑ̂n vì sɔkɔ.»

Sɛ́bɛ́y tőnɔ́lɛ Yesu yõ sɛ̃́pú tyí, nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ

22 Képah sɔkɔ, Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye, ànɛ̂ Yesu yõ
sɛ̃́pú yah tãm, ànɛ̂ Yesu yõ sɛ̃́pú ɩ̃̀nkì pól yo sah
núkú yõ nɛ, páh kɩ nósyɔ́ yah wilki pé wrɔ́, tɛ́
kɩ pépi tɛkɩ mɔ Pole ànɛ̂ Barnabasɩlɛ Antyɔsyɩ
kwil. Képah tɛ̃̌nɛ, Nsyudasɩ, nɛ̂-á pè n ye
Barsabasɩlɛ, pè mɛ ǹmɔ ànɛ̂ Silasɩ yah wilki. Pé
nímí póllɛ, névye sɔ̏ mɛ yɔ̏yénnɛ n sah pé yõ.
23 Pè mɛ tɛ̃ntɔ̏ sɛ́bɛ́y yɔ́ wãrkɩ à dahbɩ pé gbɔ̏,
nɛ̂ sɔkɔ-á kè mɛ yónɔ́lɛ nɛ ńkɛ̃́: «Á yűnpyé yépi
nónó-á Nsyifunɔ náh yélɛ, tɛ́ mɛ Antyɔsyɩ, Siri
gbɛ̃̌nyah sɔkɔ, à tahlɩ Siri gbɛ̃̌nyah kwlo tɛ́lɔ́ tyí,

† **15:18** 15.16-18 - Yah n tɛ Amɔsɩ 9.11-12.

ànɛ̂ Silisi gbɛ̃̌nyahlɛ; ápi Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye ànɛ̂ yé
yṹ́npyé Yesu yõ sɛ̃́pú yah tãm ye n wɛkı yé tyı́.
24 Á kè noh nɛ, nósyɔ́-á wil ápi sɔkɔ, à kyı pé
wɛlɔlɛ yé lékã̂́m vye fɛ̃kı, à yé mɔ sah fɔ́kɔ́sõnɔ
sɔkɔ. Tɛ́ ápi náh se mó tɔ̃ tõ pélɛ.
25 Képah ye, á kè yah tɔkɔ wɛ̃ tyı́ nɛ, áyáh kı
névye wilki tɛkı mɔ yé tyı́. Pè kı n pɔ n pi wɛ̃
tyı́ ànɛ̂ á nı̀gbɛ̀kı̀ névye Barnabası ànɛ̂ Polelɛ,
26 pépi nónó-á pé min mɔ kũ kɔ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu
Krista tɔ̃̀ yĩnnɛ.
27 Nsyudası ànɛ̂ Silası ye á n tɛkı n mɔ yé tyı́.
Tyi nónó-á á wãrkı tɛkı mɔ yé tyí, pè kı pɔ sè tɔ̃
yo yé tyı́ vyãhlɛ.
28 Liyel Mirki ànɛ̂ ápi ye yah tɔkɔ kélɛ nɛ, á
káh tɔ̃ tyi yı́syɔ́ kõ sah yé kɔ̃, à wil tyi nɔ́pi tyı́
sɔkɔ yɔ̀, sépi nónó-á yĩnɛ pı́nɔ́lɛ káhkáh:
29 Yé yé gblɔ̃̌ynɛ n tɛ̃ sãh fálnɔ́ kɔ̀lɛ, ànɛ̂ tɔ̃́nɛ,
ànɛ̂ tɔ̃́ kwɛ́-ńkɛ̃̂ kwáhkókè kɔ̀lɛ, ànɛ̂ fɔ̀fı́kı̀
pı́nɔ́lɛ. Yâh yé gblɔ̃̌ynɛ n tɛ̃ n yĩ́́ sépi pól pı́nɔ́lɛ,
yé mɛ n pı plɛ. Yé tɛ̃̌nɔ!»

30 Képah náh, pè wɛ̃̌kı̀lɛ tɛ̃ntɔ̃̀ névye kɔ̃ pè
sɔkɔ à kyı de Antyɔsyı kwil. Pè kyı Yesu yõ
sɛ̃́pú tɔ́wû tuke mɔ, tɛ́ tɛ̃ntɔ̃̀ sɛ́bɛ́y mɛ̀nɛ pè kɔ̃.
31 Pǎh kè kar, ké sɔkɔ tyı́yónɔ́ sɔ̃́ré mɔ pé
sɔkɔ, kè pı nı̀vı̀nı̀nɛ pé tyı́.
32 Képah sɔkɔ, Nsyudası ànɛ̂ Silasıpi tɔ-á sɔ̃̀ pı
Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syı́nyopulɛ sɛ̃́, pépi tyah nolɛ n vi n
mɔ, mɛ tyi náhnáhlɛ n yo pé tyí, à sɔ̃́rélɛ n mɔ
pé sɔkɔ.

33 Păh sèpȉn yísyɔ́ pɩ nɛ́npɔ́, képah náh, no pè
fĩn mɔ, tɛ́ wɛkɩ pé tyí nɛ, pè de lènɔlɛ pé tɔ̋pú
tȉnnɛ. [
34 Tɛ́ Silasɩ wɔ mɛ nɛ, péwɔ-á kɩ wũ nɛ́npɔ́.]
35 Ǹtɛ Pole ànɛ̂ Barnabasɩ tɛ̃ wɔ sȍ mɛ tɛ̃
Antyɔsyɩ sɔkɔ. Pépi ànɛ̂ névye náhnáh yísyɔ́ sȍ
mɛ nolɛ n kwɔ, tɛ́ mɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Nìvìnì tirlɛ n yo.

Pole ànɛ̂ Barnabasɩ gbɛ́kínɔ́lɛ

36 Sèpȉn yísyɔ́-á sɔkɔ sɛ̃́, Pole yo Barnabasɩ tyí
nɛ, páh Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛy yo kɔ̃ kwlo nónó pól sɔkɔ,
à yɛ pé pé syɩ kyɩ yah pé yṹnpyé Yesu yõ sɛ̃́pú
tyí kénɛ kwlo sɔkɔ, pé tyí-à kɩ mɛ dùkù nɛ̂nɛ.
37 Képah sɔkɔ, Nsyɔ̃ nɛ̂-á pè n ye Markɩlɛ,
Barnabasɩ sȍ mɛ ké tyí nɛ, pé ǹ tɔ tɛ̃ pé sɔkɔ.
38 Ǹtɛ Pole wɔ náh sȍ mɛ ké tyí nɛ pé sɔkɔ
ǹnɛ; ǹmɔ nɛ̂-á lésõ ǹ gbɛ wil pé sɔkɔ Pãnfili
gbɛ̆nyah dùkù sɔkɔ, tɛ́ à náh tɔ̃ sȍ mɛ n kyɩ n pɔ
pélɛ pé tȍ sɔkɔ.
39 Kăh pɩ sɛ̃́, yékẫb ǹgbɛ̃ de Pole ànɛ̂
Barnabasɩ wrɔ́, pè mɛ gbɛkɩ. Barnabasɩ mɛ
Nsyɔ̃-Markɩ tɛ̃ tahlɩ ǹ gblɔ̆y tyí, pè de krótókè
ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ à sɔkɔ Syipri gbɛ̆nyah.
40 Ǹtɛ Pole wɔ mó Silasɩ yah wilki. Tɛ́ Yesu yõ
sɛ̃́pú-á níŕí pɩ pé tyí, à pè dahbɩ tɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ gbȍ
sɔkɔ gbi̋ nɛ̂nɛ, pè mɛ sɔkɔ wɛ̃ tyí.
41 Pè Siri gbɛ̆nyah ànɛ̂ Silisi gbɛ̆nyah pól kɔ
kɔ̃, à Liyel yõ sɛ̃́nɔ́ sɔ̋rélɛ n mɔ n yuku Yesu yõ
sɛ̃́pú tȉnkȉnɔ́ sɔkɔ.

16

Timote tàhlìnɔ́lɛ Pole ànɛ̂ Silasɩ tyí pé kɔ́lɔ́ sɔkɔ

1 Képah náh, Polepi-á wil Siri ànɛ̂ Silisi
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, pè yɔ̃ sɔkɔ Dɛrɩbɩ kwil. Păh wil
nɛ́npɔ́, pè yuku Lisitir kwil. Pè kyɩ Yesu tɔ̃̏ sɑ̃́h-ò
yɔ́ wɛ nɛ́npɔ́ pè n ye Timotelɛ. Ǹ yṹnɛ, Nsyifu
nɛy ye sɔ̃̏ ǹnɛ, nɛ̂-á mɛ Yesu wɛ̃̆kìlɛ n kɔ, tɛ́ ǹ sú
mɛ Krɛkɩ nɛynɛ.
2 Tɛ́ Yesu yõ sɛ̃̆pú nónó-á sɔ̃̏ mɛ Lisitir sɔkɔ
ànɛ̂ Yikonyumi kwil, pè sɔ̃̏ mɛ Timote yɩ̃́ngbílɛ n
yo.
3 Képah sɔkɔ, Pole sɔ̃̏ mɛ ké tyí nɛ pé à tɛ̃ sɔkɔ
pé kɔ́lɔ́ sɔkɔ. Tɛ́ Nsyifunɔ nónó-á sɔ̃̏ mɛ kénɛ
kwlo sɔkɔ, pè sɔ̃̏ pɩ̃ nɛ, Krɛkɩ nɛy-á Timote
súlɛ.* Pépi yĩnnɛ, Pole mɛ Timote kõ.
4 Képah sɔkɔ, Polepi-à fyɔ̀ n sɔkɔ kwlo nónó
sɔkɔ, Yesu tɛ̃ntɔ̃̏ névye ànɛ̂ Yerusalɛmɩ kwil
Yesu yõ sɛ̃̆pú yah tɑ̃m-á tyi nónó yah tɔkɔ, pě
sélɛ n yɑ̃h kénɛ kwlo Yesu yõ sɛ̃̆pú tyí nɛ, pè nɛ
n kɔ sé wɑ̃̏l yõ.
5 Kăh pɩ sɛ̃́, Yesu yõ sɛ̃̆pú tɩ̃̏nkɩ̃̏nɔ́ sɔ̃̏ mɛ n gbah
n sɛ̃ Liyel yõ, tɛ́ wɑ̃n tɔ̃ mɛ n mɔ pé nédán tɔ yõ
sõmɛsɔ̃́.

Pole wɛ̃̆kínɔ́ yɔ́ wɛ Turasɩ kwil

6 Képah náh, Polepi sɔ̃̏ mɛ ké tyí nɛ pé kyɩ
Liyel wɛy yo Asi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, ǹtɛ Liyel Mirki

---

* **16:3** 16.3 - Krɛkɩ névye náh sɔ̃̏ kɔ̃̏kèlɛ n kõ. Képah ye, Timote sú kɔ̃ à náh sɔ̃̏ à kõ. Ǹtɛ kɔ̃̏kè kɔ̃̏-ǹkɛ̃̂ névye tyí náh sɔ̃̏ nɔ Nsyifunɔ tyí.

kè yahle pé tyí. Kǎh pı sɛ̃́, pè mɛ kah syɔ̃ Frisyi
gbɛ̌̃nyah ànɛ̂ Kalasi gbɛ̌̃nyahlɛ.
7 Pǎh kyı yĩni tɛ̃ n tɛ Misi gbɛ̌̃nyahlɛ, pè tɔ̃ kè
yah tɔkɔ nɛ, páh kı yuku Bitini gbɛ̌̃nyah. Ǹtɛ
Yesu Mirki† kè yahle pé tyí.
8 Kǎh pı sɛ̃́, pè Misi kɔ kah, à tiki yuku Turası
kwil.
9 Tɛ́ lékẫhnɛ, Pole wɛ̃́kínɔ́ yɔ́ wɛ. Wɛ̃́kínɔ́ mɛ̀
sɔkɔ, à Masedonı gbɛ̌̃nyah dı̃́ yɔ́ wɛ yı̃́nntɛ̌̃nɔ́lɛ,
tɛ́ tɛ̃̀ mɛ ǹnɛ n ni nɛ ńkɛ̃́, à pɔ Masedonı sɔkɔ, à
pɔ pépi yohnı n mɔ.
10 Pole-á fyɔ̀ wɛ̃́kínɔ́ mɛ̀ wɛ sɛ̃́, á mɛ kè pĩ yı̃̃́
nɛ, Liyel-á ye álɛ nɛ, á kyı pé Nìvìnì tir yo
Masedonı tãn tyí. Kǎh pı sɛ̃́, á núkú á vi nɛ
áyáh kı sɔkɔ nɛ́npɔ́.

Lidi-á pı Yesu yɔ̃ sɛ̃́-òlɛ dùkù nɛ̂nɛ Filipi kwil

11 Képah sɔkɔ, á de krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ
Turası kwil, à yɔ̃ sɔkɔ gbɛ̌̃nyah yɔ́ sɔkɔ, nɛ̂-á mɛ
pnɛ yɔ nıyɔ̃́ pè n ye Samotrasılɛ, á náh kwɔ dah
fı̃́ yɔ́ ńtɛ̃ sɔkɔ. Tɛ́ ké dı̃ndallɛ, á yuku Neyapolisi
kwil.
12 Áyáh yal nɛ́npɔ́, á yuku kwíl-ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ
pè n ye Filipilɛ, Masedonı gbɛ̌̃nyah sɔkɔ. Kénɛ
kwil yɔ̃̀tɔ̃rí sɔ̃̀ mɛ Wrome tãn gbɔ̃̀. Á mɛ tɛ̃
nɛ́npɔ́, à sèpı̃̀n yísyɔ́ pı.
13 Nsyifunɔ mı mı yòh sõ-á pɔ nɔ, á kè sõ nɛ,
pé Liyel ní-ńsah-á kı wɛ yɔ́ngbalı sɔkɔ. Kǎh pı
sɛ̃́, á wil kwil nıyɔ̃́, à nɛ́npɔ́ nyáh sõ. Á kyı syɔ́

† **16:7** 16.7 - Yesu Mirki nɛ̂ tyí-á yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, Liyel Mirki ye kélɛ, nɛ̂ tyí-á yónɔ́lɛ 16.6.

yísyɔ́ wɛ tùkènmɔntɛ̃̀nɔ́lɛ nɛ́npɔ́. Á mɛ kɔ̃ tɛ̃ pé
tnɔ̂, à yã́hkì yãh pélɛ Liyel wɛy tyí yõ.
14 Tɛ́ pi yɔ́ sɔ̃̀ mɛ syɔ́ nɔ́pi sɔkɔ pè n ye Lidilɛ.
Fwɔ̀sãhlɔ dɛ́nkɔ́kɔ́nì gbɔ̀ yĩ́-ò ye sɔ̃̀ ǹnɛ. À n wil
Tyatiri kwil, tɛ́ à sɔ̃̀ mɛ Nsyifunɔ Liyel wɛ̃̀kìlɛ n
kɔ. Tɛ́ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ mɛ wɛkı pi mɛ̀ nı sɔkɔ à kɔ̃ à ǹ
níkí kwɔ, à Pole wɛlɔ noh pallɛ.
15 Kăh pı sɛ̃́, ǹmɔ ànɛ̂ ǹ kéte tãn pól mɛ
wèlnwìlkìnɔ́ wɛ ni sɔkɔ. Képah sɔkɔ, pi mɛ kè
yah kɔ̃ ápi tyí nɛ, áyâh kı mɛ sɛ̃ ké yõ nɛ péwɔ-á
pı Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Yesu yõ sɛ̃́-òlɛ, á pɔ n kyı n twah pé
tyí pé gbô. Tɛ́ á gbah tɛ̃ pópó, á pɔ sah ǹ tyí yõ.

Pole ànɛ̂ Silası dáhnmɔnɔlɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ Filipi kwil

16 Képah sɔkɔ, sõ yɔ́lɛ á mɛ n yuku níríí
pí-ńsah, tɛ́ tɔ̃̀npı pípír yɔ́ pɔ á yohnı. Sétõ sɔ̃̀ mɛ
kénɛ pípír gbil à kɔ̃ à tyísnɔ́lɛ n wɛ n yo. À sɔ̃̀
mɛ pɔ́ náhnáhlɛ n wɛ ǹ yɔ̃̀tãmnɛ n kɔ̃ kénɛ
tyísnɔ́ wɛ́nyonɔ sɔkɔ.
17 Kénɛ pípír mɛ yuku, à ápi ànɛ̂ Pole sɔ̃̀ tɛ̃, tɛ́
mɛ yo tũ léyy no tyí nɛ ńkɛ̃́, díbí nɔ́pilɛ, yɔ̃̀tah
Liyel tɔ̃̀npıbı-á pélɛ. Pwáhnmɔnɔ wɛ̃̀kì tyí-á pè
pɔ n yo pé tyí.
18 À sɔ̃̀ mɛ képah tɛ̃̀nɛ n pı sɛ̃́, sèpı̃̀n náhnáh
sɔkɔ. Kăh pɔ Pole gblɔ́lɛ n vyãh, à ǹ yah vi yo
sétõ mɛ̀ tyí nɛ ńkɛ̃́, Yesu Krista yĩn yõ, à pípír
mɛ̀ fin mɔ. Wăh yo sɛ̃́, nɛ́npɔ́ swɔ sétõ núkú
pípír fin mɔ.

19 Képah sɔkɔ, pípír yɔ̏tãm-á kè wɛ nɛ, pé
sõnɔ-á sɔ̏ mɛ pɔ́ nɛ̂ wɛ́nɔ́ yõ ǹmɔ gbɔ̏ yõ kăh kɩ
yĩn mɔ, pè Pole ànɛ̂ Silasɩ tɛ̃, tɛ́ yuku pélɛ yɔ̏tãm
tyɩ́, tɔ́wû tùkè-ǹsah sɔkɔ.
20 Képah náh, pè mɛ kyɩ pélɛ Wrome tãn
yɩ́syɔ́ tyɩ́ nónó-á pé yɔ̏tãmnɛ, tɛ́ kyɩ tyah n yo nɛ
ńkɛ̃, díbí nɔ́pi-á mɛ fɛ̃kɩ̀nɔ́lɛ n pɩ pépi kwil.
Nsyifunɔ-á pélɛ,
21 tɛ́ păh mɛ pɔ wȁl yɩ́syɔ́lɛ névyelɛ n kwɔ
nónó-á sé wȁl náh mɛ pépi Wrome tãn ńtɛ̃ tyɩ́
kɩ sè fɛ̃ syi, képah náh pɩ, kɩ sè pɩ n pi.
22 Képah tɛ̃nɛ, tɔ́wû tɔ núkú yuku Polepi yõ.
Yɔ̏tãm nɔ́pi mɛ pè kɔ̃ pè Polepi flɔ dɛ, tɛ́ nɛ pè
pè ko yèfõhlɛ.
23 Képah sɔkɔ, păh yèfõh yɩ̋ náhnáhlɛ pè ko
tɛ, pè pè dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ, tɛ́ yo ké
syɩ́kɩ́-ò dɩ̋ tyɩ́ nɛ, à pélɛ n kyɔmɩ pallɛ.
24 Dɩ̋-á fyɔ̀ képah noh sɛ̃, à mó pè tɛ̃ dah mɔ
wɔ̀kɔ̀npèkè nɩyɔ̋ wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, tɛ́ sésár kârn mɔ
pé gbyɛ̂h tyɩ́.

25 Ǹtɛ lénɩ mɔ́nɔ́ wrɔ́ sɔkɔ, Pole ànɛ̂ Silasɩ sɔ̏
mɛ nírílɛ n pɩ, tɛ́ mɛ yɩ̀lɛ n gbɩ à Liyel yĩnnɛ n
gbilki, tɛ́ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ névye tɛ́lɔ́ mó mɛ n
nohnɩ pé tyɩ́.
26 Képah tɛ̃nɛ, sétáh syahrɩ ǹgbɛ̃ núkú pɩ
nɛ́npɔ́ swɔ, à wɔ̀kɔ̀npèkè sètyah yike. Ké vɩ̀ yey
pól núkú yɩkɩ mɔ, ké sɔkɔ névye pól gbyɛ̂h sɔkɔ
kârnnɔ́ pól kɔ̃lɩ kwɛ.
27 Wɔ̀kɔ̀npèkè syɩ́kɩ́-ò dɩ̋-á pópó dɔ yuku, tɛ́ ké

vì yey wɛ yíkínmɔnɔlɛ sɛ̃́, à wɛ nɛ ké sɔkɔ
névye-á to wil. Képah tɛ̃̀nɛ, à núkú ǹ kèkírkì
yɔrı dɛ nɛ, pé pé gblɔ̌y ko mɔ.
28 Ǹtɛ Pole mɛ yo mɔ ǹ tyí yı̃́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ nɛ, à
káh dlo yɔ́ ńtɛ̃nɛ ǹ gblɔ̌y nɔ, pé pól-á mɛ ásɔ̂.
29 Képah sɔkɔ, wɔ̀kɔ̀npèkè syíkí-ò dı̃́ pè kɔ̃ pè
pɔ fɔ̀tnɔ̀lɛ à kɔ̃, à de yuku súú wɔ̀kɔ̀npèkè nıyɔ̃́
wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, tɛ́ ǹ gbètukunɔ di Pole ànɛ̂ Silası
yah wílsyahrı sɔkɔ.
30 Tɛ́ mɛ pè tɛ̃ wil kégbɔ́, tɛ́ pè piki yah nɛ, pé
nɛ́nkyíbí, sɔ̃́ se pé yı̃nɛ pé pı pé mó
pwáhnmɔnɔ wɛ nı?
31 Pè mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Sɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yɔ̃, á kı
pwáhnmɔnɔ wɛ, áwɔ ànɛ̂ á nolɛ.»
32 Képah sɔkɔ, Polepi Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛy yo
ǹmɔ ànɛ̂ ǹ gbô tãn pól tyí.
33 Dı̃́ mɛ Polepi tɛ̃ légbı̃́ mɛ̀ ó sɔkɔ lékẫhnɛ, à
kyı pé níy wu; tɛ́ nɛ́npɔ́ swɔ, ǹmɔ ànɛ̂ ǹ gbô tãn
pól mɛ wèlnwı̀lkı̀nɔ́ wɛ ni sɔkɔ.
34 Képah náh, à Pole ànɛ̂ Silası tɛ̃ yuku ǹ gbô
sɔkɔ, à kyı yɔ̃kelɛ pè kɔ̃ pè yɔ̃. Tɛ́ ǹmɔ ànɛ̂ ǹ no
pól nı sɔ̀ mɛ vı yı̃́ı̃ pé wɛ́nsɛ̃nɔ yı̃nnɛ Liyel yɔ̃
sɔkɔ.
35 Képah sɔkɔ, tyah-á pɔ dal, yɔ̃̀tãm nɔ́pi tɛ̃ntɔ̃̀
névye tɛkı mɔ nɛ, pè kyı yo wɔ̀kɔ̀npèkè syíkí-ò
dı̃́ tyí nɛ, à díbí nɔ́pi fin mɔ.
36 Dı̃́ mɛ kyı kè yo Pole tyí nɛ ńkɛ̃́, yɔ̃̀tãm-á
tɛ̃ntɔ̃̀ mɔ pé tyí nɛ, pé pè fin mɔ. Kǎh pı sɛ̃́,
núkúnúkú pǎh kı fɛ̃ wil kı n yuku yèvını sɔkɔ.
37 Ǹtɛ Pole mɛ pè syah nɛ, pépi nónó-á gbɔ̃̀

mɔ yõ Wrome tãn tyí, pépi kó pè tɛ̃ ko tɔ́wû yí̃
yah pé tùkè-ǹkɛ̃̄nɛ; tɛ́ pé dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè
sɔkɔ nɩ? Tɛ́ núkúnúkú, pè tõ mɛ n yah n kõ pé
wȉlkȉnfinnmɔ-ńsahlɛ sètȉn sȍ sɔkɔ nɩ? Képah
náh fɛ̃ n pɩ n pi dɛ́! Ǹkɛ̃, fɔ́ɔ́ pé dáhnmɔpu-á kɩ
pɔ pé fin mɔ pé gblɔ̌y.
38 Képah tɛ̃̄nɛ, tɛ̃ntȍ névye nɔ́pi mɛ pé syɩ kyɩ
wɛlɔ nɔ́pi yo yȍtãm nɔ́pi tyí. Pépi-á képah tɛ̃̆
noh sɛ̃́ nɛ, Pole ànɛ̂ Silasɩlɛ, Wrome tãn
gbȍnmɔ̀nyõbe-á pélɛ, tíkí pè tɛ̃.
39 Pè pɔ gblɔ̌y yɛ yah kõ Polepi tyí, tɛ́ pè fin
mɔ, tɛ́ mɛ pè ni nɛ pè wil kwil sɔkɔ.
40 Polepi-á wil wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ, pè yuku Lidi
tȉnnɛ. Pǎh kyɩ Yesu yõ sɛ̃́pú wɛ, pè sɔ̃́ré mɔ pé
sɔkɔ tɛ́ sɔkɔ.

17

Pole ànɛ̂ Silasɩ Liyel wɛy yónɔ́lɛ Tesaloniki kwil

1 Képah náh, Polepi syɔ̃ Anfipolisi kwil ànɛ̂
Apɔlɔnɩ kwil, à kyɩ de Tesaloniki kwil sɔkɔ.
Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ yɔ́ sȍ mɛ nɛ́npɔ́.
2 Képah sɔkɔ, Pole-á sȍ ńkɛ̃̄nɛ kélɛ n pɩ sɔ̃, à tõ
kyɩ yã́hkɩ̀ yãh Nsyifunɔlɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ
tyi yõ pé Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ. Ȁ képah tɛ̃ pɩ
syɩ sɛ̃́ wɛ̃ tyí kɛ tɔ̃́nɔ́, pé mɩ mɩ yòh sõnɔ́lɛ.
3 Ȁ sȍ mɛ ké yahlɛ n yo pé tyí, à pélɛ n wɛ̃kɩ
nɛ ńkɛ̃́: «Pwáhnmɔ-ò sȍ yĩnɛ à pɔ yèvyãhrɩ pɩ
ku sɛ̃́, Liyel mó à yilki mɔ. Yesu nɛ̂ tyí-á mé n
yo yé tyí yɔ̀, ǹmɔ ye kénɛ pwáhnmɔ-òlɛ.»

4 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ túkù sah ǹ tyí yõ, ànɛ̂
Krɛkɩ névye nɛ́kwĩ́nkílɛ, nónó-á sɔ̃̀ mɛ Nsyifunɔ
Liyel wɛ̃̌kɩ̀lɛ n kɔ, à tahlɩ syɔ́ nɛ́-ǹgbnɔ náhnáh
tyí. Pé pól mɛ mɔ Pole ànɛ̂ Silasɩlɛ.

5 Ǹtɛ Nsyifunɔ yísyɔ́ sɔ̃̀ mɛ Polepi dyɔlɛ n yɔ,
tɛ́ sɔkɔ à kyɩ nɛ́túkúnì ǹkɔ̌nkɔ̌nì yísyɔ́ tɛ̃ wɑ̃̀l
yey sɔkɔ, à pɔ tɔ́wûlɛ n kurki n mɔ, tɛ́ fɛ̃̌kìnɔ́lɛ
n pɩ kwil sɔkɔ. Képah sɔkɔ, pè kyɩ kwɔ de
Nsyasõ gbô, à Pole ànɛ̂ Silasɩlɛ n yah n kɔ̃ nɛ, pé
pè tɛ̃ pɔ tɔ́wû tyí.
6 Pǎh kyɩ pè yah kwlɔ sɛ̃́, pè Nsyasõ ànɛ̂ Yesu
yõ sɛ̃́pú yísyɔ́ tɛ̃ à yuku pélɛ pé kwil yɔ̃̀tãm tyí.
Tɛ́ kyɩ tyah n yo wòhòh nɛ, nónó-á fɛ̃kɩ kèkõyɔ̃́
póllɛ, pépi-á pɔ de ásɔ̃̂ tɔ sɔkɔ yɔ̀.
7 Tɛ́ Nsyasõ mɛ fɛ̃ syi pè kɔ̃ pè twah ǹ tyí. Ǹtɛ
Wrome kwíltãm yɔ̃̀tɛ̃ Sesar-á nɛ tyi nónó káh nɛ
n pɩ, sépi-á no nɔ́pi pól mɛ n pɩ. Pǎh mɛ n yo
ńtɛ̃nɛ nɛ, yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ yɔ́-á tõ mɛ, nɛ̂-á pè n ye
Yesulɛ.
8 Képah sɔkɔ, wɛlɔ nɔ́pi nóhnɔ́ tɔ́wû ànɛ̂ kwil
yɔ̃̀tãm fɔkɔ fil.
9 Kǎh pɩ sɛ̃́, kwil yɔ̃̀tãm mɛ Nsyasõpi kɔ̃ pè pɔ́
ǹgbɛ̃ yɔ́ kɔ̃, tɛ́ pyě pè fin mɔ.

Pole ànɛ̂ Silasɩ Liyel wɛy yónɔ́lɛ Bere kwil

10 Képah sɔkɔ, lékɑ̃̂h-á fyɔ̀ mɔ, Yesu yõ sɛ̃́pú
mɛ Pole ànɛ̂ Silasɩ kɔ̃ pè sɔkɔ Bere kwil. Pǎh
yĩni tɛ̃ nɛ́npɔ́, pè kyɩ Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah
wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ.

11 Nέnpɔ́ tãn sɔ̏ nέgblɔ́lɛ kal Tesaloniki kwil
tãnnɛ. Nìvìnì tir nɛ̂-á sɔ̏ Pole n yo Yesu tyí sɔkɔ,
pè mɛ kè fɛ̃ syi pallɛ dékè sɔkɔ. Tέ mɛ Liyel
wɛynɛ n kar, à ké sɔkɔ tyilɛ n sohlı n yah
sɔ̃mɛsɔ̃́ nɛ, pé pĩ gblɔ-à kı nɛ̂ Polepi wɛlɔlɛ.
12 Kǎh pı sɛ̃́, Nsyifunɔ náhnáh, ànɛ̂ Krɛkı syɔ́
nέ-ǹgbnɔ yísyɔ́, ànɛ̂ díbí nέkwı̃́nkí pı Yesu yõ
sɛ̃́púlɛ.
13 Ǹtɛ Tesaloniki kwil Nsyifunɔ-á fyɔ̀ noh nɛ,
Pole-á mɛ Liyel wɛynɛ n yo Bere kwil tɔ sɔkɔ,
pè tɔ̃ pɔ nέnpɔ́ tɔ sɔkɔ, à pɔ tɔ́wû kurki mɔ, pè
kɔ̃ pè fɛ̃̀kìnɔ́ pı.
14 Képah sɔkɔ, Yesu yõ sɛ̃́pú núkú Pole tɛkı
mɔ pnɛ yɔ tı̃̏nnɛ. Tέ Silası ànɛ̂ Timote wɔ mɛ
wũ nέnpɔ́.
15 Nónó-á kyı tɛkı mɔ Polelɛ, pè kyı de ǹnɛ,
fɔ́ɔ́ Atɛnı kwil. Tέ pǎh pé syı n pi, Pole mɛ pè tõ
nɛ, pàh kı kyı, pè kyı yo Silası ànɛ̂ Timote tyí,
pè pɔ péwɔ tnɔ̂ súú.

Pole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Atɛnı kwil

16 Tέ Pole-á sɔ̏ mɛ Silası ànɛ̂ Timote
syíkíntɛ̃̀nɔ́ sɔkɔ sɛ̃́ Atɛnı kwil, à fal fal tɛ̏n
kyɔmı wɛ dò kénɛ kwil sɔkɔ. Kǎh pı sɛ̃́, ǹ yah
kah kwɔ.
17 Képah sɔkɔ, à kyı yã̋hkì yãh Nsyifunɔlɛ, pé
Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, à tahlı nónó tɔ-á sɔ̏ mɛ
Nsyifunɔ Liyel wɛ̃̀kìlɛ n kɔ. Tέ sɔ̃mɛsɔ̃́, wàh kyı
tɔ́wû tùkè-ǹsah, tέ névye nónó wɛ nέnpɔ́, ǎ
yã̋hkì yãh pé tɔlɛ.

18 Tɛ́ lékɑ̃́m ǹgbnɔ névye yísyɔ́ tɔ sȍ mɛ. Pè
túkù sȍ mɛ Yepikur wɛ̃̀kì kwɔ́púlɛ, tɛ́ túkù mó
mɛ Setoyiki wɛ̃̀kì kwɔ́púlɛ. Pépi mɛ yékɑ̂̃b mɔ
Polelɛ. Pé túkù sȍ mɛ yo tũ nɛ, wɛ̀nkwĩnki nɛy
mɛ̀ tɔ se nɛ sɔ̃̀-á nɩ? Túkù mó nɛ, kăh pɩ tɛ̃ nɛ
fal fal tȁn káhkí yísyɔ́ tyí sɔ̃̀ à n yo, nónó-á pépi
náh sélɛ n pnɛ. Tɛ́ Nìvìnì tir ye sȍ Pole n yo pé
tyí Yesu tyí yõ, ànɛ̂ lékyî yílkínmɔnɔ tyílɛ.
19 Képah tɛ̃̀nɛ, pè à tɛ̃ sɔkɔ pé kwil fĩ́ yɔ́ sɔkɔ
pè n ye Arewopasɩlɛ.* Păh kyɩ de, pè mɛ à piki
yah nɛ, wăh pɔ kwɔ́nɔ́ késɑ̃́n nɛ̂nɛ névyelɛ n
kwɔ, à se kɩ fɛ̃ ké yah yo pé syah nɩ?
20 Ǹkɛ̃́, gbɛ̃̀ndùnì tyi ó-á à n yo pé n nohnɩ yɔ̀.
Képah-á, à sé yah yo n wah pé syah.
21 Ǹtɛ gbɩ yõ, Atɛnɩ kwil tɑ̃n pól ànɛ̂ nɛ́pân
nónó-á sȍ mɛ twáhntɛ̃̀nɔ́lɛ ké sɔkɔ, pé pól
ńkɛ̃̀nɛ pé wrɔ́ kan tɔkɔ n pɩ tyísnɔ́ yɑ̃́hnɔ́lɛ,
képah náh pɩ, sé nóhnɔ́lɛ.
22 Képah sɔkɔ, Pole mɛ yuku yĩn pé nɩyő, tɛ́ yo
pé tyí nɛ: «Atɛnɩ tɑ̃n, mé pĩ nɛ ńkɛ̃́, Liyel
yáhnkɔ̃pu yèsyìkìnì-á yélɛ.
23 Máh yé kwil kɔ kɔ̃, mé kè kyɔmɩ wɛ, líyelnɔ́
náhnáh mɛ ké sɔkɔ. Tɛ́ mé tyah yɔ́ ńtɛ̃ wɛ, kè
mɛ wɑ̃́rkínmɔnɔlɛ ké yõ nɛ: ‹Dùkù pĩ́-ńkɛ̃̀ líyel
tyí ye.› Tɛ́ ǹmɔ nɛ̂-á yé n gbilki ǹ dùkù
pĩ́-ńkɛ̃̀nɛ, ǹmɔ tyí ye mé pɔ yónwàh-ǹsah yé tyí.
24 Ǹmɔ Liyel ye mɔ kèkõyőlɛ, ànɛ̂ ké sɔkɔ

---

* **17:19** 17.19 - Arewopasɩlɛ, kènpĩn yɔ́ ye sȍ kélɛ, nɛ̂ yõ-á sȍ nɛ́-ǹgbnɔ wɛ̃nɛ n wɛ n pɔ, ǹ tyi yahlɛ n wah.

yíyì̃n póllɛ. Ǹmɔ ye tɔ̃ yı̂̃nyõ ànɛ̂ sétáh nɛ́tɛ̃̂nɛ.
À náh n tɛ̃ névi gbɔ̂̃ wɔ̀kɔ̀nmɔnı sɔkɔ.
25 Ǹmɔ ye mɔ minnɛ névi sɔkɔ, ànɛ̂ mìnìnɛ à
kɔ̃ à n mı, à tahlı yíyì̃n pól tyí. Képah ye, à náh
mɛ névi gbɛ̃̆npını yɔ́ ńtɛ̃̂nɛ n yah n kɔ̃, ǹ gblɔ̃̆y
yohnı n mɔ yı̃nnɛ.
26 Yah, nɛ́núkù ó sɔkɔ ye kèkõyɔ̃́ yìkìnì pól wil
Liyel-á nónó mɔ, tɛ́ pè kɔ̃ pè tɛ̃ tɛ̃ kɔ̃ kèkõyɔ̃́
tɛ̃̀ntɛ̃̀n pól sɔkɔ. Tɛ́ ki ànɛ̂ kɔ̀kì gbı̃́nɛ pè kɔ̃, tɛ́
tɔ̃ gbàhnì gboke pé tɛ̃-ǹtɛ̃̀n tyí.
27 Liyel sépi pól pı nɛ, nɛ́núkù núkú pól fɛ̃ pé
yah n kɔ̃. Gbɔ̀kénpı, pǎh kı wnɛ yah kɔ̃ pɔ pé
wɛ. Ǹtɛ gbı yõ, à náh mó tɔ̃ mɛ fíí á sɔkɔ yɔ́
ńtɛ̃̂nɛ.
28 Ǹmɔ gbɔ̂̃ yõ sɔkɔ ye ápilɛ min sɔkɔ, tɛ́ mɛ n
werke. Képah ye tɔ̃ yé yì gbípú yísyɔ́ yo nɛ ńkɛ̃̂,
Liyel wɛ̃́npì̃-á ápilɛ.
29 Ǹtɛ Liyel wɛ̃́npì̃-á ápilɛ sɛ̃̂, á se tɔ̃ yı̃nɛ à nɛ
n sõ nɛ, Liyel-á mɛ á kı nɛ tɛ̃̀n nɔ́pi sɔ̃́; sépi
nónó-á névye sè mɔ sɛ̃́nnɛ, képah náh pı wárn
vyɔrılɛ, képah náh pı dyêhlɛ, à yı̃nɛ pé yɛ̃́ngbɛ̃̂
lékɛ̃́mnɛ?
30 Tɛ́ yé yah, névye-á tyi nónó pı sɔkɔ ǹpì̃-ǹkɛ̃̂
sɔkɔ ǹgbòlɛ, Liyel náh tɔ̃ mɛ sépilɛ n mɔ n kɔ̃.
Ǹtɛ núkúnúkú, à mɛ kélɛ n yo no pól tyí tɛ̃̀ntɛ̃̀n
pól sɔkɔ nɛ, pè pé nnɔ vi mɔ.
31 Wáh wɛ à képahlɛ n yo, à mɛ gbì̃yì̃kì yɔ́ yah
wilki sah, sõ nɛ̂-á tukey kı n tuke n pi kèkõyɔ̃́
névye pól yõ, à yı̃nɛ gbı wɛ̃̆kìlɛ. À mɛ dı̃́ yɔ́ yah
wilki sah, nɛ̂-á kı pɔ tukey mè tuke n pi, tɛ́ pǎh

pɔ tɛ̃ ko mɔ, à ǹ lékó yilki mɔ, à kélɛ á wɛ̃kɩ nɛ,
wǎh kɩ fɛ̃ tɛ̃.»
32 Képah tɛ̃nɛ, pǎh fyɔ̀ lékó yílkínmɔnɔ tyí
noh, pé túkù tyah kɔ̃́lɛ Polelɛ n ko. Túkù mó mɛ
n yo ǹ tyí nɛ ńkɛ̃, sõ yɔ́lɛ, à tɔ̃ pɔ ǹ syɩ ǹ wɛy
mɛ̀ yõ pé tyí.
33 Kǎh pɩ sɛ̃, Pole mɛ yal pé tnɔ̂.
34 Ǹtɛ ǹ wɛy nóhpú túkù kyɩ kwrɔ mɔ ǹnɛ, à
pɩ Yesu yõ sɛ̃púlɛ. Nɛ́-ǹgbnɔ nónó-á ńkɛ̃nɛ wɛ̃nɛ
n tuke n mɔ, ǹ tyi yahlɛ n wah, pépi nɛy yɔ́ tɔ
sɔ̃̀ mɛ pélɛ pè n ye Denisilɛ, ànɛ̂ sê yɔ́ tɔlɛ pè n
ye Damarisilɛ, à tahlɩ nósyɔ́ tyí.

18

Pole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Korɛ̃nti kwil

1 Képah náh, Pole yal Atɛnɩ kwil, à yuku
Korɛ̃nti kwil.
2 Légbĩ́ pɔ yĩnɛ Wrome kwíltãm yɔ̃̀tɛ̃ dĩ́ Klode
mɛ Nsyifunɔ pól yal Wrome kwil. Kǎh pɩ sɛ̃,
Nsyifu dĩ́ yɔ́ lésõ mɛ nɛ́npɔ́ pè n ye Akilasɩlɛ. À
dubi Põte kwil. Ǹmɔ ànɛ̂ ǹ kyɩ Prisili mɛ yal
Wrome kwil, Yitalɩ sétáh yõ, à sɔkɔ Korɛ̃nti
kwil. Pole mɛ kyɩ yĩnɛ pé pɔ́ntwahnɔ késɑ̃́nnɛ
nɛ́npɔ́, tɛ́ kwrɔ mɔ pé sɔkɔ.
3 Tɛ́ pé pól sɔ̃̀ mɛ tɔ̃̀ núkúlɛ n pɩ, nɛ̂-á pɩ yèpye
flɔ kóhnɔ́lɛ. Kǎh pɩ sɛ̃, Pole mɛ tɛ̃ pé tyí pè tɔ̃̀lɛ
n pɩ wɛ̃ tyí.
4 Tɛ́ mɩ mɩ yòh sõnɔ́ póllɛ, Pole sɔ̃̀ mɛ yɑ̃́hkìlɛ
n yãh n pɔ Nsyifunɔlɛ pé Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀
sɔkɔ, mɛ n yah n kɔ̃ nɛ pé pépi ànɛ̂ Krɛkɩ névye
sõnɔ vi mɔ.

5 Képah sɔkɔ, Silasɩ ànɛ̂ Timote wil Masedonɩ
gbɛ̆nyah à pɔ. Păh fyɔ̀ pɔ de, Pole náh tɔ̃ mɛ tɔ̃̀
yɔ́ ńtɛ̃nɛ n pɩ nɛ́ Liyel wɛy yónkɔ̃nɔ ó náh. À sɔ̃̀
mɛ ké yahlɛ n yo Nsyifunɔ tyɩ́ nɛ, Yesu-á Liyel
yah tɔkɔ pɩ pwáhnmɔ-òlɛ.
6 Ǹtɛ Nsyifunɔ mɛ kè yahle ǹ tyɩ́, tɛ́ ǹnɛ n
gbyɔ. Kăh pɩ sɛ̃́, à ǹ wil flɔ kwer, tɛ́ yo pé tyɩ́ nɛ,
pé mɔ́npunɔ kémû-á kɩ pɩ pé yɛ̃́ngbɛ̃ tyɩ́lɛ, péwɔ
vyãh náh mɛ ké sɔkɔ. À tɔkɔ núkúnúkú tyɩ́, páh
kɩ pé yah mɔ névye tɩ̃̀nnɛ, nónó náh pɩ
Nsyifunɔlɛ.
7 Képah sɔkɔ, tɛ́ yal nɛ́npɔ́ à sɔkɔ dɩ̃́ yɔ́ tɩ̃̀nnɛ,
nɛ̂-á pè n ye Tityusi-Nsyusitusilɛ. Nsyifunɔ Liyel
yõ sɛ̃́-ò ye sɔ̃̀ ǹnɛ. Ǹ gbô sɔ̃̀ mɛ Nsyifunɔ Liyel
ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ gbɔ̀pɔ sɔkɔ.
8 Ǹtɛ Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ Krisipusi ànɛ̂
ǹ no pól sɛ̃ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Yesu yõ. Korɛ̃nti kwil tãn
nónó tɔ-á sɔ̃̀ mɛ Pole wɛynɛ n nohnɩ, pé náhnáh
sɛ̃ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ yõ, tɛ́ wèlnwɩ̀lkɩ̀nɔ́ wɛ ni sɔkɔ.

9-10 Képah tɛ̃̀nɛ, sõ yɔ́ lékɑ̃̂hnɛ, Pole wɛ̃́kɩ́nɔ́ yɔ́
wɛ, nɛ̂ sɔkɔ-á Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ yo ǹ tyɩ́ nɛ: «Névye
náhnáh kɩ n pɩ n pi ńmɔ tyɩ́lɛ kwil mɛ̀ sɔkɔ.
Képah ye, káh á vyãh vike n sah, yɔ̃ n sɔkɔ nɛ n
wɛkɩ, káh tɩ́kɩ́ pɩ. Ńmɔ mɛ álɛ, nɛy náh fɛ̃ ǹ tɛ̃ n
tir n pi póllɛ.»
11 Képah tɛ̃̀nɛ, Pole tɛ̃, à yi núkú ànɛ̂ ńwɔ̃́ló
kénúkò pɩ Korɛ̃nti kwil, à nolɛ n kwɔ Liyel
wɛynɛ.
12 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ pɔ yuku wɛ̃ tyɩ́ mɔ, à
tyah Polelɛ n fwo. Tɛ́ légbɩ̃́nɛ, Kalyõ ye lésõ

Akayi gbɛ̃̌nyah yah tɛ̃́-òlɛ. Pè mɛ Pole tɛ̃ kyɩ ǹ
tyí tukey tùkè-ǹsah sɔkɔ,
13 tɛ́ nɛ dɩ̃́ mɛ̀-á mɛ névye yõlɛ n yɩkɩ, à pélɛ n
mɔ Liyel nínɔ́ gbɛ̃̌ntɛ̃̌náh yɔ́ sɔkɔ, nɛ̂ náh mɛ
núkúlɛ pépi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ.
14 Képah sɔkɔ, Pole-á mɛ nɛ pé wɛy tɔkɔ,
Kalyõ mɛ yo Nsyifunɔ tyí nɛ, kàh sɔ̃̀ mɛ pɩ
tyíkɛ̃̌kì, képah náh pɩ, tyípékè ǹgbɛ̃ yɔ́lɛ dɩ̃́ mɛ̀
pɩ, páh náhkɩ tɛ̃ noh pé tyí pallɛ.
15 Ǹtɛ pǎh se mɛ yékɑ̂̃blɛ n pɩ wɛlɔ, ànɛ̂ yni,
ànɛ̂ pé yɛ̃́ngbɛ̃́ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ yõ tɛ́; képah-á mɛ
pépilɛ n yah kɛ̀. Péwɔ náh fɛ̃ sɛ̃́nkɔ̃ tukey tuke n
pi lɔ́!
16 Tɛ́ mɛ pè yal tukey tùkè-ǹsah sɔkɔ.
17 Képah sɔkɔ, Sositɛnɩ nɛ̂-á sɔ̃̀ Nsyifunɔ Liyel
ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ yah yètɛ̃̌nɛ, pé pól tuke ǹmɔ yõ, à
ǹnɛ n ko tukey tùkè-ǹsah sɔkɔ. Ǹtɛ Kalyõ náh
dahbɩ wilki pé tyí ké sɔkɔ.

Pole syínyukunɔlɛ Antyɔsyɩ kwil, Siri gbɛ̃̌nyah sɔkɔ

18 Képah sɔkɔ, Pole tɔ̃ wũ à sèpɩ̃̀n náhnáh pɩ
Korɛ̃nti kwil. Képah náh, à wɛ̃̌kì ni Yesu yõ
sɛ̃́pú tyí nɛ́npɔ́ nɛ, páh kɩ pé syɩ yuku Siri
gbɛ̃̌nyah sɔkɔ ànɛ̂ Prisili, ànɛ̂ Akilasɩlɛ. Tɛ́ à lésõ
mɛ ǹ vyãh tɔkɔ Liyel tyí. Kǎh pɩ sɛ̃́, wǎh pópó n
sɔkɔ, à kyɩ Sãnkrɩ kwil, à kyɩ ǹ yõ kye vyãh
tɔ́kɔ́nɔ́ mɛ̀ yĩnnɛ.*

* **18:18** 18.18 - Nsyifu nɛy-à sɔ̃̀ ǹ vyãh tɔkɔ Liyel tyí, à náh tɔ̃ ǹ yõlɛ n kye, fɔ́ɔ́ n pɔ nɔ ké tyɛ́nɔ́ tyí. Yah n tɛ Yɑ̃́hnɔ́ 6.1-21.

19 Képah náh, ǹmɔ, ànɛ̂ Prisili, ànɛ̂ Akilasɩ kyɩ
de krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ, à yal nɛ́npɔ́ à kyɩ de
Yefɛsɩ kwil. Pole mɛ ǹ kɔ́mû sah nɛ́npɔ́, tɛ́ mɛ
sɔkɔ Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, à kyɩ
yã́hkì yãh pélɛ.
20 Képah sɔkɔ, pè kè yah kɔ̃ ǹ tyí nɛ ńkɛ̃́, à tɔ̃
sèpȉn yísyɔ́ pɩ pépilɛ nɛ́npɔ́. Ǹtɛ Pole náh fɛ̃ syi.
21 Tɛ́ mɛ wɛ̃̀kì ni pé tyí, tɛ́ nɛ ńkɛ̃́, Liyel-à kɩ fɛ̃
syi, sõ yɔ́lɛ, páh kɩ tɔ̃ pé syɩ pɔ yah pé tyí. Tɛ́ de
krótókè ǹgbɛ̃ sɔkɔ Yefɛsɩ kwil, à sɔkɔ.
22 Wăh kyɩ tiki Sesarɩ kwil, à dɔkɔ yuku
Yerusalɛmɩ kwil, à kyɩ wɛkɩ Yesu yõ sɛ̃́pú tȉnkȉ
tyí. Wăh wil nɛ́npɔ́, à ǹ syɩ tiki yuku Antyɔsyɩ
kwil,
23 à kyɩ tɛ̃ yah nɛ́npɔ́. Képah náh, à tɔ̃ yal à
kyɩ Kalasi gbɛ̃̆nyah kwlo kɔ kɔ̃ ànɛ̂ Frisyi
gbɛ̃̆nyah kwlolɛ, à nìsãh mɔ kɔ̃ Yesu tɔ̃̀ sã́hpú
sɔkɔ.

Apɔlɔsɩlɛ Yefɛsɩ ànɛ̂ Korɛ̃nti kwil

24 Légbȋ́nɛ, Nsyifu dȉ́ yɔ́ pɔ Yefɛsɩ kwil. Ǹ yĩn
ye sõ̀ Apɔlɔsɩlɛ, à dubi Alɛkisãdri kwil. À sõ̀ wɛy
tyí yah wɛ yĩ̃́, tɛ́ à mó tɔ̃ Liyel wɛy sɛ́bɛ́ynɔ́ tyi
pĩ yĩ̃́.
25 À lésõ kwɔ́nɔ́ wɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛ̃̀kì tyí yõ,
tɛ́ mɛ Yesu tyílɛ n yo, à kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ ké wɛ̃̀kì
yõ, dékè sɔkɔ ǹ nɩ póllɛ. Ǹtɛ Nsyɔ̃ ni sɔkɔ
wèlnwȉlkȉnɔ́ ó ye sõ̀ à n pnɛ.
26 Tɛ́ sõ yɔ́lɛ, wăh tyah n wɛkɩ nìsãhlɛ
Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ sɛ̃́, Prisili ànɛ̂
Akilasɩ mɛ ǹ wɛy noh pɔ tyɛ. Képah tɛ̃̆nɛ, tɛ́ à

ye yah kyı Yesu wɛ̃kı̀ tyi yo wah yı̃́ı̃́ à syah, wăh
sɔ̃̀ mɛ nónó yı̃́tũri sɔkɔ.
27 Képah náh, Akayi gbɛ̃̆nyah sɔ́kɔ́nɔ́ sõnɔ de
Apɔlɔsı sɔkɔ. Yesu yõ sɛ̃́pú nónó-á sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́,
pépi mɛ ké sɔ̃́ré gbah mɔ ǹ sɔkɔ, tɛ́ sɛ́bɛ́y wãrkı
tɛkı mɔ Yesu yõ sɛ̃́pú tyí Akayi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ
nɛ, Apɔlɔsı-à kı yĩni tɛ̃ pé tyí, pè à tɛ̃ plɛ. Wăh
kyı yĩni tɛ̃, Liyel gbɔ̃̀ yõ, ǹ kyínɔ́ sɔ̃̀ pı yı̃́ı̃́ yõre
ǹgbɛ̃nɛ Yesu yõ sɛ̃́pú tyí Akayi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
28 À sɔ̃̀ mɛ Liyel wɛynɛ n kar, à kélɛ n wɛ̃kı nɛ,
Yesu-á Liyel yah tɔkɔ pı pwáhnmɔ-òlɛ. Tɔ́wû
pól yı̃́ yah, ǹ wɛy sɔ̃̀ mɛ gbılɛ kal Nsyifunɔ tyílɛ.

19

Pole yı̃́nîntɛ̃nɔlɛ Yefɛsı kwil

1 Gbı̃́ nɛ̂-á sɔ̃̀ Apɔlɔsı mɛ Korɛ̃nti kwil, Pole sɔ̃̀
mɛ Asi gbɛ̃̆nyah tlɛy tɑ̃̀ntɑ̃̀n kɔ kah, à kyı de
Yefɛsı kwil sɔkɔ. À kyı Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú yísyɔ́ wɛ
nɛ́npɔ́,
2 tɛ́ pè piki yah nɛ ńkɛ̃́, păh sɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu
yõ gbı̃́ nɛ̂nɛ, pè se Liyel Mirki wɛ nı? Pè mɛ yo
ǹ tyí nɛ, pé náh Liyel Mirki yɔ́ ńtɛ̃ tyí yónɔ́ noh
yah póllɛ.
3 Képah sɔkɔ, Pole mɛ pè piki yah nɛ, ǹtɛ ni
sɔkɔ wèlnwı̀lkı̀nɔ́ dùkù nɛ̂ se pè wɛ nı? Pè mɛ à
syah nɛ, Nsyɔ̃ tyí-á.
4 Képah sɔkɔ, Pole tɔ̃ ǹ syı yo pé tyí nɛ, névye
nónó-á fɛ̃ syi pé nnɔ vi mɔ, pépi-á sɔ̃̀ Nsyɔ̃ n wel
n wilki ni sɔkɔ. Ǹtɛ wăh sɔ̃̀ mɛ n yo névye tyí

nɛ, nɛ̂-á kɩ n pɔ n pi péwɔ náhlɛ, pè sɛ̃ ǹmɔ yõ; ǹmɔ nɛ̂-á Yesulɛ.
5 No-á wɛlɔ nɔ́pi noh sɛ̃́, pè mɛ wèlnwȉlkȉnɔ́
wɛ ni sɔkɔ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yĩn yõ.
6 Pole mɛ ǹ gbȁn sah pé yõ tɛ́ níŕí pɩ pé tyí,
Liyel Mirki mɛ tiki pé yõ. Képah tɛ̃̀nɛ, pè tyah
wɛ́nkáhkínɔ́lɛ n wɛkɩ nónó-á pè náh sè sãh,* tɛ́
mɛ Liyel tɛ̃ntõnènɛ n wɛ n syi n yo névye tyí.
7 Pé pól sȍ mɛ nɛ́pȋ gbɔ̃nimí kénkɔ̃lɛ.
8 Képah sɔkɔ, Pole sȍ mɛ n de n pɔ Nsyifunɔ
Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ. Ȁ sȍ mɛ n yãh n pɔ
névyelɛ nìsãh sɔkɔ Liyel tɔ̃́rí tyí yõ, pópó ńwɔ̃́lɔ́
tɔ̃́nɔ́. Ȁ sȍ mɛ ǹ tah sah nɛ, pé pé wɛy nóhpú
sõnɔ vi mɔ.
9 Ǹtɛ túkù sȍ mɛ pɔ nikisekɔ́kɔ́lɛ n pɩ, à yahle
sɛ̃́nɔ́lɛ ké yõ, tɛ́ mɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛ̃̀kì tyílɛ n yo n ko
tɔ́wû yĩ́ yah. Kăh pɩ sɛ̃́, Pole mɛ pè sah, tɛ́ Yesu
tȍ sã́hpú tɛ̃ sɔkɔ pé yahlɛ, à kyɩ yã́hkìlɛ n yãh
pélɛ sõmɛsṍ kărn pí-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, nɛ̂-á
Tiranusi tyílɛ.
10 Ȁ képah tɛ̃ pɩ sɛ̃ ye nínɔ́, fɔ́ɔ́ Nsyifunɔ ànɛ̂
nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ, tɛ́ mɛ Asi gbɛ̃̆nyah
sɔkɔ, pé pól Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛy wɛ noh.

Seva dĩ́npì tyîpínìnɛ

11 Liyel sȍ mɛ Pole tɔkɔ à gbĭl tyísnɔ́lɛ n pɩ,
12 fɔ́ɔ́ névye pɔ tyah Pole flɔ ànɛ̂ ǹ
myèhtùkènènɛ n tɔkɔ n tũ n pɔ pé yámpú tyí,

* **19:6** 19.6 - Yah n tɛ 2.4.

pè kɔ̃ pè n dɛ; ànɛ̂ sétɛ̏n-à mɛ nónó sɔkɔ, sè n
wil pé sɔkɔ.

13 Tɛ́ Nsyifunɔ yı́syɔ́ sɔ̏ mɛ nónó tɔ̏-á sɔ̏ sétɛ̏n
yı̃́nı́nwı̏lkı̏nkɔ̃nɔlɛ névye sɔkɔ. Pépi tɔ mɛ kè
yah tɔkɔ nɛ, pé Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yı̃n tɔkɔ kélɛ n pı.
Pè sɔ̏ mɛ n yo sétɛ̏n tyı́ nɛ, Yesu nɛ̂ tyı́-á Pole n
nɛ n yo, ǹmɔ yı̃n yõ, ńkɛ̃́ sè wil.

14 Nsyifunɔ sɔkɔ, sárká syı́nwı̏lkı̏pu yɔ̏tɛ̃ nɛ̂-á
pè n ye Sevalɛ, ǹmɔ dı̃́npı̏ nɛ́pı̃̂ kwǎrnimi ye sɔ̏
n pı képahlɛ.

15 Ǹtɛ pǎh képah yo sɛ̃́, sétõ pè syah nɛ, páh
Yesulɛ n pnɛ, tɛ́ tɔ̃ pı̃ névi dùkù nɛ̂-á Polelɛ. Ǹtɛ
pépi-á dò, nónó se pépilɛ nı?

16 Képah tɛ̃nɛ, sétõ-á sɔ̏ dı̃́ nɛ̂ sɔkɔ, à yuku mı
pé sɔkɔ, tɛ́ tɛ̃ wɛ pé tyı́ képékèyɔ̂. À̋ pè pı yɔ,
fɔ́ɔ́ pè to wil wɔ̀kɔ̀ mɛ̀ sɔkɔ à sɔkɔ wil tı̏tı́lɛ.

17 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ nónó pól-á sɔ̏ mɛ
Yefɛsı kwil, à tahlı nónó náh pı Nsyifunɔlɛ, pǎh
yı̃ mɛ̀ noh, kè pı tı́kı́lɛ pé pól tyı́. Pè mɛ tyah Tɛ̃
ǹgbɛ̃ Yesu yı̃nnɛ n gbilki.

18 Tɛ́ nónó-á sɔ̏ pı Yesu yõ sɛ̃́púlɛ, pé náhnáh
pé tyı́túkúnı̏ pı́nɔ́lɛ n yo n dal n mɔ n pɔ tɔ́wû
yı̃́ yah.

19 Képah sɔkɔ, nónó-á sɔ̏ mɛ snɛ̀ynɛ n pı, pé
náhnáh mɛ pé snɛ̀y pı pı sɛ́bɛ́ynɔ́ tɔkɔ pɔ tuke
mɔ, à sukɛ no pól yı̃́ yah. Pǎh sɛ́bɛ́y nɔ́pi drɔ kõ
yah, sè pı pɔ́ plɔ́ kèyõ túkúrı́ pɔ́ kwlɔ́lɛ.†

---

† **19:19** 19.19 - Légbı̃́nɛ, pɔ́ plɔ́ kèyõ túkúrı́ pɔ́ kwlɔ́ (50 000) kı sɔ̏ fɛ̃ nɛ́pı̃̂ gbɔ̃nkenúkò kénkɔ̃ tɔ̏ pı́nɔ́ pɔ́ dyah ye gbãm sɔkɔ.

20 Sɛ̃ ye sɔ̃̀ Liyel wɛy mɛ tǎhkìlɛ n wɛ, à n tɔ̃ n
mɔ n yuku yahlɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ gbɔ̃̀ yõ.

Fɛ̃̀kìnɔ́ ǹgbɛ̃ nɛ̂-á pɩ Yefɛsɩ kwil

21 Tyi nɔ́pi pínsɔkɔntɛnɔ náh, Pole kè yah
tɔkɔ nɛ, páh kɩ kyɩ Masedonɩ gbɛ̃̌nyah ànɛ̂
Akayi gbɛ̃̌nyah sɔkɔ, tɛ́ kɩ pyě yuku Yerusalɛmɩ
kwil. À sɔ̃̀ mɛ kélɛ n yo tɔlɛ nɛ ńkɛ̃́, páh kɩ yĩni
tɛ̃ nɛ́npɔ́, páh yĩnɛ pé kyɩ Wrome kwil tɔ sɔkɔ.
22 Kǎh pɩ sɛ̃́, à mɛ Timote ànɛ̂ Yerasɩtɩ tɛkɩ mɔ
Masedonɩ gbɛ̃̌nyah sɔkɔ, pépi nónó-á sɔ̃̀ ǹ
yòhnìnmɔpulɛ. Tɛ́ ǹmɔ wɔ wũ à sèpĩ̀n yísyɔ́ pɩ
Asi gbɛ̃̌nyah sɔkɔ.
23 Légbĩ́nɛ, fɛ̃kìnɔ́ ǹgbɛ̃ yɔ́ pɩ Yefɛsɩ kwil, Tɛ̃
ǹgbɛ̃ wɛ̃̌kì tyí sɔkɔ.
24 Sɑ̃́n ywɔ́-ò kètɔ̃ndĩ́ yɔ́ lésõ mɛ pè n ye
Demetriyusilɛ. Kénɛ dĩ́ ńkɛ̃́nɛ tɑ̃̀n vì yɑ̃́ryɑ̃́r
yísyɔ́lɛ nɛ n ywɔ wárn vyɔrɩ pérpérlɛ. Yefɛsɩ
tɑ̃n tɔ̃̀ yũ̌kì nɛ̂-á pè n ye Artemisilɛ, képah wɔ̀kɔ̀
kètɔ̀nɔ́ ye ńkɛ̃́nɛ à n nɛ n ywɔ. Tɛ́ ǹ tɔ̃̀npɩbɩ sɔ̃̀
mɛ pɔ́lɛ n wɛ yĩ́ĩ ǹ tyí, tɔ̃̀ mè pínɔ́ sɔkɔ.
25 Sõ yɔ́lɛ, à ǹ tɔ̃̀npɩbɩ pól ye tuke, à tahlɩ ǹ tɔ̃̀
dùkù pípú pól tyí. Képah tɛ̃̌nɛ, tɛ́ yo pé tyí nɛ
ńkɛ̃́, pé kódíbí, pé pól-á kè pĩ yĩ́ĩ nɛ páh mɛ
yõrelɛ n wɛ n yĩ́ĩ pé tɔ̃̀ mè pínɔ́ sɔkɔ.
26 Ǹtɛ dĩ́ nɛ̂-á pè n ye Polelɛ, wǎh mɛ pɔ tir
nɛ̂nɛ n pɩ, pǎh se mɛ kélɛ n nohnɩ, tɛ́ mɛ kélɛ n
yah tɛ́. Kénɛ Pole-á mɛ névyelɛ n kwɔ nɛ ńkɛ̃́,
fal fal tɑ̃̀nnɛ, névye gbɛ̃̌npɩnɔ yĩ̂-á sélɛ, yõ náh
mɛ sé tyí. Kénɛ wɛy mè ńtɛ̃-á mɛ névye náhnáh

yõ yıkı Yefɛsı kwil. Tɛ́ kè náh se tɔ̃ mɛ yĩn
képah ó tyí, ńkɛ̃́ kăh mɛ Asi gbɛ̆̃nyah kwlo kan
pól névye yõlɛ n yıkı.
27 Kàh yɔ̃ sɔkɔ sɛ̃́, yĩ mɛ̀-á kı n syah pépi pı pı
tɔ̃̀lɛ n yıkı dɛ́! Kè náh se tɔ̃ n yĩn n pi képah ó
tyí, pé fal fal tɔ̃̀ yṹkì Artemisi wɔ̀kɔ̀ náh tɔ̃ n mɔ
n kõ n pi póllɛ. Gbílkínɔ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ n sah tɔ̃̀ mɛ̀
yõ, kăh kı yĩn mɔ. Tɛ́ képah-á mó tɔ̃ Asi
gbɛ̆̃nyah névye pól ànɛ̂ kèkõyɔ̃́ névye pól mɛ n
gbilki.
28 Demetriyusi-á fyɔ̀ kénɛ wɛlɔ yo névye noh
sɛ̃́, pé fɔkɔ kah vyãh. Pè mɛ tyah yo tũ wòhòh
nɛ ńkɛ̃́, pépi Yefɛsı tãn Artemisi tɛ̆̃ wɔ kénkɔ̃
náh mɛ.
29 Píntũnɔ mɛ̀ yĩ́npɔ̃́ kwil pól tɔ̃. Tɛ́ Masedonı
gbɛ̆̃nyah tãn nɛ́pı̂ nímí yísyɔ́ tɔ sɔ̃̀ yuku Polelɛ ǹ
kɔ́lɔ́ sɔkɔ Yefɛsı kwil. Pé sɔkɔ núkú yĩn ye
Kayusilɛ, ní-ò yĩn mɛ Arisitarkılɛ. Képah tɛ̆̃nɛ,
no núkú wɛ̃ tyí mɔ, à to tuke nɛ́pı̂ nímí nɔ́pi yõ,
à pè tɛ̃ yɔrı sɔkɔ pé tɔ́wû tùkè-ǹsah sɔkɔ.
30 Képah sɔkɔ, Pole sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ, pé kyı pé
yõ wilki mɔ tɔ́wû tyí. Ǹtɛ Yesu tɔ̃̀ sã́hpú mɛ kè
yahle ǹ tyí.
31 Asi gbɛ̆̃nyah nɛ́-ǹgbnɔ yísyɔ́ tɔ sɔ̃̀ mɛ,
nɔ́nɔ́-á sɔ̃̀ Pole kódíbílɛ. Pépi tɔ mɛ tɛ̆̃ntɔ̃̀ mɔ ǹ
tyí, à à vi mɔ nɛ, à káh n kyı tɔ́wû tùkè-ǹsah mɛ̀
sɔkɔ.
32 Tɛ́ légbĩ́nɛ, tɔ́wû mɛ̀ névye pól sɔ̃̀ mɛ wɛkı
fɛ̃kı tũ wòhòh, tɛ́ pé pól tyíyɔ́nɔ́nɔ mó tɔ̃ mɛ sé
tyí tyílɛ. Kăh pı sɛ̃́, kè pı fɛ̆̃kìnɔ́lɛ. Névye kan

ńtɛ̃ náh sɔ̃̀ mɛ pé pɔ́nɔ́ yõ pĩ.
33 Nsyifu dɪ̃́ yɔ́ tɔ sɔ̃̀ mɛ pè n ye Alɛkisãdrelɛ.
Pé no Nsyifunɔ mɛ ǹmɔ kurki mɔ kyɪ sah tɔ́wû
yah tɪ̃̀nnɛ nɛ, à yo ké sɔkɔ. Képah sɔkɔ,
Alɛkisãdre mɛ ǹ gbɔ̃̀ pɪ mɔ tɔ́wû tyí. À sɔ̃̀ mɛ ké
tyí nɛ, pé pé no Nsyifunɔ vyãh syi.
34 Ǹtɛ tɔ́wû-á fyɔ̀ pɔ n pĩ ké sɔkɔ nɛ Nsyifu
nɛy-á ǹnɛ, pé pól núkú tɔ̃ tyah yo mɔ tũ wɛ̃ yõ
wòhòh nɛ ńkɛ̃́, pépi Yefɛsɪ tãn Artemisi tɛ̃̀ wɔ
kénkɔ̃ náh mɛ! Pè képah tɛ̃̀ yo tũ sɛ̃́, pópó kè syi
pɔ n nɔ lɛ́rínɔ́ nínɔ́ kénkɔ̃ tyí.
35 Ǹtɛ ké tyɛ́-ńsah, kwil sɛ́bɛ́y wã̋rkí-ò dɪ̃́‡ pɔ
tɛ̃ wɛ pè yĩn mɔ. Képah sɔkɔ, tɛ́ mɛ nɛ ńkɛ̃́,
Yefɛsɪ tãn, névye pól-á pĩ nɛ, Yefɛsɪ kwil-á n
syɪkɪ pépi fal fal tɔ̃̀ ǹgbɛ̃ Artemisi wɔ̀kɔ̀lɛ, ànɛ̂
ké tàhsè nɛ̂-á wil yĩ̂nyõ à pɔ syɪkɪ.
36 Ké kɔ̃̀lì-ò náh mɛ póllɛ. Képah-á, pè pé nnɔ
vɪ. Pè káh tir yɔ́ ńtɛ̃ pɪ sɔ̃̀nyah-ńkɛ̃̋nɛ.
37 Díbí nónó-á pè tɛ̃ pɔ ásɔ̂, pè náh tir yɔ́ pɪ de
pépi tɔ̃̀ wɔ̀kɔ̀ tyí, pè náh se mó tɔ̃ yo de pé fal
fal tɔ̃̀ yũ̌kì mɛ̀ tyí.
38 Ǹtɛ kàh kɪ mɛ pɪ ǹnî mɛ pɪ de Demetriyusi
ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀ pímû tyí, tukey tùkènɔ́ yòhnì-á mɛ,
tukey tùkèpu mó tɔ̃ mɛ. Pè kyɪ n tɔkɔ tɛ̃̀ kɔ̃ pépi
tyí kɛ̀.
39 Tɛ́ tyi yísyɔ́ tɔ-à kɪ se tɔ̃ mɛ pé tyí wah wah
tɛ̃̀nɛ, pǎh kɪ fɛ̃ pɔ sé yah yo kwil névye tuke mɔ
sõlɛ.

‡ **19:35** 19.35 - Kwil sɛ́bɛ́y wã̋rkí-ò dɪ̃́ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀,
nɛ́-ǹgbɛ̃ ye sɔ̃̀ ǹnɛ kwil mɛ̀ sɔkɔ.

40 Páh yékâ̂b nɛ̂ sɔkɔ kwɛynɛ yɔ̀, tir yɔ́ ńtɛ̃ se
mɛ pé tyí, pé kɩ fɛ̃ wɛ yo yékâ̂b mɛ̀ yõlɛ nɩ?
Képah-á, páh kɩ n to n kɔ̃ yɔ̀, pǎh kɩ pɔ n syah n
tɔkɔ pélɛ n kɔ̃ dɛ́![§]
41 Wɛlɔ nɔ́pi yɔ́ntɛnɔ náh, à névye kɔ̃ pè
karkɩ.

20

Pole yúkúnɔ́lɛ Masedonɩ ànɛ̂ Krɛsɩ gbɛ̃̆nyah sɔkɔ

1 Tɛ́ fɛ̃̀kìnɔ́ mɛ̀-á pɔ yĩn mɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, Pole mɛ
Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú ye tuke, à sɔ̃́ré mɔ pé sɔkɔ, tɛ́
wɛ̃̆kì ni pé tyí, à sɔkɔ Masedonɩ gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
2 À kénɛ gbɛ̃̆nyah pól kɔ kɔ̃, à sɔ̃́ré yah mɔ kɔ̃
náhnáh Yesu yõ sɛ̃́pú sɔkɔ. Wǎh yal nɛ́npɔ́, à
sɔkɔ Krɛsɩ gbɛ̃̆nyah,[*]
3 à kyɩ ńwɔ̃̄lɔ́ tɔ̃̄nɔ́ pɩ nɛ́npɔ́. Képah náh, wǎh
pɔ ǹ vi nɛ, pé de krótókè ǹgbɛ̃ sɔkɔ, pé yal n
yuku Siri gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, à kè wɛ noh nɛ,
Nsyifunɔ-á mɛ ǹnɛ n plɔ pèkè yɔ́lɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, à
kè yah tɔkɔ nɛ páh kɩ pé syɩ syɔ̃ Masedonɩ
gbɛ̃̆nyahlɛ.
4 Tɛ́ nónó-á sɔ̃̀ Pole wɛ̃̆kì kɔ́mûnɛ, pépi wɛ yɔ̀:
Sopatɛrɩ nɛ̂-á n wil Bere kwil, tɛ́ ǹ sú yĩn mɛ
Pirusilɛ, ǹmɔ sɔ̃̀ mɛ, à tahlɩ Arisitarkɩ, ànɛ̂
Sekũdusi tyí, pépi nónó-á n wil Tesaloniki kwil,
ànɛ̂ Kayusilɛ, nɛ̂-á n wil Dɛrɩbɩ kwil, ànɛ̂

§ **19:40** 19.40 - Yɔ̃̀tãm nónó-á Wrome tãnnɛ, pépi tyí ye pè n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ nɛ, páh kɩ n to n kɔ̃, pǎh kɩ pɔ n syah n tɔkɔ pélɛ n kɔ̃.

* **20:2** 20.2 - Krɛsɩ nɛ̂ tyí-á n yo yɔ̀, ké yĩn ye tɔ̃ Akayilɛ. Yah n tɛ 19.21.

Tisyikilɛ, ànɛ̂ Torofiminɛ, pépi nónó-á n wil Asi
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, à tahlɩ Timote tyí.
5 Pépi mɛ sɔkɔ ápi yahlɛ, à kyɩ álɛ n syɩkɩ
Turasɩ kwil.
6 Búrn sɛ̃-ǹkɛ̃ syáh syáhnsɔkɔntɛnɔ náh, ápi
wɔ mó kyɩ de krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ Filipi kwil,
à pé nyáh sõ. Á sèpȉn kwâl pɩ tɛ́ pyě de á no tnɔ̂
Turasɩ kwil. Képah tɛ̃̆nɛ, á tɛ̃ nɛ́npɔ́ à sèpȉn
kwǎrninɔ pɩ.

Pole-á Yetiki lékó yilki mɔ sɔ̃́ Liyel gbɔ̏ yõ, Turasɩ kwil

7 Yòh wrɔ́ gbȉyȉkȉ gben sõlɛ,† á lésõ mɛ tuke
mɔ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ yõke yõ yĩnnɛ, tɛ́ Pole mɛ yɑ̃́hkìlɛ n
yãh tɔ́wûlɛ. Ȁ kɩ sɔ̏ n yal n pi dĩndallɛ Turasɩ
kwil. Kǎh pɩ sɛ̃́, à Liyel wɛy yo mo pé tyí, pópó
à pɔ nɔ tyah tɔ́nɔ́ tyí.
8 Tɛ́ á pól sɔ̏ mɛ tùkènmɔnɔlɛ gbɛ̃̆ntȋn yõ wɔ̀kɔ̀
tɔ̃́-ò sɔkɔ, tɛ́ fɔ̀tnɔ̀nɔ́ mɛ tȕnsàhnɔ́lɛ pípí ké sɔkɔ.
9 Kètɛ̃̆npȉkȉ yɔ́ tɔ sɔ̏ mɛ álɛ pè n ye Yetikilɛ.
Ǹmɔ sɔ̏ mɛ kɔ̃ tɛ̃ fnɛ̀tír vyãh yõ. Dǒ, dɔy pɔ mɩ
ǹ sɔkɔ. Ǹtɛ Pole Liyel wɛy yõ-á sɔ̏ mɛ ko sɛ̃́, à
pɔ dɔ, tɛ́ tɛ̃ syi yȋnyõ wɔ̀kɔ̀ tɔ̃́-ò sɔkɔ, fɔ́ɔ́ à pɔ
syɩkɩ sétáh. Pǎh pópó pɔ nɛ pé à yilki sah, pè à
wɛ kúnɔ́lɛ.
10 Képah tɛ̃̆nɛ, Pole tɔ tiki pɔ, tɛ́ kɔ à yɔ̃ ǹ
gbȁn sɔkɔ, tɛ́ yo pé tyí nɛ: «Yé káh n yɛ yé
yáh-ńsah tyɛ; à mɛ min sɔkɔ.»

† **20:7** 20.7 - Yòh wrɔ́ gbȉyȉkȉ gben nɛ̂ tyí-á yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, túkù
mɛ n sõ nɛ samidi-á, túkù mó mɛ n sõ nɛ dimansyi-á.

11 Képah náh, à ǹ syɩ dɔkɔ yuku ńtɔ̃, pè kyɩ Tɛ̃̆
ǹgbɛ̃ yõke yõ wɛ̃ tyí, tɛ́ tɔ̃ yɔ̃ sɔkɔ Liyel wɛy
yónɔ́lɛ, pópó à pɔ nɔ tyah dal gbĩ́ tyí, tɛ́ à pyě
sɔkɔ.
12 Képah sɔkɔ, no mɛ Yetiki tɛ̃ sɔkɔ ǹ vilɛ
krémkrém ǹ gbô. Yĩ mɛ̀ pɩ yĩ́ĩ́ nɩ dénɔ́ ǹgbɛ̃̆nɛ
no pól tyí.

Pole wĩ̀lnɔ́lɛ Turasɩ kwil, à yuku Milɛti kwil sɔkɔ

13 Pole sɔ̃̀ kè yah tɔkɔ, à sɔkɔ Asɔsɩ kwil sɔkɔ,
gbáhkì yõ. À sɔ̃̀ nɛ ápi pé yah yohnɩ nɛ́npɔ́, á pé
twah. Kǎh pɩ sɛ̃́, ápi mɛ de krótókè ǹgbɛ̃ sɔkɔ, à
mɔ ǹ yahlɛ à kyɩ ǹnɛ n syɩkɩ nɛ́npɔ́, ǹ twah
yĩnnɛ.
14 Wǎh pɔ de, á pól de krótókè sɔkɔ, à yɔ̃ sɔkɔ
à kyɩ yĩn Mitilɛnɩ kwil.
15 Képah náh, á tɔ̃ yɔ̃ sɔkɔ. Ké sèpĩ̀n ní-ò sõlɛ,
á kyɩ yĩni tɛ̃ gbɛ̃̆nyah yɔ́ yèsreynɛ pè n ye Kyolɛ,
pnɛ yɔ nɩyɔ̃́. Ké sèpĩ̀n tɔ̃́-ò sõlɛ, á kyɩ sɔkɔ
gbɛ̃̆nyah yɔ́ gbɔ̀pɔ pè n ye Samoselɛ, pnɛ yɔ
nɩyɔ̃́. Ké sèpĩ̀n ńyã́h-ò sõlɛ, á pyě yĩni tɛ̃ Milɛti
kwil.
16 Tɛ́ Pole sɔ̃̀ mɛ sàlnɔ́ sɔkɔ nɛ kàh kɩ fɛ̃ n pɩ n
pi, pé nɛ mɛ Yerusalɛmɩ kwil Pãntekɔtɩ syáh
syah sõlɛ. Képah ye à kɔ̃ à yɔ̃ sɔkɔ, à náh syɔ̃
Yefɛsɩ kwillɛ. À sɔ̃̀ pĩ nɛ páh kɩ de nɛ́npɔ́, pé
náh wɛ n wil n pi súú Asi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.

Pole-á vĩ̀nmɔnɔ nɛ̂nɛ Yesu yõ sɛ̃́pú yah tãm kɔ̃ Yefɛsɩ kwil

17 Képah sɔkɔ, Pole tɛ̃ Milɛti kwil, tɛ́ tɛ̃ntɔ̃̀ mɔ
Yefɛsɩ kwil Yesu yõ sɛ̃́pú yah tãm tyí nɛ pè pɔ.

18 Pǎh pɔ yĩni tɛ̃ ǹ tnɔ̂, à yo pé tyí nɛ: «À tɔkɔ
ńmɔ pɔ sõ tyí Asi gbɛ̃̌nyah sɔkɔ, máh mɛ n pɩ sɔ̃̌
gbĩ́mɛgbĩ yé wrɔ́, yé se kélɛ n pnɛ tɛ́.
19 Mé tɔ̃̀ pɩ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ tyí gblɔ̌y tíkínmɔnɔ kègbɩ
sɔkɔ, à yétĩ kwɛ. Tɛ́ Nsyifunɔ tɔ mɛ vi ń náh
gbáhyĩ́ náhnáh sɔkɔ, à yèvyãhrɩ náhnáhlɛ ń
yĩni tɛ̃.
20 Ǹtɛ yé se pĩ nɛ, mé náh tir yɔ́ ńtɛ̃ wɔ̃bɩ yélɛ
nɛ̂-á kɩ fɛ̃ yé tyí pɛkɩ n pi tɛ́. Mé sɔ̃̀ mɛ sé póllɛ
n yo yé tyí, tɛ́ mɛ yélɛ n kwɔ tɔ́wû tùkè-ǹtɛ̃̀n
sɔkɔ ànɛ̂ yé gbên tɔ sɔkɔ.
21 Mé kè yo kɔ̃ Nsyifunɔ ànɛ̂ Krɛkɩ névye tɔ
tyí nɛ, pè pé nnɔ vi mɔ, pè mó sɛ̃ ápi Tɛ̃ ǹgbɛ̃
Yesu yɔ̃.
22 Ǹtɛ núkúnúkú, Liyel Mirki wɛ ń kyĩ mɔ mé
n sɔkɔ Yerusalɛmɩ kwil yɔ̀. Mé náh pĩ tir nɛ̂ tɛ̃̌
wɔ-á kɩ kyɩ ń yĩni n tɛ̃ n pi nɛ́npɔ́.
23 Máh nɛ̂ tɛ̃̌ wɔlɛ n pnɛ, mâh de kwil nɛ̂ sɔkɔ,
Liyel Mirki ńkɛ̃̌nɛ kélɛ n wɛ̃kɩ nɛ, wɔ̀kɔ̀npèkè
sɔkɔ dénɔ́ ànɛ̂ yèvyãhrɩ-á mɛ ń syɩkɩ tɛ̃.
24 Ǹtɛ sépinɔ́ pól sɔkɔ, ń gblɔ̌y min tɛ̃ tyí náh
mɛ tah ń tyí póllɛ. Mé náh mɛ kélɛ n mɔ n kɔ̃
kwáhtǎhlɛ. Tir nɛ̂ tyí-á mɛ tah ń tyí, képah ye
pɩ ń tɔ̃̀ píntɛnɔlɛ; tɔ̃̀ nɛ̂-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃ dahbɩ ń gbɔ̃̀
sɔkɔ nɛ mé Nìvìnì tirlɛ n yo n kɔ̃ Liyel pèpɔrɩ
tyí sɔkɔ.
25 Ǹtɛ núkúnúkú, mé pĩ nɛ máh syɔ̃ yépi nónó
pól tyí à Liyel tɔ̃̌rí tyí yo kɔ̃, yé náh tɔ̃ ń wɛ n
yah n pi.
26-27 Ǹtɛ mé náh yé wɔ̃bɩ Liyel dyɔ yĩ́ tir yɔ́
ńtɛ̃̌nɛ, mé ye sé pól yo sɔkɔ yé tyí. Képah ye, mé

kélɛ n yo n dal n mɔ yé tyí kwɛynɛ nɛ, yé sɔkɔ
nɛy nɛ̂-à kı se tɔ̃ mɔ pu, ké kémû náh n pı n pi
ńmɔ tyílɛ.
28 Yé yé gblɔ̌y tɛ̃́nɔ́ plɛ, yè mó Liyel yípɛ̂y‡
tɛ̃́nɔ́ plɛ, Liyel Mirki-á yé sah sépi nónó yõ nɛ,
yé sélɛ n tɛ̃ plɛ. Sépi ye Yesu yõ sɛ̃́pú tı̃̏nkı̏lɛ,
Liyel-á nónó pı ǹ tyílɛ ǹ píɗı̃́ tɔ̃́ kwɛ́nɔ́ gbɔ̃̏ yõ.
29 Mé pĩ nɛ, ńmɔ sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, névye
yísyɔ́-á kı pɔ de yé wrɔ́ gbɛ̃́nképèl tyí kɔ̃lɛ, kı
yényêh pı yípɛ̂y sɔkɔ.
30 Tɛ́ yépi ńtɛ̃ sɔkɔ, névye túkù kı pɔ yuku
tyah mìnì wɛlɔlɛ n yo, kı Yesu tɔ̃̏ sɑ̃́hpú yõ yıkı,
pè kɔ̃ pè kı pé sɔ̃̏ tɛ̃.
31 Kǎh pı sɛ̃́, yé yé gblɔ̌ynɛ n kyɔmı, yè mó yé
dyɔ sah nɛ n kwnɛ nɛ, máh lésõ yé kwɔ ye tɔ̃́nɔ́,
ké lékɑ̃̂h ké gbı̃̏ntɔ̃, à vı̃̏nmɔnɔlɛ yé nɛ́núkù
núkú pól kɔ̃. Tɛ́ kèyǎhlɛ ń yétı̃ ńtɛ̃ n kwɛ ké tyí
sɔkɔ.
32 Tɛ́ núkúnúkú, mé yélɛ n dahbı Liyel ànɛ̂ ǹ
pèpɔrı wɛy gbɔ̃̏ sɔkɔ. Tǎhkì mɛ ǹmɔ sɔkɔ kı fɛ̃
yé kɔ̃ yé kı yuku yahlɛ ǹmɔ yõ sɛ̃́nɔ́ sɔkɔ, tɛ́
wǎh ǹ vyɑ̃hlɛ yé kɔ̃ ǹ pèpɔrı nɛ̂ tyí sɔkɔ, yé kı
kè wɛ wɛ̃ tyí ànɛ̂ nónó pól-á mɛ Liyel tyí yõ ǹ
yõ sɛ̃́nɔ́ yı̃nnɛ.
33 Mé náh pɔ́, ànɛ̂ sɑ̃́n, ànɛ̂ flɔ yah kɔ̃ ǹnî yɔ́
ńtɛ̃ tyí.
34 Yé pól pĩ nɛ, máh tɔ̃̏ pı ń gbɑ̃̏nnɛ à yı̃n ń
gblɔ̌y yı̃́nnɔ́lɛ, ànɛ̂ ń kɔ́mû tɔ yı̃́nnɔ́lɛ kè.

---

‡ **20:28** 20.28 - Liyel yípɛ̂y nónó tyí-á n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀, Yesu yõ sɛ̃́pú ye pè n ye.

35 Mé kélɛ yé wɛ̃kɩ tyi pól sɔkɔ nɛ, sɛ̃́-á névi
yĩnɛ à tɔ̃̀lɛ n pɩ, à kwâhlɛ n wɛ à yãm tãnnɛ n
yohnɩ n mɔ, à mó ǹ dyɔ sah nɛ n kwnɛ Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃
Yesu wɛy mɛ̀ tyílɛ wǎh nɛ̂ yo nɛ ńkɛ̃́, sãm-á mɛ
kɔ̃́nɔ́ sɔkɔ, à kal wɛ́nsyinɔlɛ.»

36 Pole-á wɛlɔ nɔ́pi yo pɔ tyɛ, à kuku yĩn pélɛ
wɛ̃ tyí, pé pól Liyel ni.

37-38 Tɛ́ Pole sɔ̃̀ yo pé tyí nɛ, pè náh tɔ̃ pé yèpɔ
wɛ n yah n pi póllɛ. Képah sɔkɔ, pé pól tyah
ǹnɛ n pɔrɩ n tɛ̃ n pɔ à n wɛkɩ ǹ tyí, tɛ́ n gbo
yèkwɔrɩ tɛ̃̌ tyí. Képah náh, pè kyɩ à tɛkɩ mɔ, fɔ́ɔ́
krótókè tɔ́kɔ́-ńsah sɔkɔ.

21

Pole dɔ́kɔ́nyukunɔlɛ Yerusalɛmɩ kwil

1 Képah sɔkɔ, áyáh pɔ wɛ yal pé tyí, á de
krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ, à yɔ̃ sɔkɔ gbɛ̃̌nyah yɔ́
sɔkɔ pè n ye Koselɛ, pnɛ yɔ nɩyɔ̃́. Á náh kwɔ
dah fĩ́ yɔ́ ńtɛ̃ sɔkɔ. Ké dĩndallɛ, á yɔ̃ sɔkɔ
gbɛ̃̌nyah yɔ́ sɔkɔ pè n ye Wrodɛsɩlɛ, pnɛ yɔ
nɩyɔ̃́. Áyáh wil nɛ́npɔ́, á yuku Patara kwil sɔkɔ.

2 Á kyɩ yĩnɛ krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́lɛ, kè mɛ n yuku
Fenisi gbɛ̃̌nyah sɔkɔ. Á mɛ de ké sɔkɔ, à sɔkɔ.

3 Á kyɩ syɔ̃ yúkɛy gbɛ̃̌nyah yɔ́lɛ pè n ye
Syiprilɛ, pnɛ yɔ nɩyɔ̃́, fɔ́ɔ́ á ké yɔ̃ ńtɛ̃nɛ n yah.
Ǹtɛ á mɛ kè mɔ á gbɛ̃̌yĩ̀nɛ̀ sɔ̃̀lɛ, tɛ́ á yah mɔ Siri
gbɛ̃̌nyahlɛ, à kyɩ tiki ké kwil yɔ́ sɔkɔ pè n ye
Tirilɛ. Krótókè mɛ̀ vyɔ́ kɩ sɔ̃̀ n tiki n mɔ n pi
nɛ́npɔ́.

4 Képah sɔkɔ, áyáh kyɩ Yesu tȍ sȁhpú nónó wɛ
nɛ́npɔ́, á tɛ̃ pélɛ à sèpȉn kwǎrninɔ pɩ. Tɛ́ kénɛ
sèpȉn sɔkɔ, Yesu tȍ sȁhpú kè yo Pole tyí Liyel
Mirki gbȍ yõ nɛ, à káh dɔkɔ yuku Yerusalɛmɩ
kwil.*
5 Ǹtɛ sèpȉn kwǎrninɔ nɔ́pi-á fyɔ̀ sɔkɔ, á tɔ̃ kyɩ
yɔ̃ sɔkɔ á kɔ́lɔ́lɛ. Áyáh n sɔkɔ, díbí, ànɛ̂ syɔ́, ànɛ̂
wɛ̃̋npȉ pól kyɩ á gbáhkì wilki mɔ kwil náh tȉnnɛ,
yɔ́ngbalɩ sɔkɔ. Á pól mɛ á gbètukunɔ di nɛ́npɔ́,
à Liyel ni pélɛ wɛ̃ tyí.
6 Képah náh, á wɛkɩ wɛ̃ tyí, tɛ́ wɛ̃ fĩn mɔ. Á
tɛ́kínmɔpu nɔ́pi mɛ pé syɩ sɔkɔ pé tȉnnɛ. Ápi
mɛ tɔ̃ de krótókè mɛ̀ sɔkɔ
7 à yal Tiri kwil sɔkɔ, pópó à kyɩ de kwil yɔ́
sɔkɔ pè n ye Pitolemayisilɛ. Nɛ́npɔ́ sɔkɔ ye á
krótókè sɔkɔ kɔ́lɔ́ yĩn mɔ. Á mɛ wil krótókè
sɔkɔ, à kyɩ yah wɛkɩ kɔ̃ Yesu yõ sɛ̃́pú tyí kwil
nɩyő, tɛ́ gbȉyȉkì núkú pɩ pélɛ.
8 Ké dĩndallɛ, á pɔ yɔ̃ sɔkɔ á kɔ́lɔ́lɛ, à sɔkɔ
Sesarɩ kwil. Áyáh yĩni tɛ̃ nɛ́npɔ́, á kyɩ twah
Filipi tyí, nɛ̂-á Nìvìnì tir yó-òlɛ. Nɛ́pȋ kwǎrnimi†
nónó-á lésõ pè yah wilki Yerusalɛmɩ sɔkɔ, à pɩ
Yesu tɛ̃ntȍ névye yòhnìnmɔpulɛ, pépi sɔkɔ nɛy
yɔ́ ye sȍ ǹnɛ.
9 Tɛ́ syɔ́npȉ nɛ́pȋ ǹyɛ̂h sȍ mɛ ǹ tyí, pè náh díbí
tyí pĩ. Kénɛ syɔ́npȉ sȍ Liyel tɛ̃ntõnènɛ n syi n yo.
10 Képah sɔkɔ, á mɛ sèpȉn yísyɔ́ pɩ nɛ́npɔ́. Á
mɛ nɛ́npɔ́, tɛ́ Liyel tɛ̃ntȍ syínyo-ò yɔ́ tɔ wil

* **21:4** 21.4 - Yah n tɛ 20.22-24. † **21:8** 21.8 - Yah n tɛ 6.5 ; 8.5.

Nsyude gbɛ̃nyah, à pɔ á wɛ. Pè ǹnɛ n ye
Akabusilɛ.
11 Wăh pɔ á wɛ, à Pole kɔ̃ tɔkɔ, à ǹ gblɔ̌y
gbyə̂h ànɛ̂ ǹ gbə̀n pukubi kélɛ, tɛ́ nɛ, Liyel
Mirki-á yo nɛ ńkɛ̃, sɔ̃́-á pé pukubi pé gblɔ̌ynɛ,
sɛ̃́ntɛ̃-á Nsyifunɔ kɩ n pukubi n pi kɔ̃ mɛ̀ nɛ́tɛ̃nɛ
Yerusalɛmɩ kwil, tɛ́ kɩ ǹ gbàh dɛ mɔ névye kɔ̃,
nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ.
12 Képah tɛ̃nɛ, áyáh wɛlɔ nɔ́pi noh sɛ̃, à tahlɩ
Yesu yõ sɛ̃pú nónó-á sɔ̃̀ mɛ Sesarɩ kwil, ápi pól
Polelɛ n ni nɛ, à káh dɔkɔ yuku Yerusalɛmɩ
sɔkɔ.
13 Ǹtɛ Pole mɛ yo á tyí nɛ, sɔ̃́ se pɩ, tɛ́ á n gbo,
à n yah n kɔ̃ yèkwɔrɩ mɔ́-ńsahlɛ pé sɔkɔ nɩ?
Ŋ́kɛ̃, kàh kɩ sɔ̃ yĩ́n-ńkɛ̃nɛ pé púkúbínɔ́ ó tyí, tɛ́
pé ku ńtɛ̃nɛ Yesu yĩnnɛ Yerusalɛmɩ sɔkɔ, páh kè
fɛ̃ syi.
14 Tɛ́ áyáh ǹ sõnɔ vi mɔ kwlɔ sɛ̃, á yal mɔ ǹ
gbáhntɛ̃nɔlɛ, tɛ́ nɛ, Liyel dyɔ dyɔ tɛ̃ ó pɩ!
15 Áyáh sèpı̀n nɔ́pi pɩ pɔ n dal mɔ, á á vi, tɛ́
wɛ̃kì tɛ̃, à dɔkɔ yuku Yerusalɛmɩ sɔkɔ.
16 Tɛ́ Sesarɩ kwil Yesu tɔ̃̀ sə̃́hpú yísyɔ́ mɛ á sɔ̃̀
tɛ̃. Pépi mɛ á tɛ̃ yuku dĩ́ yɔ́ tı̃̀nnɛ pè n ye
Mnasõnɛ. À sɔ̃̀ n wil gbɛ̃nyah yɔ́ sɔkɔ pè n ye
Syiprilɛ, pnɛ yɔ nɩyɔ̃́. Á sɔ̃̀ yĩnɛ à twah ǹmɔ tyí.
Kénɛ dĩ́nɛ, Yesu tɔ̃̀ sə̃́h-ò ye sɔ̃̀ ǹnɛ di mónɔ́lɛ.

Pole kyínyahnɔlɛ Nsyakɩ tyí

17 Képah sɔkɔ, áyáh kyɩ yĩni tɛ̃ Yerusalɛmɩ
kwil, Yesu yõ sɛ̃pú mɛ á tɔ̃ sah tɛ̃ nìvìnì sɔkɔ.

18 Ké ďĩndallɛ, Pole sɔkɔ álɛ Nsyakı tı̀̃nnɛ,
ńyãh sɔkɔ-á sɔ̀̃ Yesu yõ sɛ̃́pú tı̀̃nkı̀ yah tãm tɔ mɛ
tùkènmɔnɔlɛ pé tɔ̂ɔ́.
19 Wăh kyı de, à wɛkı pé tyí, tɛ́ Liyel-á à tɔkɔ
à tyi nónó pı névye wrɔ́, nónó náh pı
Nsyifunɔlɛ, à mɛ sé pól yo wah pé tyí pnɛ́pnɛ́.
20 Păh képah noh sɛ̃́, pè Liyel gbilki, tɛ́ mɛ yo
Pole tyí nɛ, pé yṹnpi Pole, à kó mɛ n yah
Nsyifunɔ nɛ́kwı̃́nkí sɛ̃ Yesu yõ nı? Ńkɛ̃́, păh mɛ
Moyisi tyi kɔ̀̃nsàhnɔ́ wɛ̃̆kı̀lɛ n kɔ n yı̃́́ pé póllɛ
dɛ́!
21 Ǹtɛ à yah, no-á mɛ nɛ̂nɛ n yo ǹ tyí sɔkɔ;
păh mɛ n yo nɛ, Nsyifunɔ nónó pól-á mɛ karkı
tɛ̃ tɛ̃ kɔ̃ nɛ́káhbí wrɔ́, wăh mɛ pélɛ n kwɔ nɛ
ńkɛ̃́, pè pé syı Moyisi tyi kɔ̀̃nsàhnɔ́ náh. Wăh
mɛ n yo pé tyí nɛ, pè káh tɔ̃ pé wɛ̃́npı̀lɛ n kõ,
ànɛ̂ pè káh tɔ̃ Nsyifunɔ wầllɛ n kɔ.
22 Tɛ́ păh kı se mó tɔ̃ ǹ pɔ́nɔ́ noh n pi.
Núkúnúkú, sɔ̃́ se pé kı pı nı?
23 Ńkɛ̃́, páh kı nɛ̂ yo n pi ǹ tyí, à képah pı.
Díbí nɛ́pı̂̃ ǹyɛ̂̃h-á mɛ ásɔ̂̃, nónó-á pé vyãhlɛ Liyel
kɔ̃, tɛ́ kı ké tyi pı n pi.
24 Ńkɛ̃́, à pè tɛ̃ sɔkɔ, ǹmɔ ànɛ̂ pépi kyı ké tyi
pı pé gblɔ̃̆y tɔ̃ sah Liyel yah, ǹmɔ mó yı̃n pé
ywɔ̃ kyénɔ́ sárká gbɔ̀̃nwı̀lkı̀lɛ. Képah sɔkɔ, no
pól-á kı pı̃ nɛ, páh tyi nónónɛ n nohnı ǹ tyí
sɔkɔ, gblɔ náh sélɛ, ǹmɔ ńtɛ̃́ tɔ-á mɛ n kɔ Moyisi
tyi kɔ̀̃nsàhnɔ́ wɛ̃̆kı̀ yõ.
25 Ǹtɛ nónó tɛ̃̀ wɔ náh pı Nsyifunɔlɛ, tɛ́ vi mɔ
pı Yesu yõ sɛ̃́púlɛ, páh nɛ̂ yah tɔkɔ, páh kè

wãrkı tɛkı mɔ tɛ pé tyí nɛ: Pè pé gblɔ̌ynɛ n tɛ̃
sãh fálnɔ́ yîlɛ, ànɛ̂ fɔ̀fíkìlɛ, ànɛ̂ tɔ̃́ kwɛ́-ńkɛ̃̂
kwáhkókè kɔ̀lɛ, ànɛ̂ tɔ̃́nɛ.
26 Képah sɔkɔ, ɗĩndallɛ Pole díbí nɔ́pi tɛ̃ pè
sɔkɔ wɛ̃ tyí, à kyı pé gblɔ̌y tɔ̃ sah. Képah náh, à
de Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ. Tɛ́ sõ nɛ̂-á pé gblɔ̌y
tɔ̃́nsàhnɔ́ sèpı̃̀n kı tũ, tɛ́ pè kı sárká wilki n pi
pé nɛ́núkù núkú pól yĩn yõ, à mɛ ké gbı̃̀yı̃̀kì yo
nɛ́npɔ́.

Pole tɛ̃́nɔ́lɛ Liyel nî-ńsah gbô sɔkɔ

27 Tɛ́ sèpı̃̀n kwǎrninɔ nɔ́pi tyɛ́nɔ́ sɔkɔ,
Nsyifunɔ nónó-á n wil Asi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, pè
Pole wɛ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ. Pè mɛ tɔ́wû pól
kurki mɔ ǹ yõ, tɛ́ à tɛ̃.
28 Pè sɔ̃̀ mɛ gbo mɔ tũ nɛ ńkɛ̃́, Yisrayel tãn, pè
pé yohnı n mɔ oo! Pè yah ɗı̃́ mɛ̀nɛ, ǹmɔ-á n yo
n yıkı pépi Nsyifunɔ tyílɛ ywɔ̃ ywɔ̃ pól sɔkɔ,
ànɛ̂ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ tyílɛ, ànɛ̂ Liyel ní-ńsah gbô
tyílɛ. Ȁ wil képah sɔkɔ, névye nónó náh pı
Nsyifunɔlɛ, wǎh pè tɛ̃ de Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ.
Liyel tyah mɛ̀ ńtɛ̃ dêl kó à pı yɔ̀ nı?
29 Tɛ́ Torofimi nɛ̂-á n wil Yefɛsı kwil, ǹmɔ ye
lésõ pè wɛ ànɛ̂ Polelɛ wɛ̃ tyí kwil nıyɔ̃́ sɔkɔ.
Képah ye, pè núkú wɛ nɛ, Pole-á à tɛ̃ de Liyel
ní-ńsah gbô sɔkɔ.
30 Kǎh pı sɛ̃́, kwil fɛ̃kı. Névye mɛ to wil ywɔ̃
ywɔ̃ póllɛ, à pɔ. Pè mɛ Pole tɛ̃ yɔrı wil Liyel
ní-ńsah gbô náhlɛ, tɛ́ núkú ké yey vike.

31 Gbĩ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ pè mɛ n yah n kɔ̃ Pole
kònmɔ-ńsahlɛ, Wrome tãn sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ kè
wɛ noh nɛ, Yerusalɛmɩ kwil pól-á mɛ fɛ̃̀kìnɔ́lɛ.
32 Nɛ́npɔ́ swɔ, à núkú sràsyíbí ye tuke ànɛ̂
sràsyíbí yɔ̃̀tãmnɛ, tɛ́ to sɔkɔ pélɛ tɔ́wû mɛ̀
mɛ́-ńsah sɔkɔ. Tɛ́ tɔ́wû mɛ̀-á fyɔ̀ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃
ǹgbɛ̃ mɛ̀ wɛ à n pi ànɛ̂ sràsyíbílɛ, pè núkú yal
mɔ Pole kònɔ́lɛ.
33 Képah sɔkɔ, sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ nɔ de
Polelɛ, à à tɛ̃, tɛ́ nɛ, pè à pukubi kɛ̃́lɔ́ plɔ́ nínɔ́lɛ.
Tɛ́ piki yah nɛ, nɛ́dúkú nɛ̂ se ǹnɛ, ànɛ̂ tir nɛ̂ se à
pɩ nɩ?
34 Ǹtɛ tɔ́wû mɛ̀ névye pól yuku yo mɔ tũ wɛ̃
yõ pé tyíyɔ́nɔ́nɔlɛ sé tyí tyílɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́,
sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ̀ náh fɛ̃ tɛ̃ ké yõ pĩ. Képah
sɔkɔ, à nɛ sràsyíbí Pole tɛ̃ kyɩ dah mɔ pé wɔ̀kɔ̀
ǹgbɛ̃ sɔkɔ.
35-36 Pǎh kyɩ yĩni tɛ̃ wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃ mɛ̀ yah, tɛ́ Pole
tyah n dɔkɔ ké súndɔkɔ-ńtɛ̃̂n yõ, no pól ǹ sõ tɛ̃
mɛ gbo mɔ tũ nɛ, pè à ko mɔ oo, pè à ko mɔ!
No-á Polelɛ n kah n yĩkɩ n kɔ̃ sɛ̃́, sràsyíbí kwlɔ
pè à yɔ̃ sɔkɔ.

Pole-á ǹ vyãh kɔ̃lɩ sɔ̃́

37 Tɛ́ gbĩ́ nɛ̂-á pè n tyah dénɔ́lɛ wɔ̀kɔ̀ mɛ̀ sɔkɔ,
Pole mɛ yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ̀ syah nɛ, pé se kɩ fɛ̃ tir yɔ́
yo ǹ tyí nɩ? Yɔ̃̀tɛ̃ dĩ́ nɛ, è, tɛ́ wǎh Krɛkɩ wɛynɛ n
nohnɩ kɛ̀!
38 Ńkɛ̃́, Yesyipti kwil dĩ́ nɛ̂-á fɛ̃̀kìnɔ́ pɩ sɛ̃́ yɔ̀ sɛ̃́
yɔ̀, à tyínyêh pípú nɛ́pĩ̂ kèyõ nínɔ́ (4 000) tɛ̃
sɔkɔ gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ, tɛ̃ náh ǹmɔlɛ kɛ̀.

39 Képah sɔkɔ, Pole à syah nɛ, Nsyifu nɛy-á
péwɔlɛ, pé dúbí-ńsah tótó-á Tarsı kwillɛ, Silisi
gbɛ̃̌nyah sɔkɔ. Pé dúbí-ńsah kwil mɛ̀ yĩn-á mɛ
wı̏lnɔ́lɛ. Ŋ́kɛ̃́, à ǹ gblɔ̌y yɛ, à mó yɛ pé kɔ̃ pé yo
mɔ no tyí.
40 Sràsyíbí yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ ké wɛ̃̌kìlɛ à kɔ̃.
Képah tɛ̃̌nɛ, Pole yuku yĩn súndɔkɔ-ńtẫn yõ, té ǹ
gbɔ̏ pı mɔ no tyí, pè mɛ yĩn sű̃mm. À mɛ tyah n
wɛkı pé tyí Yebre wɛy‡ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:

22

1 «Ń súbí ànɛ̂ ń yű̃npyé, yé yé gblɔ̌y yɛ, yè mó
noh ń tyí, nɛ̂-á mé kı yo kı ń vyã̌h kɔ̃̌lı n pi yé
tyí.»
2 Képah sɔkɔ, pǎh Pole wɛ à n wɛkı pé tyí
Yebre wɛy sɔkɔ sɛ̃́, tyah tɔ̃ gbah pı sű̃mm.
3 À mɛ yo pé tyí nɛ: «Nsyifu nɛy ye ńmɔlɛ.
Mé dubi Tarsı kwil, Silisi gbɛ̃̌nyah sɔkɔ. Ǹtɛ
Yerusalɛmı kwil mɛ̀ sɔkɔ ye mé kyã̌h yɔ̀. Tɛ́
Kamalyɛlı ye sɔ̏ kwɔ ńnɛ. À ń kwɔ yĩ̋ á náh tãn
tyi kɔ̃̏nsàhnɔ́ wȁllɛ. Mé sɔ̏ mɛ gbah tɛ̃ yĩ̋ Liyel
yõ sɛ̃́nɔ́ sɔkɔ, sɔ̃́-á yélɛ ké sɔkɔ kwɛynɛ yɔ̀.
4 Mé Yesu yõ sɛ̃́pú fõh, fɔ́ɔ́ à pé túkù ko mɔ.
Mé pé díbí ànɛ̂ pé syɔ́ túkùlɛ n tɛ̃ n pukubi n
dah n mɔ n pɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.
5 Sárká syínwı̏lkı̏pu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ ànɛ̂ Nsyifunɔ
yèwàhnì pól kı fɛ̃ pı ń tàrfyɔ̀lɛ ké sɔkɔ. Pépi ńtɛ̃
tyí ye lésõ mé wɛ syi sɛ́bɛ́ynɔ́lɛ nɛ mé kyı á no
Nsyifunɔ kɔ̃ Daması kwil, mé mó Yesu yõ sɛ̃́pú

‡ **21:40** 21.40 - Nsyifunɔ wɛy ye sɔ̏ Yebre wɛynɛ.

wɛ n tɛ̃ n pukubi nónó-á mɛ nɛ́npɔ́, mé pɔ pélɛ
Yerusalɛmı sɔkɔ, mé pɔ pè fõh.
6 Képah sɔkɔ, máh mɛ wɛ̃̆kì yõ, tɛ́ mɛ de n tɛ
Daması kwillɛ, kyòo yɔ́ núkú wil yı̃̂nyõ sɔkɔ
gbı̃̀ntɔ̃̆lɛ, à pɔ kwɛ ń yõ pěrr à ń mɔ gbı̃.
7 Kăh pı sɛ̃́, mé yɔ̃ syıkı sétáh, tɛ́ yı̃́npɔ̃́ yɔ́ noh
nɛ̂-á mɛ n yo ń tyí nɛ: ‹Sole, Sole, kwâh nɛ̂ pı tɛ́
á ńnɛ n fõh sɛ̃́?›
8 Mé mɛ piki yah nɛ, nɛ̂ se ǹmɔlɛ nı, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃?
Kénɛ yı̃́npɔ̃́ tɔ̃ ké syı yo ń tyí nɛ: ‹Nasarɛtı kwil
Yesu ye ńmɔlɛ, nɛ̂-á á n fõh.›
9 Képah sɔkɔ, máh sɔ̃̀ mɛ wɛ̃̆kì yõ ànɛ̂ nónónɛ,
pépi tɔ sɔ̃̀ kyòo mɛ̀ wɛ; tɛ́ nɛ̂-á n yo n mɔ ń tyí,
pè náh tɛ̃ wɔ wɛy noh.
10 Mé mɛ piki yah nɛ, tir nɛ̂ se mé yı̃nɛ mé pı
nı, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃? À mɛ yo ń tyí nɛ: ‹Yuku n de
Daması kwil. Tɛ́ wáh yı̃nɛ ǹ tyi nónó pól pı, pè
kı sè yo ǹ syah.›
11 Ǹtɛ kyòo mɛ̀ píkínɔ́ sɔ̃̀ mɛ ń yı̃́ wɔ. Kăh pı
sɛ̃́, áyáh mɛ wɛ̃̆kì yõ ànɛ̂ nónónɛ, pépi mɛ ń gbɔ̃̀
sɔkɔ tɛ̃, à de Daması kwil.
12 Tɛ́ dı̃́ yɔ́ lésõ mɛ nɛ́npɔ́ pè n ye Ananiyasilɛ.
Kénɛ dı̃́ sɔ̃̀ mɛ Liyel wɛ̃̆kì tɛ̃́nɔ́ plɛ, mɛ ǹ tyi
kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ n pı sé wã̀l yõ. Nsyifunɔ nónó pól-á
sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́, pé pól sɔ̃̀ mɛ ǹ yı̃́ngbílɛ n yo.
13 Ǹmɔ mɛ pɔ ńmɔ tnɔ̂, tɛ́ yo ń tyí nɛ: ‹Ń
yṹnpi Sole, fɛ̃ nɛ n yah ńtɔ̃.› Wăh yo sɛ̃́, nɛ́npɔ́
swɔ ń yı̃́ yıkı, mé mɛ à wɛ.
14 Képah sɔkɔ, à mɛ yo ń tyí nɛ: ‹Liyel nɛ̂-á á
náh tãn n gbilki, ǹmɔ ye ǹ yah tɔkɔ nɛ á pé dyɔ

yɩ̃́ɩ̃́nɛ n pnɛ, ànɛ̂ á pé tɔ̃̀npɩ nɛ́gbɩ́* wɛ yɩ̃́nɛ, á
mó ǹ vyãh wɛy noh.
15 Képah ye, wáh tyi nónó wɛ, tɛ́ tyi nónó noh
Liyel tɔ̃̀npɩ nɛ́gbɩ́ tyɩ́ sɔkɔ, á kɩ n pɩ n pi sé
yónwàh-òlɛ no pól yɩ̃́ yah.
16 Kǎh pɩ sɛ̃́, núkúnúkú káh n tɔ̃ n tɛ̃ n mo.
Yuku, á yɩ̃nɛ wèlnwɩ̃̀lkɩ̃̀nɔ́lɛ ni sɔkɔ, á tyɩ́pêl mó
yɔ̃ mɔ ǹ kɔ̃, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yɩ̃n yéngbonɔ sɔkɔ.›
17 Képah náh, mé ń syɩ sɔkɔ Yerusalɛmɩ kwil.
Tɛ́ sõ yɔ́lɛ, máh mɛ nírílɛ n pɩ Liyel ní-ńsah gbô
sɔkɔ, Liyel wɛ̃́kínɔ́ yɔ́lɛ ń wɛ̃kɩ.
18 Mé Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛ à mɛ n yo ń tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́,
Yerusalɛmɩ kwil tãn náh ń tyɩ́yónɔ́ fɛ̃ n syi n pi
péwɔ tyɩ́ sɔkɔ. Képah-á, mé sal n wil súú
Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ.
19 Ǹtɛ mé mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, á no Nsyifunɔ-á kè
pɩ̃ yɩ̃́ɩ̃́ nɛ, máh lésõ mɛ n kyɩ n pɔ á Liyel ní-ńtɑ̃̂n
vɩ̀ sɔkɔ, à ǹmɔ yõ sɛ̃́púlɛ n tɛ̃ n dah n mɔ n pɔ
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ, tɛ́ pélɛ n ko yèfõhlɛ;
20 à tahlɩ pǎh ǹ tyɩ́ yónwàh-ò Yetyɛ̃nɩ ko mɔ
gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, ńmɔ tɔ-á sɔ̃̀ mɛ dò. Máh sɔ̃̀ mɛ mɔ ǹ
kònmɔpulɛ, tɛ́ pɩ pé fwɔ̀mɔ̀-ǹgbnɔ syɩ́kí-òlɛ dò.
21 Képah sɔkɔ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ yo ń tyɩ́ nɛ: ‹Fɩ́ɩ́
sɔkɔ ye mé n tɛkɩ n mɔ álɛ kwlókáhkɩ́ névye
tyɩ́. Nɛ n yuku!›»
22 Tɔ́wû sɔ̃̀ mɛ Pole wɛlɔlɛ n tɔ̃ n sah n nohnɩ,
ǹtɛ wǎh fyɔ̀ pɔ wɛlɔ nɔ́pi yo nɛ, kwlókáhkɩ́
névye tyɩ́-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃ n tɛkɩ n mɔ pélɛ, pè núkú
gbo mɔ wòhòh nɛ, ǹsɔ̃̀ntɛ̃̂ névi-á yɩ̃nɛ

* **22:14** 22.14 - Liyel tɔ̃̀npɩ nɛ́gbɩ́ nɛ̂ tyɩ́-á pè n yo yɔ̀, Yesu ye.

kònmɔntonɔlɛ sétáh yõ. À náh yĩnɛ à tɛ̃ min
sɔkɔ.
23 Pè sɔ̃̀ mɛ kah gbo mɔ tũ, mɛ pé flɔlɛ n dɛ n
milki, tɛ́ mɛ nɛ̀ngbɔ̃nɛ n yilki n mɔ.
24 Kăh pɩ sɛ̃́, sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ nɛ, sràsyíbí
Pole tɛ̃ de pé wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃ sɔkɔ, pè mó à ko
yèfõhlɛ. Képah sɔkɔ, tir nɛ̂ yĩn-á tɔ́wû n gbo n
mɔ ǹ yõ sɔkɔ, páh kɩ ké yõ pĩ.
25 Ǹtɛ păh Pole pukubi mnɔlɛ nɛ páh ǹnɛ n ko
gbĩ́ nɛ̂nɛ, sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ dĩ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́, à yo
ǹmɔ tyí nɛ: «Ké wɛ̃kì se mɛ yépi tyí kɩ fɛ̃
Wrome tãn gbɔ̃̀ mɔ yõ ko ǹ tùkè-ǹkɛ̃́ ńtɛ̃nɛ?»
26 Dĩ́-á képah noh sɛ̃́, à kyɩ kè yo sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃
ǹgbɛ̃ tyí nɛ, tyítúkù nɛ̂ se à n tyah pínɔ́lɛ sɛ̃́ nɩ?
Ǹgbŏ Wrome tãn gbɔ̃̀ mɔ yõ-á dĩ́ mɛ̀nɛ dɛ́!
27 Képah sɔkɔ, sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ pɔ Pole piki
yah nɛ, à yo pé syah, Wrome tãn gbɔ̃̀ mɔ yõ se
ńtyĩ́nɔ ǹnɛ nɩ? Pole mɛ nɛ àwe-á.
28 Pole-á yo sɛ̃́, dĩ́ à syah nɛ, tɛ́ pɔ́ ǹgbɛ̃-á
péwɔ tɛ̃ wɔ wilki, tɛ́ pɩ Wrome tãn gbɔ̃̀ mɔ yõlɛ
dɛ́! Pole mɛ nɛ, ǹtɛ péwɔ tɛ̃ wɔ-á dubi kélɛ.
29 Képah tɛ̃nɛ, nónó-á kɩ sɔ̃̀ yĩnɛ pè Pole ko n
pi nɛ à wɛkɩ, pè gbɛ mɔ ǹnɛ. Tɛ́ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃
ǹgbɛ̃-á kè wɛ pĩ nɛ, Wrome tãn gbɔ̃̀ mɔ yõ-á
Polelɛ, tɛ́ pé mɛ pè kɔ̃ pè à pukubi, ké tíkí de ǹ
sɔkɔ.

Pole tɛ̃nkyɩnɔlɛ Nsyifunɔ tukey tùkèpu tĩ̀nkì tyí

30 Képah sɔkɔ, ké dĩndallɛ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃
sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ pé pĩ tɔ́tɔ́, tir nɛ̂ yõ-á Nsyifunɔ

tɔkɔ Pole kɔ̃. Képah tɛ̃nɛ, à pè kɔ̃ pè kyɩ Pole wah mɔ, tɛ́ mɛ tukey tùkèpu tı̃̏nkı̏ névye pól ye tuke, pépi nónó sɔkɔ-á sárká syı́nwı̏lkı̏pu yɔ̏tãmnɛ, tɛ́ pè kɔ̃ pè Pole tɛ̃ pɔ pé nɩyɔ̋.

23

1 Képah sɔkɔ, Pole tyah tukey tùkèpu tı̃̏nkı̏lɛ n
yah dı́kı́dı́kı́, tɛ́ yo pé tyı́ nɛ: «Ń yű̃npyé, mé mɛ
ń fɔkɔ dal mɔ n kɔ Liyel wɛ̃̌kı̀ yɔ̃, pópó à pɔ nɔ
kwɛy tyı́.»
2 Pole-á yo sɛ̃́, nónó-á sɔ̏ mɛ ǹ tnɔ̂, sárká
syı́nwı̏lkı̏pu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ Ananiyasi yo pé tyı́ nɛ,
pè ǹ vyãh mɩ.
3 Képah sɔkɔ, Pole mɛ yo ǹ tyı́ nɛ, sékű̃ sɔ̏
wahy nɛ̂-á ǹnɛ, Liyel-á kɩ mɩ ǹmɔlɛ. Wǎh mɛ kɔ̃
tɛ̃ ásɔ̂̂, à péwɔlɛ n tuke à yı̃nɛ tyi kɔ̏nsàhnɔ́lɛ à
yo, tɛ́ mó tɔ̃ mɛ sé dɛ̂llɛ n pɩ nɛ pè pé mɩ kɛ̀.
4 Képah tɛ̃nɛ, nónó-á sɔ̏ mɛ nɛ́npɔ́, pè à syah
nɛ, Liyel sárká syı́nwı̏lkı̏pu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃nɛ à n
gbyɔ lɛ́?
5 À̧ mɛ pè syah nɛ, pé náh sɔ̏ mɛ pı̃ nɛ sárká
syı́nwı̏lkı̏pu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃-á ǹnɛ lɔ́, pé yű̃npyé. Ǹkɛ̃́,
kǎh mɛ wǻrkı́nsàhnɔ́lɛ nɛ: «Káh á kwil névye
yɔ̏tɛ̃nɛ n gbyɔ.»
6 Képah sɔkɔ, Pole-á sɔ̏ mɛ kè pı̃ sah nɛ, tukey
tùkèpu tı̃̏nkı̏ tɔ́nı́ núkúlɛ Sadusɛ̃ névye-á, tɛ́ pé
tɔ́nı́ mè mɛ Farisiyɛ̃ névyelɛ sɛ̃́, à tyah n kah n
wɛkɩ pé nɩyɔ̋ nɛ: «Ń yű̃npyé, Farisiyɛ̃ névye ye
ń dúbı́púlɛ, ńmɔ tɔ mɛ Farisiyɛ̃ nɛynɛ. Tɛ́ ńmɔ

sõnɔ-á mɛ ké yõ nɛ, lékyî-á kı n yilki n mɔ n pi,
képah yĩn ye ńnɛ tukey sɔkɔ ásɔ̂ yɔ̀.»
7 Pole-á fyɔ̀ képah yo n tɛ ǹsɔ̃, yékɑ̂b ǹgbɛ̃
núkú de Farisiyɛ̃ névye ànɛ̂ Sadusɛ̃ névye wrɔ́,
à pé tɔ́wû gbɛkı.
8 Sadusɛ̃ névye wɔ sɔ̀ mɛ nɛ, lékó yílkínmɔnɔ
náh mɛ, yı̃̂nyõ tɔ̀npı yɔ́ ńtɛ̃ náh mɛ, mírkí yɔ́
ńtɛ̃ náh mɛ. Ǹtɛ Farisiyɛ̃ névye wɔ mó nɛ, sé
pól-á mɛ.
9 Kǎh pı sɛ̃, wãn tɔ̃ mɔ névye gbónmɔnɔ yõ.
Képah tɛ̃nɛ, Liyel tyi kɔ̀nsàhnɔ́ kwɔ́pú nónó-á
sɔ̀ n wil Farisiyɛ̃ névye tı̃̀nkı̀ sɔkɔ, pépi yísyɔ́
yuku yahle képékèyɔ̂ nɛ, pépi náh mɛ tyítúkù
yɔ́ ńtɛ̃ pínɔ́ wɛ dı̃́ mɛ̀ tyí póllɛ. Tɛ́nkàh mírkí yɔ́,
képah náh pı, Liyel yı̃̂nyõ tɔ̀npı yɔ́-á kı nɛ̂ yo
mɔ ǹ tyí tɛ́?
10 Tɛ́ yékɑ̂b-á pɔ kah pı sɔ̌hsɔ̌h sɛ̃, tíkí mɛ
sràsyíbí yɔ̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ tɛ̃ nɛ, pǎh kı pɔ Pole yɔrı n
kɔ̃lı n pi. Képah sɔkɔ, à mɛ yo sràsyíbí tyí nɛ,
pè tiki kyı Pole tɛ̃ n yal pé wrɔ́, pè yuku ǹnɛ pé
wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃ sɔkɔ.
11 Ké lékɑ̂h-á pɔ mɔ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wil Pole yah, tɛ́
yo ǹ tyí nɛ: «Sɔ̃́ré mɔ á gblɔ̌y sɔkɔ. Ǹgbǒ, wáh
ń tyí yo sɔ̃ Yerusalɛmı kwil, á yĩnɛ ǹ tɔ̃ ń tyí yo
sɛ̃ Wrome kwil tɔ sɔkɔ dɛ́!»

Nsyifunɔ-á yı̃́nvı̃̀ nɛ̂ dahbı Pole gbáhkì sɔ̀

12 Képah sɔkɔ, tyah-á pɔ dal Nsyifunɔ yísyɔ́
yuku Pole tyí yo syı wɛ̃ tyí, tɛ́ pé wo Liyellɛ nɛ,
pé náh tɔ̃̀nì yõ yõ kwâh yɔ́ ńtɛ̃ yõ n pi, ànɛ̂ pé

náh wɔ wɔ kwâh yɔ́ ńtɛ̃ wɔ n pi, Pole
kònmɔ-ńkɛ̃̂ sɔkɔ.
13 Tɛ́ nónó-á sɔ̏ pɩ yɩ̋nvɩ̌ mɛ̀nɛ, pè kah nɛ́pɩ̂̂
tikinininɛ.
14 Képah tɛ̃ sɔkɔ, pè kyɩ wil sárká syínwɩ̏lkɩ̏pu
yɔ̏tãm ànɛ̂ yèwàhnɩ̀ tyí, tɛ́ yo pé tyí nɛ, pépi-á
pé wo Liyellɛ képékèyɔ̂ nɛ, pé náh tɔ̃̋nɩ̀ kwâh yɔ́
ńtɛ̃ dah n mɔ n pi pé vyɛ̃y sɔkɔ, Pole kònmɔ-ńkɛ̃̂
sɔkɔ.
15 Képah-á, ńkɛ̃̂ pépi tɔ pé vyɛ̃y pɩ núkúlɛ ànɛ̂
tukey tùkèpu tɩ̏nkɩ̏lɛ, pè mó kyɩ kè yah kɔ̃
sràsyíbí yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ tyí nɛ, à Pole tɛkɩ mɔ pé kɔ̃.
Ńkɛ̃, pè kè pɩ á kɩ nɛ, pè sɔ̃́ mɛ ké tyí nɛ, pé ǹ
tyi sohlɩ n yah pallɛ. Ǹtɛ pépi tɛ̃ wɔ-á kɩ pé vi,
kɩ kyɩ à syɩkɩ tɛ̃ wɛ̃̀kɩ̀ yah sɔkɔ, kɩ à wɛ ko mɔ, ǹ
yɩ̋níntɛ̃-ńkɛ̃̂ sɔkɔ.

16 Ǹtɛ Pole lèpi mɛ yɩ̋nvɩ̌ mɛ̀ tyí wɛ noh, tɛ́
Pole nyáh sõ sràsyíbí wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃ sɔkɔ, à kyɩ kè
yo à syah.
17 Képah sɔkɔ, Pole mɛ sràsyíbí yɔ̏tɛ̃ yɔ́ ye, tɛ́
yo ǹ tyí nɛ, tir yɔ́-á mɛ dípír mɛ̀ tyí yo yo tɛ̃̀nɛ
sràsyíbí yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ tyí. Ńkɛ̃̂, à kyɩ ǹnɛ ǹ tyí.
18 Wăh yo sɛ̃́, dɩ̃́ mɛ kyɩ dípírlɛ, tɛ́ yo pé yɔ̏tɛ̃
tyí nɛ, Pole nɛ̂ yah-á víkénɔ́lɛ wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃ sɔkɔ,
ǹmɔ-á ye yah pélɛ, tɛ́ kè yah kɔ̃ pé tyí nɛ, pé pɔ
dípír mɛ̀nɛ ǹ tyí. Wăh mɛ ké tyí nɛ, pé tir yɔ́ yo
à syah.
19 Képah sɔkɔ, yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ dípír gbɔ̏ sɔkɔ tɛ̃
pè kɛ̃kɩ gbɔ̀pɔlɛ, tɛ́ à piki yah nɛ, tir nɛ̂ se ǹ tyí
yo yo tɛ̃̀nɛ nɩ?

20 À mɛ yo ǹ tyí nɛ, Nsyifunɔ yísyɔ́-á mɛ yo
sah núkú yõ nɛ, páh kı pɔ à ni, à Pole tɛkı mɔ
pé kɔ̃ ńsɔ̂nɛ tukey tùkèpu tĩ̀nkì tyí, á kı nɛ pè sɔ̃́
mɛ ké tyí nɛ, pé ǹ tyi sohlı n yah pallɛ.
21 Tɛ́ à yah, nɛ́pĩ̂ tikininí dòhnɔ̀-á mɛ pé vi
sah, mɛ Polelɛ n plɔ pèkè yɔ́lɛ. Pǎh kè yah tɔkɔ,
à pé wo nɛ, pé náh tɔ̃́nì yõ yõ kwâh yɔ́ ńtɛ̃ yõ n
pi, ànɛ̂ pé náh wɔ wɔ kwâh yɔ́ ńtɛ̃ wɔ n pi, ǹ
kònmɔ-ńkɛ̃̂ sɔkɔ. Pǎh kè sah tɛ gbáhkì núkú yõ,
tɛ́ mɛ ǹmɔ ó fɛ̃̆nsyinɔ syıkı tɛ̃. Ǹtɛ à káh n yɛ pè
à pilki.
22 Képah sɔkɔ, sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ dípír fin
mɔ, tɛ́ kè gbah yo ǹ tyí nɛ, à káh kè yãh ǹnî yɔ́
ńtɛ̃ tyí nɛ, páh tyi nɔ́pi gbél kye péwɔ tyí dɛ́!

Pole tɛ́kínmɔnɔlɛ Sesarı kwil

23 Képah sɔkɔ, sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ sràsyíbí
yɔ̀tãm nɛ́pĩ̂ nímí ye pɔ yo pé tyí nɛ, pè sràsyíbí
nɛ́pĩ̂ lègbãm (200) wilki n sah, ànɛ̂ sèsèn nátãm
nɛ́pĩ̂ tikitɔ̃ní pɔ́ gbãmnɛ, ànɛ̂ màmàl nátãm nɛ́pĩ̂
lègbãmnɛ (200). Pè mó pé vi sah Sesarı kwil
sɔkɔ sɔkɔ tɛ̃̆nɛ yɛ̃́pní sɔ̃̀.
24 Pè mó tɔ̃ sèsèn yísyɔ́ wilki n sah, sépi pɔ
Pole twah yuku gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dɩ̃́ Felikisi
tĩ̀nnɛ, dlo yɔ́ ńtɛ̃ káh à wɛ nɔ.
25 Képah tɛ̃̆nɛ, tɛ́ sɛ́bɛ́y wãrkı pè kɔ̃ nɛ, pè kyı
Felikisi kɔ̃, nɛ̂ sɔkɔ-á à yo nɛ ńkɛ̃̂:
26 «Ńmɔ Klode Lisyası ye n tɔ̃ sɛ́bɛ́y mènɛ á
tyí, gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dɩ̃́ pèpɛy Felikisi. Ń wɛy
mɛ á tyí.

27 Dɩ̋ nɛ̂-á mé n tɛkɩ mɔ á tyí yɔ̀, Nsyifunɔ sɔ̏
mɛ à tɛ̃, mɛ n yah n kɔ̃ ǹ kònmɔ-ńsahlɛ. Ǹtɛ
máh noh nɛ Wrome tãn gbɔ̏ mɔ yõ-á ǹnɛ, ńmɔ
ànɛ̂ ń sràsyíbí mɛ kyɩ à tɛ̃ syi pé tyí.
28 Ǹtɛ mé sɔ̏ mɛ ké tyí nɛ, mé pɩ̃ tir nɛ̂ yɩ̃n-á
pè tɔkɔ à kɔ̃. Képah ye, mé à tɛ̃ kyɩ pé tukey
tùkèpu tɩ̏nkɩ̀ tyí.
29 Képah sɔkɔ ye mé pɩ̃ nɛ, pǎh mɛ yékɑ̂blɛ n
pɩ Polelɛ pé tyi kɔ̏nsàhnɔ́ tyí yõ, tɛ́ képah tyí
yõ-á pè tɔkɔ à kɔ̃. Tɛ́ sépi pól sɔkɔ, à náh tir yɔ́
ńtɛ̃ pɩ nɛ̂-á yɩ̃nɛ ǹ kònmɔnɔlɛ, képah náh pɩ, ǹ
dáhnmɔnɔlɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.
30 Képah náh, mé pɔ noh nɛ, pǎh mɛ yɩ̋nvɩ̌
yɔ́lɛ n dahbɩ ǹ gbáhkɩ̀ sɔ̏. Képah ye, mé núkú
ǹnɛ n tɛkɩ n mɔ á tyí yɔ̀. Tɛ́ nónó-á sɔ̏ mɛ tɔkɔ
à kɔ̃, mé mɛ yo pé tyí nɛ, pè kyɩ ké yah yo áwɔ
tyí.»
31 Képah sɔkɔ, kǎh yo sɔ̃ sràsyíbí tyí, pè mɛ kè
pɩ sɛ̃́. Pè kyɩ Pole tɛ̃ à sɔkɔ ǹnɛ lékɑ̂hnɛ, fɔ́ɔ́ à
kyɩ de Antipatrisi kwil.
32 Dɩ̃ndallɛ, pè sèsèn nátãm kɔ̃ pè yɔ̃ sɔkɔ ǹnɛ,
tɛ́ pé tɛ́lɔ́ mɛ pé syɩ sɔkɔ pé sràsyíbí wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃
sɔkɔ.
33 Sèsèn nátãm nɔ́pi-á fyɔ̀ kyɩ de Polelɛ Sesarɩ
kwil, pè sɛ́bɛ́y mɛ̀nɛ gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dɩ̋ kɔ̃, tɛ́
Polelɛ ǹ gbɔ̏ dahbɩ.
34 Gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dɩ̋ mɛ sɛ́bɛ́y mɛ̀ kar, tɛ́
Pole piki yah nɛ, gbɛ̃̆nyah nɛ̂ nɛy se ǹnɛ nɩ?
Wǎh noh nɛ Silisi gbɛ̃̆nyah nɛy-á ǹnɛ,
35 à yo ǹ tyí nɛ, nónó-á tɔkɔ à kɔ̃, pàh kɩ pɔ

gbĩ́ nɛ̂nɛ, páh kɩ pyĕ nóhnɔ́ pɩ ǹ tyí. Tɛ́ mɛ yo
pé tyí nɛ, pè à tɛ̃ ǹ yah vike n sah Yerɔdɩ tɔ̃́rí
kéte sɔkɔ.

24

Nsyifunɔ mɛ n yah n kɔ̃ Pole tùkè-ǹsahlɛ

1 Tɛ́ sèpȉn kwâl sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, sárká
syínwȉlkȉpu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ Ananiyasi tiki pɔ Sesarɩ
kwil, ànɛ̂ yèwàhnì yísyɔ́lɛ, à tahlɩ wɛy pĩ́-ò ǹgbɛ̃
yɔ́ tyí, nɛ̂-á pè n ye Tɛrtulusilɛ. Pè sɔ̏ mɛ pɔ
Pole ye, gbɛ̃̌nyah yah tɛ̃́-ò dĩ́ Felikisi tyí.
2 Képah sɔkɔ, pè mɛ Pole ye yah, tɛ́ Tɛrtulusi
mɛ de wɛy sɔkɔ, à n tɔkɔ Polelɛ n kɔ̃ nɛ ńkɛ̃́,
gbɛ̃̌nyah yah tɛ̃́-ò pèpɛy, yèvɩnɩ ǹgbɛ̃ nɛ̂ sɔkɔ-á
pélɛ kwɛynɛ yɔ̀, ǹmɔ gbɔ̏ yɔ̃ sɔkɔ-á kè wɛ. Wăh
ǹ gbɛ̃̌nyah yah tɛ̃ pallɛ sɔ̃́, képah-á vȉnmɔnɔ
náhnáh dahbɩ ké sɔkɔ.
3 Wăh n tɔ̃ n sah n pɩ pépi tyí sɔ̃ gbĩ́mɛgbĩ
tɛ̏ntɛ̏n pól sɔkɔ, páh n gbah n wɛkɩ ǹ tyí képah
yĩnnɛ.
4 Tɛ́ à ǹ kékwɛ, à mó ǹ níkí kwɔ noh pé tyí
kwéy. Pé náh pé wɛy yɔ̃ ko n pi, kè kɔ̃ kè n pɩ n
pi ǹ tyí gblɔ́vyã́hrílɛ.
5 Ńkɛ̃́, dĩ́ nɛ̂-á yɔ̀, páh kè kyɔmɩ wɛ nɛ, wăh
mɛ pɩ tɛ̃̌ soh soh ńyân tyí kɔ̃lɛ. Wăh mɛ
Nsyifunɔ yɔ̃lɛ n yɩkɩ kèkɔ̃yɔ̃́ pól sɔkɔ. Ǹmɔ-á n
tɛ̃ névye yahlɛ, nónó-á n kɔ Nasarɛtɩ kwil Yesu
wɛ̃̌kì yɔ̃, nɛ̂-á gbɩ náh kélɛ.
6 Wăh sɔ̏ mɛ n yah n kɔ̃ Liyel ní-ńsah gbô dêl
ńtɛ̃ pí-ńsahlɛ, képah-á pé kɔ̃ pé à tɛ̃. [Páh sɔ̏ nɛ

pé à tuke à yĩnɛ pépi Nsyifunɔ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ tyi
yónɔ́lɛ.
7 Ǹtɛ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Lisyasɩ-á pɔ à tɛ̃ syi
pé tyí gbùgbù,
8 tɛ́ nɛ: «Nónó-á nɛ Pole tyípínɔ́ náh mɛ plɛ,
pè kyɩ tɔkɔ à kɔ̃ Felikisi tyí.»] Képah náh,
Tɛrtulusi tɔ̃ nɛ, núkúnúkú ǹmɔ ńtɛ̃ Pole piki
yah ǹ gblɔ̃̆y, képah sɔkɔ, wăh kɩ pĩ nɛ, tyi nónó
yĩn-á pépi pɔ tɔkɔ à kɔ̃, gblɔ-á sélɛ.
9 Képah tɛ̃̆nɛ, Nsyifunɔ mɛ dĩ́ wɛy sɔ̃̀ so mɔ
nɛ, sɛ̃́-á kè wɛ.

Pole-á ǹ vyãh kɔ̃lɩ sɔ̃́ tukey sɔkɔ

10 Képah náh, gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dĩ́ mɛ ǹ gbɔ̃̀
pɩ mɔ Pole tyí, à wɛynɛ à kɔ̃. Képah sɔkɔ, Pole
mɛ nɛ: «Mé pĩ nɛ áwɔ-á ápi no tukey tùkè-òlɛ
ké ye náhnáh-á yɔ̀. Képah ye, ń nɩ mɛ yĩ́nnɔ́lɛ
kɩ ń vyãh kɔ̃lɩ á yah sɔkɔ.
11 Ńmɔ dɔ́kɔ́npɔnɔlɛ Yerusalɛmɩ sɔkɔ, nɛ mé
pɔ Liyel gbilki, kè náh tɔ̃́nì kah sèpĩ̀n gbɔ̃ninɔ́lɛ.
Áwɔ ńtɛ̃ kɩ fɛ̃ ké níy tɛ̃, kɩ ké gbɩ pĩ.
12 Pè náh ń wɛ mé mɛ yékẫblɛ n pɩ ǹnî yɔ́
ńtɛ̃̆nɛ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, képah náh pɩ
Liyel ní-ńtẫn vì sɔkɔ, képah náh pɩ kwil fĩ́ yɔ́
ńtɛ̃ sɔkɔ. Mé náh se mó tɔ̃ tɔ́wû kurki mɔ tir yɔ́
ńtɛ̃ sɔkɔ.
13 Tɛ́ păh pɔ tɔkɔ ńnɛ n kɔ̃ yɔ̀, tir nɛ̂ mɛ pè kɩ
fɛ̃ yo nɛ̂-á n wɛ̃kɩ nɛ gblɔ-á pé tyíyónɔ́ nɔ́pilɛ?
14 Ǹtɛ nɛ̂ tɛ̃́-á mé kɩ n yo n pi, képah ye yɔ̀, mé
mɛ tɔ̃̀lɛ n pɩ ń náh tãn Liyel tyí wɛ̃̆kì mè yõ,
wɛ̃̆kì nɛ̂-á pépi nɛ gbɩ náh kélɛ. Ǹtɛ tyi nónó

pól-á wãrkɩ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ ànɛ̂ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀
syi̍nyopu sɛ́bɛ́ynɔ́ sɔkɔ, ńmɔ sɛ̃́nɔ́ mɛ sé pól yõ.
15 Ǹmɔ sõnɔ-á mɛ Liyel yõ nɛ̂ tyɩ́ sɔkɔ, pépi tɔ
sõnɔ mɛ képah ó yõ nɛ, nɛ́péplɔ ànɛ̂ nɛ́túkúnɩ̀
pól lékyɩ̂-á kɩ yilki mɔ.
16 Képah ye, mé mɛ gbah tɛ̃ ń fɔkɔ dal mɔ n
kɔ Liyel yah ànɛ̂ névye yah sɔkɔ gbĩ́mɛgbĩ́,
wɛ́nyo-ńsah kɛ̃́nɛ.
17 Ǹ pɔ́nɔ́ nɛ̂ tyɩ́-á mé yo yɔ̀, ye náhnáh
sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh ye mé pɔ Yerusalɛmɩ sɔkɔ, à pɔ
ń kwil névye yohnɩ mɔ pɔ́lɛ, tɛ́ sárkánɔ́ wilki
Liyel tyɩ́.
18 Képah sɔkɔ ye sɔ̃̀ pè pɔ wɛ ńnɛ Liyel
ní-ńsah gbô sɔkɔ, máh ń gblɔ̌y tɔ̃ sah gbĩ́ nɛ̂nɛ.
Tɔ́wû náh sɔ̃̀ mɛ ńnɛ, ànɛ̂ gbrŏgbrŏ yɔ́ ńtɛ̃ náh
sɔ̃̀ mɛ n pɩ.
19 Tɛ́ Asi gbɛ̆nyah Nsyifunɔ yi̍syɔ́ wɔ sɔ̃̀ mɛ.
Mâh sɔ̃̀ mɛ tir yɔ́ pu pɩ pè wɛ, pépi ye náhkɩ pɔ
ásɔ̃̂, à pɔ tɔkɔ ń kɔ̃ áwɔ tyɩ́ dò.
20 Képah náh pɩ, Nsyifunɔ nónó-á ásɔ̃̂ yɔ̀, pǎh
lésõ ń tɛ̃ kyɩ pé tukey tùkèpu tĩ̀nkɩ̀ tyɩ́, lékàh-à
kɩ mɛ wɛ ń tyɩ́, pè kè yo kɛ̀!
21 Tyi̍núkú yɔ́ ó ye lésõ mé yo gbǎp pé tyɩ́
tukey tùkèpu yah sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́, máh sɛ̃ ké yõ nɛ
lékyɩ̂-á kɩ n yilki n mɔ n pi, képah yĩn-á ńnɛ
tukey sɔkɔ kwɛynɛ yɔ̀ dɛ́!»
22 Tɛ́ kwil yah tɛ̃́-ò dĩ́ Felikisi sɔ̃̀ mɛ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃
Yesu wɛ̃̀kɩ̀ dùkù pĩ yĩ́ĩ́. Kǎh pɩ sɛ̃́, à tukey mɛ̀
kur mɔ sah náh tĩ̀n yõ, tɛ́ nɛ sràsyi̍bí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃

Lisyasɩ-à kɩ pɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, páh kɩ pé tir mɛ̀ yah
wah.
23 Tɛ́ mɛ nɛ, sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ ǹ syɩ n kyɩ Pole
dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ. Ȁ mó yɛ à kɔ̃ à nɛ n
mɛ ǹ gblɔ̌y yõ kwéy. Ȁ káh ǹ tyí névye yĩni mɔ
ǹ pɔ́nyòhnìnmɔnɔlɛ.

Pole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Felikisi ànɛ̂ Drusili tyí

24 Sèpȉn yísyɔ́ sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, Felikisi pɔ de
ànɛ̂ ǹ kyɩ Drusililɛ. Tɛ́ Drusililɛ, Nsyifu nɛy ye
sɔ̃̀ ǹnɛ. Képah sɔkɔ, Felikisi pè kɔ̃ pè Pole ye
yah, à pɔ Yesu Krista yõ sɛ̃ dùkù tyílɛ n yãh ǹ
tyí.
25 Ǹtɛ Pole-á pɔ tyah n yãh gbɩ wɛ̃̀kì kɔ dùkù
pèpɛy tyí yõ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, ànɛ̂ gblɔ̌y tɛ̃́nɔ́ tyí yõ, ànɛ̂
Liyel névye pɔ n tuke dùkù tyí yõ, képah sɔkɔ,
tíkí Felikisi tɛ̃, à mɛ yo Pole tyí nɛ, núkúnúkú
tɛ̃̀nɛ, wǎh kɩ fɛ̃ n yuku, tɛ́ pâh pɔ wrɔ́ wɛ, páh
kɩ tɔ̃ yo mɔ ǹ tyí.
26 Tɛ́ ǹ sõnɔ sɔ̃̀ mɛ ké yõ tɔlɛ nɛ, Pole-á kɩ pé
kɔ̃ n pi pɔ́lɛ; képah ye, à sɔ̃̀ mɛ ǹnɛ n tɔ̃ n ye
fárfár pè yɑ̃̌hkìlɛ n yãh n pɔ ǹnɛ.

27 Pè ye nínɔ́ pɩ képah tɛ̃ sɔkɔ sɛ̃́. Képah náh,
yɔ̃̀tɛ̃ késɑ̃́n yɔ́ pɔ Felikisi swɔ tɔkɔ pè n ye
Porsiyusi Fɛsitusilɛ. Tɛ́ Felikisi-á sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ
pé Nsyifunɔ dyɔ yĩ̃́ pɩ sɛ̃́, képah ye à Pole sah
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.

25

Pole ǹ gblɔ̌y tyí dahbɩ Wrome kwîltãm yɔ̏tɛ̃̏ Sesar gbɔ̏

1 Képah náh, gbɛ̃̌nyah yah tɛ̃́-ò Fɛsitusi* pɔ́nɔ́
sèpȉn tɔ̃́-ò sõlɛ Sesarɩ kwil sɔkɔ, à dɔkɔ yuku
Yerusalɛmɩ kwil.
2 Képah sɔkɔ, sárká syínwȉlkȉpu yɔ̏tãm ànɛ̂
Nsyifunɔ nɛ́-ǹgbnɔ kyɩ ǹ tyí nɛ ńkɛ̃́, Pole-á
tyítúkúnȉ pɩ.
3 Tɛ́ tyah ǹnɛ n gbah n ni nɛ, à ǹ gblɔ̌y yɛ pé
tyí, à mó Pole kɔ̃ à pɔ Yerusalɛmɩ kwil, pé ǹ tyi
sohlɩ n yah pallɛ. Ǹtɛ kègbɩ tɛ̃ yõ, yɩ̃́nvȉ ye sɔ̏ pè
n pɩ nɛ, pé à wɛ ko mɔ wɛ̃̌kì yah.
4 Ǹtɛ Fɛsitusi mɛ pè syah nɛ, Pole-á mɛ
dáhnmɔnɔlɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ Sesarɩ kwil. Tɛ́
péwɔ ńtɛ̃ tɔ náh tɔ̃ n mo n pi pé syínsɔkɔ-ńsah
nɛ́npɔ́.
5 Ǹkɛ̃́, pé yah tãm nónó-à kɩ fɛ̃ n tɛ̃ n pi, pè
péwɔ sɔ̏ tɛ̃ pé tiki yuku Sesarɩ kwil. Pole-à kɩ se
mɛ tyítúkù yɔ́ pɩ pè wɛ, páh kɩ kyɩ nɛ́npɔ́, pè kɩ
n tɔkɔ à kɔ̃.
6 Képah sɔkɔ, Fɛsitusi náh tɔ̃ tɛ̃ mo nɛ́npɔ́ à
kah sèpȉn kwărtɔ̃nɔ, képah náh pɩ, gbãm yõ
sɔkɔ, tɛ́ ǹ syɩ sɔkɔ Sesarɩ kwil. Ké dȉndallɛ, à
mɛ kɔ̃ tɛ̃ tukey tùkè-ǹsah sɔkɔ, tɛ́ tɛ̃ntɔ̏ mɔ nɛ
pè pɔ Polelɛ.
7 Pole-á pɔ gbȉ́ nɛ̂nɛ, Nsyifunɔ nónó-á sɔ̏ wil
Yerusalɛmɩ kwil, pè pɔ à mɔ gbĩ, tɛ́ tyah lékàhlɛ

---

* **25:1** 25.1 - Fɛsitusilɛ, Wrome nɛy ye ǹnɛ. Ǹmɔ ye sɔ̏ Wrome kwíltãm yɔ̏tɛ̃ Sesar sah Nsyude gbɛ̃̌nyah yah tɛ̃́-òlɛ.

ǹnɛ n kɔ̃ képékèyɔ̂ tyi náhnáh sɔkɔ. Tɛ́ tir yɔ́
ńtɛ̃ náh mɛ pé tyı́yónɔ́ nɔ́pi sɔkɔ, nɛ̂-á wɛ̃kı nɛ
gblɔ-á sélɛ.
8 Képah sɔkɔ, Pole mɛ tyah ǹ gblɔ̌y vyãhlɛ n
kɔ̃lı nɛ, pé náh tyı́túkù yɔ́ ńtɛ̃ pı à de Nsyifunɔ
tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ tyı́, képah náh pı Liyel ní-ńsah
gbô tyı́, képah náh pı Wrome kwı́ltãm yɔ̃̀tɛ̃
Sesar tyı́.
9 Ǹtɛ Fɛsitusi wɔ sɔ̃̀ mɛ ké tyı́ nɛ, Nsyifunɔ pé
yı̃́ngbı́lɛ n yo. Kǎh pı sɛ̃́, à Pole syah nɛ, à se kı
fɛ̃ syi kyı Yerusalɛmı sɔkɔ, ǹ tukey kyı n tuke
péwɔ yı̃́ yah nı?
10 Wǎh yo sɛ̃́, Pole mɛ yo ǹ tyı́ nɛ, Sesar tukey
tùkè-ǹsah yɔ́ sɔkɔ-á pélɛ yɔ̀, ǹmɔ tyı́-á pé tukey
yı̃nɛ kè tuke. Nsyifunɔ-á yɔ̀, pé náh tyı́túkù yɔ́
ńtɛ̃ pı pé tyı́. Yɔ̃̀tɛ̃ dı̃́, ǹmɔ ńtɛ̃ tɔ pı̃́nyı̃nɔ-á mɛ
ké sɔkɔ ó.
11 Ńkɛ̃́, pé tyı́-à kı mɛ kah, ànɛ̂ pé mɛ tir yɔ́ pı
nɛ̂-á yı̃nɛ kũnɛ, pé náh mɛ yahle pé kúnɔ́ yɔ̃ dò.
Ǹtɛ pǎh tɔkɔ péwɔlɛ n kɔ̃ tyi nónó sɔkɔ, gblɔ-à
ńkɛ̃̂nɛ sélɛ, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ pé gbàh dɛ mɔ pè
kɔ̃ n pi. Páh mɛ ké tyı́ nɛ, pé tyı́ tukey kyı n
tuke Sesar tyı́.
12 Képah sɔkɔ, Fɛsitusi ànɛ̂ ǹ tukey tùkèpu
tı̃̀nkı̀ mɛ wɛ̃ wɛ. Pǎh tyɛ, à mɛ yo Pole tyı́ nɛ,
wǎh fyɔ̀ Sesar yı̃n yo tɛ, wǎh kı kyı ǹmɔ tyı́
Wrome kwil sɔkɔ.

Akripa mɛ Polelɛ n piki n yah

13 Sèpı̃̀n yı́syɔ́ sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, yɔ̃̀tɛ̃ dı̃́ Akripa
ànɛ̂ ǹ dósê Berenisi pɔ yah gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dı̃́

Fɛsitusi tyı́, Sesarı kwil.
14 Pè kı sȍ sèpı̏n yı́syɔ́ pı n pi nɛ́npɔ́. Kăh pı
sɛ̃́, Fɛsitusi mó núkú Pole tyı́ wɛ kõ mɔ yãh
Akripa tyı́ nɛ ńkɛ̃́, Felikisi-á dı̃́ yɔ́ dah mɔ sah
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ ásȍ̂.
15 Tɛ́ páh pɔ yuku Yerusalɛmı kwil, sárká
syı́nwı̏lkı̏pu yȍtãm ànɛ̂ Nsyifunɔ yèwàhnı̀-á mɛ
pɔ n tɔkɔ ǹnɛ n kɔ̃ pé tyı́, tɛ́ mɛ kélɛ n yah n kɔ̃
pé tyı́ nɛ, pé à mɔ kũ kɔ̃.
16 Ǹtɛ páh kè yo pé tyı́ nɛ, kè náh n pı sɛ̃́ pépi
Wrome tãn wɛ̃̀kı̀ sɔkɔ. Pé náh wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ
nɛynɛ n mɔ kũnɛ n kɔ̃, nɛ́ pé náh wɛ̃̀kı̀lɛ à kɔ̃, à
ǹ yo yo tɛ̃́ yo névye yı̃́ı̃́ yah, nónó-á tɔkɔ à kɔ̃.
17 Képah sɔkɔ, kénɛ no mɛ pɔ ànɛ̂ péwɔlɛ ásȍ̂
sɔkɔ. Péwɔ náh sȍ mɛ ké tyı́ nɛ pé tir mɛ̀ sah
mo. Képah-á, ké dı̃ndal ńtɛ̃́nɛ pé núkú yuku
tukey tùkè-ǹsah sɔkɔ, tɛ́ nɛ pè pɔ kénɛ dı̃́nɛ.
18 Péwɔ tɛ̃́-á sȍ mɛ n sõ nɛ, névye nónó-á tɔkɔ
à kɔ̃, păh kı pɔ tyı́túkúnı̏ ǹgbnɔ duke duke kwãh
n pi nɛ, sépi-á à pı. Ǹtɛ păh pɔ, kè náh pı sɛ̃́.
19 Păh mɛ pɔ yékȃb yı́syɔ́ ólɛ n pı ǹnɛ pé
yɛ̃́ngbɛ̃́ Liyel wɛ̃̀kı̀ tyı́ sɔkɔ ànɛ̂ Yesu yɔ́ tyı́ sɔkɔ
nɛ̂-á lésõ ku, tɛ́ Pole tɔ̃ mɛ n yo nɛ, wăh mɛ min
sɔkɔ.
20 Kăh pı sɛ̃́, péwɔ náh sȍ pı̃, páh nɛ yı̃ mɛ̀
dùkù wah n pi sɔ̃́. Képah sɔkɔ, pé mɛ Pole piki
yah nɛ, à se kı kyı Yerusalɛmı kwil, ǹ tukey kyı
tuke nɛ́npɔ́ nı?
21 Ǹtɛ Pole mɛ nɛ, páh mɛ ké tyı́ nɛ pé tɛ̃́ ásȍ̂,
pé tyi yah mó pɔ kyı wah Wrome kwı́ltãm yȍtɛ̃̆

Sesar tyı́. Kăh pı sɛ̃́, pé mɛ nɛ pè à dah mɔ sah
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ, fɔ́ɔ́ kè pɔ nɔ ǹ tɛ́kı́nmɔnɔ tyı́
Sesar tyı́.
22 Képah sɔkɔ, Akripa mɛ yo Fɛsitusi tyı́ nɛ,
péwɔ tɔ-á mɛ ké tyı́ nɛ dı̃́ mɛ̀ pɔ ǹ tyi yãh pé
noh. Képah tɛ̃̆nɛ, Fɛsitusi mɛ nɛ ńkɛ̃́, ńsɔ̃̂ ńtɛ̃ ó
sɔkɔ, wăh kı pɔ ǹ tyi yãh à kı noh.
23 Dı̃ndallɛ, Akripa ànɛ̂ Berenisi pé mɔ wil
yɔ̃̀tɔ̃rı́ flɔ sɔkɔ, tɛ́ sràsyı́bı́ yɔ̃̀tãm ǹgbnɔ ànɛ̂
kwil nɛ́-ǹgbnɔ mɛ pé sɔ̃̀ tɛ̃, pè yuku tukey
tùkè-ǹsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ. Képah sɔkɔ, Fɛsitusi pè
kɔ̃ pè pɔ Polelɛ.
24 Wăh pɔ, Fɛsitusi mɛ de wɛy sɔkɔ tɛ́ nɛ, yɔ̃̀tɛ̃̆
dı̃́ Akripa, ǹmɔ ànɛ̂ nónó pól-á mɛ pélɛ ásɔ̃̂ sɔkɔ
yɔ̀, pé pól-á mɛ dı̃́ mɛ̀nɛ n yah kɛ̀. Nsyifunɔ
tɔ́wû pól-á pɔ wil pé tyı́ ǹ tyı́ sɔkɔ Yerusalɛmı,
ànɛ̂ fɔ́ɔ́ ásɔ̃̂ tɔ sɔkɔ. Păh mɛ gbo mɔ tũ nɛ, à náh
yı̃nɛ sàhnɔ́lɛ min sɔkɔ póllɛ.
25 Ǹtɛ péwɔ tɛ̃̆ wɔ náh tir yɔ́ wɛ ǹ tyı́pı́nı̀
sɔkɔ, nɛ̂-á yı̃nɛ ǹ kònmɔnɔlɛ. Tɛ́ wăh fyɔ̀ ǹ
gblɔ̃̆y tyı́ dahbı Wrome kwı́ltãm yɔ̃̀tɛ̃̆ Sesar gbɔ̃̀,
képah-á pé nɛ, páh kı à tɛkı mɔ à kɔ̃.
26 Tɛ́ tir nɛ̂ tɛ̃̆ tɔ́tɔ́-á pé kı wãrkı, kı à tɛkı mɔ
n pi Wrome kwı́ltãm yɔ̃̀tɛ̃̆ Sesar tyı́, pé náh mɛ
képah pı̃. Képah-á pé pɔ ǹnɛ pé tyı́ ànɛ̂ ǹmɔ ńtɛ̃̆
tɔ tyı́ ǹ wahlɛ yɔ̃̀tɛ̃̆ dı̃́ Akripa. Páh nɛ, pàh kı à
piki yah tɛ, pé tɛ̃̆ wɛ tir yɔ́ wɛ n wãrkı ǹ tyı́
sɔkɔ, pé à tɛkı n mɔ Sesar tyı́.
27 Péwɔ tɛ̃̆ tyı́ ké yah náh, à wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ
nɛy tɛkı mɔ Wrome kwı́ltãm yɔ̃̀tɛ̃̆ tyı́, tɛ́ à náh

mó tɔ̃ tɛ̃ tyi yah wɛ yo tɛkɩ mɔ ǹ tyí, nónó yĩn-á
pè tɔkɔ à kɔ̃.

26

Pole-á ǹ tyîpínì yãh sɔ̃ yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ Akripa tyí

1 Képah sɔkɔ, yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ Akripa yo Pole tyí nɛ,
wɛy-á mɛ ǹ tyí, wǎh kɩ fɛ̃ ǹ vyãh kɔ̃lɩ. Wǎh yo
sɛ̃́, Pole mɛ ǹ gbɔ̃̀ yɔ̃, tɛ́ tyah ǹ vyãh kɔ̃lìnɔ́lɛ pé
tyí nɛ ńkɛ̃́,
2-3 yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ Akripa, ǹmɔ-á pépi Nsyifunɔ tyíďì
póllɛ n pnɛ ànɛ̂ tyi nónó yõ-á pě yékẫblɛ n pɩ.
Képah-á, nìvìnì ǹgbɛ̃-á kélɛ péwɔ tyí kwɛynɛ, kɩ
pé vyãh kɔ̃lɩ tyi nɔ́pi pól sɔkɔ, Nsyifunɔ-á n tɔkɔ
pélɛ n kɔ̃ tyi nónó sɔkɔ. Páh ǹnɛ n ni, à ǹ gblɔ̃̌y
yɛ, à mó noh pé tyí.
4 À tɔkɔ pé kètɛ̃̆npìkì gbɩ̃́ dùkù tyí, páh sɔ̃̀ mɛ
pé minnɛ n pɩ dùkù nɛ̂nɛ pé kwil tãn wrɔ́ ànɛ̂
Yerusalɛmɩ sɔkɔ, Nsyifunɔ pól-á képahlɛ n pnɛ.
5 Pǎh pélɛ n pnɛ di mónɔ́lɛ. Pàh kɩ mɛ ké tyí,
pǎh kɩ fɛ̃ pé kèdùkù yo ńtɛ̃nɛ nɛ, Farisiyɛ̃ névye
tɩ̃̀nkì sɔkɔ nɛy-á pélɛ, tɩ̃̀nkì nɛ̂ Liyel wɛ̃̌kì tyí-á
kah tah.
6 Ǹtɛ Liyel-á ǹ vyãh tɔkɔ pé náh tãn tyí nɛ̂ tyí
sɔkɔ, péwɔ gbɔ̃̀ sàhnɔ́-á mɛ ké yõ, képah yĩn-á
pélɛ tukey sɔkɔ núkúnúkú yɔ̀.
7 Tɛ́ pépi yìkìnì gbɔ̃ninɔ́ gbɔ̃̀ sàhnɔ́-á mɛ ké yõ
nɛ, kǎh kɩ n pɩ n dal n mɔ n pi, tɛ́ mɛ gbah tɛ̃ à
Liyellɛ n gbilki ké lékẫh, ké gbɩ̃̀ntɔ̃. Képah yõ
gbɔ̃̀ sàhnɔ́ yĩn-á Nsyifunɔ tɔkɔ péwɔ kɔ̃ yɔ̀, yɔ̃̀tɛ̃
dɩ̃́ Akripa.

8 Ǹtɛ kwâh nɛ̂ se pı, tɛ́ ké fɛ̃̀nsyinɔ tɔ̃ kah tah
pé no Nsyifunɔ tyí nɛ, Liyel-á lékyîlɛ n yilki n
mɔ nı?
9 Péwɔ ńtɛ̃ tɔ-á sɔ̃̀ mɛ n sõ nɛ, páh yĩnɛ pé tyi
pól pı, pé Nasarɛtı kwil Yesu yĩn yõ sɛ̃́nɔ́ yah kõ.
10 Sárká syínwìlkìpu yɔ̃̀tãm-á ké wɛ̃̀kìlɛ pé kɔ̃
tɛ gbĩ́ nɛ̂nɛ, páh Yesu yõ sɛ̃́pú náhnáh tɛ̃ dah mɔ
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ. Tɛ́ pàh sɔ̃́ sɔ̃̀ pélɛ n ko n mɔ
fyélɛ, péwɔ kè fɛ̃ n syi. Képah-á pé pı
Yerusalɛmı kwil.
11 Páh sɔ̃̀ mɛ n de n kɔ̃ pépi Nsyifunɔ Liyel
ní-ńtẫn vì sɔkɔ, à Yesu yõ sɛ̃́púlɛ n tɛ̃ n fõh, tɛ́
mɛ ké tyí nɛ pé pè kyĩ mɔ, pè Yesu yõ sɛ̃́nɔ́ yal
mɔ. Tɛ́ pé fɔkɔ vyẫhnkàhnmɔnɔ tɛ̃̀ tyí pélɛ, páh
ńkɛ̃́nɛ pé nyáh sõ ǹ kyı pélɛ n fõh kwlókáhkínɔ
tɔ sɔkɔ.
12 Sɛ̃́-á sõ yɔ́lɛ, sárká syínwìlkìpu yɔ̃̀tãm mɛ
tɛ̃́nwɛnɔ ànɛ̂ wɛ̃̀kìlɛ pé kɔ̃, pé yuku à n yuku
Daması kwil.
13 Ńkɛ̃́, yɔ̃̀tɛ̃ dĩ́ Akripa, páh sɔ̃̀ mɛ wɛ̃̀kì yõ
gbĩ̀ntɔ̃ pɔ̃́lɛ, tɛ́ mɛ kyòo yɔ́ wɛ kè wil yĩ̂nyõ, nɛ̂-á
piki kal gbĩnɛ, à pɔ kwɛ péwɔ ànɛ̂ pé wɛ̃̀kì
kɔ́mû yõ pěrr, à pé mɔ gbĩ.
14 Képah tɛ̃̀nɛ, pé pól syıkılı sétáh tɛ́ péwɔ mɛ
yĩ́npɔ̃́ yɔ́ noh kè mɛ n yo pé tyí Yebre wɛy sɔkɔ
nɛ ńkɛ̃́: «Sole, Sole, kwâh nɛ̂ pı tɛ́ á ńnɛ n fõh
sɛ̃́? Ǹgbǒ gbɔ̃̀ nɛ̂-à yahle náh vĩ̀nɔ́lɛ, képah ye n
kwɔ dɛ́!»
15 Kǎh pı sɛ̃́, pé mɛ piki yah nɛ, nɛ̂ se ǹmɔlɛ
nı, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃? À mɛ yo pé tyí nɛ: «Yesu ye ńmɔlɛ,
nɛ̂-á á n fõh.

16 Ǹtɛ yuku n yĩn á gbyə̂h yõ. Máh ń gblɔ̌ynɛ
ǹ wɛ̃kɩ tir nɛ̂ yĩnnɛ, képah wɛ yɔ̀: Mé nɛ á pɩ ń
tɔ̂npɩlɛ. Sɔ̃-á á wɛ ńnɛ yɔ̀, á kɩ kélɛ n yah n yo n
kɔ̃, à tahlɩ tyi nónó tɔ-á mé kɩ pɔ ǹ wɛ̃kɩ n pi
náhlɛ.
17 Mé kɩ ǹ pwah mɔ wilki Nsyifunɔ ànɛ̂
kwlókáhkínɔ névye gbɔ̂, pépi nónó tyí-á mé n
tɛkɩ n mɔ álɛ.
18 Mé álɛ n tɛkɩ n mɔ pé tyí nɛ, á kyɩ pé yɩ̃́
yɩkɩ, pè kɔ̃ pè wil fɛ̃́ntũ̂ sɔkɔ pè pɔ kyòo yah. Pè
mó wil sétə̂n yɔ̂tɛ̃ yɔ̃rɩ sɔkɔ pè pɔ Liyel tyí, pé
tyípêl kɔ̃ sè yɔ̃ mɔ pè kɔ̃, pè mó kyɩ tɛ̃-ǹsah wɛ
Liyel wɛ̃́npɩ̀ wrɔ́, nónó-á mɛ Liyel tyí yõ ńmɔ yõ
sɛ̃́nɔ́ yĩnnɛ.»
19 Pole-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛlɔ nɔ́pi yo tɛ, à ǹ syɩ
yo Akripa tyí nɛ ńkɛ̃́, yɔ̂tɛ̃ dɩ̃́, páh tyi nónó noh,
tɛ́ tyi nónó wɛ wɛ̃kínɔ́ mɛ̀ sɔkɔ nɛ̂-á n wil Liyel
tyí, pé náh yahle sé pínɔ́lɛ.
20 Tɛ́ Damasɩ tãn ǹgbò tyí-á pé yo sélɛ. Képah
náh, pé mɛ sè yo Yerusalɛmɩ tãn tyí, ànɛ̂
Nsyude gbɛ̃̌nyah tãn póllɛ, à tahlɩ kwlo kwlo
tɛ́lɔ́ tyí. Páh kè yo pé pól tyí nɛ, pè pé nnɔ vi
mɔ, pè mó Liyel wɛ̃kɩ̀ tɛ̃. Ńkɛ̃́, pè tyípéplɔlɛ n
pɩ, nónó-á n wɛ̃kɩ nɛ gbɩ yõ, pé nnɔ-á vi mɔ.
21 Tɛ́ képah yõ sɔkɔ-á Nsyifunɔ tɛ̃ pélɛ, gbɩ̃́
nɛ̂-á sɔ̂ pé mɛ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ. Pǎh sɔ̂ mɛ
n yah n kɔ̃ pé kònmɔ-ńsahlɛ.
22 Ǹtɛ Liyel yòhnìnmɔnɔ gbɔ̂ yõ, páh mɛ min
sɔkɔ à pɔ syɩ kwɛy tyí. Tɛ́ páh tɔ̃ ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀,
gblɔ yo yĩnnɛ tahbɩ ànɛ̂ yãm tãn tyí. Liyel tɛ̃ntɔ̂

syínyopu ànɛ̂ Moyisi-á tyi nónó tyí yo nɛ, sǎh kɩ
pɔ n pɩ n pi, pé náh tir yɔ́ ńtɛ̃ yo kah mɔ sépi
yõ, sépi nónó-á yo nɛ ńkɛ̃́:
23 Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-á kɩ yèvyãhrɩ pɩ kɩ
ku. Tɛ́ ǹmɔ-á kɩ n pɩ n pi nɛ́gbennɛ, kɩ yilki mɔ
lékyî sɔkɔ. Wǎh kɩ pɔ pwáhnmɔnɔ tyí yo wah
kyòo pépi Nsyifunɔ tyí ànɛ̂ névye tɛ́lɔ́ tyí.
24 Tɛ́ Pole-á mɛ ǹ tyi yah yɔ́nɔ́ sɔkɔ sɛ̃́ mɛ ǹ
vyãhlɛ n kɔ̃lɩ, Fɛsitusi wɛkɩ páhpáh ǹ yõ nɛ ńkɛ̃́,
ǹ yȍgbèkè náh mɛ, ǹ kǎrn pínɔ́ képékè-á ǹ
yȍgbèkè yuku.
25 Ǹtɛ Pole mɛ yo ǹ tyí nɛ ńkɛ̃́, yȍtɛ̃ pèpɛy, pé
yȍgbèkè náh yuku dɛ́! Gblɔ ànɛ̂ yèsrey wɛlɔ ó
kɔ́kɔ́-á pé n wɛkɩ.
26 Ńkɛ̃́, tyi nɔ́pi sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh pɩ sètȉn sȍ
sɔkɔ, pé sɛ̃́nɔ́-á mɛ ké yõ nɛ, yȍtɛ̃ dɩ̃́ Akripa ńtɛ̃
pɩ̃́nɔ́-á mɛ sé sɔkɔ dò. Képah-á, pé kɔ̃ pé kélɛ n
yo n dal n mɔ ǹ yah sɔkɔ nìsãhlɛ.
27 Ǹtɛ yȍtɛ̃ dɩ̃́ Akripa, à kó sɛ̃ Liyel tɛ̃ntȍ
syínyopu wɛlɔ yõ nɩ? Péwɔ tɛ̃-á pɩ̃ nɛ wǎh sɛ̃ sé
yõ.
28 Képah sɔkɔ, Akripa mɛ yo Pole tyí nɛ, kàh
náh kɩ nɛ pé mo kwéy, wǎh náhkɩ núkú péwɔ vi
mɔ pɩ Yesu yõ sɛ̃́-òlɛ.*
29 Pole mɛ yo ǹ tyí nɛ, kàh kɩ se pɩ núkúnúkú
ò, kàh kɩ se mo ò, péwɔ tɛ̃-á mɛ Liyellɛ n ni nɛ,
kè káh yɩ̃n ǹmɔ ńtɛ̃ ó tyí, ńkɛ̃́ nónó pól tɔ-á mɛ
pé wɛlɔlɛ n nohnɩ kwɛynɛ yɔ̀, pé pól pɩ péwɔ

* **26:28** 26.28 - Wrɔ́ mɛ̀ sɔkɔ, névye sõnɔ mɛ sé tyí tyílɛ. Túkù sõnɔ sɔkɔ, kɔ̃́ ye Akripa Polelɛ n ko. Túkù sõnɔ sɔkɔ mó, Pole wɛy ǹ nɩ tɛ̃.

tyí kɔ̃lɛ, Yesu yõ sɛ̃púlɛ, tɛ́ kârn wɔ káh mɔ pépi tyí.
30 Képah náh, yɔ̏tɛ̃ dɪ́ Akripa yuku, ànɛ̂
gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dɪ́ Fɛsitusilɛ, ànɛ̂ Berenisilɛ, à
tahlɪ nónó pól-á sɔ̏ mɛ kɔ̃́ntɛ̃̆nɔ́lɛ pélɛ.
31 Ǹtɛ pǎh wil, pè tyah n yo wɛ̃ tyí nɛ, dɪ́ mɛ̀
náh tir yɔ́ ńtɛ̃ pɪ, nɛ̂-á yĩnɛ ǹ kònmɔnɔlɛ, képah
náh pɪ, ǹ dáhnmɔnɔlɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.
32 Képah sɔkɔ, Akripa mɛ yo Fɛsitusi tyí nɛ, dɪ́
mɛ̀ à sɔ̏ mɛ ǹ tukey tyí dáhbí-ńkɛ̃̆nɛ Wrome
kwíltãm yɔ̏tɛ̃ Sesar gbɔ̏ sɔkɔ, wǎh yĩnɛ
fínmɔnɔlɛ.

27

Fɛsitusi nɛ pè sɔkɔ Polelɛ Wrome kwil

1 Képah sɔkɔ, kǎh pɔ sah núkú yõ nɛ, áyáh kɪ
yuku n pi Wrome kwíltãm yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ Sesar tyí
Yitalɪ gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, pè mɛ Pole ànɛ̂ wɔ̀kɔ̀npèkè
sɔkɔ névye yísyɔ́ dahbɪ sràsyíbí yɔ̏tɛ̃ yɔ́ gbɔ̏, nɛ
à sɔkɔ álɛ. Dɪ́ mɛ̀ yĩn ye sɔ̏ Nsyulyusilɛ. Ǹmɔ ye
sɔ̏ Wrome tãn sràsyíbí tɪ̃̀nkɪ̀ yɔ́ yɔ̏tɛ̃̆nɛ nɛ̂-á pè n
ye Wokustilɛ.
2 Képah tɛ̃̆nɛ, á de Adramiti kwil krótókè ǹgbɛ̃
yɔ́ sɔkɔ, à sɔkɔ. Krótókè mɛ̀ kɪ sɔ̏ n syɔ̃ n pi Asi
gbɛ̃̆nyah krótónè yín-ńtɑ̃̂n sɔkɔ. Arisitarkɪ sɔ̏
mɛ álɛ, nɛ̂-á n wil Masedonɪ gbɛ̃̆nyah kwil yɔ́
sɔkɔ pè n ye Tesalonikilɛ.
3 Ké dĩndallɛ, á kyɪ de Sidõ kwil. Ǹtɛ
Nsyulyusi sɔ̏ mɛ Pole tɛ̃́nɔ́ plɛ. Kǎh pɪ sɛ̃́, à

wɛ̃̆kìlɛ Pole kɔ̃ nɛ, à kyı yah ǹ kódíbí tyí, pè kɔ̃
pè à wɛ n yohnı n mɔ.
4 Képah náh, áyáh yal nɛ́npɔ́, yɑ̃́hkí sɔ̃̀ mɛ álɛ
n fwo. Kăh pı sɛ̃́, á syɔ̃ gbɛ̃̆nyah yɔ́ gbɔ̀pɔ pè n
ye Syiprilɛ, pnɛ yɔ nıyɔ̃́. Képah sɔ̃̀ mɛ yɑ̃́hkí yah
kɔ̃ sah á tyí kwéy.
5 Tɛ́ yɔ̃ sɔkɔ pnɛ yɔ sɔkɔ, à syɔ̃ Silisi gbɛ̃̆nyah
ànɛ̂ Pɑ̃nfili gbɛ̃̆nyah gbɔ̀pɔ, à kyı tiki Mira kwil,
Lisi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
6 Áyáh mɛ nɛ́npɔ́, Wrome tɑ̃n sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃̆
mɛ Alɛkisɑ̃dri kwil krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ wɛ, nɛ̂-á kı
sɔ̃̀ n yuku n pi Yitalı* gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. À mɛ á dah
mɔ képah sɔkɔ.
7 Á sèpı̃̀n náhnáh pı, tɛ́ á náh sɔ̃̀ mɛ fɛ̃ n to
súú. Á yèvyɑ̃hrı kah pı, tɛ́ pyĕ yı̃ni tɛ̃ Knidi kwil
dé-ńsahlɛ yúkɛy. Ǹtɛ yɑ̃́hkí-á sɔ̃̀ mɛ álɛ n fwo
nɛ́npɔ́ tı̃̀n yúkúnɔ́lɛ sɛ̃́, gbɛ̃̆nyah nɛ̂-á pè n ye
Krɛtılɛ pnɛ yɔ nıyɔ̃́, á syɔ̃ képah dónmɔ-ńsah yɔ́
gbɔ̀pɔ pè n ye Salmonenɛ. Nɛ́npɔ́ sɔ̃̀ mɛ yɑ̃́hkí
yah kɔ̃ sah á tyí kwéy.
8 Á yèvyɑ̃hrı pı nɛ́npɔ́ sɔ́kɔ́-ńsah sɔkɔ, à kyı
yı̃ni tɛ̃ Krɛtı fı̃́ yɔ́ sɔkɔ pè n ye Krótónè yı̃́n-ńsah
pèpɛynɛ. Lası kwil mɛ nɛ́npɔ́ tnɔ̂.
9 Légbı̃́nɛ, wrɔ́ náhnáh sɔ̃̀ mɛ sɔkɔ tɛ. Tɛ́
Nsyifunɔ fìlsɑ̃̀hkì sɔ̃̀ níkı̀ tɛ̃ gbı̃́-á sɔ̃̀ mɛ sɔkɔ tɛ
sɛ̃́, yɑ̃́hkí sɔ̃̀ mɛ kɔ̃. Kăh pı sɛ̃́, krótókè tónɔ́ sɔ̃̀
mɛ pı dlolɛ. Képah ye, Pole mɛ ké gbáhdyâh di
pé tyí nɛ,

---

* **27:6** 27.6 - Yitalı gbɛ̃̆nyah sɔkɔ ye Wrome kwillɛ.

10 pé kódíbí, péwɔ-á kè wɛ tɛ nɛ, krótókè tónɔ́
náh tɔ̃ fɛ̃ n yɔ̃ n sɔkɔ n pi, nɛ́ dlo náh wɛ ké
sɔkɔ. Tɛ́ kè náh n yĩn n pi krótókè ànɛ̂ ké sɔkɔ
vyɔ́ yíkínɔ́ képékè ó tyí dɛ́, pépi tɔ min-á kɩ n
syah n wũ ké sɔkɔ.
11 Ǹtɛ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ sɔ̃̀ mɛ sɛ̃ krótókè tó-ò dɩ̃́
ànɛ̂ ké yɔ̃̀tɛ̃ wɛy yɔ̃ sɔkɔ, à kal Pole tyílɛ.
12 Tɛ́ Krɛtɩ gbɛ̃̆nyah krótónè yɩ̃́n-ńsah mɛ̀ náh
sɔ̃̀ mɛ plɛ kwɔ̀vɩrɩ gbɩ̃́nɛ. Képah ye, névye kan
sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ, kàh kɩ fɛ̃ n pɩ n pi, pé yĩni tɛ̃ ké
krótónè yɩ̃́n-ńsah yɔ́ sɔkɔ pè n ye Fenikisilɛ, pé
kyɩ kwɔ̀vɩrɩ gbɩ̃́ pɩ nɛ́npɔ́. Nɛ́npɔ́ sɔ̃̀ mɛ Krɛtɩ
gbɩ̃̀yiki tɩ̃̀nnɛ.

Yɑ̃́hpékè yɔ́ kɔ̃̀nɔ́lɛ pnɛ yɔ sɔkɔ

13 Képah sɔkɔ, yɑ̃́hkí yɔ́ tyah n kõ n wil fálfál
yɔ nɩyɔ̃́ tɩ̃̀nnɛ. Képah tɛ̃̆nɛ, pè sɔ̃̀ mɛ n sõ nɛ páh
nɛ̂ yah tɔkɔ, kăh kɩ fɛ̃ pɩ, tɛ́ mɛ krótókè yĩn mɔ
mɔ vyɔ́ngbílkɩ̀ dɔkɔ mɔ, krótókè kɔ̃ kè tyah n
sɔkɔ, à kyɩ tɔrɩ sɔkɔ Krɛtɩ gbɛ̃̆nyah gbɔ̀pɔlɛ.
14 Dǒ kwéy, yɑ̃́hpékè yɔ́ kõ wil ymɔ yõ à tiki
pɔ mɩ á sɔkɔ. Yɑ̃́hkí mɛ̀ yĩn ye sɔ̃̀ Yerakilõnɛ.
15 Kè pɔ á krótókè tɔkɔ n yuku gbɛ̃̆ntɛ̃̆náhlɛ, á
náh tɛ̃ wɛ ké yah kõ. Á mɛ á gblɔ̆y fin mɔ kè kõ.
16 Kè kyɩ sɔkɔ álɛ gbɛ̃̆nyahpír yɔ́ tnɔ̂ pè n ye
Kodalɛ, pnɛ yɔ nɩyɔ̃́. Kénɛ gbɛ̃̆nyah sɔ̃̀ mɛ yɑ̃́hkí
yah kõ sah á tyí kwéy. Kăh pɩ sɛ̃́, krótópír nɛ̂-á
sɔ̃̀ mɛ tóhnmɔnsàhnɔ́lɛ krótókè ǹgbɛ̃ tyí, á gbah
tɛ̃, à képah wɛ yɔrɩ dah mɔ ké sɔkɔ yèvyɑ̃hrɩlɛ.

17 Ké dáhnmɔntɛnɔ náh, á mnɔlɛ krótókè
ǹgbɛ̃ pukubi kore vi nɛ kè káh kwɔkɩ. Tɛ́ tíkí-á
sɔ̃̀ mɛ á tɛ̃ nɛ á káh kyɩ n nir Libi gbɛ̃̆nyah
sèmɩ̀yɑ̃́hrí sɔkɔ sɛ̃́, képah ye á krótókè yɔ̃̀tah flɔ
kũ, sépi nónó gbɔ̃̀ yõ-á ńkɛ̃́nɛ yɑ̃́hkí kélɛ n tu n
mɔ súú, tɛ́ mɛ á gblɔ̃̆y fin mɔ yɑ̃́hkí kɔ̃ kè n
yuku álɛ.
18 Dĩndallɛ, yɑ̃́hkí sɔ̃̀ mɛ yɔ̃ sɔkɔ álɛ n kah fwo
sɛ̃́, kăh pɩ sɛ̃́, pè krótókè tɔ́kɔ́bí wilki min dah
mɔ pnɛ yɔ sɔkɔ.
19 Sèpɩ̃̀n tɔ̃́-ò sõlɛ, krótókè tópú tɔ mɛ ké
tɔ̃̀npɩ̀vyɔ́ túkù wilki ké sɔkɔ, à min dah mɔ pnɛ
yɔ sɔkɔ pé gblɔ̃̆y.
20 Kè sɔ̃̀ mɛ pɩ sèpɩ̃̀n náhnáhlɛ, tɛ́ á náh gbĩ wɛ
yah yɩ̃́nɛ, képah náh pɩ, ńwɔ̃́ kèpyelɛ. Yɑ̃́hkí sɔ̃̀
mɛ peke tɛ̃ sɛ̃́, fɔ́ɔ́ á náh tõ mɛ pɔ n sõ nɛ, áyáh
kɩ pwah.

21 Kăh pɩ sɛ̃́, á sɔ̃̀ mɛ sèpɩ̃̀n náhnáh pɩ yõke
yɔ̃́-ńkɛ̃́nɛ. Képah sɔkɔ, Pole mɛ yuku yĩn no pól
nɩyɔ̃́, tɛ́ nɛ ńkɛ̃́, pé kódíbí, păh sɔ̃̀ yĩnɛ pè sah
péwɔ yóré yõ, pé mó wũ Krɛtɩ gbɛ̃̆nyah.
Képah-à sɔ̃̀ mɛ pɩ, páh dlo nónó gbal, ànɛ̂
yíkínɔ́ nónó-á pɩ pé tyí yɔ̀, sè náh náhkɩ pé yĩni
n tɛ̃ n pi dò!
22 Ǹtɛ núkúnúkú, páh kélɛ n yah n kɔ̃ pé tyí
nɛ, pè pé nɩ syɑ̃h, ńkɛ̃́ ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ yõ náh yĩ n pi
à wil krótókè tyí sɔkɔ.
23 Ńkɛ̃́, Liyel nɛ̂ tyí yõ-á péwɔlɛ pé tɔ̃̀lɛ n pɩ ǹ
tyí, ǹmɔ yĩ̂nyõ tɔ̃̀npɩ yɔ́-á wil pé yah lékɑ̂h mɛ̀

sɔkɔ,
24 tɛ́ yo pé tyí nɛ: «Káh tíkí pɩ, Pole! Á kɩ n
yĩn n pi Wrome kwíltãm yɔ̃̀tɛ̃̆ Sesar yah sɔkɔ, kɩ
á yɔ̃́tyí yo ǹ tyí. Tɛ́ névye nónó pól-á mɛ n yuku
álɛ krótókè sɔkɔ, áwɔ gbɔ̃̀ yõ, pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃̆ yõ
náh n yĩ n pi.»
25 Képah-á, péwɔ Pole sɛ̃́nɔ́-á mɛ Liyel yõ nɛ,
kăh kɩ n pɩ n pi sɔ̃́-á ǹ yĩ̂nyõ tɔ̃̀npɩ yo kélɛ pé
tyí. Képah-á, pè pé nɩ syãh pé kódíbí.
26 Ǹtɛ krótókè tɛ̃̆ wɔ-á kɩ kyɩ n yɩkɩ n pi pé tyí
yɔ nɩyɔ̃́ kwil yɔ́ sɔkɔ dɛ́!

27 Légbĩ́nɛ, yɑ̃́hkí sɔ̃̀ mɛ yɔ̃ sɔkɔ álɛ n fwo n
yuku sɛ̃̆ pnɛ yɔ yõ, nɛ̂-á pè n ye Mediteranɩnɛ,
fɔ́ɔ́ à pɔ syɩ ké sèpĩ̀n gbɔ̃nyɑ̃́h-ò sõ lékɑ̃̂h tyí. Tɛ́
lénɩ mɔ́nɔ́ wrɔ́ sɔkɔ, krótókè tópú sɔ̃̀ kè sõ nɛ,
áyáh mɛ de n tɛ kènkwɑ̃̀h yõlɛ,
28 tɛ́ yɔ́ntî sãh sãh kwâh min dah mɔ yɔ sɔkɔ,
tɛ́ kè wɛ ké súkúlínɔ́ mɛ mɛ́tɛ́rnɔ́ yõgbãm pɔ́
kwărninɔlɛ. Áyáh yuku yahlɛ kwéy, pè tɔ̃ kè
min dah mɔ, tɛ́ kè wɛ ké súkúlínɔ́ mɛ mɛ́tɛ́rnɔ́
túkúrí pɔ́ kwărtɔ̃nɔlɛ.
29 Pè sɔ̃̀ mɛ tíkílɛ n pɩ nɛ, krótókè káh pɔ kyɩ
syɩ dyêh yísyɔ́ tyí, kè yɩkɩ. Képah ye, pè krótókè
yĩn mɔ mɔ vyɔ́ngbîl ǹyɛ̂h dah mɔ krótókè náh
tĩ̀nnɛ, tɛ́ mɛ tyah dálnɔ́ ólɛ n dɛkɩ.
30 Ǹtɛ krótókè tópú sɔ̃̀ mɛ n yah n kɔ̃
tó-ńsahlɛ. Kăh pɩ sɛ̃̆, pè krótópír tiki mɔ yɔ yõ,
tɛ́ nɛ páh nɛ pé krótókè yĩn mɔ mɔ vyɔ́ngbîl
dah mɔ krótókè yah tĩ̀nnɛ.

31 Képah sɔkɔ, Pole mɛ yo sràsyíbí ànɛ̂ pé yɔ̃̀tɛ̃̆
dɩ̃́ tyí nɛ ńkɛ̃́, díbí nɔ́pi-à kɩ wṹ-ńkɛ̃̂nɛ krótókè
sɔkɔ, pépi náh tɛ̃ wɛ n pwah n pi dɛ́!
32 Képah sɔkɔ, mnɔ nónó-á sɔ̃̀ tɛ̃ sah
krótópírlɛ, sràsyíbí núkú sépi kɔ̃lɩ mɔ kè kɔ̃ kè
sɔkɔ.
33 Képah náh, tyah-á pópó n dal, Pole kè yah
kɔ̃ no pól tyí nɛ ńkɛ̃́, pè yõke yõ. Ȁ nɛ ńkɛ̃́, ké
sèpȉn gbɔ̃nyáh̃-ò-á kwɛynɛ yɔ̀, pé yáh-ńsah mɛ
tyɛ tɛ̃ pópó, pè náh mɛ fɛ̃ yõkelɛ n yõ.
34 Ǹtɛ yõke vyãh-á mó tɔ̃ mɛ pé min pwáhnɔ́
tyí sɔkɔ. Képah-á, páh kélɛ n yah n kɔ̃ pé tyí nɛ,
pè yõke yõ. Ŋ́kɛ̃́, pé sɔkɔ nɛy yɔ́ ńtɛ̃ yɔ̃̀yén pɔ́
núkú fyé náh n mɔ n pu n pi.
35 Képah yóntɛnɔ náh, Pole búrn tɔkɔ, tɛ́ wɛkɩ
Liyel tyí no pól yȉ́ yah, tɛ́ kè kwɔ à tyah n tah.
36 Képah sɔkɔ, no pól nɩ sũ, pé tɔ mɛ yõke yõ.
37 Névye nónó-á sɔ̃̀ mɛ krótókè mɛ̀ sɔkɔ, á pól
sɔ̃̀ mɛ nɛ́pȋ lègbãm tikitɔ̃ní pɔ́ gbãm pɔ́
kénúkòlɛ (276).
38 Á pól-á yõ tɔ̃ tɛ gbȋ́ nɛ̂nɛ, á sèmukɔ wilki
min dah mɔ yɔ sɔkɔ krótókè kɔ̃ kè pɩ fáhfáh.

Krótókè tyí yíkínɔ́lɛ pnɛ yɔ sɔkɔ

39 Képah tɛ̃̂nɛ, tyah-á pɔ dal krótókè tópú náh
sɔ̃̀ mɛ kènkwãh̀ yõ yah pȋ. Pǎh pɔ yɔ kéngbárkì
yɔ́ kyɔmɩ wɛ, nɛ́npɔ́ mɛ wɛ́nyȋ́n-ńsahlɛ, pè nɛ
páh kɩ yuku yah nɛ́npɔ́ krótókèlɛ, kàh kɩ fɛ̃ n pɩ
n pi.
40 Képah sɔkɔ, pè krótókè yȋn mɔ mɔ vyɔ́ngbȋl
dɛ mɔ sè kɔ̃ sè wũ pnɛ yɔ sɔkɔ. Tɛ́ núkú yɔ̃ sɔkɔ

krótókè yah tɛ̃ tɛ̃ yȋ tɔ wah mɔ, ké yah tɛ̃ yĩnnɛ.
Tɛ́ mɛ fwɔ toh yȋ̃nyõ, krótókè yah tȉ̃nnɛ, yɑ̃́hkí
kɔ̃ kè kélɛ n tu n mɔ, tɛ́ pé yah mɔ à yɔ
kéngbárkì mɛ̀nɛ n yĩkɩ.
41 Ǹtɛ pè kyɩ yĩni tɛ̃ yɔ́ntáh sèmȉyɑ̃́hrí fȉ yɔ́
tyí, à nir ké sɔkɔ. Krótókè yah tȉ̃n sɔ̃̀ mɛ kyɩ di
sèmȉyɑ̃́hrí sɔkɔ, fɔ́ɔ́ kè náh mɛ fɛ̃ n yike, tɛ́
níkwȋl mɛ ké náh tȉ̃nnɛ n mɩ n kwɔkɩ n pɔ.
42 Képah sɔkɔ, sràsyíbí sɔ̃̀ mɛ n yah n kɔ̃
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ névye kònmɔ-ńsahlɛ. Tíkí sɔ̃̀
mɛ pè tɛ̃ nɛ, pè káh pɔ n yɔ̃ n wil n to n pwah.
43 Ǹtɛ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃̆ dĩ́-á sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ, pé
Pole pwah mɔ sɛ̃́, à pè yĩni mɔ képah pínɔ́lɛ. Tɛ́
nɛ, yɔ yɔ̃́npnɛ̀pu ǹgbò yɔkɔ de yɔ sɔkɔ, pè
kènkwɑ̃̀h yõlɛ n yĩkɩ.
44 Tɛ́ mɛ nɛ, no tɛ́lɔ́ sésárnɔ tɔkɔ, képah náh
pɩ, krótókè kwɔ́kínɔ́lɛ, pè dɔkɔ sépi yõ, pè nɛ n
yɔ̃ n yuku. Sɛ̃́ ye kè pɩ, tɛ́ no pól yĩni tɛ̃
kènkwɑ̃̀h yõ sɔkɔ krómkróm pé vyelɛ.

28

Pole-á nɛ̂ pɩ gbɛ̆̃nyah yɔ́ sɔkɔ pè n ye Maltɩlɛ, pnɛ yɔ nɩyɔ̃́

1 Képah sɔkɔ, áyáh pwah sɛ̃́, á kè noh nɛ pnɛ
yɔ nɩyɔ̃́ gbɛ̆̃nyah mɛ̀ yĩn-á Maltɩlɛ.
2 Kénɛ kwil tɑ̃n mɛ á tɔ̃ sah tɛ̃ yĩ̃́ pallɛ. Tɛ́
pȕ̃-á sɔ̃̀ mɛ n pɩ, tɛ́ vɩrɩ mɛ n pɩ sɛ̃́, pè mɛ nyàh
mɔ tȉí á pól kɔ̃ á mɛ tuke mɔ tɛ̃ n wnɛ.

3 Képah sɔkɔ, Pole-á kyɩ lésɔ́pî kwel nɛ pé pɔ
mɔ nyàh sɔkɔ, nyàh swɔ̀ɔ̀-á kyɩ sé tyí, wáhnpo
yɔ́ wil sé sɔkɔ à Pole kõ, fɔ́ɔ́ à toh mɔ ǹ gbȍ tyí.
4 Kwil mɛ̀ tãn-á wahy wɛ tóhnmɔnɔlɛ ǹ gbȍ
tyí sɛ̃, pè tyah n yo wɛ̃ tyí nɛ, tɔ̀tɔ̀ náh mɛ ké
sɔkɔ póllɛ, dí̋ mɛ̀-á nɛ́kókè mɔ yah. Wăh sénsɔ̃
pwah pnɛ yɔ gbȍ sɔkɔ ó, ǹtɛ pépi sétõ nɛ̂-á gbɩlɛ
n wah, képah tɛ̃ wɔ náh à sah n pi min sɔkɔ dɛ́!
5 Képah sɔkɔ, Pole wahy mɛ̀ mir dah mɔ nyàh
sɔkɔ. Tɛ́ syɛ̋hɛ̋h kwéy ńtɛ̃ náh kyɩ Pole wil tyí.
6 Tɛ́ kwil tãn sȍ mɛ syíkíntɛ̃̆nɔ́lɛ n pɩ nɛ, dǒ
páh kɩ à wɛ à kɩ mɛ tyah n sɛ̃, képah náh pɩ, kɩ
syɩkɩ n ku n pi nɛ́npɔ́ swɔ. Ǹtɛ pǎh képah syɩkɩ
tɛ̃ wrɛ́tɛ́tɛ́, pè pɔ pĩ nɛ, pèkè yɔ́ ńtɛ̃ náh à nɔ n
pi. Kăh pɩ sɛ̃, pè pé vyɛ̃y vi à tyah n yo nɛ, tȍ
yɔ́-á ǹnɛ.

7 Tɛ́ ńyãh sɔkɔ-á sȍ álɛ, fí̋ yɔ́ sȍ mɛ nɛ́npɔ́ tnɔ̂,
nɛ̂-á pnɛ yɔ nɩyɔ̋ gbɛ̃̆nyah mɛ̀ yȍtɛ̃ dí̋ tyílɛ. Kénɛ
dí̋ yĩn ye sȍ Publiyusilɛ. Ǹmɔ mɛ á tɔ̃ sah tɛ̃
pallɛ ǹ kódíbí sɔ̃, tɛ́ á kɔ̃ á twah ǹ tyí à sèpȉn
tɔ̃̋nì pɩ.
8 Tɛ́ kénɛ dí̋ sú sȍ mɛ yam pɛ̀kì yõ. Ǹ wil sȍ
mɛ vyãh, tɛ́ ǹ fɔkɔ tɔ mɛ kye. Képah tɛ̃̆nɛ, Pole
mɛ kyɩ yah ǹ tyí, tɛ́ ǹ gbȁn sah ǹ yõ à Liyel ni ǹ
tyí, à à dɛ mɔ.
9 Képah náh, kénɛ kwil yámpú tɛ́lɔ́ tɔ mɛ pɔ
Pole tyí, tɛ́ pɔ dɛ́nmɔnɔ wɛ.
10 Kăh pɩ sɛ̃, á yõ yɔ̃ nɛ́npɔ́ sɔkɔ kègbɩlɛ. Tɛ́
áyáh pɔ n tyah sɔ́kɔ́nɔ́lɛ, yî nónó yétȏ-á sȍ mɛ á

tɛ̃, pè sé póllɛ á kɔ̃.

Pole yı̃́nı̂ntɛ̃nɔlɛ Wrome kwil

11 Képah náh, ńwɔ̃́ló tɔ̃́nɔ́ sɔ́kɔ́ntɛnɔ sɔkɔ, á
mɛ de sɔkɔ Alɛkisãdri kwil krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́
sɔkɔ, nɛ̂ yı̃n-á kènı̀nı̀nɛ. Képah sɔ̃̀ mɛ kwɔ̀vıɾı
gbı̃́ tyɛ́nɔ́ syıkı tɛ̃ Maltı gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
12 Áyáh kyı yı̃ni tɛ̃ Sirakusi kwil, á tɛ̃ nɛ́npɔ́ à
sèpı̃̀n tɔ̃́nı̀ pı.
13 Áyáh yal nɛ́npɔ́, à tyah n tɔɾı n yuku
krótókèlɛ yɔ vyãh tyí, pópó à kyı de Wregbyo
kwil. Ké dı̃ndallɛ, yã́hkí kõ wil á náh tı̃̀nnɛ à pɔ.
Kăh pı sɛ̃́, sèpı̃̀n nínı̀ wrɔ́, á yı̃ni tɛ̃ Pusɔlı kwil,
tɛ́ wil krótókè sɔkɔ.
14 Áyáh kyı nɛ́npɔ́, á kyı Yesu yõ sɛ̃́pú yísyɔ́
wɛ. Pépi mɛ á ni, á kɔ̃ á wũ à sèpı̃̀n kwărninɔ pı
pé tyí. Képah náh, á sɔkɔ Wrome kwil.
15 Tɛ́ Wrome kwil Yesu yõ sɛ̃́pú-á fyɔ̀ á pı̃̀nɔ́
noh, pé túkù pɔ á yohnı, fɔ́ɔ́ Apyusi yòhntàhkı̀
sɔkɔ; pé túkù mó pɔ á yohnı fı̃́ yɔ́ sɔkɔ pè n ye
Nɛ́pân twáh-ńtɛ̂n tɔ̃́nınɛ. Pole-á fyɔ̀ pè wɛ sɛ̃́, à
wɛkı Liyel tyí, ànɛ̂ ǹ nı sũ.
16 Képah tɛ̃̆nɛ, áyáh yı̃ni tɛ̃ Wrome kwil, pè ké
wɛ̃̆kılɛ Pole kɔ̃ à kyı tɛ̃ ǹ tyí wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, tɛ́ sràsyí
yɔ́ kɔ̃ à ǹnɛ n kyɔmı.

Pole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Wrome kwil

17 Képah sɔkɔ, sèpı̃̀n tɔ̃́nı̀-á sɔkɔ, Pole
Nsyifunɔ yah tãm ye ǹ tı̃̀nnɛ. Păh pɔ tuke mɔ, à
yo pé tyí nɛ, pé no, pé náh sénsɔ̃ tir yɔ́ ńtɛ̃ pı de
pé no Nsyifunɔ tyí, pé náh pé náh tãn wã̀l dêl

pɩ, ǹtɛ pè pé tɛ̃ Yerusalɛmɩ sɔkɔ, tɛ́ pé dahbɩ
Wrome tãn gbȍ sɔkɔ.
18 Ǹtɛ Wrome tãn-á pé piki yah tɛ gbĩ́ nɛ̂nɛ, pè
náh pé tyíṗíní yɔ́ ńtɛ̃ wɛ, nɛ̂ yĩn-á pé yĩnɛ pé ko
mɔ. Kăh pɩ sɛ̃́, pè mɛ nɛ páh pélɛ n fin n mɔ.
19 Tɛ́ Nsyifunɔ mɛ képah yahle. Képah-á, pé
gbȍ yĩ́ĩ náh, pé mɛ pé gblɔ̌y tyí dahbɩ Wrome
kwíltãm yȍtɛ̃ Sesar gbȍ. Ńkɛ̃́, tɔ́kɔ́nkɔ̃nɔ tɛ̃ wɔ
náh pé nɛ pé tɔkɔ pé no Nsyifunɔ kɔ̃ dɛ́!
20 Képah yĩn-á pé kɔ̃ pé kè yah kɔ̃ nɛ, pé pè
wɛ, pé mó yã́hkì yãh pélɛ. Yisrayel tãn gbȍ
sàhnɔ́-á mɛ pwáhnmɔ-ò nɛ̂ yõ, ǹmɔ yĩn-á kârn
nɔ́pilɛ mɔ́nɔ́lɛ péwɔ gbȁn sɔkɔ yɔ̀.
21 Képah sɔkɔ, pè mɛ yo Pole tyí nɛ, sɛ́bɛ́y yɔ́
ńtɛ̃ náh wil Nsyude gbɛ̃nyah, à pɔ pépi tyí ǹmɔ
Pole tyí sɔkɔ. Pé no Nsyifunɔ sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh
mó tɔ̃ wil nɛ́npɔ́, à pɔ tir yɔ́ yo pé tyí ǹ tyí sɔkɔ,
képah náh pɩ, à ǹ yĩ́po yo pépi tyí.
22 Ǹtɛ pépi-á pĩ nɛ, wɛ̃kì nɛ̂ sɔkɔ-á ǹnɛ, păh
mɛ kélɛ n fwo ywɔ̃ ywɔ̃ pól sɔkɔ. Képah-á, ǹmɔ
sõnɔ-á nɛ̂nɛ, páh mɛ ké tyí nɛ pé kè noh ǹ vyãh
sɔkɔ.
23 Képah tɛ̃nɛ, pè mɛ wɛ̃ wɛ́nɔ́ yòh mɔ wɛ̃ tyí
Polelɛ.

Lésõ-á pɔ nɔ, wãn tɔ̃ mɔ pé wȉlnɔ́ yõ, à pɔ
Pole tyí ǹ twáhntɛ̃-ǹsah sɔkɔ. Ȁ mɛ tyah à Liyel
tɔ̃rí tyílɛ n yo n wah pé tyí, à tɔkɔ séngbɔ̃ tyí,
pópó à pɔ nɔ ńvĩ́ tyí. Ȁ sȍ mɛ de Moyisi tyi
kȍnsàhnɔ́ ànɛ̂ Liyel tɛ̃ntȍ syínyopu wɛlɔ sɔkɔ, à
Yesu tyílɛ n yo pé tyí nɛ, pè kè fɛ̃ syi.

24 Képah sɔkɔ, túkù ǹ tyi yónɔ́ fɛ̃ syi, ǹtɛ túkù
mó sè yahle.
25 Ǹtɛ pǎh tɛ̃ wɛkı sah kwlɔ núkú yõ, tɛ́ n
karkı gbı̃́ nɛ̂nɛ, Pole tɔ̃ tyínúkú yɔ́ yo pé tyí nɛ,
gbı-á Liyel Mirki wɛy mɛ̀nɛ, nɛ̂-á lésõ Liyel
tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò Yesayi yo pé náh tãn tyí nɛ ńkɛ̃́:
26-27 «Kùkùtǎhkì mɛ de no nɔ́pi nnɔ sɔkɔ.
Pè mɛ pé níkílɔ́ tah tũ,
tɛ́ pé yı̃́ vike sah;
nɛ ńkɛ̃́ pé yı̃́ káh kwâh yɔ́ ńtɛ̃ wɛ,
pé níkílɔ́ káh tir yɔ́ ńtɛ̃ noh,
pé nnɔ kɔ̃ sè pɔ n yɛ kùkùtǎhkì pínɔ́lɛ,
pé mó vi mɔ ńmɔ Liyel wɛ̃̌kì tɛ̃,
ń kɔ̃ mé pè wɛ pwah mɔ.
Képah ye, kyı n yo pé tyí nɛ,
pǎh kı n nohnı tɛ̃̌ wɔlɛ, tɛ́ pè náh ké tyí yah wɛ
n pi.
Pǎh kı n yah dyěh sɛ̃́ yɔ̀, tɛ́ pè náh kwâh yɔ́ ńtɛ̃
wɛ n pi.»*
28 Képah yóntɛnɔ náh, Pole tɔ̃ yɔ̃ sɔkɔ yo pé tyí
nɛ: «Yé pı̃ nɛ, Liyel-á pwáhnmɔnɔ wɛy tɛkı mɔ
névye tɔ tyí, nónó náh pı Nsyifunɔlɛ. Pépi tɛ̃̌ wɔ
kı kè noh n pi.» [
29 Wǎh képah yo sɛ̃́, Nsyifunɔ yuku sɔkɔ, tɛ́ mɛ
yékɛ̂̃blɛ n pı n yuku képékèyɔ̂ pé wɛ̃ wrɔ́.]
30 Képah náh, Pole ye nínɔ́ tũ ǹ wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ,
wǎh sɔ̃̀ nɛ̂ tɔkɔ de tɛ̃. Nónó pól-á sɔ̃̀ n wil n pɔ ǹ
tyí, à sɔ̃̀ mɛ pé póllɛ n tɛ̃ pallɛ.

* **28:26-27** 28.26-27 - Yah n tɛ Yesayi 6.9-10.

31 À sɔ̃̀ mɛ Liyel tɔ̃́rí tyílɛ n yo névye tyí, tɛ́ mɛ
Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Yesu Krista tyilɛ nolɛ n kwɔ nìsãh sɔkɔ.
Ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh sɔ̃̀ mɛ ǹ yahlɛ n kõ ké pínɔ́lɛ.

cxl

Toussian, Southern

The New Testament in the Southern Toussian language of Burkina Faso: toussian du sud: wĩn nìvìnì tirlɛ New Testament
Nouveau Testament en toussian

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc. in cooperation with ANTBA

Language: Southern Toussian (Toussian, Southern)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-07-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 9 Jul 2025
aaf2875e-90b5-5c14-b910-61579d3da2c7